

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חוקת

לקראת שובת מלכתא

פנה אלי מהנך פלוני וביקש שאשאל את פי מרן כיצד יש לנהוג כאשר ילד חולם בעת התפילה. מרן שמע את הדברים והשיב: "וכי הרב'ה עצמו אינו חולם בתפילה? כיצד אדם יכול לדרוש מאחרים את מה שאינו דורש מעצמו?!"

חכמה ותבונה של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

"לְהַקְדִישֵׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ', י"ב)

נין רבנו, הרב משה ישראלזון מספר: מרן השתדל לתת לכל מקבץ צדקה שחלף בבית מדרשו סך חמישה שקלים. בעדינות נפשו חש, כי אין זה מן הראוי לבקש עודף מנוקקים הנצרכים לבריות, ומכיון שכך, פנה למקורביו בבקשה שיכינו בעבורו מטבעות רבים בני חמישה שקלים, כדי שיוכל למוסרם לידי הנצרכים מבלי לבקש מהם להשיב את היתרה. על העניין הופקד נכדו, רבי אריה שנהג לפרוט את שטרותיו של מרן למטבעות בני חמישה שקלים ולארוז אותם בקופסת פילם ישנה, אותה היה מגיש לרבנו מדי בוקר כשהיא גדושה במעות.

לעיתים היו פושטי יד, שעברו לפני רבנו כמה פעמים בזו אחר זו, אולם אף על פי שהבחין בדבר לא נמנע מלתת מנדבת ליבו שוב ושוב. כמו כן, כאשר היה מזדמן לפניו נזקק, שנראה כיהודי 'בעל צורה', היה מכפיל מראש את הסכום ומעניק לו עשרה שקלים.

באחד הימים לא היו מעות בכיסו של רבנו. כמדומני שהדבר אירע ביום ראשון, ומרן היה לבוש משום מה בחליפת השבת החפה ממזומנים. תוך כדי התפילה, נכנס אחד ממקבצי הצדקה הקבועים לבית המדרש ופנה בטבעיות לעבר כותל המזרח, כשהוא מצפה כמידי יום לתרומה העומדת ליפול לידו. ברם, רבנו אציל הנפש, שהבחין בעני העושה את צעדיו לכיוונו וידע כי כיסו ריקים, לא היה מסוגל לסמן לו כי אין בידו מעות. בלית ברירה עצם את עיניו, כביכול אינו מרגיש בעומד מולו.

האיש נעמד מנגד, כשימינו פשוטה לקבל את חמשת השקלים

הקבועים, שהרי יודע הוא כי מרן מעולם לא נמנע מלתרום לו, ומה יום מיזמים, הלא אין כל סיבה בעולם שבגינה לא יעניק לו הרב את התרומה הקבועה. אולם רבנו, בעל הנפש העדינה והזכה, אינו מסוגל לרמוז לעני, כי הבוקר אין בידו מצלצלים ולפטרו בלא כלום. הזמן חולף, התפילה כבר קרובה לסימומה, ורבנו עדיין עוצם עיניו מראות, בלא כלום. הזמן חולף, התפילה כבר קרובה לסימומה, ורבנו עדיין עוצם עיניו מראות, בעוד העני עומד על מקומו, מצפה לתרומה הבוששת מלהגיע.

עם סיום התפילה פקח מרן את עיניו, שנתקלו בפושט יד העומד מולו. במשך כל התפילה הוא ניסה לחסוך את הרגע הזה, שהרי כיצד אפשר להשיב את פני העני ריקם ולומר לו כי אין בידו מעות עבורו. אך הלה עדיין עומד בצפייה דרוכה.

פעם נכנס לחדרו וראהו במיטתו מכוסה בשמיכה עד מראשותיו, וכותב באופן זה את חידושי תורתו תחת האפלולית. כששאלו על כך, השיב לו החזון איש, כי מכיוון שזכה לחדש בתורה ומעלה את חידושי על הכתב, ירא הוא פן בשעת הכתיבה יביט לצדדים ויפגום באיכות הכתיבה

מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל בעובדות וסיפורים על מרן החזון"א זצ"ל

"אדם פי ימות באהל" (במדבר י"ט י"ד)

אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות סג:)

לשאלת רבינו מי נקרא תלמיד חכם, ענהו החזון איש כי תלמיד חכם הוא זה המסוגל לגרוס ארבעים דפי גמרא ביום אחד וכן דף גמרא בודד משך ארבעים יום, עד שמתחדש לו חידוש כלשהו, כי זו היתה דרכו, להפך ולהפך בלימודו ולדחות בו כל עקמימות, עד שיצא הפסולת ויקלוט הסולת - "על כן חידושי הם מיעוט המחזיק את המרובה, כי לא העלה על הכתב רק אחרי עמל בתורה שלא יתואר בחרט אנוש" - כלשון רבינו ברשימותיו.

ובפעם אחרת סיפר רבינו, כי זוכר הוא את החזון איש בימי חולשתו, כאשר היה שוכב על המיטה, כי היה גורס ומשנן על פה, דפי גמרא בבקאות מופלאה, והבין אז את כוונת דבריו שאמר לו כי תלמיד חכם הוא זה המסוגל לגרוס גם ארבעים דפים ביום.

עוד כתב רבינו אודות החזון איש: "רגיל היה לומר לי כשהיה איזה דבר מוקשה בהלכה: 'נו, איז מען אויף א נאכט [-ערים כל הלילה], כי איך אעלה על ערש יצועי עד אמצא מקום בינה בתורת ה' השלימה'. ודבר זה שמעתי ממנו הרבה פעמים".

בהקשר לכך, מרגלא היה בפי רבינו שבימי בחרותו, כאשר היה להם רשב"א מוקשה, הרי שהיו נשארים נעורים כל הלילה על מנת להבינו "ואילו כיום, נכנסים עם הרשב"א למיטה"...

מעניין לקרוא את שכתב רבינו אודות גדולתו בתורה ודרך לימודו של החזון איש: "מיום שעמד על דעתו לא למד אלא למען אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ולא דווקא בדברים הנוהגים בזמן הזה. עיקר העיקרים אצלו, למצוא את נקודת האמת לאסוקי בהלכה, וכל התורה כולה היתה אצלו כמונחת בקופסא פסוקה וברורה, הוא מוכן

מעט שהגיע לזכרון מאיר הוטל על כתפיו עול הרבנות במלואה. מרן החזון איש שראה מטרה נשגבת במינויו והצלחתו של רבינו המשיך בפעולותיו לביסוס מעמדו כרבה של זכרון מאיר, ואף הפנה רבים משואליו באיסור והיתר אל כתובתו של רבינו, באומרו כי יש מרא דאתרא לשכונה וכי על פיו ישק כל דבר. החזון איש חלק לרבינו כבוד עצום, בזמנים שבאו אנשים לשאול את פיו בענייני הלכה ורבינו נכח גם הוא בחדר כמנהגו פעמים רבות, היה החזון איש ברוב ענוותנותו מבקש מרבינו תחילה הורמנא ורשות להשיב לשואליו דבר באמרו כי אסור להורות בפני המרא דאתרא.

קשר הדוק שרר בין החזון איש לרבינו. רבינו היה מתראה לפניו חדשים לבקרים, ופעמים שאף היה מתלווה אליו לטיולו היומי, אותו היה עורך לצרכי בריאותו באזור הפרדס שבבעלות משפחת ברמן שניצב בפאתי השכונה, כשבדרך היו משוחחים ביניהם בהלכה ובענייני הנהגה שעל הפרק. עם זאת, למרות גדולתו המופלגת של החזון איש ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה חרף גילו הצעיר של רבינו.

ארע פעם שהחזון איש הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה.

במחיצת החזון איש

שש שנים ויותר זכה רבינו למלאות את אסמיו טללי רוח במחיצתו של רבן של כל בני הגולה, החזון איש, מעת בואו לכהן פאר כרבה של זכרון מאיר. סיפורים רבים היה מספר רבינו על הקשר המופלא ששרר ביניהם. פעם נכנס לחדרו וראהו כשהוא מונח במיטתו מכוסה בשמיכה עד מראשותיו, וכותב באופן זה את חידושי תורתו תחת האפלולית. מאוחר יותר מששאלו על כך, השיב לו החזון איש, כי מכיוון שזכה לחדש בתורה ומעלה את חידושי על הכתב, ירא הוא פן בשעת הכתיבה יביט לצדדים ויפגום באיכות הכתיבה, על כן משתדל הוא ככל יכולתו לצמצם את מחשבתו וראייתו.

בכל עת ורגע לפסוק הלכה למעשה בדרך לימוד ולא נשא גם פני גדולים, מכל מקום במקום גדולתו ענוותנותו, כי כאשר ראה שאחד הגדולים המובהקים עומד לנגדו, הניח הדבר על דעת השואל אם לא במקום תיקון העולם. ופעם אמר לי על עניין כזה, כי כל מצביא עושה לו תכנית אחרת..."

מפליאים ביותר הם דברי רבינו: "הרבה פעמים חשבת, הייתכן שמוחו של אדם אחד, יקלוט כל הרבבות דברים שהובאו בכל חודש וחודש לרבינו ז"ע, מלבד כל החרוזה במוחו בהיקפה ובעומקה ובפרט בגוף שבור ורצון כמוהו? אמנם תירצתי לי, כי אצל סתם אנשים אכן דברים הרבה המה, הרבה כוונות, הרבה פניות, אבל אצל לומד ועובד לשמה, כל האלפי ורבבות עניינים דבר אחד הוא, בלתי לה' לבדו, וכל הדברים הרבים אחודים לשלהבת י-ה אחת, ולזה יכול לתפוס כהנה וכהנה..."

"כששאלתי פעם, מה עלינו לעשות לרגלי ההרס, לרגלי ירידת כבוד שמים וכבוד התורה, מה עוד אפשר לעשות לתיקון העולם? ענני מרן זצוק"ל: להדליק נר ועוד נר בחושך המכסה ארץ; להוסיף נר ועוד נר למען האיר הערפל המכסה לאומים; לחנך ילד ועוד ילד לתורה ולקרב ילד ועוד ילד ליראת ה'; לייסד חידר ועוד חידר למען הרבות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן; להקים תלמוד תורה ועוד תלמוד תורה, למען למד בהם ילדי ישראל דעת את ה'; לבנות ולכונן ישיבה ועוד ישיבה, למען הרבץ בהם תורה, מוסר ויראת שמים; לארגן קבוצת יהודים ועוד קבוצה, הלומדת תורתו הקדושה ורוצה לקיימה; לחזק כל פרט וכל כלל הרוצים לעבדו יתברך". והוסיף על כל רבינו: "אילו לא שמענו אך זאת ואילו לא תרשמנה בקרבנו רק מילותיו אלה - דיינו..."

ככלל, הקו שהנחה את החזו"א היה מה שיותר לקרב לפשט ולדעת הישרה. הוא לא חיבב בלשון המעטה, פשט או סברא שאינם מתיישרים עם הכתוב בגמרא או בהלכה, וכך גם בנוגע לפסק, התרחק בכל מאודו מ'הוראה תמוהה' גם אם פוסקים חשובים שנקטו כך בשיטתם.

על כח הכרעתו ההלכתית של החזון איש סיפר רבינו מעשה מפעים. פעם דן לפניו לגבי עציץ נקוב העומד על גבי מרצפות אבן, האם עדיין נחשב לכזה, או שהמרצפת חוצצת בעד הנקב. רבינו סבר כי רצת האבן דיה להיחשב כחציצה, אולם החזון איש טען כנגדו, כי דינה של המרצפת כמוה כקרקע והעציץ יונק דרכה מן הקרקע. לאחר זמן נזדמן לידי רבינו להגביה עציץ נקוב בביתו עם מרצפת האבן עליה ניצב העציץ, לתדהמתו כשהרים את העציץ, גילה באבן שמתחתיו חלל כגודלו של הנקב, ונראה היה בעליל כי הוא נוצר בשל יניקת העציץ מן הקרקע, כסברת בעל החזון איש. "ואמרת" - כותב רבינו ברשימותיו - "ברוך שבחר בחכמים ובמשנתם..."

אורח לצדיק מישרים

עוד היה מספר רבינו על הנהגותיו, התמדתו, יגיעתו הבלתי נתפסת בתורה, ובמידותיו.

אירע שרבינו הגיע פעם לביתו של החזו"א ומצאו כשהוא שוכב על

הספסל ופניו אל הקיר ונדמה היה כישן. המתין רבינו כחצי שעה ולאחר מכן כאשר הרגיש בו התנצל רבינו כי לא רצה להפריעו משנתו. השיב לו החזון איש ב"כמעט הקפדה" - כהגדרתו של רבינו - כי כלל לא היה ישן. והוסיף רבינו בהאי לישנא: "כנראה שמחשבותיו היו משוטטות ברום שמים או בעמק הלכה עד שלא הרגיש בעומד אצלו".

מרבה היה רבינו לספר על מידותיו הטובות ועל ריחוקו העצום ממידת הגאווה, והיה מצטט הימנו את שאמר לא אחת בין שיטי שיחותיו כי "שונא הוא את המתגאה, גם כאשר כוונתו לשם שמיים". לעומת זאת משבח היה הרבה את מידת ההכנעה והענווה.

גם דיבורו זך ונקי היה, והיה שוקל בפלס כל מילה שתהיה נאותה ללא שמץ של פגם. "וכמה פעמים נשתוממתי על המראה, היאך מעקם דיבורו שלא להוציא שמץ רחוק מדבר מגונה מפיו, אף שנוגע לנידון השאלה".

סיפר רבינו, כי תופס היה כל אדם במהותו, גם אם לא דיבר עמו ואף אם לא היה עומד אצלו.

על מידת יראתו הטהורה סיפר רבינו, כי כאשר ביקש החזון איש לשבח מאן-דהו, נוהג היה לומר כי הינו "גברא דדחיל חטאין", כלומר, אדם שהוא ירא חטא. זו היתה אליביה המעלה הגדולה ביותר. בהקשר לכך, בעת העלייה הגדולה של יהודי הונגריה ורומניה החרדים, אמר החזון איש כי באו לארץ הקודש "כוחות גדולים של יראת שמיים", והוסיף, כי בטוח הוא שבזכות שני גדולי עולם הגאון רבי עקיבא איגר והגאון בעל החתם סופר ז"ע, נתקיימה יהדות הונגריה.

עוד הרבה רבינו לתאר את מידת האמונה והביטחון שהיו אצלו בפשיטות ממש, והיה מצטט מלשונו הזהב בספרו 'אמונה ובטחון' פרק ב': "אמנם בזאת יבחן אם פיו ולבו שווין, האם בטוח הוא באמת או אך למד לשונו לצפצף בטחון, בטחון, ובלבו לא קוננה, כאשר נפגש במקרה הדורש בטחון, ואשר בשעה זו תפקידו של הבטחון לנהלו, להחלימו ולרפאותו, האם בשעה הקשה הלזו פנה אל הבטחון, ויבטח בו, או דוקא בשעה זו לא פנה אליו, ופנה אל רהבים ושטי כזב, אלא אמצעים מגונים ותחבולות שוא".

היה נוהג לומר משמו של החזו"א, כי בכוח התפילה אפשר להעביר כל גזירה וצרה. וכן גם היה נוהג לענות לרבים שבאו לדרשו בעצתו אודות צרותיהם ומצוקותיהם: "נו, הרי הקב"ה רוצה שתתפלל אליו". ואף מתנגד היה לאלו שאמרו כי לווים הם על סמך ביטחונם בהקב"ה. "שאם אכן כדבריהם - טען החזו"א כנגדם - אזי עליהם לסמוך באמת ובתמים על ריבונו של עולם לסמוך באמת ובתמים על ריבונו של עולם כי יתן להם את כספם גם לא הלוואה..."

את רשימתו מזיכרונותיו על החזון איש חותם הוא כדברים האלה "הריני מסיים באותו רגש שהיה לי כל פעם שיצאתי מחדרו, כי קדוש זה ששוכן בתוכנו אינו מנשמת דור אחרון, אלא מתנה מאת ה' להחיות נפשות כמהות ושוממות לדבר ה', בנפש גבוהה ואצילה מאוד..."

(מתוך הספר אבי ההוראה)

שאלו האדמו"ר בעל ה"פני מנחם" מגור: "שמתי אל לבי, כי בין ילדיך יש ילד כבן עשר, והכרת פניו ענתה בו שהוא ילד מיוחד במינו, האמנם כן? ענה האברך, שאכן יש בילד הזה עדינות מיוחדת, וכנראה סיבתה של העדינות הנראית על פניו היא מידת הוותרנות שבו. "שמנו לב, כי הילד הזה ותרן גדול, תמיד הוא מוותר לאחיו ולאחיותיו ולחבריו ב'חיידר'"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על מילים ומידות טובות

"להקדישני לעיני בני ישראל" (במדבר כ, י"ב)

מילה טובה שבונה בתים בישראל...

לאבי זצ"ל היה מנהג מענין מאד: עשרות שנים הוא היה מוסר שיעורים, ובכל פעם, שאחד ממשפתי השיעור היה מארס את בנו או את בתו, היה מכתת רגליו, או לוקח אוטובוס ונוסע לביתו של המחנות שאינו מכיר ואומר לו: "אין לך מושג איזה שידוך טוב עשיתם... אני מכיר באופן אישי את המחנות שלך, הוא מהמשתתפים הקבועים בשיעור שלי. יהודי בר אורין, עדין בהליכותיו, אציל במידותיו!"... רבות! הבינו היטב! לא היתה זו שיחת טלפון... גם רכב צמוד לא היה לאבי... הוא עשה את כל הדרך ברגל, באוטובוס, וזאת גם בהגיעו לגיל שהדבר היה כרוך במאמץ רב!

פעמים רבות שאלוהו בבית: "מה הענין הגדול שיש במנהגך זה? סוף כל סוף מדובר כבר 'לאחר מעשה', השידוך כבר 'נגמר'!" ואבי זצ"ל היה עונה: "מילה טובה יכולה לבנות עולמות! אף פעם לא מאוחר מדי בשביל לומר מילה טובה! כשהמחותן שומע מילים טובות על מחותנו - כל ההכנות לחתונה נראות אחרת... הן נעשות ביתר שמחה... הקשר החיובי בין שתי המשפחות מתהדק, וזה משפיע גם על הקשר שבין החתן לבין הכלה, והוא הופך לקשר של קימא ביתר שאת וביתר עוז"...

השקל הנוסף לנהגי המוניות

נעימות המידות של דודי רבי חיים ברים זצ"ל היתה נדירה ומיוחדת במינה. הוא נכנס לנפשו ולליבו של הזולת, ממש חי אותו, ועל כך ידע איך להתנהג עמו, ואיך לרוממם את רוחו. היה לו מנהג קבוע, כאשר היה נוסע במונית היה נוהג להוסיף לנהג שקל-שנים יותר ממה שהראה הצג של המונה.

והסביר את מנהגו: נהגי המוניות סובלים מתדמית שלילית. גם אם פה ושם יש בהם כאלה המתנהגים באופן שמצדיק את התדמית השלילית, ההכללה עושה עול לרבים מהם. אבל נחשוב רגע: מה יוצר את התדמית השלילית הזו? התשובה: העובדה שאנו נוטים להתיחס אליהם במבט שלילי, יוצרת אצלם דימוי עצמי נמוך,

וההתנהגות שלהם היא בסך הכל תוצאה וביטוי לכך. האדם אומר לעצמו: 'אם כך חושבים עלי - אתנהג בהתאם'. במקום להראות את הצדדים החיוביים שלו, ובמקום לנסות לשנות את הצדדים שאינם חיוביים במידה וישנם - הוא מקבע לעצמו את התדמית שלו, כפי שהיא רווחת בעיני הציבור. הוא כה מתוסכל מהדימוי שלו, עד שהוא מוצא לנכון להוכיח לציבור שהם צודקים...

לכל זה יש פתרון פשוט: על ידי שמגביהים את הדימוי הנמוך שלהם. ואיך עושים זאת? קודם כל, על ידי יחס מכובד ומכבד נוטעים בהם הרגשה שאינם נחותים. וכשהדבר בא ממקום אמת, הוא מחלחל ומשפיע. אחת הדרכים הסמליות היא על ידי מתן תוספת של שקל-שנים מעבר למחיר הנסיעה, כמחווה וביטוי להערכה.

ספרה בתו של רבי חיים: פעם נסענו יחד במונית, וכשהגענו למחוז חפצנו, הראה צג המונה שלושים שקלים. הושיט רבי חיים לנהג שלושים ואחד שקל. אמר לו הנהג: "סליחה, הרב הביא לי שקל מיותר"...

אמר לו רבי חיים: זה לא מיותר! שלושים השקלים הם עבור הנסיעה, והשקל הנוסף הוא עבורך, לאות הערכה"...

הנהג התפעל מהמחווה הקטנה של הרב הצדיק, והם נפרדו לשלום. "לאחר כמה שבועות", ממשיכה הבת, "ניסיתי לעצור מונית במשך זמן רב, אך לא היו מוניות פנויות. לפתע עצרה לידי מונית, הנהג פונה

שב האברך לביתו ואמר לילדו את אשר הורה הרבי, הילד ברכו - והוא נושע!

'ונתנו' - 'והכהו'

ועוד מעשה נורא אודות האדמו"ר ה"פני מנחם" זצ"ל: סיפר לי מנהל אחד הת"תים: אברך הגיע אל רבו ה"פני מנחם", וסיפר לו, כי לבנו הצעיר נוצרה צלקת כעורה בפניו, והרופאים הציעו לנתחו, כדי להעלים את הצלקת.

שאל הרבי: "האם מבחינה רפואית צריך לנתח?" ענה האברך, שאמנם מבחינה רפואית הדבר אינו נחוץ, ויתר על כן, בבוא העת כשיצמח לו זקן - הזקן יסתיר את הצלקת, אבל בינתיים הילד סובל מחבריו המלגלים עליו בשל הצלקת שבפניו. הרבי היה מזועזע, הוא ברר היכן לומד הילד, ובאותו לילה התקשר אל מנהל התלמוד תורה, ובקשו שיבוא יחד עם מחנך הכיתה שבה לומד הילד. השניים הגיעו אל הרבי, והוא סיפר להם, כי הילד צריך לעבור ניתוח בפניו, לא מחמת סיבה רפואית, אלא מכיון שחבריו מלגלים על מראה פניו.

אמר להם הרבי: "אבקשם שתדברו בפני ילדי הכיתה אודות הזהירות הנדרשת בכבוד החבר. אמרו להם את דברי בעל הטורים בפרשת כי תשא על הכתוב: 'ונתנו איש כופר נפשו לה'", שתיתב 'ונתנו' נקראת מימין ומשמאל, לרמוז שאדם הנותן צדקה אינו מפסיד מנתנתו, כי הקב"ה ימלא לו את אשר נחסר לו".

"אך הדבר הזה" - הוסיף ה"פני מנחם" - "קיים גם לצד השלילה. נאמר בתורה 'והכהו', וגם תיבה זו נקראת מימין ומשמאל. אמרו לילדי הכיתה, כי אם תלמיד פוגע ומבזה את חברו, הקב"ה עלול להשיב לו כגמולו ח"ו. ואין זה משנה אם הכהו בידי או בפיו. אדרבה, לעתים הכאה ופגיעה בפה תמורה מהכאה ביד!" צריך לדבר על ענין זה שוב ושוב, כדי שהדברים יחקקו על לוח לבנו מילדות, וגם כי יזקין לא יסור ממנה.

(מתוך הספר כבודם של ישראל)

אלי ואומר לי: 'דעי לך, האמת היא שאין לי פנאי כעת, אבל אני זוכר אותך מהנסיעה עם אביך, את זוכרת שהוסיף לי שקל? איזה צדיק! תכנסי למונית, אסיע אותך, על אף שבאמת אין לי זמן כעת"... בדרך אמר הנהג: "דעי לך השקל הבודד היה שוה בעיני פי מליון יותר משלושים השקלים, כי על ידי זה אביך הראה לי, שהוא מבין שנהג מונית הוא גם כן בן אדם"... צא וראה, אדם יכול לקנות את עולמו בשקל אחד! בלא מאמץ רב, בהשקעה כספית של שקל אחד, של מילה אחת, של חיוך אחד, אפשר לחולל שינוי בבני האדם מקצה לקצה.

טוב עין הוא יבורך

באחד מימי חול המועד נכנס אברך אל רבו, האדמו"ר בעל ה"פני מנחם" מוגר זצ"ל עם כמה מילדיו להתברך בברכת חג שמחה, כנהוג. כמה שבועות לאחר מכן שב האברך ונכנס אל רבו, הפעם ביחידות. שאלו ה"פני מנחם": "שמתי אל לבי, כי בין ילדיך יש ילד כבן עשר, הכרת פניו ענתה בו שהוא ילד מיוחד במינו, האמנם כן?" ענה האברך, שאכן יש בילד הזה עדינות מיוחדת. והוסיף כי בדיוק באותו היום הוא דיבר אודותיו עם זוגתו, ומן השיחה עלה, שכנראה סיבתה של העדינות הנראית על פניו היא מידת הותרנות שבו. "שמנו לב", אמר האברך, "כי הילד הזה ותרו גדול, תמיד הוא מותר לאחיו ולאחיותיו ולחבריו ב'חידר'".

כמה שבועות לאחר מכן נכנס האברך אל האדמו"ר, ובדמעות בעיניו ביקש אודות ישועה מסוימת שנצרך לה. אמר לו ה"פני מנחם": "הרי בנך ותרו גדול, תבקש ממנו שיברך אותך ויתפלל עבורך".

אמר האברך: "הלא באתי אל הרבי"... ענה לו ה"פני מנחם": "הרי פסוק מפורש הוא - 'טוב עין הוא יבורך' (משלי כב, ט), ואמרו חז"ל (סוטה לח ע"ב): אל תקרי יבורך אלא יברך. ילד שיש בו מידת טוב עין והוא מותר לאחיו ולאחיותיו ולחבריו - הוא ראוי לברך, ועל ידו תושע".

אל תקנו ספרים השבוע

כל הפרטים בעמודים 16-17

כשביקר רבינו בארה"ב הביע את רצונו העז לחזות בזיו יקרו של פוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, רבינו דיבר בהתרגשות על המפגש המתוכנן בציינו שהוא מתכונן לראות ספר תורה חי. ברגע המיוחל, כשעלה בגרם המדרגות המובילות למעונו של פוסק הדור, גברה התרגשותו: אני הולך לראות יהודי הבקי בכל התורה כולה... אני הולך לראות יהודי הבקי בכל חדרי התורה..."

הגה"צ המקובל רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א מספר על הימים בהם זכה לשמש את כ"ק מרן אדמו"ר מראחמסטריווקא זי"ע

יקותיאל יהודה גנזל

"אָדָם פֿי יָמוֹת בְּאַהֲלָ" (במדבר י"ט י"ד)

אין התורה מתקיימת אלה במי שממית עצמו עליה (ברכות סג:)

"זכיתי לשמש את מורי ורבי, זכותו תגן עלינו, משך רבות בשנים בהם הייתי מקורב לאורו הבהיר ואף זכיתי ללמוד עמו בחברותא. זאת אעיד: לא שייך להשיג כל השגה באהבת התורה שליטה בעצמותי, בגאונותו הכבירה, וכל זה מלבד ענוותנותו הטהורה וה'ביטול העצמי' שהיה כל מהות חיותו. צדיק וקדוש זה פרוש היה כל כולו מכל גרגיר עולם הזה. קדוש ונורא שמו".

מי שמספר מעיד-מרעיד את אלה הדברים, אינו אחר מאשר תלמידו הגדול ונושא לפיד שלהבתו של כ"ק מרן אדמו"ר מראחמסטריווקא זי"ע, מי שזכה להיות מאנשי סודו הנאמנים ביותר, הלא הוא, להבחל"ח הגה"צ המקובל רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א - שמאיר אלפי ורבבות לבבות באור החסידות ומי שדרך שביל המוביל אל צפונות תורת הרז למזוככים מבני דורנו.

כאשר הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א מעלה על שפתותיו את אזכורו של רבו הגדול, מלפפת אימה של קדושה את כל סביבתו ומלחכת את קצוות האוויר. המבע של רבי יצחק משה כשהוא מספר על רבו, הוא מבט של מי שמסתכל מרחוק, אל מעבר לאופק, משל הוא רואה את זיכרונותיו בראייה חושית ומוחשית. הוא לא זוכר את רבו הגדול, הוא חי אותו. הוא לא 'חוזר אחרונית' אל אותן שנות הוד, הוא נמצא שם, הוא מעולם לא נפרד מהן.

שנים רבות פסע רבי יצחק משה אחר פסיעותיו הגדולות של רבו, את אשר חזו עיניו תחת אדרת הטוהר אי אפשר לכמת בקולמוס וקנקנתום?, סיפורי ישועות לרבבות נחרטו בזיכרונו, לצד עובדות המסמרות שיער אנוש. אלפי שעות של עדות אמת נאגרו במוחו הכביר של התלמיד הגדול. ברם, כמעט תמיד כאשר זכרו הטהור של רבנו יעלה לפניו, ישתמש הגה"צ שליט"א במילה אחת אשר לדידו היא-היא הכוללת את כל מהות חייו של רבנו:

ה-ת-ו-ר-ה!

"רבנו היה שיכור לדברי תורה!" - מבטא הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א ברעד ובברק. "ישנו מושג של התמכרות, כאשר אדם מתמכר לדבר מה, והוא נעשה ממש מכור לדבר הזה... רבי הקדוש היתה לו התמכרות ממשיית לתורה הקדושה, כל כולו, גופו ונשמתו וכל חייו היו מכורים למשוש ליבו, התורה הקדושה, הגמרא הקדושה" - חוזר רבי יצחק משה שוב ושוב באוזני שומעי לקחו.

תורה לשם תורה

פְּלִפְּה רותחת המתפרצת מתוך לועו של הר געש, פורצים רסיסים בוערים מליבו של הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א כאשר הוא מעלה על נס את כוח תורתו ויקוד אהבת התורה של רבנו. כל שלשלות הברזל בהן אוצר הגה"צ שליט"א את אשו הבהיר ביום-יום, נמסות בחום ההתקשרות בין התלמיד לרבו.

"תמצית חייו של רבנו זי"ע היתה התורה הקדושה - רוטטים נימי נפשו של תלמידו - הוא היה כל כולו תורה, מקשה אחת תורה, איין שטיק תורה... הוא היה שיכור מהתורה הקדושה, כפשוטו וכמשמעו, שיכור ולא מייך. לא היה דבר אחד נוסף בעולם שעניין אותו מלבד התורה

הקדושה, אורייתא קדישתא היתה כל עצמותו, כל מהותו, כל חייו".
הגרי"מ שליט"א מדגיש בדגש רב:

"לימודו של רבנו לא היתה לימוד עם אמצעי המקשר למטרה. הוא לא למד על מנת להתכונן למסירת שיעור. הוא לא למד על מנת לחדש חידושים ולחבר מהם חיבורים. הוא גם לא למד בכדי להשיב שאלות להלכה. הוא למד לשם מצוות לימוד התורה! הוא למד כי כך ציווה נותן התורה! תורה לשמה במדרגתה הגבוהה ביותר. ממילא אך טבעי היה שכל שיגו ושיחו היו מקשה אחת תורה, בכל רגע אפשרי היה הוא עוסק בתורה ואם הזדמן רגע בו לא עסק בלימוד התורה ממש, הוא דיבר על אהבת תורה ועל חשיבות לימוד התורה".

מתוך רצון להמחיש מעט מהו 'לימוד התורה' בצלו של רבנו, מספר הגה"צ רבי יצחק משה על אותו היום בו זימנו רבנו לחדרו ואמר: "קבלה קיבלתי על עצמי ומחמת האונס אני מוכרח לעבור עליו משכך חפץ אני להתיר את נדרי בפני שלושה, אולם מאחר וההלכה מחייבת שלפחות אחד משלושת המתירים ידע את דבר הנדר, מוכרח אני לגלות לך". כעת, כחלוף שנים לאחר הסתלקותו לגני מרומים, מגלה התלמיד את סודה של אותה התרת נדרים.

כך אמר לו רבנו באותו היום בחדרו: "הנה יום ההילולא של אבי הקדוש (-הרה"ק רבי יוחנ'טשע זי"ע) קרב ובא. לפני עידן קיבלתי על עצמי ללמוד מסכת בש"ס עד יום ההילולא. אמנם סיימתי ללמוד את המסכת אולם מחמת טרדותי הרבות לא למדתי את המסכת בעיון, ומאחר שלימוד שאינו מתוך עיון אמתי אינו נקרא לימוד, הרי שלא קיימתי את הקבלה שקיבלתי על עצמי, ועל כן חפץ אני בהתרה".
זה היה 'לימוד התורה' של ענק שבענקים זה.

מעקב ברחובות ירושלים

והנה מספר זיכרונות, חדים כתער, אותם מספר הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א על מנת להמחיש את האהבה-רבה שאהב רבנו את התורה, אהבה יוקדת כנפט על פי כבשן, כשמתוך חיבתו השורפת לתורה הקדושה הלא היא אש דת למו, הוא חיבב והעריך את לומדיה, אלה שהפכו עצמם כלי לקבלת והכלת אור התורה וזיו קרינתה.

"תמיד, בכל עת ובכל זמן, היה רבנו חוזר ושונה באוזני את תשוקת תשוקותיו: כל חפצי ומגמתי, לזכות לראות את בחורי הישיבה הקדושה עושים חיל בלימודם ויגיעים בתורה כראוי... בכלל, כל אימת והיה מדבר על התורה הקדושה, נקודת ליבו, היו התיבות ניגרות מפה קדשו במין ערגה והשתוקקות צמאה, הוא נראה היה כמי שצמא עד כלות לטיפונת מים חיים, כה צמא היה לתורה הקדושה, לסודותיה ופירושיה, ללומדיה והוגיה. לא אחת ולא שתיים היה מונה את שמותם של מגידי שיעורים ידועי שם מעולם הישיבות כשהוא מתבטא אודותיהם בעירגון? שקנאה מקנא? הוא בהם על שזוכים הם להרביץ תורה".

זיכרון מחיה זיכרון:

"כשביקר רבנו בארה"ב הביע את רצונו העז לחזות בזיו יקרו של פוסק הדור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, רבנו דיבר בהתרגשות

על המפגש המתוכנן בציינו שהוא מתכונן לראות ספר תורה חי ברגע המיוחל, כשעלה בגרם המדרגות המובילות למעונו של פוסק הדור באיט-סייד, גברה התרגשותו והומחשה כשהוא מלחש: אני הולך לראות יהודי הבקי בכל התורה כולה... אני הולך לראות יהודי הבקי בכל חדרי התורה..."

הגה"צ רבי יצחק משה בורר סיפורים בודדים אותם הוא מושה מתוך אוקיינוס בלתי נגמר. כל אנקדוטה שהוא מספר, ברורה היא ומבוררת. אחד הסיפורים השגורים על לשונו - בהתרגשות מיוחדת - הוא הסיפור הבא, רב העוצמה:

"יומא חדא שח לי רבנו כשעיניו הטהורות בורקות מחדווה כנה, שמוקדם יותר הוא התהלך ברחובה של עיר כשלפניו הילכו בניחותא שני בחורי ישיבה שתורתם היא כל אומנותם. הנערים הללו עשו חיל בלימודם ותוך כדי הילוכם שינו את השיעור אותו למדו בישיבה באותו השבוע, הם ליבנו את הדברים בריתחא דאורייתא ומוחם שקוע היה בנבכי הסוגיה, נקודותיה ופרטיה. 'לא הצלחתי לעצור בעד עצמי - המשיך רבנו - והרגשתי אנוס לפסוע אחריהם, צעד אחר צעד, משעול אחר משעול, בכדי שאוכל לשמוע עוד מהתורה הבוקעת מגרונם. כה הילכתי אחריהם כברת דרך ארוכה ולא משתי מהם עד שסיימו את שיחתם התורנית והמעמיקה'. שאלתי כמה זמן עקב אחרי הנערים והאזין להם, ורבנו, בפשטות אופיינית, השיב לי: 'בערך שתי שעות'... זה היה כל-כך פשוט בעיניו, כל-כך הגיוני, כל-כך הכרחי. וכי מי אינו עוקב אחרי נערים השקועים בדברי תורה על מנת לשבוע עוד ועוד מהגיגיהם".

רוח של שטות

"זכורני - מספר הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א - שכאשר נכנסתי אליו פעם בשעה המיועדת ללימוד, ראיתי עננת כאב המערפלת את פני הקודש. עוד לא פתחתי את פי לשאול ורבנו שח על כך שהוא נוחל שברון לב. זה הבהיל אותי, רבנו מעולם לא היה מדבר על עצמו ועל תחושותיו, חששתי ממילותיו אלה, מי יודע מה מתרחש ובא אשר כה שבר את ליבו הטהור של רבנו, ליבם של ישראל.

"רבנו לא המתין שאשאל וסיפר לי דברים כהווייתם. מספר שעות קודם לכן התייצב בקודש פנימה בחור מתמיד ובן תורה הלומד באחת הישיבות בירושלים, הבחור אינו נמנה על חצר הקודש ראחמסטריוקא והוא הגיע על מנת לקבל עצה ותושיה. הוא סיפר על כך שהוא לומד גמרא בעיון, עם חידושיהם של הראשונים והאחרונים, והוא רואה חיל רב בלימודו. דא עקא, צר לו על כך שהוא מרגיש מתיקות ועריבות בעת לימודו והוא חש כמשתעשע בדברי התורה. הנאה רוחנית זו שהוא חש כאשר הוא יושב ליד הגמרא ומתעמק בהוויותיהם של אביו ורבא, מר זוטרא? ורב ששת, היא בעוכריו והיא מעיקה עליו.

"לטענתו של אותו בחור, בכך שהוא נהנה מהלימוד וחש תענוג עילאי בכל תוספות שהוא מעיין ויונק לנשמתו, יש פסול בלימודו ושוב אינה מוגדרת בתואר רווי ההוד 'תורה לשמה', שכן ההנאה גורעת מה'לשמה'. הוא הגיע כדי להתייעץ ולהציע את המסקנה אליה הגיע

קללת הפרסום. נעניתי ואמרתי שאצל רבי גרשון ראו בחוש את מאמרם של חכמינו ש'הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל', כשכוונתי שרבי גרשון לא היה לו את ה'מזל' להתפרסם, כאשר לאמתו של דבר הוא היה אחד מגדולי הדור ממש אלא שלא התמזל מזלו ובני דורו לא הכירו ברוב קדושתו ובשגב גאונותו. השיב רבנו ואמר: 'מיינסט דאך א ודאי אז די מזל איז אז מ'נעמט ארויס דעם ספר פון היכל. די מזל איז אז ער איז געבליבן אין היכל...' (ודאי מדמה אתה לעצמך שהכוונה היא שה'מזל' של ספר התורה הוא בכך שהוא זוכה שמוציאים אותו מן ההיכל על מנת לקרות בו. לא כן, המזל האמתי הוא כשמשאירים אותו בהיכל), כלומר, כמה טוב להם לרבי גרשון ושכמותו אשר זכו להיות ספונים כל חייהם בהיכל התורה מבלי שיתפרסמו ומבלי שהנהגת הכלל תפריע להם מלהתמיד בדברי תורה ללא הרף".

יציאה השאית לחמי טבריה

כאשר הגה"צ רבי יצחק משה שליט"א מבקש לתאר עד כמה סלד רבנו מהכבוד ועד כמה ייסר אותו הכבוד, עוד יותר מייסורי הגוף, הוא מספר את הזיכרון הבא, כשרגש עז מפכה בדיבורו.

היתה תקופה בה סבל רבנו מרורים מכאבי תופת בידיו הקדושות. רופאים עמם התייעץ קבעו לו חד משמעית שהרפואה היחידה עבורה היא הרחיצה במימי 'חמי טבריה' המסוגלים, המים המינרליים בעלי החום הטבעי יש בהם כוח לרפא כאב ידיים מהסוג הזה. רבנו סבר וקיבל אולם לא קיים, אף אחד לא ידע מדוע, אולם סירוב מוחלט סירב להצפין אל עיר התנאים ולרחוץ את ידיו לרפואה.

רבי יצחק משה שזכה כאמור ללמוד בחברותא עם רבנו, ראה באחד הימים את רבנו מתייסר קשות תוך כדי לימוד, רבנו היכה בידו בחוזקה על השולחן מכל מיני כיוונים ואופנים במטרה להשקיט מעט את סאת יגונו. בחרדה ודאגה עמוקה שאל הוא את רבנו לסיבת סירובו לרפא את ידיו במים החמים הטבעיים הנובעים בטבריה עוד מימי מי נוח. תשובתו של רבנו הכתה אותו בהלם רבת:

"מה יהיה אם אסע לטבריה? שתי שורות של חסידים יעמדו בצאתי על מנת להיפרד ממני וכשאחזור שוב יעמדו שתי שורות על מנת לקבל את פניי, מה אני צריך את כל זאת".

לרגע אחד דמם החברותא הצעיר, לקחו לו שניות ארוכות לעכל שהסלידה הרבה מהכבוד היא זו שמונעת מרבנו לרפא את ידיו, ומוטב לו לאותו איש צדיק ושפל ברך לסבול כאבים עזים מאשר להכאיב לנפשו בשמץ של כבוד. כשהתעשת מיהר להבטיח לרבנו לארגן עבורו מסע חשאי לטבריה כאשר איש לא ידע ולא ישמע בצאתו ובבואו, לזאת הסכים רבנו לנסיעה ששמה קץ לייסוריו הכואבים.

אם תרצו, זהו תמצית מורשתו הטהורה של רבנו:

דביקות מוחלטת בתורה מתוך הכרה שכל דבר ודבר מגיע משוכן מעונים וחלילה לנו להחזיק טובה לעצמנו!

כי זה כל האדם - - -

(מתוך המבשר תורני פרשת שלח)

לפיה הוא רוצה להפסיק ללמוד בעיון וללמוד בבקיאות בלבד, דף אחר דף במהירות, בלי עיון יתר, עם הבנה בסיסית בלבד, כך הוא לא ירגיש שוב את המתיקות הרבה שלימוד העיון מקנה לו וכך יזכה שתורתו תהיה תורה לשם שמים ממש, ללא כל הנאה אישית.

"הדברים נגעו בעצב הפנימי ביותר בקרבו של רבנו וזעזעו אותו זעזוע רב, עד כדי שברון לב. "הרי כל העבודה שאנו עובדים בלימוד התורה הוא כדי שנוזכה להגיע למצב בו נחוש גישמאק? ועריבות בעת הלימוד, שנוזכה להשתעשע בדברי תורה, והוא רוצה לעקור מקרבו את מתיקות ועריבות טוב התורה? יש לו טענות על שהוא מרגיש תענוג בלימודו?" - נזדעק רבנו בשברון לב.

"רבנו הושפע מאד מאותה שאלה שעלתה על שולחנו, הוא לא הצליח להכיל את העובדה שישנם נערים המכניסים למוחם דברי הבל ורעות רוח ומרחיקים עצמם ממתיקות התורה אשר היא עיקר הלימוד (כמבואר בארוכה בהקדמת ה'אגלי טל' הנודעת). מספר שבועות לאחר מכן עוד דיבר רבנו בכאב על השאלה שנשאלה ועל המסקנה ההפוכה אליה הגיע אותו בן ישיבה.

"נראה היה רבנו כאב אוהב שפגעו בבוני יחידו. ובעצם זה אכן מה שהיה, פגעו בבוני יחידו, בחמלת נפשו, בתורה הקדושה..."

בין בתי המדרש

לא פחות ממה שהיתה תורתו של רבנו 'תורה בטהרה', היתה היא 'תורה בענווה', רבנו עמל עד ערוב ימיו להחביא היטב את מדרגותיו הנשגבות ובראשן את ההתמדה העצומה בתורה. וכפי שהגה"צ רבי יצחק משה שליט"א מגולל:

"טרם התמנה רבנו כרועה נאמן לעדתו, היתה עתו פנויה לגמרי בידו והוא נצלה אך לדבר אחד - ללימוד התורה. משעות השחר המוקדמות עד אישון ליל היה הוא לן בעומקה של גמרא והלכה בצימאון גובר והולך. את עוצם התמדתו הצליח רבנו להסתיר במעטה של הסתרה בדרך מתוחכמת למדי. הוא פיזר את שעות לימודיו בין כל בתי המדרש שבאזור מגוריו, בכל בית מדרש הגה בתורה משך מספר שעות מסדר יומו. שעות קצובות ומדודות. הוא היה פותח את סדר יומו בבית מדרש אחד, כעבור שעות אחדות הוא עבר לבית מדרש אחר כשאיש מבין באי בית המדרש אינו מעלה על דעתו שהאברך הקדוש שנכנס ללמוד בהיכל כבר סיים סדר לימוד שלם. מבית המדרש השני הוא עבר לשלישי ומהשלישי לרביעי כך עד אישון ליל".

מלבד עצם ענוותנותו של רבנו בהרגישו אינו ראוי ואינו הגון לשבת על כס אבותיו הקדושים, כס ההנהגה במורשתו הטהורה של אבי השושלת, הרה"ק המגיד מטשרנוביל ז"ע, הוא ראה בנטילת נזר ההנהגה שהוטל עליו בעל כורחו, כמעמסה גדולה וכמפריע גדול לחוק לימודו. הוא ידע שכמנהיג בישראל הוא יצליח ללמוד פחות והדבר צבט את ליבו.

"רבנו שח פעם בערגה אודות הגאון הירושלמי רבי גרשון לפידות זצ"ל, מגאוני הגאונים שידעה ירושלים שהיה אומן במלאכת ההסתרה והצליח להסתיר את גדלותו בתורה ולמנוע מעצמו את

את המכתב הראשון שלחתי אל הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד מונטריאל, ואת המכתב השני שלחתי אל יבלחט"א הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א - אשר שניהם מהבקיאים הגדולים בדורנו - כתבתי לשני הגדולים את מה ששמעתי מהגה"ק מקלויזענבורג בדבר הירושלמי, ושאלתי את פיהם היכן דברי הירושלמי

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן אב"ד סאנטוב - ליקווד בסיפורים על צדיקים וגדולי עולם

"להקדישני לעיני בני ישראל" (במדבר כ', י"ב)

אמרו חז"ל (מסכת סוכה דף כ"א ע"ב) שאפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכים לימוד, ומפרש הרד"ק (תהלים א', ג'), שאפילו שיחת חולין שלהם יכול אדם ללמוד מהם מוסר העולם והנהגת הבריות זה עם זה...

בספר מסילת ישרים (פרק כ"א, ד"ה הנה) כתב: מה שיועיל הרבה לקנות החסידות, הוא גודל ההסתכלות ורוב ההתבוננות וכו', וכן תועיל הקריאה בסיפור מעשה החסידים באגדות אשר באו שם, כי כל אלה מעוררים את השכל להתייעץ ולעשות כמעשיהם הנחמדים. זכיתי ב"ה להסתופף כמה פעמים בצילו הטהור של כ"ק מרן הגה"ק מקלויזענבורג זי"ע, ואף השתתפתי - בלמדי בארץ ישראל - בשיעורי חומש רש"י שמסר בליל שישי בימי הקיץ, וכמו"כ שהיתי בצילו איזה שבתות.

עדיין חקוקה בעצמותי, אותה שבת בפרשת וארא תשמ"ב בבארא פארק, בה זכיתי לשבות בצילא קדישא במלואו - החל מהשיעור חומש רש"י ליל שישי עד מוצש"ק - ועמדתי משתומם לראות את עבודתו הקדושה של הרבי בעוז ותעצומות, את התפילות הארוכות בהשתפכות הנפש, את המתיקות והתרוממות.

זכורני, שבשבת בבוקר, לאחר שגמרו להתפלל תפילת שמו"ע של שחרית, ירדו כל קהל המתפללים לקידושא רבא, וכשחזרו להיכל ביהמ"ד, עדיין אחז הרבי באמצע תפילת שמו"ע, כששתי מגבות מסובבות סביב ראשו - וראו בעליל שהוא מנותק מכל הנעשה בד' אמות סביבו, והוא כל כולו מקשה אחת קודש לה'...

לפני שנים רבות שמעתי מפ"ק של מרן הגה"ק מקלויזענבורג זי"ע, דהנה איתא בירושלמי שבאמת בזמנינו לא היו צריכים כלל להתפלל, לפי שאין יכולים לכוין בתפילה כדבעי, ומה שמתפללים הוא כדי "שלא תשתכח תורת תפילה" - דהיינו אנו מתפללים כדי שלא ישכחו שפעם היה דין שצריכים להתפלל, אבל בעצם מדין תפילה, לא היו צריכים להתפלל, ע"כ דברי הירושלמי.

ואמר הגה"ק מקלויזענבורג זי"ע: אני מחפש את הירושלמי הזה כבר ששים שנה - ואני מבקש מכם - אם יש אחד היודע היכן הירושלמי הזה כתוב, אנא, יבוא בבקשה להודיעני - ואם תשאלוני מנין לי

דבר זה שיש בכלל ירושלמי כזה - אומר לכם, כך שמעתי ממו"ר הגה"ק רבי טעביל מדוקלא זי"ע, ואם מורי אמר שיש ירושלמי כזה - אין לי ספק שיש כזה ירושלמי - אך במטותא מינייכו, היודע היכן הירושלמי שיבוא להודיעני...

כשחזרתי לביתי, לקחתי פיסת נייר וכתבתי מכתב, אח"כ לקחתי עוד פיסת נייר וכתבתי עוד מכתב - את המכתב הראשון שלחתי אל הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל אב"ד מונטריאל, ואת המכתב השני שלחתי אל יבלחט"א הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א - אשר שניהם מהבקיאים הגדולים בדורנו - ואכן כתבתי לשני הגדולים את מה ששמעתי מהגה"ק מקלויזענבורג בדבר הירושלמי, ושאלתי את פיהם היכן דברי הירושלמי.

לאחר זמן קצר קיבלתי מכתב מהגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א שכתב לי שאינו יודע היכן יש כזה ירושלמי, אך הוא ציין כמה מראי מקומות ששם כתוב כעין הדברים האמורים בשם הירושלמי - כמו כן הגיע מכתב מאת הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל שכתב שבספר הקנה מגדולי המקובלים, שם כתב ממש כדברים האלה, אבל לא ציין היכן המקור של הירושלמי.

כעבור כמה שנים, נפגשתי עם הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל בעיר פליישמאנס באחד מימי הקיץ, והצגתי את עצמי - אמרתי לו את שמי ואת מקום מגורי - ואז שאל אותי מיד "האם ראית את הספר הקנה"?...

מפעם לפעם באים לכאן עם ילדים כישרוניים מאד ושואלים מה לעשות איתם? איך להתנהל איתם? ונשאלת השאלה להיכן הם נעלמים אחר כך? הרי היה צריך לצאת מהם 'הג"ר מאיר שמחה' אחד לפחות. כנראה שהיצר הרע משקיע בהם כוחות רבים שלא ילמדו, ולא ישקדו על תלמודם

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל על בעל ה'אור שמח' ורבי שמעון שקופ זצוק"ל

"אדם פי ימות באהל" (במדבר י"ט י"ד)

אין התורה מתקיימת אלא...

שקיעות בלימוד

שמעתי מאחד מתושבי דווינסק, שמרוב שקיעותו של הג"ר מאיר שמחה בלימוד היה נראה לפעמים באמצע שמונה עשרה שכל כולו שקוע בתורה ואינו יודע היכן הוא נמצא. מצאוהו פעם אחת שהרים רגלו על הספסל באמצע שמונה עשרה, והתחיל לחשוב בלימוד... [וכעין המובא (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד) על אמוראים, והוסיף רבנו, הג"ר ברוך בער אמר שהוא מבין את הבחורים שאינם מכוונים בתפילה עקב שקיעותם בלימוד]. (רשימות ר"כ)

השביע את שר הים

היה אחד מדווינסק שסיפר שבחורף הייתה מתרחשת לפעמים מערבולת של שלגים שעייזו הנהר עולה על גדותיו ומציף את הסביבה, ונעשה מזה סכנה גדולה לתושבי אותה עיר, ופעם בשבת אחת קרה הדבר בדווינסק והייתה סכנה גדולה לכל עיר, והג"ר מאיר שמחה נעמד להתפלל, ואומרים שאמר שהוא משביע את השר של הים שזה יפסיק, ואכן הפסיק ועברה הסכנה מתושבי דווינסק. (צדיק כתומר יפרח עמ' ק"ל)

הנחני בדרך אמת

הביא רבנו כמה פעמים את מה שכותב הג"ר חיים שטיין בהקדמה לספר מקור ברוך להג"ר נחום ברוך גינזברג ז"ל: ופה מקום אתי? למסור מה ששמעתי מפיו הק' כשביקר פעם את הג"ר מאיר שמחה בדווינסק מצאו שהיה שמח ביותר וזחה דעתו עליו, ואמר לו שזה עתה נתחדש לו דבר נפלא לאמיתה של תורה, וכשנתנמנם קצת ראה בחלומו שבפלמיא של מעלה יושבים כל גדולי עולם ומשוחחים ביניהם שחסר עתה בעולם התורה מי שיכוון את האמת, ועמד הרשב"א ז"ל ואמר שבדווינסק יושב רב אחד ולומד וכיוון אל האמת יותר ממני.

למה לא גדלים הג"ר מאיר שמחה

בעידנא חדתא אמר רבנו: מפעם לפעם באים לכאן עם ילדים כישרוניים מאד ושואלים מה לעשות איתם? איך להתנהל איתם?

ונשאלת השאלה להיכן הם נעלמים אחר כך? הרי היה צריך לצאת מהם 'הג"ר מאיר שמחה' אחד לפחות.

והשיב כנראה שהיצר הרע משקיע בהם כוחות רבים שלא ילמדו, ולא ישקדו על תלמודם, וכי כדי להיות הטוב בכיתה די לבעלי הכישרונות הללו ללמוד חמש דקות, וכך היצה"ר עובד חזק שילמדו 'רק כזית או כביצה' כלשוננו. ולא צומחים להיות הג"ר מאיר שמחה! אחד התלמידים שעמד בחדר אמר באוזני רבנו: שמא הסיבה שהיום לא צומחים גדולים לפי הכישרונות שבתוכנו הוא מטעם אחר, כיון שבימינו אנו שרויים בתוך עולם הזה, והרבה עינוגים, שכל אלו מפריעים לצמוח ולגדול כמו החכמים המופלגים בדור קודם. רבנו לא דחהו כליל, אבל שב ואמר: הם לא לומדים, כי היצר הרע מטפש? את האדם שיבזבז את ימיו, היצר הרע לא נותן לו מנוח ומכניס בו שטויות.

רבי שמעון יהודה הכהן שקופ זצ"ל ראש ישיבת גרודנא 'שערי יושר'

רבי שמעון יהודה הכהן שקופ נולד לאביו רבי יצחק שמואל בשנת תר"כ. כיהן כראש ישיבה בטעלז ובמאלטש ובגרודנא. נלב"ע ט' חשון ת"ש. חיבר את הספרים: שערי יושר' ו'חידושי רבי שמעון יהודה'.

הפגישה עם הג"ר שמעון

יכולה להיות השואה באירופה. (צדיק כתמר יפרח עמ' קמד)

מחברות השיעורים

סיפרו בני רבנו כי בעולם הישיבות התגלגלו מיד אל יד מחברות יד שיעורי הג"ר שמעון שקופ, וגם רבנו ישב והעתיק אותם בכתב יד במחברת, מגודל צמאונו לדברי תורתו של הג"ר שמעון שקופ.

המשגיח הג"ר שלמה הרכבי

שמעתי מהג"ר שרגא גרוסברד, ששמע מהמשגיח דגרודנא הג"ר שלמה הרכבי בשם המדרש (ל"מ כעת) - שיש ציפור אחת שרגישה לריחות] וצריך לדעת שבד"כ בעלי חיים לא רגישים לריחות רעים כבני אדם, חוץ מאותה ציפור שרגישה לריחות], וסובב הקב"ה שלציפור זו בעצמה יהיה ריח רע, ולכן כל מקום שהיא נמצאת היא מואסת בו, ונוודדת כל הזמן למקום אחר וכו', כי חושבת אולי מקום אחד יהיה יותר טוב, אבל גם שם יש ריח רע ויוצא שלכל מקום שהולכת מרגישה שיש שם ריח רע, רק לא משערת לעצמה שהריח בא ממנה.

וזה משל לבני אדם שתמיד תולים את הבעיה באחר, ורק לא בעצמם. אדם עושה לא בסדר, אח"כ בא למקום אחר וגם שם עושה לא בסדר, וכשקשה לו ולא מסתדרים הענינים במקום, הוא מתאונן ואומר המקום לא טוב... במקום להבין ש'הוא' לא בסדר. (מזקנים אתבונן ח"ג עמ' 36)

כח התמדה

סיפר לי הג"ר שרגא גרוסברד, כי בישיבת גרודנא למד איתו בחור אחד אטום הבנה לחלוטין, דרכו של אותו בחור הייתה לגשת לבחורים לשאול פשוט פשוט בזה ובוזה וכו', והתאמן הרבה! ובסוף יצא ממנו תלמיד חכם גדול וגם נעשה כאן בארץ ישראל רב קהילה [ונכדו של הת"ח הנ"ל סיפר על התמדתו של סבו, שכאשר היה מגיע לדבר עם סבו כאן בארץ ישראל, פעמים רבות היה גוער בו אוועק אוועק (-תלך מכאן) כי רצונו ללמוד]. (מאחורי הפרגוד עמ' 399) (מתוך הספר: כאיל תערוג)

היה רגיל רבנו לספר שבעת שנסע מברסק לשוויץ (קיץ תרצ"ז) הייתה לו תחנת בינים בוורשא. ושמע שהג"ר שמעון שקופ נמצא כעת בוורשא וממתין בחדר המתנה לרופא ד"ר פרישמן, מיד ניגש רבנו לשם ונתן לו שלום, והחזיר לו הג"ר שמעון שקופ שלום. מאורע זה השאיר חותם עז על רבנו, וסיפר זאת תדיר בהתרגשות, שזכה לראות את פניו ולתת לו שלום ולקבל שלום מהג"ר שמעון שקופ, וסיים בהתרגשות: אתם יודעים מי זה הג"ר שמעון שקופ?!

קודם נשים נזיקין

כשהחפץ חיים הקים את כולל קדשים, הוא פנה לג"ר שמעון שקופ שילמד ג"כ קדשים, וטען לו הג"ר שמעון שקופ שקודם צריך ללמוד נשים נזיקין ואח"כ קדשים.

ואמר רבנו שבאמת הג"ר שמעון שקופ היה המשפיע העיקרי על עולם הישיבות שהעיקר יהיה הלימוד בנשים ונזיקין, שכן עד אז למדו מברכות עד נדה, והג"ר שמעון שקופ שהיה בטעלו וחדש את שיטת הלימוד שלו שהתאימה בעיקר לנשים נזיקין שינה דבר זה, ותלמידיו הגאונים המשיכו כך בישיבותיהם גם כן.

יראת כבוד בשיעורים

הג"ר שמעון שקופ היה צדיק גדול, וסיפרו שהיה לומד לפני שחרית 'שערי תשובה'. וסיפר לי תלמידו הג"ר שרגא גרוסברד שלכל הבחורים הייתה יראת כבוד גדולה ממנו. כשהיה מוסר שיעור היו באים כל בני הישיבה והיה כזה שקט שאפילו קול ציוץ לא נשמע, ואף אחד לא העיז להתערב במהלך השיעור. היחידי שהתערב היה הג"ר שמואל רוזובסקי [וגם כשהגיע הג"ר א קוטלר למסור שיעור בישיבת לומזה התערב הג"ר שמואל באמצע השיעור]. (אעלה בתמר מתורת בריסק עמ' רכא)

לא היתה שואה

היה רגיל רבנו לומר, שהחזון איש אמר שכל זמן שהיו בחיים הג"ר שמעון שקופ והג"ר ברוך בער שהיו יגיעים בתורה מאד, לא הייתה

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

לאחר רבע שעה הגיע המגיד מטריסק והחסידיים פתחו שורה שיוכל לעבור עד מקומו. ודרך צדיקי טשערנאביל שלבשו ראשוואלקעס ארוכים מאוד, ואותו חסיד שוטה הניח רגלו על קצה גלימת הרה"ק מטריסק, שלא יוכל להמשיך בדרכו, והמגיד מטריסק עצר מלכת, וחסידי טריסק החלו לצעוק על אותו חסיד, מחוצף וכו'

הגה"ח ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א עם סיפור ייחודי שסיפר הגאון מטשעבין זי"ע על אביו

"וַיִּרְבּוּ הָעַם עִם מִשְׁהוֹ" (במדבר כ, ג)

פקחותו של רבי יעקלי אביו של הגאון מטשעבין זי"ע

פעם אחת דיבר הגאון מטשעבין זי"ע על הפיקחות של אביו הגאון רבי יעקלי מהרומלוב - בעל שו"ת 'כוכב מיעקב' זי"ע. בשנת תרל"ה היתה חתונה של הרה"ק מהוסיאטין זי"ע, עם בתו של הרה"ק רבי אפרים מרגליות חתן המגיד מטריסק זי"ע. היה ציבור גדול על החתונה, וראשי הצדיקים שנוכחו שם, היו הרה"ק מהוסיאטין והרה"ק מטריסק. על החתונה הגיע גם איזה חסיד שוטה שהסתובב ברוז'ין וכאב לו על שאיחר הרה"ק מטריסק לבוא אל החופה והרה"ק מהוסיאטין היה צריך להמתין לו עד שיבוא. לאחר רבע שעה הגיע המגיד מטריסק והחסידיים פתחו שורה שיוכל לעבור עד מקומו. ודרך צדיקי טשערנאביל שלבשו ראשוואלקעס ארוכים מאוד, ואותו חסיד שוטה הניח רגלו על קצה גלימת הרה"ק מטריסק, שלא יוכל להמשיך בדרכו, והמגיד מטריסק עצר מלכת, וחסידי טריסק החלו לצעוק על אותו חסיד, מחוצף וכו'.

ידבר המגיד מטריסק שהוא התובע והוא צריך להתחיל לדבר. וביקש ממנו הרה"ק מהוסיאטין שהוא רוצה להיות ה'טוען רבני' שלו. ותיכף החל לדבר בתוקף ועוז, על החוצפה ועזות פנים שעשה אותו אברך, שהניח רגלו על בגדו של הגה"ק מטריסק וביזה אותו בפני קהל ועדה, והכל לפי המבייש והמתבייש וכו' וכו'. לאחר מכן אמר רבי יעקלי שהנתבע יפתח פיו ויאמר מה שי לו לענות. כמוכן שלא היה לו שום פתחון פה, ופרץ בבכי מר, ואמר שהוא מתחרט מאוד על מעשיו, ואין לו שום דבר לומר לזכות ומה שעשה מרוב בלבול.

מדמא מילתא למילתא ממעשה למעשה

רבי יעקלי אמר שאין בכל שו"ע דין מפורש איך לפסוק בדין תורה כזה, אין לי מהיכן לדמות מילתא למילתא, רק יספר להם מעשה... וכך סיפר להם רבי יעקלי: באוסטראה, עיר ואם בישראל, היה ראש הקהל חשוב בעל לב רחמן, כל תושבי העיר אהבוהו. מלבד איש אחד ממורמר קשה יום, היה סבור שהראש הקהל מקפח אותו, והיה מבזה את ראש הקהל מפעם לפעם, ובני הקהילה לא יכלו לסבול את העלבון של ראש הקהל, ותבעו אותו לדין תורה לפני הגה"ק רבי ייב"י, רבי יעקב יוסף מאוסטראה זי"ע. רבי ייב"י ידע היטב את נפש העני הנ"ל שביתו ריקם ואיך יוכל לקנוס אותו שישלם לראש הקהל על שביזהו, הרי אין לו פת לאכול. וכל הסיבה שהוא רודף

לאחר החופה שאל הרה"ק מהוסיאטין מה היתה הבהלה כאן, וספרו לו שאחד מ'אנשיו' עשה מעשה אשר לא יעשה. ויחר לו מאוד, וקרא לאותו האיש וניגשו ביחד את הרה"ק מטריסק, ואמר לו הרה"ק מהוסיאטין: 'אני רוצה שהמחותן יקרא לאברך הזה לדין תורה על מה שעשה'. והשיב המגיד מטריסק: 'גם אני חושב שצריך לקרוא לו לדין תורה', כי במקום שאין דין למטה אין דין למעלה. שלא יענש ח"ו בעונש חמור על מעשיו הנוראיים. והחליטו שני הצדיקים שהדין בדין תורה הזה יהיה רבי יעקלי, שהיה גאון הגאונים ויהודי חסידי מובהק. וכמוכן שאותו אברך כבר התחרט היטב על מעשיו הנלוזים, והזמינו אותו ליום המחרת, והוא התענה והתפלל והתחנן שיומתק דינו בשעת הדין. שני הצדיקים הנ"ל באו עם אותו חסיד אל רבי יעקלי, ורבי יעקלי ציווה לקבל קנין שיעשו כפי מה שיפסוק. שני הצדדים היו מצד אחד המגיד מטריסק, ומצד שני אותו חסיד רוז'ינאי. והרה"ק מהוסיאטין בא לעמוד על גביו. רבי יעקלי ביקש שבתחילה

כך שכבר היה חשש שייהפך לחסיד טריסק...
כך סיפר הגאון מטשעבין לדורות עולם על חכמתו של אביו. והוסיף
שיהודי חכם תמיד מוצא עצה לנפשו, גם כשהוצרך לשבת מול שני
אריות גדולים כאלה, ולערוך דין תורה עמהם.

סגולה בדוקה ומנוסה לזכות לזרע של קיימא

כתב לי הגה"ח רבי יהודה ברנדסדורפר שליט"א ר"מ בשיבת
אור תורה באנגליה, שלפני שמונה שנים ליל ב' תמוז ישבו חבורת
אברכים בביתו. אחד האברכים היה ד' שנים לאחר החתונה ועדין
לא זכה לזש"ק, והציע לו ראש החבורה רבי יודל, היות שכתב המגיד
מטריסק בהקדמת ספרו מגן אברהם 'וה' ברך את אברהם בברכת
והיה ברכה, ובכח זה הנני מברך את כל אשר יקח את הספר הזה, כי
יתמשכו עליו חסדים רבים, ואלקי אברהם יהיה בעזרם למלאות
כל משאלותיכם, בבנים ובני בנים שתולים סביב לשולחנכם, למעלה
ירום קרניכם'. וא"כ אולי כדאי שיקנה הספר הזה מגן אברהם, ויזכה
לברכת המגיד מטריסק.

וכך הוזה, למחרת ב' תמוז קנה האברך את הספר, לאחר ט' חדשים
נולדה לו בת. ולאחר שנה נולד לו בן זכר והיה הברית ביום ב' תמוז.
ויהי לפלא.

ולפני כמה שנים סיפר המעשה הזאת לעוד אברך מתלמידי
הישיבה, שהיה ב' שנים לאחר החתונה, ביום ב' תמוז תשע"ד, גם
הוא קנה את הספר מגן אברהם, ביום א' תמוז תשע"ה נולד בן זכר
למזל טוב. ואתמול מצא את האברך הזה, וזכה לעשות פאות לילד
בהיותו בן ג' שנים.

וגם אני יכול להוסיף לסיפור הזה, לאחר החתונה חיכיתי לזש"ק
איזה זמן, וראיתי הקדמת המגן אברהם וקניתי הספר, ומיד נושעת
ב"ה.

הרה"ק רבי אברהם [בן הרה"ק רבי מרדכי] מטריסק ז"ע

המגיד מטריסק יומא דהילולא ב' תמוז (תרמ"ט)

(מתוך: ממשקה ישראל גליון ע"ג תשע"ט)

אותו הוא מחמת סבלו הנורא בדקדוקי עניות רח"ל, ואינו יכול
לבלום את קנאתו בהצלחתו הגדול של ראש הקהל. ופסק רבי י"ב"
שהראש הקהל יחזיק אותו עני ואביון בביתו ובחצרו, שימצא איזה
עבודה בשבילו ויתפרנס מזה בכבוד. וכך במשך הזמן יכיר במידותיו
הנפלאות של ראש הקהל, ותפסק קנאתו ושנאתו כנגדו, ויחזור בו
מטעותו שהוא רדף אותו עד הנה.

וכפי הנראה לקח זאת רבי י"ב" מהמשל הנודע של הבעש"ט עה"פ
'א-ל נקמות ה', א-ל נקמות הופיע'.

וכך הוזה לאחר שאותו העני החל להתפרנס בכבוד מבית ראש
הקהל, חזר בו מכל מה שביזהו, וראה שהוא איש טוב לב, ובעל
מדות יקרות. והתבייש מאוד וביקש מראש הקהל מחילה.

עפ"ז אמר רבי יעקלי, הנה זה החסיד העומד כאן, לא ידע מעודו
מגדולת הרה"ק מטריסק, הוא האמין רק ברבו בלבד [כמ"ש הרה"ק
מזידטשוב במכתבו, שכל האומר 'רק הרבי שלי', יעקר מן השורש
רח"ל] והלא עני מרוד הוא, ארבע בנות בוגרות בביתו ואין לו מה
לתת לנדן עבורן, והאביונות העבירתו על דעתו ועל דעת קונו. לכן
סבורני שהמגיד מטריסק יברך אותו שיהיו לו השפעות גדולות,
פרנסה בהרחבה, וימצא שידוכים טובים לבנותיו, כשיזכה לראות
את ברכותיו של המגיד מטריסק, וכך ישוב על חטאו אשר ביזהו
ברבים, וכך יבוא על התיקון השלם.

כשסיים רבי יעקלי את פסק הדין, נתחייכו שני הצדיקים הקדושים,
וקם המגיד מטריסק לקיים את דברי הרב, שהרי קיבל קנין שישמע
לקול דברו, לכל אשר יאמר כי הוא זה, וכפי הפסק הזה מותר וצריך
הוא לברך אותו החסיד במלוא פיו, ובירכו בקול שיזכה לפרנסה
בהרחבה וארבעה שידוכים טובים לבנותיו, ויהיה לו לתת נדן טוב
לכולם.

הגאון מטשעבין ז"ע סיפר שהוא עוד הכיר את ה'חסיד' הנ"ל,
ומאותו היום 'נהפך עליו הגלגל' לטובה, ותוך זמן קצר עלתה קרנו
ונעשה בעל הבית מכובד, והשיא כל בנותיו בהרחבה גדולה. לאחר
כמה שנים, נסע לטריסק לספר למגיד שהברכות נתקיימו, עד כדי

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

הפועלים הגיעו והמשיכו בעבודה. הגיע עת ההפסקה, הם ישבו על שפת הביוב המצחין - ואכלו, אכלו! כמו עיני ראיתי! ישבו שם, ונגסו, ולעסו, ובלעו. בתאבון! אלמלא ראיתי, לא האמנתי, אני נשמתי דרך הפה - והם לעסו!

מאוצרותיו של הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"זאת חקת התורה" (במדבר י"ט, ב)

נסעתי מתל אביב לרחובות, ללמד. ליד מושב הנהג ראיתי מדבקה, לאמר: "נהג, בדוק את הבלמים לפני צאתך לדרך. הוועדה למניעת תאונות דרכים".

שאלתי את הנהג: "סלח לי, אדוני, מה כתוב כאן?"

הפטיר: "ומה, האם אינך מבין עברית?"

אמרת: "אתה יודע, אלה מבני ברק יודעים עברית מהתורה. המילה 'בלמים' לא כתובה שם. מה זה?"

שמו להסביר: "לכל מכונית יש בלמים. אה, סליחה: מעצורים, ברקס. ולפעמים המעצורים נשחקים, או נתקעים, ואז אי אפשר לבלום, כלומר לעצור, את המכונית. ואז היא עלולה לגרום לתאונה. להתנגש במכונית אחרת, או לדרוס חלילה עובר אורח".

"עכשיו אני מבין", אמרת. "תגיד לי, הנפיקו כזו מדבקה גם לבני אדם. להדביק, נגיד, על החולצה?"

"לבני אדם?" הוא לא הבין.

"אסביר לך. גם בן אדם יוצא לדרך. דרך ארוכה, מילדות ועד שיבה. הבלמים שלו, תקינים? לשלוט על רצונותיו, לבלום את תשוקותיו, לחסום את יצריו? האם יש לך מושג כמה תאונות קורות לבני אדם, משום שאין בלמיהם תקינים? שלא בדקו אותם לפני צאתם לדרך?"

קרא: "פעם ראשונה שאני שומע כאלה מילים! תגיד, אז ידעת מה הם בלמים, הא? עבדת עלי!"

"אני עדין אוהז בלעבוד על עצמי", השבתי לו. "לחזק את הבלמים".

חריפה שבעתיים, בה השמיצו ותקפו בגסות. שני הצדדים חשבו לתלות את מודעותיהם בבתי הכנסת עם כניסת השבת, כדי שלא יוכלו להסירם.

ביום שישי בצהריים הביאו הפעילים את המודעות לבית הרב מבריסק זצ"ל. שיראה ויאשר וידביקו. קרא, ואישר, נטל את המודעות והכניסם לחדר השינה.

"מה זה?" תמהו. "מדוע?"

"השבת נכנסת מוקדם", אמר. "המדביקים נלהבים, ועלולים להקלע לספק חילול שבת!"

"אבל המפלגה האחרת תדביק בלי להתחשב בזה! אנו נפסיד!"

"נפסיד, אם נדביק", ענה. "עלינו לעשות את שלנו כראוי, על פי ההלכה. ההצלחה- ממרום!".

לא אמרו דבר מפני הכבוד, והתפזרו בדכדוך.

וכאשר חששו כן היה: הצד השני הדביק במרץ, השחיר את כתלי מובאות בתי הכנסת במודעותיו, למגינת לב היראים.

עלו יהודי בריסק לתפילת קבלת שבת, ונדהמו למראה הכרוזים, נחרדו לשפתם: השמצות, גינויים, הכפשות, הטלת רפש! על מה ולמה?!

אילו היו קוראים את הכרוז של היראים, היו מבינים שזו מתקפת נגד, והיו שוקלים למי להאמין. אבל כשראו התקפה משולחת רסן על הרב הנערץ ושלוחיו בלי שום התגרות-

התקוממו, הסתייגו, והעניקו ניצחון סוחף למועמדי הרב!

אל תקנו ספרים השבוע! המבצעים זועקים מכל קיר ומכל פינה, אבל קבלו עצה טובה מאיתנו, השבוע אל תקנו ספרים כי מדוע לקנות כשאפשר לקבל מתנה

מבצע 'זוכים וזוכים' של 'דרשו' ו'אחינו' יוצא לדרך לשבוע בלבד • השבוע אל תקנו ספרים!

הארגון להעצים את פעילותו ולהוסיף עוד ועוד פעילים המסיירים בערי השדה ומקרבים לב ישראל לאביהם שבשמים.

ארגון 'אחינו' חתום עד כה על הכנסתם של אלפי צעירים מתחזקים לשיבות לבעלי תשובה. בנוסף הקים הארגון עשרות ישיבות לבעלי תשובה בכל רחבי הארץ, את חלקם הוא ממשיך לנהל גם כיום ואת רובן הקים הארגון ולאחר מכן העביר את מושכות ההנהגה שלהן לידי ראשי ישיבות ואנשי צוות מומחים ובעלי ניסיון בתחום קירוב הלבבות, אשר עושים חיל מאז קיבלו לידיהם מוסדות פעילים. הארגון עצמו משך את ידיו מיישבות אלו ופנה להקים חדשות כדי להעביר גם אותן לידי צוותים מסורים, וחוזר חלילה.

זאת ועוד, 'אחינו' מפעיל מאות חונכים הלומדים דרך קבע עם תלמידי הישיבות הקדושות, במסגרת פרויקט 'קירוב קרובים', שנועד לסייע לבחורי החמד בישיבות הקדושות, למניעת נשירה סמויה וגלויה בתוככי עולם התורה.

כמו כן מפעיל הארגון את 'מוקד הישיבה' המעניק סיוע רגשי לבחורי הישיבות המתמודדים עם קשיים ואתגרים רוחניים וגשמיים, ובאחרונה הקים גם את 'מוקד גישמאק בלימוד', הממוקד להענקת סיוע לבחורים שמתקשים להרגיש את טעם מתיקות התורה בתלמודם, מה שבמקרים רבים קורה בגלל שהבחור אינו יודע לזהות מהו הלימוד המתאים לו, ואיזו היא הדרך אשר ילך בה בלימוד הגמרא הקדושה.

מודעות הפרסום מפתות מתמיד? כל רשתות הספרים מציעות לכם לקנות ספרי קודש וספרי קריאה במחירים מוזלים ובמבצעים מיוחדים?

בארגון 'דרשו' זורע הקירוב שלו, 'אחינו', יוצאים במבצע מיוחד לרגל שבוע הספר התורני, עם הצעה משלמת במיוחד. זוכים וזוכים. השתתפו בתרומה סמלית בפעילותו הענפה של ארגון 'אחינו', וקבלו במתנה פרסים יקרי ערך מתוך ארון הספרים המפורסם של 'דרשו', אשר ספריו יצאו לשם ולתהילה בכל רחבי עולם התורה.

תמורת תרומה של 18 שקלים בלבד לחודש למשך 13 חודשים, (סה"כ 234 שקלים) תזכו בסט 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו'. בתרומה של 18 שקלים ל-15 חודשים (סה"כ 270 שקלים), תזכו בסט משנה ברורה, בכרך 'במדבר ב' מתוך סדרת הספרים הפופולארית 'לקראת שבת', ובנוסף תיכנסו להגרלה על 42 אלף שקלים במתנה.

כידוע סט ה'משנה ברורה' של 'דרשו' נחשב לאחד הספרים שהפכו לנכס צאן ברזל בהיכלי התורה, בזכות הפירוש המיוחד 'ביאורים ומוספים' שנלווה עליו ובו פסקי ההלכה של גדולי הדורות האחרונים אשר צעדו בדרכו של מרנא החפץ חיים בספרו המשנה ברורה, דבר המסייע ללומדים בלימוד שיהיה באופן של 'הלכה למעשה', ומעניק טעם חדש ומיוחד ללימוד עצמו.

כך גם ספרי 'לקראת שבת' שהדפסתם החלה רק בשנה האחרונה, כבר מונחים בקביעות על שולחן השבת באלפי בתים בישראל, ובהם מוצאות משפחות רבות את כל הנדרש לשולחן שבת: פלפולים קלים בפרשת השבוע, וארטיס חסידיים המחממים את הלב, דברי מוסר חודרי כליות, ומסרים של התחזקות המאמצים ברכיים כושלות בעבודת ה', כשכל אלו מתובלים בסיפורים מרתקים אודות גדולי הדורות אשר מפיחם אנו חיים לחיזוק אמונת הצדיקים והטמעת השאיפה בלבו של כל ילד לגדול בתורה וביראת שמים.

אלפי צעירים מתחזקים

מעבר לזכייה בספרים הנלווית לתרומה לארגון 'אחינו', זוכים התורמים גם בעצם השותפות במצווה החשובה של קירוב לב בנים אל אביהם שבשמים. בזכות תרומתכם יוכל

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אל תקנו ספר

המבצעים זועקים מכל קיר ומכל פינה, אבל קבלו עצה טובה מאיתנו אל תקנו ספרים השבוע

מדוע לקנות
כשאפשר
לקבל מתנה

'אחינו' ו'דרשו' מחלקים מתנות יקרות ערך

מבצע המתנות הגדול

לרגל ההוצאה לאור של כרך 'במדבר ב' של הספר 'לקראת שבת' שכבש רק השבוע מבצע ענק תרומה לארגון 'אחינו' בסך של 18 ש"ח לחודש מסלולי התרו

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 13X תשלומים סה"כ 234 ש"ח

קבל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' מתנה

התקשרו כבר עכשיו למשרדי 'דרשו'

זרים השבוע

ל לשבוע אחד בלבד

ש את העולם התורני - 'דרשו' ו'אחינו' יוצאים במבצע ענק 'זוכים וזוכים'.
מזכה אותך בזכות של זיכוי הרבים עצום, וקבל מייד מתנות יקרי ערך
ממות כדלהלן:

18
ש"ח

תרומה של 18 ש"ח לחודש 15X תשלומים סה"כ 270 ש"ח

בל סט 'משנה ברורה' 'דרשו' + כרך 'לקראת שבת'
+ כרטיס הגרלה ל 42.000 ש"ח מתנה

02-5609000 והמתנות בדרך אליכם

גם אני מאוד התרגשתי, תפסתי לו את הידיים ופצחנו בריקוד סוער שם בחצר המערה במירון ולכבוד התורה הקדושה. ריקוד של שני חברים שלומדים ביחד כל יום גמרא, למרות שעד כה הם מעולם לא פגשו זה את זה...

הרה"ג ר' מאיר שפרכר המשמש כמגיד שיעור במוקד השיעורים של 'דרשו' מספר על האתגרים המיוחדים במסירת שיעור ללא קהל ועל הקשר החזק עם שומעי השיעור שאותם הוא בכלל אינו מכיר

יעקב א. לוסטיגמן

אלפי יהודים שותים מדי יום בצמא את שיעוריו המרתקים של הרה"ג ר' מאיר שפרכר, על הדף היומי. שיעורים אלו מתפרסמים בפלטפורמות הפרסום השונות של 'דרשו', הן במוקד השיעורים הטלפוני, והן בגרסתם הוויזואלית.

פנינו לרב שפרכר ובפינו מספר שאלות. הראשונה שבהם היתה כיצד הוא, ומגיד השיעורים הנוספים של פרויקט שיעורי 'הדף היומי' על הש"ס הבבלי ב'דרשו', מצליחים למסור שיעורים אל מול המיקרופון והמצלמה, ובמיוחד בנושאים מורכבים מאוד שבהן נדרשת הסברה מופלאה היורדת לדקויות ולפרטי הפרטים באופן שיהיה מובן לשומעים שלא הכינו מראש את הגמרא כפי שעשה המגיד שיעור.

"האמת שישנם דפים שההכנה שלהם מצריכה שעות של מאמץ ויגיעה", מודה הרב שפרכר. "רק בימים האחרונים היתה לי שורה בגמרא שלקח לי יום שלם להבין אותה במהלך ההכנה לקראת מסירת השיעור אל מול המצלמה. חקרתי וחפרתי בה שוב ושוב עד שהיו הדברים ברורים ונהירים, כי כלל גדול הוא שאם מגיד השיעור אינו מבין מה הוא אומר, חזקה על השומעים שגם הם לא יבינו את דבריו.

"אז מהיכן באמת אנחנו שואבים את הכח להתכונן בצורה משמעותית כל כך? התשובה היא שאנחנו חלק ממשפחה מופלאה שנותנת לנו המון כח וחיזוק. אני מתכוון למשפחת 'דרשו' כמובן. היחס החם והחיובי של הצוות ב'דרשו' מחייב אותנו להמשיך עוד ועוד. אתה מרגיש שסומכים עליך, מאמינים בך. זה מחמם את הלב ונותן המון המון כח".

האם מסירת שיעור למיקרופון או מצלמה אינה משימה קשה יותר ממסירת שיעור אל מול קהל שנמצא בבית המדרש?

"בכל דבר יש מעלות וחסרונות, ואכן גם במסירת שיעור למצלמה יש את החיסרון הגדול שאתה לא יכול לראות את הניצוץ הזה בעיני השומעים כשהם מבינים את הגמרא. זה בהחלט חסר. יש גם את העניין של החשש מטעויות... כשאתה מוסר שיעור בפני קהל, יש חלק מהמשתתפים שיודעים תמיד לתקן את הטעויות, או לפחות להקשות קושיות כי הפשט לא מסתדר להם, ואז מגלים את הטעות ומתקנים את הטעון תיקון.

"לעומת זאת בשיעור מול המצלמה אתה יכול לסיים את ההקלטה, להעביר את החומר ורק אחרי שבועיים, כשמגיע הזמן של אותו דף ללימוד בדף היומי, אנשים שולחים הערות ומתברר שהיתה טעות חמורה".

אז איך באמת מתגברים על הקשיים הללו?

"לגבי העניין הראשון שהזכרתי, אודות הזיק שניצת בעיני השומעים, אנחנו מחליפים את זה במשהו הרבה יותר טוב.

מספרים שפעם ישב החפץ חיים ולמד חומש עם רש"י, ולפתע פרץ בצחוק. שאלו אותו למה הוא צוחק והשיב להם שהוא בדיוק לומד על מכת שחין, וכשהוא תיאר לעצמו את החרטומים ונכבדי מצרים שמתגרדים מפני השחין בכל כוחם, זה פשוט הצחיק אותו...

"כשאני מוסר שיעור, אני נכנס לעומק של המשנה, של הגמרא. אני חושב על בעל השמועה שאמר את ההלכה הזאת. בטח הוא אמר את זה בדרשה מול אלפי שומעים. אני נכנס לוויכוח, מרגיש את הצדדים, לא רק מבין אותם. יש בגמרא חלקים שממש גורמים לי להתרגש, לפעמים לשמוח לפעמים קצת להתעצב, כשאתה חי את הגמרא, אתה לא צריך אף אחד. רק את הגמרא הקדושה".

ומה לגבי החשש מהטעויות כשאין מי שיתקן אתכם?

"האמת היא שאין לזה שום פיתרון חוץ מפיתרון אחד: להתפלל חזק. כל פעם לפני שמתחילים למסור שיעור מול מצלמה, מתפללים מעומק הלב שלא תצא תקלה מתחת ידי, שלא אומר על טמא טהור ועל טהור טמא.

"התפילות הללו, יחד עם כח הרבים ששומעים את השיעורים הללו

גם בעוד חמישים שנה אולי אפילו תשעים שנה, אנשים עוד יצפו בזה וילמדו תורה מפי... זאת אחריות כבדה מאוד וזאת זכות עצומה שאי אפשר לזכות לה בלי ההקלטות הללו".

ציבור המאזינים אכן מגיב על השיעורים?

"אני מקבל המון תגובות. כמוכן שלא כולם מגיבים, אני מניח שהרוב המוחלט לא עושה את זה, אבל אלו שכן מגיבים בהחלט מחממים את הלב. אני רואה בכל מאזין שמשתתף בשיעור כחברותא אישית שלי. אני פונה אליו בשיעור כדבר איש אל רעהו, אנחנו לומדים ביחד את הגמרא. אני מרגיש קשר חזק עם כל אחד מהם, גם אם אני לא הכרתי אותו עד הרגע בו התברר לי שהוא מאזין לשיעור.

"מספרים על ראש ישיבה גדול שפעם אירח תורם נדיב שהגיע לסיור בישיבה. הוא העלה אותו לעזרת הנשים ומשם השקיפו יחד על בית המדרש. שאל את התורם הנכבד מה אתה רואה? השיב לו האורח שהוא רואה 300 בחורים שלומדים בהתמדה. אמר לו ראש הישיבה: "אני לא רואה 300 בחורים, אני רואה את התלמיד היחיד שלי, כפול 300 פעם. כל אחד ואחד מהם הוא תלמיד יחיד ומיוחד ועבורו לבד שווה להשקיע את הכל.

"בל"ג בעומר האחרון הייתי במירון כמו רבים אחרים מעם ישראל. בקושי ובמאמץ רב פילסתי את דרכי אל המבנה של הציון, המכונה 'המערה'.

"בעודי נדחק בין מעגלי הרוקדים, ובין היוצאים והנכנסים, אני רואה מישהו שיוצא מהמערה, כולו מתנשף ומזיע. הוא מתבונן בי חזק ושואל אותי "אתה המגיד שיעור מ'דרשו". השבתי לו בחיוב, הוא התרגש מאוד ואמר לי שהוא מקשיב כל יום לשיעור...

"גם אני מאוד התרגשתי, תפסתי לו את הידיים ופצחנו בריקוד סוער שם בחצר, ריקוד פרטי משלנו לכבוד רבי שמעון בר יוחאי ולכבוד התורה הקדושה. ריקוד של שני חברים שלומדים ביחד כל יום גמרא, למרות שעד כה הם מעולם לא פגשו זה את זה...

"כאלו מקרים אני פוגש כל הזמן. אני מקבל תגובות ממש מכל רחבי העולם. אחד סיפר לי שהוא גר בארגנטינה ומקשיב לשיעורים הללו, כמה מלונדון, אנשים מארה"ב כמוכן, מקנדה ומעוד מקומות. "אחד סיפר לי שהוא סיים בזכות השיעורים הללו שתי מסכתות, ואת הסיום השני הוא עשה בסעודת יארצייט, זה מרגש, זה נותן כח, זה גם מחייב אותי להמשיך ולהשקיע את כל הכוחות במסירת השיעורים הללו".

אחרי ההקלטה, והכח האדיר של ארגון 'דרשו' שכבר העידו עליו גדולי ישראל שיש לו סייעתא דשמיא מיוחדת, כל אלו יחד עוזרים שלא יהיו טעויות.

"אחרי שאני מוסר את השיעור למצלמה, אני מוסר שיעור גם בשעות הערב בבית הכנסת המרכזי 'קהל חסידים' ברובע ז' באשדוד. אירע שמסרתי שיעור והיתה לי טעות די מביכה בפשט של הגמרא. אחד המשתתפים העיר לי על המקום ואכן צדקו דבריו. מיהרתי לתקן את הטעות והמשכתי את השיעור. מבחינת שומעי השיעור לא קרה כלום, אבל מבחינתי היתה לי הרגשה מאוד רעה, כי אמרתי לעצמי שבשיעור אני יכול לתקן את הטעות, אבל מה לגבי ההקלטה של 'דרשו'? השיעור כבר התפרסם וכולם יכולים לצפות בו ולשמוע אותו, ושם יש טעות. קודם כל זה לא נעים... אבל יותר מזה יש כאן בעיה שאני מסביר פשט שהוא לא נכון ומטעה את הרבים...

"הגעתי הביתה, מיהרתי להקשיב לשיעור המוקלט וראה זה פלא... הקב"ה שם מילים בפי ולמרות שלא ידעתי את הפשט הנכון, מול המצלמה אמרתי מילים שהולמות את הפשט הנכון. לא היה צורך לעשות שום תיקון. הוא אשר דיברתי, סייעתא דשמיא היא המונע היחיד מטעויות".

מקודם אמרתם שיש גם מעלות למסירת השיעור בפני המצלמה, מעלות שאין במסירת שיעור בפני קהל. מה הן באמת?

"קודם כל אין בעיות משמעות... אבל ברצינות, בשיעור מול המצלמה אתה מוסר אותו ברצף אחד, אין שאלות שעוצרות את הרצף, בוודאי שאין שאלות לא לעניין שממש יכולות להפריע. יש גם את עניין הטעויות שהזכרנו מקודם. כמוכן שכשהמגיד שיעור אינו מזהה לבד את הטעות זאת בעיה גדולה, אבל כשהוא כן מזהה אותה, אז יש כאן רווח גדול כי הוא יכול לעצור את ההקלטה, לחזור קצת אחורה ולסדר מחדש את דבריו, בלי לבלבל את שומעי השיעור. אלו הם הרווחים המידיים.

"בטווח הארוך, השיעורים המוקלטים הם הרי זיכוי הרבים שאין כמוהו. אני מגיע לקהל גדול הרבה יותר של מאזינים. כמה אנשים משתתפים בשיעור דף היומי רגיל? עשרה? בשיעור גדול משתתפים עשרים או שלושים. במקרים חריגים אולי קצת יותר, אבל השיעורים של 'דרשו' זוכים לאלפי האזנות וצפיות באותו יום שבו הדף הזה נלמד, וזה רק השלב הראשון. השיעורים נשארים לנצח, אנשים צופים בהם ומאזינים להם גם אחרי שנה ושנתיים,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בצפון הארץ ישנו מתחם נופש הסמוך לים, המושכר לציבור בני התורה, בצמוד אליו יש טיילת לאורך החוף, מבחינה הלכתית, בהתרחקות של כקילומטר יתכן לעבור על איסור יציאה מחוץ לתחום!!!, ובהליכה מהירה של כ-10 דקות, כבר ניתן להיכשל ביציאה מחוץ לתחום שבת

שיחה מיוחדת על המכשולות הנפוצים, הפתרונות המצויים והסיפורים המעניינים בנושא תחום שבת

לחבר ספר שלם עם סיפורים מיוחדים, אך מפאת קוצר היריעה אציין שתי דוגמאות.

באחד הערבים יצאו שניים מרבני הועד למדוד שתי ערים במרכז הארץ, האם מבחינה הלכתית נחשבות הם כעיר אחת, או כשתי ערים, אך בשונה מהמדידות הרגילות שניתן לעמוד ליד בנין א' ולמדוד בעזרת מכשיר הלייזר את המרחק לבנין השני, במדידה זו הדבר לא התאפשר מחמת כביש ראשי המפריד בין הערים, כשמשני צידיו יש קיר אקוסטי בגובה של כעשרה מטרים המסתיר את הבתים שמאחוריו, ומכיון שהמדידה אמורה להתבצע מבית לבית, האפשרות היחידה לבדוק היא לעלות לא' מהדירות בקומות העליונות, ולבצע משם את המדידה מעל הקיר האקוסטי עד הבית שבעיר ממול.

מה שהקשה עוד על הענין הוא, שהמקום שבו מצטמצם המרחק בין הערים לפחות מקמ"א אמה הוא בבנין אחד ויחיד בעיר, שהוא נמצא בסמיכות לבית שבעיר השניה, וגם בבנין זה רק חלק מהבנין נמצא קרוב לבנין שבעיר הסמוכה.

לאכזבת הרבנים שליט"א לא נמצא מישהו בקומות הגבוהות של הבנין שהסכים להכניסם לביתו לרגע קט לבצע את המדידה עד הבנין שבעיר הסמוכה, וכך הם נאלצו לחזור על עקבותיהם.

לאחר שהחלו לסוב על עקבותיהם, עובר שם אדם, ושואל אותם האם הם מחפשים משהו, כשהסבירו לו את הענין הוא אומר להם שהוא גר בבנין זה והוא יכול לעלות עמהם לגג הבנין בדיוק לחלק הבנין הקרוב לבנין שממול במקום שבו יש צורך לבצע את המדידה, וכך בס"ד נעשו המדידות הנדרשות כראוי.

לרגל תחילת לימוד הלכות תחומין במסגרת הדף היומי בהלכה של 'דרשו', ולקראת ימי בין הזמנים שאנשים יוצאים לנפוש במקומות שונים, נפגשנו עם אחד מרבני ארגון 'ערבתם', שירחיב מעט על הענין של 'תחום שבת' מהזווית ההלכתית במציאות החיים שלנו, היכן יש להיזהר שלא לצאת מחוץ לתחום, מה זה עירוב תחומין וכיצד הלכות תחום שבת הנוגעות לכל יהודי ויהודי באשר הוא, נראות בשטח.

כאדם רגיל מהשורה, היכן אני נתקל בשאלה של 'יציאה מחוץ לתחום' בשבת?

בעיקרון בכל יציאה בשבת מחוץ לעיר למרחק הליכה של יותר מ-10 דקות כדאי לברר האם אין בדבר שאלה של יציאה מחוץ לתחום, בין אם ההליכה היא לעיר סמוכה, לפארק סמוך או ח"ו לבית חולים.

כששוהים בשבת בקמפוס נופש וכדו', שאלת היציאה מחוץ לתחום היא יותר מצויה, היות ובמקרים רבים המקום שנמצאים בו אינו חלק מעיר סמוכה, ומותר ללכת רק אלפיים אמה מסביב למבנה או המתחם ששוהים בו ולא יותר.

לדוגמא, בצפון הארץ ישנו מתחם נופש הסמוך לים, המושכר לציבור בני התורה, בצמוד אליו יש טיילת לאורך החוף, מבחינה הלכתית, בהתרחקות של כקילומטר [תלוי בשיטות השונות בשיעור האמה] עוברים על איסור יציאה מחוץ לתחום!!!

יש לשים לב שלא מדובר בהליכה מרובה, ובהליכה מהירה של כ-10 דקות, כבר ניתן להיכשל ביציאה מחוץ לתחום שבת.

לפעמים תתכן שאלה של יציאה מחוץ לתחום, גם בתוך העיר או הישוב: בית בודד המרוחק מעט מכלל בתי הישוב מחמת שטח ריק מבתי מגורים או שיש איזה רפת או לול המפסיקים בינו לשאר בתי הישוב, ובאופנים מסוימים אם המרחק ממנו לשאר בתי הישוב הוא יותר מע' אמה וד' טפחים [מרחק של כ-40-33 מטר], הגרים בבית אינם נחשבים כגרים בתוך הישוב, והם צריכים למדוד תחום שבת מהבית שלהם.

תוכלו לספר לנו על מקרה מעניין שנתקלתם בו כשעסקתם במדידת התחום?

ראשית בהזדמנות זו ברצוני לספר שאנו רואים בחוש סיעתא דשמיא מיוחדת המלווה אותנו בכל פעם ופעם שאנו יוצאים למדידות, ניתן

במקרה שאני צריך להגיע לבית חולים או מקום מסוים ויש לי צורך בהנחת עירוב תחומין, האם יש לכם מה לסייע בעניין?

כחלק בלתי נפרד מבירור התחום הנעשה על ידי רבני הועד, דואגים רבני הועד לסדר 'עירובי תחומין' במקומות שמצוי שהולכים מעיר לעיר או לבתי החולים וזקוקים לעירוב תחומין להתיר את ההליכה, כשהעירוב מונח באופן ובמקום הטוב ביותר, ומזוכה מידי שבוע ללא תשלום לאנשים הנרשמים לקבלת חלק בעירוב.

המטרה של הועד בהנחת עירוב התחומין היא משתי סיבות, מבחינה הלכתית, מכיון שיש צורך לברר ולבדוק את המקום שבו צריך וניתן להניח את העירוב תחומין, לא הרי הנחת עירוב תחומין הנעשית בבדיקה חפוזה של ערב שבת, לבדיקה מדוקדקת במשך ימים ולפעמים שבועות, של רבנים ת"ח הבקיאים בהלכות ובאופן מדידת התחום, עד שנמצא המקום הטוב ביותר להניח בו את העירוב תחומין. בנוסף מבחינה טכנית לא כל אחד יכול להניח עירוב תחומין, על אחת כמה וכמה כשמדובר בצורך פתאומי ללכת לבית החולים וכדו', דבר שהוא לא יכול היה להיערך אליו מוקדם מספיק, קל וחומר כשהאדם אינו מכיר את כל פרטי ההלכות על בוריין ואינו יכול לסמוך על העירוב שהכין לעצמו.

למה חייבים להתקשר אליכם. מדוע אינכם מזכים לכלל ישראל את העירוב?

דין עירוב תחומין אינו כדין עירובי חצירות. אם בעירובי חצירות מספיק שיעור י"ח גרוגרות לזכות את העירוב לכל העיר, בעירובי תחומין צריך לזכות מזון ב' סעודות לכל אחד ואחד, ואם העירוב יזוכה לכלל הציבור לא יהיה לכל אחד שיעור הנצרך לו לעירוב תחומין.

לתועלת הציבור, מה נדרש מאדם שצריך ללכת בשבת ממקום למקום, והוא רוצה לברר האם הליכתו מותרת, או שיש בה ח"ו שאלה של יציאה מחוץ לתחום?

לצורך כך הוקם המענה ההלכתי של 'ערבתם', שבו ניתן מענה הלכתי לשאלות ובירורים בעניני תחום שבת על ידי רבני הועד, וכן ניתן להרשם אצלם לעירובי התחומין, מספר הטלפון הוא 0722-722-909 ברצוני לציין שבאחרונה הוצאנו בס"ד חוברת מבוא והסבר להלכות תחום שבת, המבארת בצורה קלה ובהירה את עיקרי הלכות תחום שבת, מדידת התחום, ועירובי תחומין, בליווי מפות ושרטוטים להמחשה, ניתן לקבל את החוברת ללא עלות במייל.

סיפור נוסף, לאחרונה היה צורך לבצע כמה מדידות ובדיקות בעומק של אחת מהשכונות במזרח ירושלים, למקום זה קשה להכנס באופן רגיל אף במשך היום, ובפרט כשמדובר להסתובב בין החצרות והבתים ולמדוד את המרחקים בין הבתים. מחמת נחיצות הנושא נרתמו לעניין כמה עסקנים, ובס"ד נכנסו רבני הועד למקום באמצע הלילה, ובלווי של שמירה צמודה, וכך בחסות החשיכה בוצעו המדידות במסירות של ממש.

שאלות רבות חוזרות על עצמן, אך כמעט בכל שבוע יש שאלות המתחדשות.

לא מזמן הגיעה שאלה מאדם שכן משפחתו מגיע ארצה בערב שבת, ובעקבות איחור בטיסה, המטוס היה אמור לנחות סמוך מאוד לכניסת השבת, והוא התקשר לברר להיכן יהיה מותר לו ללכת אם היציאה משדה התעופה תתעכב עד כניסת השבת.

באחד הימים הגיעה שאלה מיהודי בארצות הברית שנאלץ לנסוע באניה ממקום למקום, האניה הפליגה ביום ראשון, והייתה אמורה להגיע לנמל בעיצומו של יום השבת, שאלתו האם יהיה מותר לו לצאת מהנמל לבית מלון סמוך, או שאסור לו לזוז ממקומו עד צאת השבת.

באחד הימים התקשר אדם שעורך שמחה משפחתית ורוצה לברר האם המלצר שהזמין יכול להגיע מישב סמוך ללא שאלה של יציאה מחוץ לתחום.

האם יתכן שמצוי מכשול ביציאה מחוץ לתחום יותר משאר הלכות שבת?

ישנם כמה דברים שמחוסר שימת לב, או אי ידיעת ההלכה עלולים לגרום ליציאה בטעות מחוץ לתחום, ראשית מחוסר ידיעה שלאחר הליכה של כעשר דקות בלבד כבר ניתן לצאת מחוץ לתחום. אנשים טועים לפעמים מתוך מחשבה שכל העיר היא כ-ד' אמות, וזה נכון רק לגבי העיר ששבת בה, ולא לגבי עיר אחרת שיצא לכיוונה שבה הוא יכול להלך רק עד אלפיים אמה מקצה העיר שבה שבת, ואף אם היא מוקפת במחיצות כשרות.

כמו כן אנשים טועים לפעמים לחשוב שכל מקום הנמצא תחת אותו תחום שיפוט מוניציפאלי, נחשב כמקום אחד. האמת היא שדי בכ-67 מטר לשיעור רח"נ או כ-80 מטר לשיעור חזו"א בין בתי המגורים בשביל להחשיב את העיר כב' הערים נפרדות לעניין תחום שבת.

כשקם הבחור לצאת ונפרד מה'חזון איש' לשלום, עצר אותו ה'חזון איש' ואמר לו לפתע: 'אבל בקשר למה שדיברנו בתחילה, והוריתי לך לעשות ניתוח, חוזרני בי. אין צורך בו, בעזרת השם תבריא גם בלעדיו!'

כיצד שיחה ביטלה את הצורך בניתוח?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"זאת התורה אדם פי ימות באהל" (במדבר י"ט, י"ד)

המחזה הנפוץ ביותר בכל אתר ואתר, המציאות המרגשת ביותר בה נוכל להיתקל בכל מקום ובכל זמן, הוא מראה עמלי התורה ההוגים בתורת ה' בהתמדה וביגיעה. היכן שנלך ולכל כיוון שנביט, מתלמודי התורה לצעירי הצאן ועד בתי האבות לקשישים שבינינו, אברכי כולל לצד מקשיבי שיעורים 'ומי, בתי כנסת מקומיים כמו משרדים ועסקים, כולם כולם מחוברים ועוסקים בדבר אחד: בתורה הקדושה.

כמה מרגש לראות ולהיווכח כי התורה הקדושה מדברת לכל יהודי, כל יהודי חפץ בקשר עימה, ומוכן להתמסר ולהתאמץ למענה. במשך שעות אנשים מניחים מאחוריהם את דאגותיהם, ושקועים בהבנת התורה והתבוננות במעמקה, כשהם רווים נחת מכל רגע ומתרגשים מכל הבנה וחידוש. כל קושיא ותירוץ מפיחים בהם רוח חיים מחודשת, כל הבנה שמתבררת גורמת להם סיפוק אינסופי. אכן כן, התורה הקדושה היא חיינו ואורך ימינו, ובה נהגה - כולנו - יומם ולילה. זקנים עם נערים, בכל מקום ובכל זמן, מחוברים לתורה ועוסקים בהבנתה, מתמידים בסוגיותיה ודולים פנינים מעמקה. עמל התורה הוא ערך נעלה ונשגב לכולם, והם מתרגשים לעסוק בה ולהתאמץ למען חיבורם עמה.

אך לצד זאת, לא פעם חשים עוסקי התורה כי הלימוד קשה עבורם. לא תמיד הסוגיות מובנות, לא תמיד קל לשכוח מכל הדאגות ולהתרכז בהבנת התורה. לפעמים החברותא או השיעור המתאים טרם נמצאו, לפעמים האותיות כמו מרקדות מול העיניים, לפעמים אנו חשים שאין בנו את הכח להתמיד, שעה ועוד שעה...

רגעים כאלה, עלולים להיות רגעי משבר. האדם עלול לחשוב כי הוא לא בכיוון, להסיק כי החיבור לתורה הוא ממנו והלאה - חלילה. נראה כי הקושי בהבנה מעיד על חוסר חיבור, או על חוסר היתכנות להתחבר בעתיד לתורה. יש אפילו כאלה שמהרהרים בקול, כי אם כל כך קשה להבין ולהתמיד, אולי זו ההוכחה שהתורה היא לא בשבילם...

כנגד כל ההרהורים והערעורים הללו, מגיעה התורה בפרשת השבוע, וחושפת תגלית מרגשת ומהדהדת, מגלה את הסוד הנפלא ביותר:

ההיפך המוחלט הוא הנכון - הקושי, האתגר, ההתמודדות, המלחמה

כדי להבין, הקרב על כל שורה, המערכה על כל שעת לימוד - הם הם ההוכחה הטובה ביותר לכך שהאדם במסלול הנכון, הוא בדרך לכך שהתורה תהפוך לחלק ממנו, והוא יהפוך לחלק ממנה!

מגלים חז"ל בפרשת השבוע: 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה!' - לקיום התורה יש תנאי, יש דרך המובילה אליו. בלעדי הדרך הזו לא ניתן להגיע לקיום התורה בתוכנו, לנוכחותה בחיינו. יש תנאי, יש דרך, אחת ויחידה:

להתמסר, להתאמץ, להתייגע, לעמול. זו הנוסחה, זה הדרך, זה הסוד. רק מי שמתייגע בתורה, מוסר את רצונותיו, מתמקד בשאיפת התורה, מתאמץ עד בלי די - רק הוא זוכה להגיע לתורה. זה תנאי בקיום התורה, התורה לא מתקיימת אחרת, אלא רק כך, בדיוק כך.

מדהים ממש. מסתובבים בעולם יהודים רבים מאוד, ילדים רכים, בחורים צעירים, אברכי משי, עובדי כפיים, אנשי עסקים. כולם מאוחדים בשאיפה לזכות בתורה, ומתקשים להבין למה נדרש מאמץ כה גדול כדי לזכות בתורה, בוחנים מה בתוך תוכם כביכול לא תקין עד שהם נדרשים למאמץ ומסירות כדי לזכות לתורה, חשים שמשוהו לא עובד נכון כי הם נדרשים להתייגע, להתמסר, להתגבר ולהתאמץ, כדי לזכות בתורה.

ונהנה באה התורה בעצמה, וחושפת שזה בדיוק הפוך, אבל בדיוק: לא רק שהגיעה בתורה והמאמץ בלימודה אינם מוכיחים על משהו לא תקין או על התמודדות מיותרת, אלא שזו הדרך התקינה, וזו ההוכחה הגדולה ביותר לכך שהאדם צועד בדרך המלך ולבטח עוד יגיע ליעדו!

אם משהו נראה כמו התמודדות קשה, מאמץ כבד, יגיעה רבה, חוסר הבנה, אובדן חשק - זה כמו איתות ירוק המבשר כי האדם בדרך הנכונה, הוא פועל בצורה הטובה ביותר ומתקדם בצעדים בטוחים לעבר מטרת חייו הנכספת! אם הכל היה הולך בקלות, בלי התמודדויות, בלי מאמץ, בלי יגיעה - או אז האדם לא היה מגיע לחיבור אמיתי וכנה עם התורה, שאין לה קיום אלא בממית עצמו עליה ומתייגע למענה עד כלות כוחותיו!

יהודים יקרים, ילדים, בחורים, אנשי גיל העמידה, מבוגרים, כולם! לנוכח קושי בהבנת התורה, לנוכח קושי בהתמדת התורה - הבה נצא במחול, בשמחה רבה. הנה, אנו בדרך הנכונה, כמה נפלא, כמה אדיר, כמה מרומם! הבה נתרגש עם הקשיים, נשמח להתמסר ולהתאמץ לתורה - הן זו ההוכחה כי אנו בדרך הנכונה, לקשר של קיימא עם התורה האהובה!

מחמאה לתלמיד שלא התקבל...

הוא היה בחור צעיר לימים, כאשר גונבה לאוזנו השמועה המרנינה. מעודו שאף ורצה להתעלות בתורה, והנה - מסתבר שנמצא המקום בו יוכל לממש את שאיפתו זו. הוא ארז לעצמו צרור מיטלטלין קטן, נפרד מהוריו ובני משפחתו, ושם פעמיו לעבר תחנת הרכבת. בתום מסע לא קצר הגיע לעיירה גרודנא, שכל אירופה ידעה כי בה שוכנת הישיבה המפורסמת 'שער התורה', בראשותו של הגאון המפורסם רבי שמעון שקאפ זצ"ל. הוא נכנס בשערי העיירה והחיש את צעדיו לעבר הישיבה, הניח את צרורותיו בפינה סמוך לשערי הישיבה, ומיהר לנקוש בדלתו של ראש הישיבה.

הדלת נפתחה, וראש הישיבה קידמו במאור פנים ובחיוך רחב, כשזקנו היורד על פי מידותיו משווה לו פני מלאך, ומשרה בחדר אווירה אצילית ורגועה. ראש הישיבה החל לבחון את התלמיד שלפניו, ותחילה ביקש לעמוד על היקף ידיעותיו ומושגיו בעולמה של תורה. עד מהרה נאלץ ראש הישיבה לרדת משאלות עמוקות לשאלות פשוטות, ואף לשאלות הבהרה בסיסיות ברש"י ותוספות, כאשר הולך ומתברר כי הבחור אינו יודע דבר, אין לו שיג ושיח בסוגיות הש"ס.

'ומה אתה כן יודע?' - שאל ראש הישיבה לבסוף. 'כלום' - נענה הבחור על אתר, כשאנחה כבידה גלווית לקולו. 'הלא לכן הגעת הנה, כדי להתחיל ללמוד ולהתייגע בתורה. כיום אינני יודע דבר!' - היטיב לסכם את מצבו הבישי. 'אם כן, אינני יודע אם זה המקום עבורך' - הסביר ראש הישיבה. 'הן הישיבה כאן היא כמעונות אריות, הוגים כאן בתורה גדולי העילויים. לא נראה לי שזה המקום לעשות בו צעדים ראשונים...' - הסביר ראש הישיבה את סירובו לקבלו.

ראש הישיבה חיזקו ובירכו כי יזכה להתעלות בתורה, אך היה איתן בדעתו כי אין כאן המקום המתאים לו. הבחור יצא מלפניו בברכיים כושלות, כשאך בקושי הוא עוצר את דמעותיו מלפרוץ. רק כשעמד על יד שער היכל הישיבה, הביט פנימה בערגה ונוכח בהדי קול התורה הפועם בעוז בחללה, נתן דרור לדמעותיו שהיו

מעורבות בצער, כאב, אכזבה, געגוע ורצון...

אם בחור רגיל היה נשבר ושב כלעומת שבא, הרי שרוח אחרת היתה עם מיודענו. הוא נטל את צרורותיו ועבר לבית מדרש סמוך, מקום ממנו יוכל לצפות על בניין הישיבה, למען יעדו יעמוד תמיד לנגד עיניו. מצא לעצמו פינה בהיכל בית המדרש, הוציא את המסכת הראשונה מארון הספרים, והחל מנסה ללמוד...

לא בקלות עלה הדבר בידי בחור שלא היו לו מושגים ראשוניים בים התלמוד. הוא החל ללמוד בקצב איטי להחריד, מאמץ את ראשו בהבנת כל מילה וכל שורה, כל סוגיא וכל נושא. הוא נדרש לשעות ארוכות של עמל ויגיעה כדי להבין משנה אחת, דרשה אחת, אפילו סיפור תלמודי היה אתגר.

גם התנאים הגשמיים לא היו קלים. כיוון שלא נמנה על בני הישיבה, נאלץ לישון באכסניות משתנות, לאכול שיירי מזון שהותירו אחריהם הבחורים או סתם אנשים טובים. אבל התנאים הגשמיים הקשים כלל לא עניינו אותו, כל מעייניו נתונים לאתגר הרוחני, לקרב המפואר שניהל על הבנת כל אות ומילה...

אבל הבחור לא התייאש. ככל שהקושי הכביד - כך גבר רצונו לצלוח אותו בשלום. בעיני רוחו ראה את הבנת הגמרא, קליטתה וקניינה כפסגת שאיפותיו, ועשה הכל כדי להגיע אליה. לילות כימים הגה באותיות הקטנות, התעמק בכל שיטה, רכן על כל רש"י, התמיד בנסיונותיו ללא הרף. ולאט לאט, בקצב איטי אך בטוח, נפתחו בפניו מעיינות החכמה והוא הצליח להבין ולהשכיל...

שנה וחצי חלפו על הבחור כך. למעלה מ-500 ימים של מאבק על כל הבנה, מלחמה על כל שורה, שאחריהן - כבר היה תלמיד חכם לא קטן, בקי בחלק ניכר ממסכתות הש"ס. וכשהרגיש בשל מספיק - אזר אומץ ונכנס לשיעורו של ראש הישיבה, הגאון רבי שמעון שקאפ...

החדר המה תלמידים, איש לא הבחין בכניסתו של הבחור הנמוך והצנום, שהתמקם בפינה נסתרת ופתח את הגמרא הגדולה בעיניים מאושרות. פניו נצצו, לאושרו לא היה קץ - הנה הוא ניצב בחדר השיעורים, רבי שמעון - ראש הישיבה פתח בדבריו המאירים, וכל התלמידים עשו אוזנם כאפרכסת...

במהלך השיעור הציג רבי שמעון תירוץ אפשרי למהלך מוקשה. כל התלמידים הקשיבו בחדווה, התענגו על התירוץ המבריק. לפתע נשמע קול קורא מירכתי החדר: 'והלא תירוף זה נסתר מגמרא מפורשת?'

היה זה התלמיד, אותו תלמיד שאך לפני שנה וחצי לא התקבל לישיבה כי לא היה לו צל של מושג בסוגיות הנלמדות. ועתה - מצחו של רבי שמעון שקאפ נחרש קמטים, הקושיא שהעלה התלמיד אכן גאונית ואין לה פיתרון. רבי שמעון פקח לפתע את

עיניו החכמות ושאל 'מי הגאון ששאל את הקושיא הזאת?' הבחור הסמיק. הוא לא העלה בדעתו כי יבוא יום ורבי שמעון יתפעל מקושייתו, ראש הישיבה הנערץ שבעבר סירב לקבלו - ייצא מכליו ויחמיא לו... רבי שמעון כלל לא זכר את מה שקרה לפני שנה וחצי, תלמידים מקורבים הם שהזכירוהו, ואז התפעלותו

גברה והלכה...

התברר כי מיודענו הבחור, התאמץ עד כלות כוחותיו. במהלך השנה וחצי שחלפו עליו מחוץ לישיבה, התמסר והתייגע עד אין קץ. והוא זכה להביא את התורה ולקנותה קניין נצח, הפך את הש"ס לממלכתו הפרטית, כשהוא שולט במסכתות השונות שלטון ללא מיצרים, בקי בכל דף וגאון בכל פרט!

שנים חלפו. אותו בחור המשיך לעסוק בתורה בעמל ויגיעה, וכונה מאז בחיבה בשם 'משה מתמיד'. לימים עלה לארץ הקודש וכיהן כרב דגול ונערץ באחת מערי השרון, ונודע בגאונותו המופלגת. דבר התפתחותו התורנית וצמיחתו הנפלאה, נחשף ביום בהיר אחד בישיבת 'נצח ישראל' שבשכונת רחביה בירושלים, כשראש הישיבה - הגאון רבי ישראל גוסטמן זצ"ל שהיה מגדולי תלמידי הגר"ש שקאפ זצ"ל, הזמינו למסור שיעור שלא מן המניין לתלמידי ישיבתו.

כשהסתיים השיעור, ביקש רבי ישראל לשאת דברים קצרים בפני תלמידיו, וסיפר את סיפורו של 'משה מתמיד' זה. כיצד הגיע לישיבת 'שער התורה' ונדחה, ואיך בכל זאת - במאמץ אדיר ומתוך התמדה ומסירות - התקבל לבסוף לישיבה והפך לאחד מטובי תלמידיה, עד שראש הישיבה היה מתפלפל ומשתעשע עמו בדברי תורה...

'ראו נא ראו', הכריז רבי ישראל בפני תלמידיו, ואנו שמענו את הסיפור מאחד מהם, 'לאן ניתן להגיע אם רוצים, שואפים, אבל בעיקר - מוכנים להתאמץ ולהתמסר למען המטרה הנעלה. כי מי שמשקיע מאמץ, מי שמתמסר, מי שפועל בהתמדה ובמרץ, מי שלמרות הקשיים מוסיף לחתור בכיוון הנכון - אין כל ספק כי יצליח, התורה מתקיימת רק במי שמוכן להתאמץ ולהתמסר למענה!'

הבה ניקח את הסיפור לתשומת ליבנו. בין אם אנו בחורים צעירים, אנשים בגיל העמידה, ואפילו בגילאים מבוגרים - כל אחד מאיתנו יכול להגיע להצלחה בתורה, להפוך את התורה לחלק ממנו. זה תלוי רק בנו, בנכונות שלנו להשקיע, להתאמץ, להתמסר. ככל שנתאמץ ונתמסר, ככל שנפעל במרץ, ככל שנחליט שכל קושי הוא אתגר, כל התמודדות היא ברת כיבוש, כל מאמץ שווה - כך נצליח בסייעתא דשמיא להגיע לפסגה, לזכות להצלחה בתורה!

מסלול 'אח"מים'...

חדרו של ה'חזון איש' זצ"ל היה תל תלפיות שרבים באו בשעריו. אלה מבקשים עצה, אחרים מבקשים ברכה, לצד צורבים שביקשו להתפלפל בלימוד עם גדול הדור. ביום מן הימים נכנס בחור בשערי ביתו של ה'חזון איש', ונראה שביקש ליהנות מכל העולמות...

הוא פתח וסיפר, כי הוא מתמודד עם מחלה משונה, והוא אינו יודע מה לעשות. רופא אחד מציע דרך טיפול אחת, רופא אחר מציע דרך טיפול אחרת, והוא מבקש עצה כיצד לפעול. ה'חזון איש' האזין לו בקשב, דן בפרטי תוכניות הטיפול המוצעות לבחור, ולבסוף הכריע בעד ניתוח, שיש בו סיכונים לצד סיכויים...

עתה, ביקש הבחור ברכה להצלחת הטיפול, וגם לכך נענה לו

ה'חזון איש' ובירכו בחום רב. ועדיין לא נחה דעתו של הבחור, והוא ביקש לדון עם ה'חזון איש' בכמה סוגיות תורניות בהן הוא עוסק עתה, כשהוא מתחיל לדון עם ה'חזון איש' בכמה סברות ויסודות בסוגיות הנלמדות...

לא היה ל'חזון איש' תענוג גדול יותר מלעסוק בדברי תורה. הוא דן בנושאים שהעלה הבחור, יישב את קושיותיו והעלה שאלות חדשות. מפה ומשם הביא ה'חזון איש' ראיות גאוניות, ואף הבחור דן בהן כתלמיד לפני רבו, והעלה סברות שונות לדחות את חלקן... שעה ארוכה של קורת רוח עברה על ה'חזון איש' והבחור, שעה של התבוננות בעיון בנבכי סוגיות התורה. כשקם הבחור לצאת ונפרד מ'חזון איש' לשלום, עצר אותו ה'חזון איש' ואמר לו לפתע:

'אבל בקשר למה שדיברנו בתחילה, והוריתי לך לעשות ניתוח, חוזרני בי. אין צורך בו, בעזרת השם תבריא גם בלעדי!'

'מה?!' - נחרד הבחור, 'מה השתנה? הלא מקודם הרב היה סבור קודם שיש צורך בניתוח, וכי עתה הנתונים השתנו? הן לא הבאתי כל מידע חדש, הנושא הרפואי כבר הוסר מעל השולחן לפני זמן רב. אם מלכתחילה היה צורך בניתוח - צורך זה כיצד פקע?!' - שאל הבחור בהשתוממות...

השיב לו ה'חזון איש' תשובה מנומקת ומפתיעה, החושפת בפנינו טפח מהנעשה בעולמות העליונים: 'לפני שדיברנו בלימוד, השבתי לך כפי שהייתי משיב לכל אדם. עתה, לאחר שדנתי עימך בלימוד והתפעלתי מעמלך בתורה, לאחר שראיתי והבחנתי שאתה בחור שמתייגע בתורה ומתאמץ להבינה - אין כל ספק כי יש עבורך בשמים מסלולים אחרים, על טבעיים, ובעזרת השם תתרפא גם ללא הניתוח!'

גילוי זה, המצוטט מפי ה'חזון איש' בספר 'מעשה איש', מגלה רובד חדש שלא הכרנו על עמל התורה. לא זו בלבד שהתורה מתקיימת בעמלי התורה, לא רק שעמל התורה הוא הפותח את שערי החכמה ומקנה יכולת הבנה בתורה, אלא שעמל התורה פותח כל שערי שמים, ומשפיע דרך התנהלות של למעלה מדרך הטבע לעמלי התורה!

למעשה, אלו הם דברי חז"ל: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'. כלומר - האדם הרגיל יש לו מסלול רגיל, הכולל עול מלכות, עול דרך ארץ, הנהגה טבעית מצויה. לא כן המקבל על עצמו עול תורה, מי שמתמסר למען התורה ומתייגע בה - הוא משתחרר מכל עול אחר, זוכה במסלול 'אח"מים' מיוחד בשמים, זוכה להשפעה של רחמים מעל לדרך הטבע...

כולנו יכולים להיות כאלה, לזכות במעלת עמלי התורה. כל הנדרש מאיתנו הוא להתייגע בתורה, לעמול על הבנתה, להתמיד בתורה גם כשאין לנו חשק, להיות מוכנים להדיר שינה מעינינו ולוותר על חלקים מתענוגות העולם הזה למען המטרה הנשגבה. כך נזכה לעלות ולצמוח בתורה לתפארה, וגם נפתח לנו שערי רחמים ורצון שמימיים, להשפיע לנו ולמשפחתנו חיי אושר ושמחה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-182918@gmail.com

הביא הסבא מהגאון רבי זונדל סלנטר זצ"ל שכאשר בא לירושלים הבחינו תלמידיו כי בלכתו ברחובות העיר הוא מונה וסופר את הבתים. לפליאתם, אמר להם בפשטות:

מדוע ספר רבי זונדל סלנטר את בתי ירושלים?

הרב ישראל ליוש

"זאת חקת התורה..." (במדבר י"ט, ב')

במדבר רבה מתואר משא ומתן מעניין בענין חוק פרה אדומה: **שָׁאֵל עוֹבֵד פּוֹכְבִים אֶחָד אֶת רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, אֵלָיו עוֹבְדֵי דְאִתּוֹן עֲבָדִין [אותן פעולות שאתם פועלים] נִרְאִין כְּמִין כְּשָׁפִים, אַתֶּם מְבִיאִים פָּרָה וְשׁוֹרְפִין אוֹתָהּ וְכוֹתְשִׁין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין אֶת אַפְרָה וְאֶחָד מִכֶּם מְשַׁמָּא לְמַת, מִזֵּין עָלָיו שְׂתִים וְשֶׁלֶשׁ טַפִּין וְאַתֶּם אוֹמְרִים לוֹ טְהַרְתָּ. אָמַר לוֹ לֹא נִכְנְסָה בָּךְ רוּחַ תְּזוּזִית מִיָּמֶיךָ, אָמַר לוֹ לֹא. רָאִיתָ אָדָם שְׁנִכְנְסָה בּוֹ רוּחַ תְּזוּזִית, אָמַר לוֹ הֵן, אָמַר לוֹ וְמָה אַתֶּם עוֹשִׂין לוֹ, אָמַר לוֹ מְבִיאִין עֲקָרִין וְמַעֲשִׂנִין תַּחְתָּיו וּמְרַבִּיצִים עָלֶיהָ מַיִם, וְהִיא בּוֹרַחַת. אָמַר לוֹ יִשְׁמְעוּ אֲזַנֶּיךָ מַה שְׁאִתָּה מוֹצִיא מִפִּיךָ, כִּי הַרוּחַ הַזֶּה, רוּחַ טְמָאָה, דְּכָתִיב (זכריה יג, ב): וְגַם אֶת הַנְּבִיאִים וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעַבִּיר מִן הָאָרֶץ, מִזֵּין עָלָיו מִי נָדָה וְהוּא בּוֹרַח.**

להבין איך אפר פרה אדומה מטהר. אמיתותן של מציאויות אלול אינה תלויה בהבנת בני האדם, אלא הן קיימות בזכות עצמן, ובגלל שכך חקק הקב"ה.

שיעור דומה באמונה מסר אף מרן החזון איש זצ"ל ליהודי שביקש ממנו דברי חיזוק באמונה. 'כמה הם שתיים ועוד שתיים?' - שאל אותו החזון איש

'ארבע!' - ענה היהודי בפליאה. 'ומדוע שתיים ועוד שתיים הם ארבע?' - המשיך החזון איש לשאול.

היהודי שהתפלא מאוד על שאלותיו הפשוטות והתמימות של החזון איש, שתק במבוכה. אך החזון איש המשיך להמטיר לכיוונו שאלות נוספות בסגנון הזה: 'ממתי שתיים ועוד שתיים הם ארבע...?', 'האם ידוע לך אם אי פעם שתיים ועוד שתיים לא היו ארבע...?', 'האם יש מקום בעולם שבו החשבון יהיה אחר?', 'האם יש איזה כוח בעולם שיכול לגרום ששתיים ועוד שתיים לא יהיו ארבע...?'

כשפסק החזון איש עם מטר השאלות, ענה היהודי: 'לא יודע! ככה זה שתיים ועוד שתיים הם ארבע!'

'נכון' - השיבו החזון איש - 'כך זה באמונה...!'
הסבא מקלם זצ"ל היה אומר שהאמונה הפשוטה היא תכלית כל החכמות, כי חכמת היהודי המאמין באמת, היא לעשות את שמוטל עליו, בלי לשאול שאלות או לחקור חקירות, אלא בתמימות ובפשטות!

דוגמא חיה לאמונה פשוטה ויוקדת, הביא הסבא מהגאון רבי זונדל סלנטר זצ"ל שכאשר בא לירושלים הבחינו תלמידיו כי בלכתו ברחובות העיר הוא מונה וסופר את הבתים.

לפליאתם, אמר להם בפשטות: 'וכי לא פסוק מפורש הוא בתהילים (מח) 'ספרו מגדליה?!'

לְאַחַר שִׁצְאָא אָמְרוּ לוֹ תַלְמִידָיו, רַבְנֵנוּ, לָזֶה דְּחִית בְּקִנְיָה, לָנוּ מַה אַתָּה אוֹמֵר, אָמַר לָהֶם חַיִּיכֶם, לֹא הֵמָּה מְשַׁמָּא וְלֹא הַמַּיִם מְטַהְרִין, אֱלֹא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָקָה חֲקִיקָתִי גְּזָרָה גְּזַרְתִּי אִי אַתָּה רְשָׁאי לְעַבֵּר עַל גְּזַרְתִּי, דְּכָתִיב: זֹאת חֲקַת הַתּוֹרָה.

הבה נעיין ונלמד היטב את דברי המדרש. הנה כאשר הגוי ביקש להבין את ההיגיון של 'פרה אדומה', היטיב רבן יוחנן בן זכאי להסביר לו ע"פ שכלו, ע"י משל מהחיים, כשם שאת רוח התזוית מסלקים ע"י מעשה שלכאורה אין קשר בינו לבין גירוש הרוח, כך את רוח הטומאה מטהרים ע"י מעשה שהקשר בינו לבין טהרה אינו מובן. ואילו כשתלמידיו היהודים מבקשים להבין את חוק פרה אדומה, הוא כלל לא מנסה להסביר להם או לקרב את שכלם אל ההבנה, הוא חותם ואומר: זהו חוק, זו גזירה בלתי ניתנת להבנה!

למדנו כאן הבדל יסודי ומהותי בין אומות העולם לכלל ישראל. שכלם והבנתם של אומות העולם היא רדודה ושטחית. הם לעולם לא ירדו לעומקם של דברים ולשורשם של תהליכי הנהגת העולם. וכדי להשתיקם ולהניח את דעתם צריך לענות להם כאילוולתם. לכן השתמש רבן יוחנן בן זכאי במשל מהחיים המובן אף להם, אע"פ שעל פי האמת לא זו הסברא שאפר פרה אדומה מטהר את הטומאה.

אבל לתלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי, בני עם ישראל, עם השכל, העם שמסוגל לצלול לעומקן של דברים, להם, רבן יוחנן בן זכאי מסביר את מהותו של המושג 'חוקה'.

וכך הוא אומר להם: כשם שאינכם מבינים מדוע מת מטמא, אלא אתם מאמינים שזו מציאות שנקבעה ע"י הקב"ה, כך אינכם צריכים

בין כמה זוגות השלים אהרן הכהן בכל יום?

"וַיִּבְכּוּ אֶת אֶהָרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל" (במדבר כ', כ"ט)

וברש"י, כל בית ישראל - האנשים והנשים לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו.

במסכת כלה (פ"ג, ועי' במנורת המאור אות שכ"ד) מובא שאחרי מיטתו של אהרן הלכו שמונים אלף בחורים ששמש היה אהרן, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרן החזירם.

נמצא שאם במשך כמעט ארבעים שנה אהרן עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שכל יום השלים בין ששה זוגות.

בארה של מרים - נמצאת בכינרת, בים התיכון, או באוקיינוס?

"וּמִבְּמֹת הַיָּא... וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיָּשִׁימוֹן" (במדבר כ"א, כ')

וכתב רש"י בשם מדרש תנחומא: "דבר אחר ונשקפה הבאר על פני הישימון, שנגנזה בימה של טבריא, והעומד על הישימון מביט ורואה כמין כברה בים, והיא הבאר".

מבואר ממדרש זה, שבארה של מרים נמצאת בים כינרת, וכן נראה ממדרש ויקרא רבה (כ"ב, ד') שכל מי שהוא עולה על ראש הר ישימון, ורואה כמין כברה קטנה בים טבריא, זו היא בארה של מרים.

והנה בגמ' שבת (לה.) מובא: הרוצה לראות בארה של מרים, יעלה לראש הכרמל, ויצפה ויראה כמין כברה בים וזו היא בארה של מרים.

ובחי'דושי הרד"ל במדרש רבה (שם) הקשה, שהרי הר הכרמל הוא סמוך לים הגדול במערב ארץ ישראל, והבאר נגנזה במזרח ארץ ישראל קודם שעברו את הירדן, והוא בימה של טבריה שבמזרח ארץ ישראל. וכתב שצריך להגיה במקום הר הכרמל - הר ישימון.

ובספר 'עין התכלת' (להאדמו"ר מראדזין זצ"ל עמ' ס"א) כתב לתרץ את הסתירה, ומחדש: שמכניסת ישראל לארץ, הבאר נגנזה בים כינרת, אולם בשעת החורבן שמעוף השמים עד בהמה נדדו, וגם הדגים גלו דרך התהום כמבואר בירושלמי ובמדרשים, אז ניטלה

בארה של מרים מים כינרת ונגנזה בים הגדול סמוך להר הכרמל.

וראה ברבינו גרשום (בכורות ט.), במעשה דר' יהושע עם סבי דבי אתונא, שמובא בגמ' שם שנסעו בספינה בים, והגיעו ל'בי בליעי', ופירש רש"י: מים שבאוקיינוס שבולעים כל מימות שבעולם שנופלין בו, ורבינו גרשום כתב: ל'בי בליעי' - מקום יש בים שבולעים מים אחרים, ואיכא דאמרי היינו בארה של מרים. מבואר בדברי רבנו גרשום, שבארה של מרים לא נמצאת בים הגדול הסמוך להר הכרמל, אלא באוקיינוס.

יהודה סיפר לדוד בהתפעלות על שיעוריו המרתקים של רב השכונה, אמר לו דוד, אכן הרב עשה קפיצה ברוחניות, בעבר הוא שימש כטייס, ואח"כ עזב את הקריירה שלו ועמל בכל כוחו בתורה, אמר לו יהודה לאט לך, למה אתה מדבר לשון הרע על יהודי תלמיד חכם...

האם מותר לספר על פלוני שהוא 'בעל תשובה'? ומה אם אותו אדם עצמו נוהג לספר על כך ברבים

יתפרסם הדבר ויוודע לכל, לכן מותר לספר עליו את זה. וכתב החפץ חיים שהיתר זה הוא כשהמספר לא מתכוון לגלות, אבל אם מתכוון לגלות בזה אם מדובר בעסקי מסחר שסיפר על עצמו בפני שלשה הרי אינו מקפיד שיתגלה, אבל אם מדובר שאמר על עצמו דברי עוונות בזה כל ההיתר רק כשאינו מתכוון לגלות. והנה ידיד הגאון רבי ישראל וינמן שליט"א מרביץ תורה ומח"ס משנת ישראל כתב לדון שאולי בתינוק שנשבה שנוולד בית מנותק מיהדות ושבר את טבעו וחזר תשובה בזה אולי מותר לספר עליו כשמכוון לשבח או שמא כיון שאומר שחלק מחייו עבר עליו בחטא ללא שמירת מצוות הרי זה גנאי גדול, ודן ע"פ דברי המהרש"א בב"מ (נח): שכתוב שלא יאמר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים ולא יאמר לגר זכור מעשי אבותיך, וכתב המהרש"א שבגר לא אמרו זכור מעשיך הראשונים כיון שמעלה היא אצלו שהיה גוי ובא לחסות תחת כנפי השכינה, ולפי"ז יתכן גם בתינוק שנשבה שהיה שוגג ואונס וחזר בתשובה, והביא שהתורת חיים חולק וסובר שבגר פשוט שלא יזכיר לו גויותו שגנאי גדול הוא, ומסיק שגם המהרש"א יודה לאסור ביהודי שהיה שרוי בחטא שנחשב לו גנאי, ואסור לספרו על דעת לגנותו.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

שאלה: יהודה סיפר לדוד בהתפעלות על שיעוריו המרתקים של רבי משה דובדבני שליט"א, אמר לו דוד, רבי משה עשה קפיצה ברוחניות, בעבר הוא שימש כטייס, והוא עזב את כל הקריירה שלו ועמל בכל כוחו בתורה, אמר לו יהודה לאט לך, למה אתה מדבר לשון הרע על יהודי תלמיד חכם ולמה אתה מספר שבעבר הוא לא שמר מצוות, אמר לו דוד לא כוונתי לגנות אותך, אלא להיפך לשבח אותו איך שעזב את דרכו הראשונה והתעלה בכוחות מיוחדים עד כדי שהוא מרביץ תורה, האם זה אסור או מותר? הנה יש לדון אם הדבר מפורסם אם יש היתר לומר זאת כשמכוון לפרסמו, או כשאין כוונתו לפרסם רק אמר זאת כסיפור לשבח, כמו כן פעמים שהבעל תשובה בעצמו מספר לרבים איך שחזר בתשובה.

ויסוד דינים אלו מבואר בערכין (דף ט"ז) שדבר הנאמר בפני שלושה אין בו משום לשון הרע, ופירשו התוספות בסוגייתנו שאין הכוונה בדבר של גנות וקנטור, רק דבר שיש לפרשו לשני פנים כגון שמספר שבבית פלוני מצוי אש שמבשלים שם הרבה, ומתפרש לשבח ולגנאי, ואם אמרו בפני שלשה מוכח שלא נתכוון לגנותו.

זכור מעשיך הראשונים

והנה לומר על אדם שהוא בעל תשובה ובעבר נכשל בעבירות זהו גנאי גדול וכמו שאמרו חז"ל באונאת דברים שאסור להזכיר לבעל תשובה את מעשיו הראשונים.

וכבר כתב החפץ חיים (כלל ב' ס"ט) שאפילו אם מפורסם על אדם עניין רע שעשה בנערותו ועתה מתנהג כשורה, אסור לגנותו ולבזותו אצל חבריו בזה, ומי שמספר עליו כדי לבזותו בעיני עמו, הוא בכלל כח מספרי לשון הרע שאינם רואים פני שכינה.

לכן הדבר פשוט לאסור לומר על אדם שעשה חטאים ועתה הוא בעל תשובה.

כשמספר על עצמו האם מותר לספר עליו

מה שיש לדון באופן שאותו בעל תשובה מספר בעצמו בפני רבים איך שהתגבר על יצרו וטבעו וחזר בתשובה, בזה דן החפץ חיים (כלל ב' במ"ח סק"ג וכ"ח) על פי דברי רש"י בסוגייתנו שפירש הדין של "אפי תלתא" שהאדם אמר זאת בפני שלשה וגילה דעתו שאינו מקפיד שיאמרו עליו שהרי יודע שעל ידי סיפורו לשלשה אנשים

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

ואם רוצים לעשות מנין עבור אנשים הרחוקים מתורה ומצוות כדי לקרבם, ויש מנין בלעדיהם, כתב הגרש"ז אויערבך שמותר להעלותם לתורה

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנתו ב'מהדורת דרשו'

ובמה חמור דינו של הרפורמי מהממזר והערל לענין קריאת התורה?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

אלו לתורה, והוסיף, שאפילו אם ירגישו מכך עלבון אין לעשות כן, שעליהם להבין שאי אפשר לכבדם לברך 'אשר בחר בנו' וכו' בעוד שאינם שומרים את התורה.

ולהעלותם לתורה לאחר מנין שבעת הקרואים, הורה החזו"א (אורחות רבינו ח"א עמ' קכב) שאפשר. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שאין להעלותם [שמסתמא הם מחללי שבת בפרהסיא], וכן ממה שכתב בשו"ת אגרות משה (שם), משמע שאף לאחר שבעת הקרואים אין להעלותם.

ואם יש לאנשים אלו 'יארצי' ויש לחוש למחלוקת אם לא יקבלו עליה לתורה, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שאפשר להקל ולהעלותם אף במנין העולים, וכן הורה הגרי"י קניבסקי (ארחות רבינו שם), והוסיף, שהוא הדין כשבאו להשתתף בשמחה.

ואם רוצים לעשות מנין עבור אנשים הרחוקים מתורה ומצוות כדי לקרבם, ויש מנין בלעדיהם, כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות י) שמוותר להעלותם לתורה.

ובן שלא נימול על ידי אביו, ולאחר שגדל רוצה לעלות לתורה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' לג) שאפילו אם הטעם שלא מל אותו אביו היה במטרה להכעיס, מ"מ רשאי הוא לעלות לתורה, לפי שאינו נחשב כמומר לערלות שהרי האב מונע אותו מלמול, ואפשר שלכשיהיה ברשות עצמו אכן ימול את עצמו. והוסיף, שמ"מ אין להעלות את אביו [ואף אם עשה כן לתיאבון כדי שלא לצער את בנו], לפי שנחשב כמי שפרש מכלל ישראל, וחמור הוא ממחלל שבת. וכעין זה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' יט) לענין יהודים שבאו לארץ ישראל מרוסיה ועדיין לא נימולו, שאם דעתם למול את עצמם ולקבל על עצמם עול מלכות שמים, מותר להעלותם לתורה.

לגבי איזו הלכה חמור דין הרפורמים אף מעכו"ם?

השומע אחד מישראל מברך אחת מכל הברכות, חייב לענות אחריו אמון, כך פסק השו"ע בהלכות ברכת הפירות (סימן רטו סעיף ב), והוסיף, שאם היה המברך אפיקורס או כותי וכו' אין עונים אחריו אמון. ומכל מקום כתב הרמ"א שעונים אמון אחר עובד כוכבים אם שמע כל הברכה מפיו.

ובטעם החילוק בין אפיקורס והעכו"ם, שעל ברכת העכו"ם עונים אמון, ועל ברכת האפיקורס אין עונים אמון, כתב המשנ"ב (שם ס"ק י; יב) שעל ברכת האפיקורס אין עונים אמון שאין כוונתו לשם שמים אלא לעבודת כוכבים, מה שאין כן בעכו"ם שאין דרך העכו"ם לכוין בברכתו לעבודת גילולים כשמזכיר את השם [ומ"מ דעת הט"ז שאין חיוב לענות אחריו אמון], והוסיף המשנ"ב שהגר"א פסק שגם באפיקורס אם שמע כל הברכה מפיו עונה אחריו אמון.

ועל ברכת הרפורמים והקונסרבטיבים, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' נ) שכיון שהם כופרים בה' ובתורתו אין ברכתם ברכה, שהרי אינם מאמינים בה' ובמלכותו וממילא ברכתם נחשבת כברכה שאין בה שם ומלכות, ולכן אין צריך לענות אמון אחר ברכתם. אכן המשנ"ב הביא שתי דעות אם עונים אמון אחר ברכת אפיקורס, ובחידושי בתרא (סי' רטו ד"ה ביה"ל) ביאר שכוונת האגרות משה שרפורמים דינם חמור מאפיקורסים, כיון שהם אינם מאמינים כלל בקבלת תורה מסיני [משאין כן האפיקורס עליו דנו הפוסקים].

במה חמור דינו של הרפורמי מהממזר והערל לענין קריאת התורה?

הטעם שיכולים לעלות ממזר לתורה, כתב המשנ"ב (סימן רפב ס"ק יז) מפני שהוא חייב בכל המצוות שבתורה, כשאר איש ישראל.

אכן, להעלות לתורה רפורמים וקונסרבטיבים, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' כא) שדינם ככופרים ואין להעלותם.

ולהעלות לתורה אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח שם, וח"ד סי' צא אות ח) שאף שמעיקר הדין אין איסור לעשות כן, שהרי אותם אנשים מאמינים בה' יתברך ואינם עוברים עבירות אלא לתיאבון, מ"מ לא יפה עושים הקוראים אותם לתורה, לפי שאין צריך לכבדם. וכן הורה הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה, פי"ב ארחות הלכה הע' 54) שלא להעלות אנשים

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

מטרת המכתב אינה לצורך נישואי הבת אלא בעבור מטרות נלוות... אודה ולא אבוש, כי באותה העת לא הבנתי אלו מטרות יכולות להיות טמונות במכתב פשוט הקורא לסייע ליהודי המחתן את בתו. את פליאתי לא הסתרת מרבנו, שנותר בשלו, כשהוא מסרב בתוקף לצרף את חתימתו למכתב האמור.

משמים גלגלו את העניינים, ובאותו ערב קיבלתי טלפון מיהודי ששאל אותי בבהילות: "האם פלוני ביקר בבית מרן?!"

הבנתי, כי יש דברים בגו, אך לא גיליתי דבר מהמתרחש והשבתי בשאלה "מפני מה מעוניין אתה לדעת?!"

"דע לך, כי התעוררה מחלוקת בין שני צדדים בקשר לניהול מוסד פלוני. אנא הבא לידיעת מרן את הדבר ובקש ממנו שלא יחתום על כל מסמך בטרם ישמע את הצד השני!"

כך התברר, כי מבקש החתימה התדיין עם עמיתו לגבי הבעלות על מוסד מסוים, וכאשר הבין כי לא יוכל לזכות בתמיכת גדולי ישראל בדרכים כשרות, פנה להחתים את הרבנים על מכתב צדקה תמים למראה, כשבין השורות הם מעידים כביכול כי נשוא המכתב הינו תלמיד חכם נכבד בעמו העומד בראשות המוסדות... רק אז תפסתי את גודל פקחותו של רבנו ועד כמה הרחיק לראות בעיני רוחו.

קשוי עצמך תחילה

תלמיד רבנו, רבי יצחק דרזי, מספר: באחת ההזדמנויות פנה אלי מחנך פלוני וביקש שאשאל את פי מרן כיצד יש לנהוג כאשר ילד חולם בעת התפילה.

מרן שמע את הדברים והשיב: "וכי הרב'ה עצמו אינו חולם בתפילה? כיצד אדם יכול לדרוש מאחרים את מה שאינו דורש מעצמו?!"

"כמובן שיש לנהוג בכל עניין לגופו, אולם זאת יש לדעת, כי דין 'ואהבת לרעך כמוך' ו'מה ששנא עליך אל תעשה לחברך' נוהג גם במחנכים ובהורים. וכפי שבמקרים רבים אדם רוצה שיתעלמו מחסרונותיו הוא, כך עליו לנהוג גם לגבי אחרים!"

מעניין לעניין יש בנותן טעם להוסיף, כי במשך רוב שנותיו לא נהג רבנו להתפלל תפילת 'יום כיפור קטן'. אך בשלהי ימיו, כאשר גדולי ישראל ומרן בכללם חתמו על איגרת הקוראת לומר תפילת 'יום כיפור קטן' מחמת שהתרבו הצרות בישראל רח"ל, החל רבנו אף הוא לומר מעת לעת 'תפילת יום כיפור קטן', כמי שנהיר ובהיר לו, שאינו יכול להשית על אחרים מנהג שהוא עצמו אינו נוהג בו.

ואכן בדברי הקדמתו למסכת אבות, ביאר רבנו את עוצם מעלת חכמי ישראל, אשר תבעו מאחרים דווקא את אשר עשו וקיימו בעצמם.

הנה ידוע, שחז"ל הקפידו הקפדה יתירה לומר דבר בשם אומרו. ואמנם בענייני הלכה הדבר מובן מאוד, מאחר שלעיתים רבות

לבסוף, בלית ברירה, הפטיר מרן בחיך מבויש: "אני לובש הבוקר את חליפת השבת, לצערי אין לי פה כסף!" בעוד ליבו כואב את צערו של ההלך, שנאלץ לעזוב את המקום בידיים ריקות.

אחד ממקבצי הצדקה, שעשו להם מנהג של קבע לפשוט ידם בבית המדרש, היה אדם מבוגר חבוש כיפה ונטול חתימת זקן, שנהג להגיע בכל יום ראשון בשבוע ולבקש את תרומת המתפללים. רובם ככולם היו מעניקים לו מנדבת ליבם בנפש חפצה, מלבד מרן שמעולם לא תרם לו ולו פרוטה שחוקה.

מידי יום ראשון בשבוע חזר המחזה על עצמו, מקבץ הצדקה נכנס כהרגלו לבית המדרש ומבקש את נדבת המתפללים, שנענים לבקשתו בחפץ לב, בעוד רבנו מתעלם ממבוקשו ואינו חונן אותו אף במבט קל. המחזה החוזר והנשנה עורר את השתאותם של המתפללים, שבמשך זמן רב תמהו בליבם מפני מה רבינו רך הלבב מקשה את ליבו ואינו מעניק לאיש פרוטה לפורטה.

עם חלוף הזמן באה התעלומה על פתרונה. המעשה אירע בראש השנה, שחל בשבת קודש וביום ראשון. ביום השני של ראש השנה, בעוד הכל טרודים בתפילה ובתחנונים בכדי לזכות בדין, נכנס הלה לבית המדרש, וכהרגלו מידי יום ראשון בשבוע, הניע את ידו הגדוש במצלצלים המרשרשים וביקש מהמתפללים עוטי הלבן לתרום בעין יפה...

בעוד המתפללים מהסים את פושט היד ומנסים לרמז לו בתנועות יד, כי לא זה המקום ולא זו השעה לקבץ נדבות, חדרה לליבם ההכרה מהי טביעת עין של תלמיד חכם, וכיצד זכה רבנו לסייעתא דשמיא מופלאה שבגינה לא העניק מכספיו לאדם שאינו בן ישראל.

דעת מזימה

נכד רבנו, הרב אריה אלישיב, מספר: באחד הימים הובא לפני רבנו מכתב צדקה תמים, הקורא לתמוך ביהודי בן תורה המחתן את בתו ונזקק לעזרת הציבור. לפני שמו של נשוא המכתב הוקדמה שורה ארוכה של תארים נכבדים המתארים את גדלותו ואת חשיבות המוסדות שבראשם הוא עומד.

רבנו קרא בעיון את המכתב, שעליו כבר התנוססו חתימותיהם של מספר רבנים נכבדים, וכשסיים הניחו על השולחן בלא לצרף את חתימתו. "על המכתב חתומים כבר די רבנים", הפטיר בקצרה, "אין צורך בחתימת..."

ברם האיש לא התיימש ולמחרת הניח את המכתב בשנית על שולחנו של מרן, כשהוא מבקש להחתימו. רבנו שב וקרא את המכתב מתחילתו ועד סופו, וכשסיים הניח המכתב על השולחן בלא שיסכים לצרף חתימתו.

האיש, שנוכח כי רבנו נמנע לחתום על מכתבו, פנה אלי וביקש שאשאל את סבי במה נגרע חלקו. בלבי גם אני תמהתי, במה נשתנה מכתב זה משאר מכתבי הצדקה הרבים עליהם העביר רבנו את חתימתו בחפץ לב. כאשר העליתי את תמיהתי בפניו, השיב לי רבנו, כי התארים הרבים, הנלווים לשמו של נשוא המכתב, מעוררים חשד כי

וכעין זאת אמרו חז"ל במדרש: "וחכמת המסכן בזויה, וכי חכמתו של רבי עקיבא שהיה מסכן בזויה היתה, אלא מהו מסכן מי שהוא בזוי בדבריו, כגון זקן יושב ודורש 'לא תטה משפט' והוא מטה משפט, 'לא תכיר פנים' והוא מכיר פנים, 'לא תיקח שחד' והוא לוקח שחד, 'כל אלמנה ויתום לא תענון' והוא מענה אותם", (רות רבה א' ב'). ואדם שכזה, המצווה לאחרים ואינו מקיים בעצמו, הוא הנחשב לבזוי.

ועל כן סידר רבי הקדוש במסכת אבות את שמות כל התנאים, להדגיש לנו: הביטו באורח חייהם של אלה התנאים וראו היאך קיימו בעצמם את כל דבריהם.

(מתוך ספר "עמודו של עולם")

נקבעות ההלכות על פי אומרו, כגון "הלכה כרבי עקיבא מחברו", "רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה", "משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי", ועוד כיוצא בזה. אך בענייני מידות ומוסר, שאין בהם מחלוקות כלל, יש להבין לשם מה הזכירו חז"ל את שם האומר ובמה היתה חסרה מסכת אבות אילו נשנית כולה בסתם?

וביאור הדברים הוא, שחכמתם של חכמי ישראל אינה כחכמתם של חכמי אומות העולם, אשר כל השכלתם הרבה אינה מחייבת אותם במאומה והידיעה והמעשה נחשבים לדידם כשני דברים נפרדים. וזאת מכיון שחכמי ישראל דרשו מאחרים רק את אשר עשו וקיימו בעצמם. וכמאמרם ז"ל: "נאים הדברים כשהם יוצאים מפי עושיהם", (בראשית רבה ל"ד כ').

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן אב"ד סאנטוב

את הרב "מה אירע? אולי שכח הרב משהו בתוך הרכב?" אמר לו הרב "לא, רק שכחתי לומר לך היום את הדבר תורה..."

זוכר אני איך שהרב - הגה"צ רבי שמואל עהרענפעלד זצ"ל אב"ד מאטערסדארף - אמר מידי יום ביומו שיעור מיוחד לבחורים חריפים בחדר הפרטי שלו. פעם אחת אירע שלא קרא את הבחורים לחדרו לומר את השיעור הקבוע, והיה זה חידוש גדול, כי מעולם לא החסיר את השיעור - אך כולם חשבו שזה מקרה נדיר, אמנם כשהדבר חזר על עצמו למחרתו וכן ביום השלישי, הבינו הבחורים שמהו קרה, והחליטו לשאול אותו על כך.

נכנס אליו אחד הבחורים, וכשנכנס ראהו יושב על כסאו, כשרגל אחת מורמת למעלה על כסא. הבחור אמר לו שכל הבחורים דואגים ואין יודעים למה הוא אינו קורא אותם לחדרו לומר את השיעור הקבוע. אמר לו הרב: קיבלתי מכה ברגלי, ואני מוכרח להרים את הרגל על הכסא, ברם אין רצוני שיראוני במצב כזה שאני לומד כשרגל אחת מורמת על הכסא, שכן אינני רוצה שאפילו אחד יחשוב שכך אפשר לשבת בעת הלימוד...

(לקט מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה)

בילדותי למדתי בישיבתו של הגה"צ רבי שמואל עהרענפעלד זצ"ל אב"ד מאטערסדארף, וזכיתי לשמשו עוד בהיותי ילד צעיר וגם בשנות בחרותי. הייתי רגיל להמתין עבורו כשהגיע לישיבה, ופתחתי לו את הדלת, ועזרתי לו בצרכיו כמו לפשוט את מעילו, וכדומה, וכן כשהלך הביתה מן הישיבה, ובפרט בימי הקיץ בקעמפ, ולויתי אותו לפעמים לעלות את ההר מביתו לבית המדרש ובחזור, וזכיתי להנות מהאור הגדול והבהיר שהביא עמו עוד משנות קדם בימי גדולים וצדיקים מצוקי ארץ זכותם יגן עלינו.

בזקנותו כשקשתה עליו ההליכה, גם השתדל ללכת ברגל את הדרך מביתו לישיבה, וכשאני - או אחר - לא לויתי אותו הביתה, הגיעה הרבנית בעצמה ללוותו, אך משהוכבד זקנתו ואפסה כוחו, הציע אברך אחד שהוא יסיע אותו ברכבו, אך הרב לא רצה להטריחו, עד שהאברך הגה רעיון, שכל יום הרב יאמר לו דבר תורה כלשהו, והנסיעה ברכב תהיה תשלום עבור זה, ולזאת הסכים הרב.

יום אחד כשירד הרב מן הרכב, והנהג התחיל לנסוע משם, פתאום הסתובב הרב, והתחיל לרדוף אחר הרכב. הנהג נבהל מאוד, ושאל

המשך מעמוד 14 | הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

אבל הגיעה עת ההפסקה. הם ישבו על שפת הביוב המצחין - ואכלו. אכלו! במו עיני ראיתי! ישבו שם, ונגסו, ולעסו, ובלעו. בתאבון! אלמלא ראיתי, לא האמנתי - אני נשמת דרך הפה - והם לעסו! ומדוע? כי הסתגלו!

ועל כך מבקשים: "אל תביאני לא לידי חטא, ולא לידי עברה ועוון". ככל שהחטא נורא, עוד נורא שבעתים לבוא לידו ולרשותו, להתמקם בו ולהסתגל אליו!

(מתוך והגדת - הגדה של פסח)

סיפר לי רבי שלום שבדרון זצ"ל: קמתי כהרגלי לתפילת ותיקין, התעטפתי בביתי בטלית והנחתי תפילין ופסעתי בשכונת "שערי חסד" לעבר בית כנסת הגר"א. ולפתע, הכה באפי גל צחנה, בור ביוב פתוח ומגודר. אמש החלו בעבודות ולא סיימו. הריח היה נורא. רצתי במהירות, לעבור את קטע הרחוב.

התפללתי ולמדתי את השיעורים שלאחר התפילה. חלצתי את התפילין וטמנתי בטלית המקופלת. אסור לעבור שם בטלית ותפילין, יש לזה דין של מבואות המטונפות, סרחון בואש, זוועה. עברתי דרך שם. הפועלים הגיעו והמשיכו בעבודה. הריח, מקביס.

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **אדם שקיבל על עצמו את השבת - האם יכול לעשות 'עירוב חצרות'?**
- ◆ **האם ניתן לעשות 'שיתוף מבואות' לכל העיר כאחד?**
- ◆ **האם ניתן לשכור את רשויותיהם של הגויים שבעיר מחברת החשמל?**

זמן עשיית עירוב חצרות

• 'עירוב חצרות' חל בכניסת השבת, ולכתחילה יש לעשותו לפני תחילת 'בין השמשות', שהוא ספק יום ספק לילה. ובדיעבד, ניתן לעשותו עד לסוף בין השמשות, ואף לברך עליו.

• נחלקו הפוסקים בנוגע לאדם שקיבל על עצמו 'תוספת שבת', האם יכול לעשות עירוב חצרות בזמן התוספת.

• כשחל יום טוב בערב שבת, יש לעשות את עירוב החצרות לשבת ביום חמישי, שהוא ערב יום טוב. וכן אם חל יום טוב בימי חמישי ושישי, יש לעשות את העירוב ביום רביעי. ואם שכח לערב בערב יום טוב, אסור לערב ביום טוב עצמו.

'שיתוף מבואות' בעיר המוקפת בחומה או ב'עירוב'

• עיר השייכת לרבים, ומוקפת בחומה, או ב'עירוב' כדין, וכן תיקנו את רשויות הרבים שבה בדלתות, כדין - ניתן לעשות בה 'שיתוף מבואות' לכלל העיר, יש להותיר לפחות חצר אחת, ובית בתוכה, שלא יכללו בשיתוף המבואות. והמנהג מקדמת דנא, שלא לשייר חצר ובית של יהודי אף בעיר השייכת לרבים; והפוסקים כתבו טעמים שונים לדבר.

• עיר השייכת ליחיד, או שהיתה שייכת לו בעבר, וכן עיר של רבים שאין בה רשות הרבים מדאורייתא - הואיל והורגלו לעשות שיתוף מבואות לכל העיר כאחד, הריהי נחשבת כחצר אחת, שאין העירוב חל בה אלא אם כן כל דייריה משתתפים בו, ולכן חובה לעשות שיתוף מבואות לכל העיר כאחד, ולא ניתן לחלק את מבואותיה למספר 'שיתופים'. אולם, 'מבוי' בעיר כזו שעשו בפתחו 'תיקוני חצר', כפי שיפורטו להלן - הריהו מופרד בזה משאר חלקי

העיר, וניתן לעשות בו שיתוף מבואות לעצמו.

• עיר המוקפת חומה או בתיקון עירובין, ואין בה רשות הרבים מדאורייתא - לדעת השולחן ערוך, ברחוב הראשי של העיר, שהמבואות מובילים אליו, והוא מוביל אל מחוץ לעיר, לא ניתן לבצע הפרדה באמצעו על מנת לחלק את העיר לשני שיתופי מבואות, כי אם באמצעות מחיצה של ממש. ולדעת הרמ"א, הפרדה לרוחבה של רשות הרבים, אפשרית אף באמצעות 'לחי' או 'קורה'; ויש אומרים שניתן לבצעה באמצעות 'תיקוני חצר' בלבד. ולכתחילה ראוי להחמיר כדעת השולחן ערוך, המובאת לעיל.

הלכות שונות

• בשכונות שבהן הבתים שייכים למדינה, לא ניתן לשכור את רשויותיהם של הגויים - לצורך 'עירוב חצרות' - מידי ראשי המדינה ופקידיהם, כיון שאין להם רשות להשתמש בבתים. ואם בשעת חירום יש להם רשות להשתמש בבתים - פעמים שניתן לשוכם מהם. אולם, בזמננו, במדינות המתקונות, אין כמעט מציאות שלזרועות השלטון, כולל המשטרה והצבא, יש רשות להיכנס לרשויות פרטיות ולהשתמש בהן, ואפילו בשעת חירום. ולכן, מעיקר הדין לא ניתן לשכור את רשויות הגויים מאנשי השלטון. ויש שהקלו בכך בשעת הדחק. ויש אומרים שניתן לשכור את רשויות הגויים מחברות המים והחשמל.

• רשות הרבים, היא דרך הרבים שרוחבה שש עשרה אמה לפחות, ועוברת בעיר השייכת לרבים, ויש לה שני פתחים, משני עבריה, שנכנסים בזה ויוצאים בזה.

סיפורי צדיקים

גליון 367
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על האישיור לשרתנו בתמונה

סיפורי חז"ל

מעשה בר' אבא בר זמינא שהיה חייט, והיה פעם אחת תופר בגדים ומתקן אצל גוי אחד בביתו בעיר רומי. יום אחד הביא הגוי לפני ר' אבא זה החייט בשר נבלה, ואמר לו אוכל זאת, אמר לו אין אני אוכל מאכל זה. אמר לו הגוי אני אומר לך שתאכל, שבאם אין אתה אוכל אזי אהרגך, אמר לו ר' אבא, אם אתה רוצה להרוג אותי הרשות בידך, ואין אני אוכל זאת כי הוא בשר נבלה, וזה אסור עלינו כי אנכי יהודי. אמר לו הגוי: כעת אני אגלה לך את הכל, כי כוונתי היתה בזה להיפוך, כי אדרבה, אם היית אוכל זאת הייתי הורגך, כי כל אדם צריך להיות חזק ואמיץ באמונתו, אם הוא יהודי צריך לאחוז בדת יהודית לגמרי, אפילו אם רוצים להרגו צריך לשמור את דתו. וכמו כן, אם הוא גוי צריך להיות גוי גמור. אמר ר' מנא, אם היה ר' אבא בר זמינא שמע, את מה שהתירו רבנים בשאר המצות לעבור ואל יהרג בצנעא, היה אוכל הבשר הזה, כי זה ג"כ היה בצנעא.

(ספר חסידים סימן רי"ט)

לע"נ
הר"ר הלל המבורגר ע"ה
בר' יבלחט"א פינחס נחום הי"ו
נלב"ע ח' תמוז תנצב"ה

פרשת השבוע

בדור המדבר, משה אהרן ומרים, ועל המתנות הטובות שניתנו לישראל בזכותם של צדיקים אלה, הבאר, עמוד הענן והמן. כשנכנס החסיד ליטול ברכת פרידה מן הצדיק במוצאי שבת, שוב חוזר הרבי וציין באזני האורח את הטובות שזכו בני ישראל במדבר בזכותם של ג' צדיקי הדור, שאל החסיד ביראת כבוד את הרבי, מדוע ניתנו לישראל ענני הכבוד בזכות אהרן דווקא, ולמה נקראו בפי חז"ל ענני כבוד? השיב הצדיק מיניה וביה: קיבלנו מפי חכמים קדמונים שאדי הנשימה היוצאים מפיות אנשים האוהבים זה את זה, מתחברים באוויר, אהרן הכהן היה כפי שציינו חז"ל 'אוהב שלום ורוף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה' (אבות א' י"ב). בהשפעתו של אהרן אהבו אפוא כל ישראל איש את רעהו, ומן האדים שעלו מפיות שישים ריבוא ישראל ונתחברו יחדיו, נוצרו ענני הכבוד שליוו את שבטי ישראל בשנות נדודיהם במדבר, העננים שניתנו לאבותינו במדבר, באו אמנם בזכות אהרן שאהב כל יהודי כנפשו, אבל הוסיפו בבואם כבוד ויקר לכל ישראל, ולכן נקראו בפי חז"ל ענני כבוד

אז ישיר ישראל וגו' באר חפרוה שרים וממתנה נחליאל (כ"א י"ז)
פעם נכנסו אל הרה"ק רבי יוסף בער סולוביציק זיע"א אחדים מבני הישיבה, ואמרו לו: ילמדנו רבנו, מפני מה שירת האוינו גדולה היא ויש בה ארבעים ושלשה פסוקים, שירת הים קטנה ממנה ויש בה תשעה עשר פסוקים, ואילו שירת הבאר קטנה משתייהן ואין בה אלא ארבעה פסוקים. השיב להם רבי יוסף בער, הדברים פשוטים מאד. פתגם המוני אומר, הרבי לבד יודע ויודע, הרבי עם תלמידיו גם הם יודעים קצת, התלמידים בעצמם אינם יודעים אלא מעט מאד. שירת הים שנאמר בס' אז ישיר משה ובני ישראל' הריהי קטנה מאותה שירה אשר שר משה לבדו, האוינו שירת הבאר שכתוב בה אז ישיר ישראל - התלמידים לבד בלי הרבי לפיכך היא קטנה מאד.

כיצד נוצרו ענני הכבוד שניחתו לישראל במדבר
מעשה בחסיד אחד שבא לעשות את שבת פרשת חוקת בחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. בסעודת ליל שבת הרחיב הצדיק את הדיבור על שלושת הפרנסים שעמדו לישראל

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת חקת

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

ובר אוריין, והלה בצר לו, הוריד דמעות עשר חמות, ומאו החלה מדת הדין פוגעת במשפחתו של הרוקח, וגם הוא עצמו נשתתקה ידו, עד ששוב לא היה מסוגל לתרגם את ספרי הרפואה הרוסיים, ולא להוציא את עלונו המדיציני. מאירקה התחיל מבין שדבר מה קרה פה, הוא פשפש במעשיו, הרבה בתעניות ובצדקה, אך ללא הועיל, הישועה לא הגיעה אליו. או אז החל רץ לחכמי וצדיקי ירושלים ואין פותר,

רק אחרי כשלש שנים של יסורי איוב אשר פקדו אותו ואת משפחתו, רמו לו אחד מחכמי עיר הקודש את סיבת מקור צרותיו, היה זה מי שהיה אחר כך רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, אשר לבו הטהור נמס בקרבו למראה צרותיו של הרוקח המדומה, מי יודע, סח לו פעם רבי חיים, אילו עיניים הורידו על ידך דמעות. רבי חיים המשיך לפרש לו, חז"ל אמרו 'שערי דמעות לא ננעלו' גם תשובה ומעשים טובים אינם מכפרים על עבירות שבין אדם לחברו עד שירצה את חברו.

מאירקה שיסוריו הספיקו להפכו לאדם רציני, עד שגם הקפטן שלו, הלבוש הירושלמי שהיה לובשו תמיד בתליה ולא תליה על כתפיו, היה חופת בו עתה את כל גופו, וחגור באבנטו כחסידיים ואנשי מעשה, שמע את דברי הרב בכפיפת ראש ובנמיכות קומה, ואילו רבי חיים שם ידו על כתפו ומנסה לנחמו: איתא בספרים הקדושים שבין אדם לחברו אין הקב"ה ממתין לאדם עד לאחר מותו, והוא משלם על כך בעולם הזה. אולי ייזכר רבי מאירקה, מנמיך רבי חיים את קולו, אם פגע פעם במישהו, אולי יהודי אשר יומו תקף עליו הזיל על ידו דמעות, ורבי חיים מסיים את דבריו בגניחה ארוכה, זיציילנו מן השעות הרעות!

כמוכה הלם נזכר הרוקח בצערו של האברך לפני כשלש שנים, שבור ורצוף סיפר לרב כל אותו מעשה, ורבי חיים האיץ בו לילך מיד לביתו של האברך ולרצותו. כחץ מקשת רץ מאירקה לביתו של האברך, כאשר רבי חיים קורא אחריו, מאירקה, אמנם איחרת הרבה, אבל טוב מאוחר מלא כלום.

שערי דמעות לא ננעלו

סיפור זה התרחש בירושלים של מעלה לפני מאה שנה ויותר, מאירקה שטיינר הרוקח היה יהודי מוכר בירושלים, רבות מן הישישות בירושלים היו מזכירות את שמו בסילודין, כאשר אינן שוכחות להצמיד לו את התואר 'פרופ' מדיציני'. ולא היה כל פלא בכך, בגלל המחסור ברופאים ובעטיין של המחלות שהשתוללו בירושלים של הימים ההם, שנות תר"ס תר"צ, ניתן היה לקנות בקלות תואר זה, על ידי האבקות והמשחות שהעניק מאירקה למשפחות וילדיהן ביד רחבה, תמורת פרוטות שחוקות.

מי היה מאירקה זה? למעשה לא היה לו כל שיג ושיח בהרכבת תרופות וקל וחומר ברפואה, אלא מאי, מוצאו היה מקיוב שברוסיה, ועל פי חוקי המדינה שם, הוכרח ללמוד בילדותו בבית הספר הנכרי, ומתוך כך ידע את השפה הרוסית על בוריה. בהגיעו עם ביתו לירושלים, התחיל מבקר בספריה הרוסית שהוקמה אז מחוץ לחומה, שאל שם כמה ספרי רפואה זולים על המחלות המצויות, נולת האף, דלקת עיניים ואזניים, טחורים ונקבי שיניים, תרגום לאידיש שפת אם, והדפיסם בעלונים, נשי ירושלים שתו את דבריו בצמא, ובכך קנה לו את הדוקטורט ואת הפרופטוריה גם יחד, וביסס לו פרנסה קטנה.

מאירקה הגיע לירושלים יחיד מכל בית אביו ברוסיה, אשר ידעו כל ימיהם חולי ומחסור, הגאון רבי אברהם יעקב בורכוב בעמח"ס 'חבל יעקב', שהיה רב ברוסיה ועלה בשנים ההן לירושלים, היה מספר כי משפחה זו נענשה, מכיון שזקנם עסק בקבלה מעשית, בחכמת הפרצוף וכדומה לשם פרנסה, ולא היה ראוי לכך. אחד מגדולי החסידות שלח להזהירו על ענין זה, וכיון שלא שעה לדבריו נענשו הוא וכל משפחתו.

גם על מאירקה עצמו עברה כוס התרעלה. עשרה ילדים. נולדו לו בירושלים, איתרע מזלו ומתוך עיסוקיו הרפואיים, פגע פעם באברך ירושלמי חשוב בר אבהן

משל ונמשל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחזר, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמר: הראתי לכם חכמתי באומנות זו. אמר לו האב והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות. השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער. אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת.

והנמשל אילו ידענו את כל החסרונות והעיכובים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם. אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון היינו בתיבת "אדם" בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת "אור" בלבד וכן מעשי בראשית. ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו. ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד בלי אכילה ושתייה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

רך לבב היה האברך, והוא סלח לו על אתר, מאירקה גם הציע לאברך שיקבל ממנו סכום כספי גדול כפיצוי על הצער אשר גרם לו, (עלוניו הרפואיים ותרופותיו הכניסו למאירקה כל השנים כספים רבים) אך האברך סירב לקבלם, דבר אחד ביקש האברך ממאירקה, אנא יעלה דבר זה על הכתב, למען ידעו הדורות הבאים כמה חמור הוא צערו של יהודי, ומה גדול כוחן של עשר דמעות. כשבועיים עברו, ומאירקה רץ שוב לבתי מחסה לביתו של רבי חיים אך הפעם בשורה של שמחה היתה עמו, אמנם הוא איחר את המועד כפי שאמר לו הרב, אך עוד הספיק להציל דבר מה. לשמע דבריו של מאירקה, אמר לו רבי חיים. חייב אתה תודה להשי"ת, על שהדריכנו בדרך הישר כדי להוציאך מן המיצר ברגע האחרון ממש, הרב פתח מיד את מגירת שולחנו, קרע דף מתוך פנקסו, טבל את קסתו בדיו ורשם לרוקח סדר הודיה להשי"ת על חסדיו והרי פתקו של רבי יוסף חיים זוננפלד מילה במילה:

ינדור נדר לה', שילמוד מס' כריתות, ויתחיל מיד ללמוד אם אפשר לו, ואם לאו ינדור בזה"ל: הריני נודר אם יזכני הרופא הנאמן שיהא דעתי ומחשבתי צלולה, אלמוד מסכת כריתות, וגם יפריש קרבן תודה, היינו מעות שוייו של כבש או גדי, ויחלק אותו מיד לעניים בני תורה, ויאמר פרשת תודה ומשנת תודה ואיזהו מקומן ויהי רצון... ויכתוב אותו היום שנעשה לו נס, ויקבל עליו ועל זרעו בכל שנת ושנה שיעשה יו"ט באותו היום, ואסיים בכל טוב וברפואה שלמה ויחדש ה' את נעוריו בבריאות הנפש ובבריאות הגוף אמן.

הפעם היה כנראה בידי הרוקח המדומה מרשם תרופות מקורי, מאירקה שטיינר קיבל עליו את הדין באהבה.

לע"נ הרה"ק רבי מנחם מענדל
ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש זצוק"ל
זכותו תגן עלנו ועל כל ישראל אמן
נלב"ע ג' תמוז תנצב"ה

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל אמיתית

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא זיע"א (יומא דהילולא ד' תמוז) שכל ימיו היה גומל טוב לנדכאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחחים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרגש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתנו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחור יהודי מן הגוים, וכשהש"ת שירחיב נחור לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למען הסרתי כתר התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו ללבו ופעלו פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו ויהי לאיש כשר ויקר מאד.

לצום ארבעה ימים למען הזולת

סיפר הרב יהודה לייב גרונר, המזכיר של הרה"ק מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא ג' תמוז) ערב אחד הגיע למזכירות טלפון בהול ודרמטי, שסיפר על אישה אחת

שמעדה ונפלה על פניה ל"ע וכל עצמות פניה נשברו, בבדיקה מקיפה שעשו מספר רופאים מומחים עלה, כי על האישה לעבור לא פחות מארבעה ניתוחים, כדי לאחות את השברים ולשחזר את פניה. אנחנו מבקשים לקבל את ברכת הרבי לקראת סדרת הניתוחים, התחנן האיש. כאשר סיפרתי לרבי בהודמנות הראשונה את סיפורה של האישה, שאל הרבי האם הרופאים הם אלו שקבעו שעליה לעבור ארבעה ניתוחים? כן, השבתי. אם כן אמר הרבי, אסע מחר לאוהל מורי חמי (הרבי הרי"צ זיע"א), למרות שלא תכננתי בתחילה לנסוע, אעשה את כל ההכנות הדרושות לנסיעה ל'אוהל' (שזה כולל יום ללא אכילה) ואתפלא עבודה. למחרת נסע הרבי לאוהל, וכששב משם, ביקש מהמזכיר להתקשר לבית הרפואה ולשמוע על מצבה של האישה. לפי הבדיקות שערכנו היום מחדש, אמר הרופא למזכיר, יצטרכו רק 3 ניתוחים לשחזר את פני האישה. כאשר עודכן הרבי, אמר שייסע גם מחר ל'אוהל' ויבקש שוב עבור האישה, הרב גרונר שהבין כי לאחר שיש הרבי מה'אוהל' בשנית, הוא ירצה לדעת מה שלום האישה, הודרו עוד בשעות הערב המוקדמות ליצור קשר עם הרופא המומחה המטפל באישה. לפי הבדיקות שערכנו היום מחדש, אמר הרופא למזכיר, יצטרכו רק 2 ניתוחים. כששמע זאת הרבי הוא החליט לנסוע לאוהל בשלישית למען אותה אישה. רק לאחר שנסע הרבי בפעם הרביעית, הודיע הרופא בהתייעצות עם רופאים נוספים מומחים בתחומם, כי ניתן לוותר על כל ארבעת הניתוחים וניתן לאחות את השברים באמצעות מחטים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' תמוז הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום ראשון ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ה - ד"א תתקל"א) הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה) הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ג)

יום שני ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א) יום שלישי ו' תמוז הרה"ק רבי דוד צבי טויב מניישטאט ב"ר יחזקאל מקאמיר (תרמ"ב)

יום רביעי ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח) הרה"ק רבי אהרן משה "מגוע צבי" מבראדי ב"ר שאול תר"ה הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום חמישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז) הרה"ק רבי מרדכי מקומיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום שישי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז) הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנו-קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמ"ד יוסף הירש"ל על המצוות.

הלכות מוקצה (ד')

א) מזווה או יריעת ספר תורה, יש אומרים שדינם כמוקצה מחמת חסרון כיס, ואסור לטלטלן אפילו לצורך גופו או מקומו (מנחת שבת סימן פ"ח ס"ק ל"ח). ויש שסוברים שמותר לטלטלן, ואינם מוקצה כלל, ודינם כספרי קודש שהרי יכולים ללמוד בהם כתיבת סת"ם, ולומר פרשת קריאת שמע, וכו'. (שר"ת באר משה ח"ח סימן ע"ב, שלמי יהודה פ"ה ס"ק א')

ב) מוקצה מחמת גופו, כגון מעות, אבנים, וכדומה, אסור לטלטלם, אפילו לצורך גופם, או מקומם. (שו"ע א"ח סימן ש"ח סעיף ז', ובשו"ע הרב שם סעיף ח')

ג) אם מונחין תפילין או מזווה על הארץ, צריך להרימן, שלא יהיו מונחים בביון. (עיין משנה ברורה סימן ל"א, ס"ק ה'; ובביאור הלכה שם בד"ה אסור.)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לזכות הילד דוד משה נ"י

ב"ר מאיר שיינברגר הי"ו

לרגל החלאקה

ויזכו לרוב תענוג ונחת מכל יוצ"ח

פני עין חמד

יוזא אאור ץ"י בית הכנסת לכונת "ציון חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת חֻקַּת - כְּעֵת הַפֶּל מֵת!

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד)

שואלת והוא מתחמק.

סבלנותה של האישה פקעה לבסוף והיא החליטה להתחקות אחרי צעדי בעלה. העניין נראה לה מוזר מאוד. בוקר אחד יצאה לדרך כדי לחפש היכן בעלה נמצא. חיפוש קצר פתר את התעלומה. כשגילתה כי בשעות אלו נמנה בעלה על חובשי בית המדרש. "מה קרה לך", צעקה, "האם יצאת מדעתך? החנות מלאה קונים ואתה יושב כאן ולומד".

בעלה הקשיב בשלווה. בקול רגוע הסביר לה: "כיצד היית מגיבה לו בוקר אחד היה מגיע אלי מלאך המוות ומודיע לי כי הגיע זמני להיפטר מהעולם. האם היה עולה בדעתך לומר לו, כי בעצם אין לך כל התנגדות, אלא עתה אין השעה כשירה לך מפני שהחנות מלאה קונים שממתינים לסחורה?"

"ובכן" המשיך, "כאשר אעדר מידי בוקר במשך שלוש שעות, חשבי כי נלקחתי ע"י מלאך המוות. ומה איכפת לך אם אחרי שלוש שעות אקום לתחיה ואחזור לחנות כדי לעזור לך?"

לכך, הסביר רבי חיים מבריסק, התכוונו חז"ל כאשר אמרו כי דברי תורה מתקיימים במי שממית את עצמו באוהלה של תורה. על האדם לחשוב כי בשעה זו הוא מת. עול העולם הזה אינו מוטל עליו הוא כמו בעולם האמת. או אז, לא תהיה לו כל מניעה שתפריע לו בלימודו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

צ"י	כניסת לכת	צאת לכת	יבין חס
י"ג	19: 14	20: 25	21: 21
ת"א	19: 31	20: 23	21: 18
מ"ט	19: 35	20: 26	21: 21
כ"ב	19: 31	20: 23	21: 17

את המילים שבהן פותחת פרשתנו דרש ריש לקיש (ברכות סג:): "מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: זאת התורה אדם כי ימות באוהל".

מה המשמעות של מיתה באוהלה של תורה? הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל שוחח פעם על חובת ההתמדה והיגיעה בתורה. הרב סיפר על גביר אחד שהחזיק בעירו בית מסחר גדול.

בית המסחר היה הומה אנשים מבוקר ועד ערב. ידיו היו מלאים בעבודה עד שלא מצא זמן אף לתפילה בציבור, שיעורי התורה הלכו ופחתו עד שכמעט ולא מצא זמן לפתוח ספר.

חלפו שנים וימי הזיקנה הכריזו על בואם. מן המראה נשקפה בבואה נושאת פלומת שיער לבן והזיקנה החלה נותנת את אותותיה. זיכרון יום המוות עלה שוב ושוב. המחשבה על היום בו הוא עתיד לתת דין וחשבון על מעשיו לא הרפתה ממנו. מאידך גיסא החלו ענייני המסחר לעניין אותו פחות ופחות.

הוא החליט כי עליו לערוך בדק בית ולעשות שינוי כלשהוא. ביום מן הימים החליט כי החל ממחר יתחיל להתפלל בציבור. הוא ילך לבית הכנסת ואף ישאר לאחר התפילה עוד שעתיים כדי ללמוד.

אל חנותו הגיע למחרת באיחור של יותר משלוש שעות. הבעת פניו רעייתו אמרה הכל. "הלא אתה יודע שבשעה זו החנות הומה קונים ומדוע אתה מתמהמה?", שאלה. הוא התחמק מתשובה ברורה ורק היה מוכן לספר כי היה טרוד בעניין חשוב עד מאוד.

חלפו מספר ימים בהם נהג בהסדר החדש. גם הגעתו לחנות מידי יום התנהלה כמו תחת ריטואל קבוע. הוא נכנס והיא מתרגזת. היא

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה קסירר אפרים וב"ב נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית און בן ננמי אנאל חביבה בת שולמית און בן ננמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה ישראל בן חווה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלמה לנוריאל בו אסתר

רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק א'

מהן תרומות ומעשרות ועל מה יש את החיוב להפריש תרומות ומעשרות?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

כל מאכל אדם הגדל בא", אסור לאכול לפני שמפרישים ממנו את המתנות- תרומות ומעשרות- שציוותה אותנו התורה. ולפני שהפרישו את המתנות האלו, נקראים הפירות טבל. ואדם האוכל במזיד טבל דאורייתא, עונשו מיתה בידי שמים.

בעיקרון ניתן להפריש כל סוג תרומה או מעשר בנפרד. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא סעיף עח). אך כיוון שלא ניתן לאכול את הפירות עד שיפורשו כולן, מקובל כיום לעשות את כולן ביחד, כדי להתיר את הפירות באכילה מיד. לשם כך גם נתקנו נוסחים של הפרשת תרומות ומעשרות, המרכזים את כל המצוות הללו ביחד.

כל מאכל אדם הנשמר, שגידולו מן הארץ, חייב בתרומות ומעשרות. **מקורות:** רמב"ם (פ"ב מהל' תרומות ה"א וה"ו). ובזמן הזה חיוב הפרשת תרומות ומעשרות מדרבנן דבעינן ביאת כולכם כמבואר ברמב"ם (סוף פ"א מהלכות תרומות). ופסקו מרן השו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ב), וע"ש לרמ"א בהגה. **ולכן פירות שאדם לקט מגינתו, או שקיבלם מאדם פרטי, שאינו מפריש תרומות ומעשרות, חייבים בהפרשה. הערה:** כמובן שעליו לברר, שאין כל חשש גם לאיסור 'עורלה'. ואם אינו יודע מה מקורם, יפריש ללא ברכה.

אוכל אף שאינו ראוי למאכל כעת, אלא לאחר בישול כתפוח אדמה, חייב בתרומות ומעשרות.

זרעוני גינה שאינם נאכלים, כגון זרע לפת זרע צנון ובצל וכדומה, פטורים מתרומות ומעשרות, מפני שאינם מאכל אדם. אבל אם לקט מהם כמות למאכל אדם, חייב לעשר. **מקורות:** דרך אמונה (פ"ב מתרומות סק"ל).

טבל בין שהוא טהור בין שהוא טמא אסור באכילה, וכן בהנאה של כילוי, כגון להדליק בו להאיר או להאכילו לבהמה אכילת קבע. **מקורות:** רמב"ם (פ"ג מהל' מעשר ה"כ). ומה שכתבנו לענין הדלקה בשמן שלא הופרש ממנו, כן העלה בספר חזון עובדיה - חנוכה (עמוד פו). ולכן בקבוקים, שאין עליהם כשרות [ולא הגיעו מגויים] אין להדליק מהם. אף שיש ללכת אחר הרוב, שמעשרים תרומות ומעשרות כמ"ש בשו"ת יביע אומר ח"ו (חיו"ד סימן כד).

ולכן שמן זית, שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות כדת, אין להדליק ממנו נר שבת או נר חנוכה.

היכן יש לטיל

מסופר על מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שבצעירותו למד בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים. יום אחד נסעו כל בני הישיבה לטיול לצפון ליומיים, אך מרן לא נסע עימם אלא נשאר בישיבה ועסק כהרגלו בלימוד התורה. גם הגאון הגדול ר' שלום כהן שליט"א המכהן כיום כראש ישיבת 'פורת יוסף' נשאר עימו, ולא נסע לטיול. שאל רבי שלום את מרן: "כולם נסעו לטיול, ולמה כבודו לא נסע איתם?". השיבו מרן: "עכשיו אני מתחיל ללמוד את מסכת 'בבא קמא', נראה, כשהם יחזרו כמה אספיק ללמוד!". והנה כשחזרו בני הישיבה מהטיול, שב רבי שלום כהן לראות את ההספק של מרן, **וראה שהגיע לדף צ"ט בגמרא!** התפעל רבי שלום ואמר: "חכם עובדיה לא יודע מה זה טיולים! הוא יודע רק 'לטייל' בין דפי הגמרא ובפרד"ס התורה לאורכה ולרוחבה".

ישועה מפלאה

לפני כמאה ושבעים שנה חי בארם צובא הגאון הקדוש, המקובל האלוקי רבי אליהו משען זצ"ל (מח"ס 'שפת אמת' בתורת הנסתר). יום אחד בא לפניו יהודי. "הושיע, רבי", ביקש בתחינה. הוא סיפר שהוא מתגורר באחד הכפרים בצד המערבי של המדינה. מדי שנה בשנה נערך בכפר זה יריד מרכזי, ואלפי איכרים מכל רחבי המחוז באים לקנות את כל הדרוש להם למשך השנה הקרובה: אריגים ומיני סידקית, כלים ותבלינים, הכול מכל כל. יהודי זה היה סוחר ידוע, מוכר ומהימן, הכול קנו בחנותו וכך התפרנס שנה שלימה. גם השנה מילא חנותו סחורה אותה קנה בהקפה, אבל לאכזבתו, איש לא פקד את חנותו.

הכפר רחש קונים מכל הסביבה, ואיש מהם לא קנה אצלו מאומה. לעת ערב פנה לברר את פשר הדבר, וגילו לו ששכנו הערבי הסית את האיכרים להחרים את סחורתו. הם יודעים שסחורתו מעולה ומחיריו זולים, אך פוחדים מידו הארוכה של השכן הצורר... "ומה בידי לעשות?", נאנח הרב, "היריד הסתיים?". "לא רבינו! היריד נמשך יומיים, לכן טרחתו ובאתי!", השיב. "תלון כאן הלילה. כתוב את שם הערבי על פתק והניח אותו עם שחר בביה"כ". היהודי עשה כן. לאחר התפילה ניגש לרבינו. האיר לו הצדיק פניו, ואמר: "בגמרא שנינו, שאם יש לאדם שונאים - ישכים ויעריב עליהם לביהמ"ד והם נופלים מאליהם! כבר עשית כן, ועתה שוב לעירך!". מיהר האיש לכפרו, ומצא את מסע ההלוויה של הערבי מתנהל לו לאיטו. בו ביום, מכר את כל סחורתו...

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

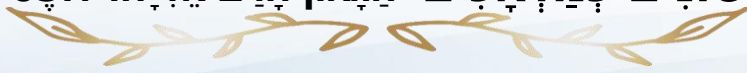
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אליהו לופס זצ"ל

הגאון המקובל הרב אליהו לופס זצ"ל - נולד בחאלב שבסוריה ב-1 טבת בשנת ה'תר"ן (1889). מקטנותו קיבל חינוך תורני בין ברכי תלמידי חכמים. כבר כשהיה בן חמש-עשרה שנים בלבד התחיל ללמד תורה לבני המקום. ניחן בכישרונות מיוחדים בחינוך והדרכה ובלימוד הש"ס. נודע כדרשן בחסד בעל כושר מנהיגות וקנאי לכל דבר שבקדושה.

בשנת ה'תרע"א (1911) כאשר פרצה המלחמה בין איטליה לטורקיה, נסע עם הוריו למצרים. בשנת ה'תרע"ג (1913) עלה יחד עם הוריו ואחיו לחונן את עפרה של ארץ ישראל, וכשהגיעו לארץ התיישבו בירושלים עיר הקודש. בשנת ה'תרע"ו (1916) טורקיה הגלתה את כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ, ורבינו ומשפחתו הוגלו לאנטוליה, משם נדדו לאנקרה. בדרכם חזרה לארץ חנו בעיר קושטא. בשנת ה'תרע"ט (1919) הגיע שנית לארץ ישראל.

אחר חתונתו המשיך לשקוד על לימודו בישיבת 'אוהל מועד' מייסודו של הגאון הרב עזרא הררי זצ"ל. פתח קרן 'טוב חסד' שעסקה במתן הלוואות לת"ח וכן הקרן איפשרה בדיקה של מזוזות ותפילין בחינם לאנשים מעוטי יכולת. נמנה עם חכמי ישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' יחד עם הגאון המקובל רבי שאול דוויק הכהן זצ"ל. בחודש אייר ה'תרפ"ג (1923) עם פתיחתה של ישיבת 'פורת יוסף' התמנה לכהן כר"מ במשך חמש עשרה שנים.

בסוף ימיו התמנה לחבר בד"צ לעדה הספרדית בירושלים. הרבה בתעניות וסיגופים. בלילות היה מנדד שינה מעיניו ועוסק בתורה. **בשנות חייו האחרונות, היה מונע את עצמו מלישון במיטה, אלא היה יושב ומתנמנם על כיסא סמוך לשולחן, וחוזר ומתעורר לעסק התורה.**

גאון בנגלה ובנסתר. עסק בהשכנת שלום בין אדם לחברו. חייו היו מלאי צער ויסורים, בעודו בשיא פריחתו, נפל למשכב עד אשר השיב את נשמתו לבוראה. נפטר ב-ד' תמוז ה'תרצ"צ (1938). חי כ-48 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יעקב. **אשתו:** מרת דבורה (בת ר' משה סיתהון שומר). **מרבותיו הגאונים:** ר' עזרא שעיו, ר' שלמה לנייאדו, המקובל ר' שאול דוויק הכהן. **מתלמידיו:** מרן הגאון הראשל"צ ר' עובדיה יוסף. **מספריו:** **בן אביחיל** - דרושים והספדים • **אמרי פי** - חידושי תורתו.

לאחר מלחמת העולם ביקש רבינו לחזור לארץ. כשהיה באוניה גילה כי במרתף האוניה ישנם חיילים יהודים שגויסו בכוח הזרוע לצבא הטורקי, והיו חולים במחלות מסוכנות ומדבקות ר"ל. **מטבע הדברים, חששו כולם לטפל בחולים, שמא ידבקו. אולם רבינו לא מנע את עצמו ולא חשש על בריאותו, אלא ירד אליהם בעצמו כמה פעמים ביום! וטיפל בהם האכיל והשקה אותם, ובזה הציל בוודאות כמה**

נפשות ממות לחיים, וזו הייתה דרכו בקודש של רבינו וכל ימיו השתדל לגמול חסד בגופו ובאוונו עם חולים זקנים וגלמודים. במקרים אחרים לקח רבינו איתו מתלמידיו אצל חולה זקן, וטיפל לפנייהם בחולה. כדי לחנכם במידה זו של גמילות חסדים, ומכאן אפשר ללמוד מעט עד כמה היה רבינו מסור להצלת כל נפש מישראל.

בשנת ה'תרע"ו הוציאה ממשלת טורקיה גזירת גלות על כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ. יחד איתם הוגלו רבינו, הוריו ובני המשפחה לאנטוליה. כשהגיעו הגולים לעיר אנקרה חרדו תושביה היהודים לקראתם, וקיימו בהם מצוות הכנסת אורחים, וביחוד הראו חיבה לרבינו ואביו בתור תלמידי חכמים, שהגיעו מירושלים עיר הקודש.

בימים ההם הציעו לרבינו לקנות בגד יקר של משי (מדובר בלבוש מיוחד המיועד לתלמידי חכמים), שהיה בידי אלמנה אחת שאותו לבש בעלה ז"ל, ודרשה בעד הבגד מחיר יקר. היכולת הכלכלית של רבינו לא איפשרה בידו לקנות אותו. **בערב נראה לה בעלה בחלום, וציונה עליה לתת את הבגד לרב הירושלמי.**

אולם, האלמנה לא הטתה אוזן ולא השיחה לדבריו באומרה: "דברי חלומות- לא מעלים ולא מורידים". למחרת נראה לה בעלה בשנית בחלום, ואיים עליה במפורש, כי אם לא תמחר ותיתן את הבגד לרבינו- תיענש!. היא כמובן התעוררה בבעתה והשכם בבוקר רצה ונתנה את הבגד לרבינו במתנה, וביקשה ממנו מחילה סליחה וכפרה. **מעשה זה התפרסם בכל העיר, וכולם הכירו בגדולת רבינו ומעלתו.**

עסק התורה ברבים, היה אצל רבינו גולת הכותרת של מפעליו הרבים. מעולם לא מנע את עצמו, ולא החמיץ אפשרות של לימוד תורה, בין עם חברים או תלמידים ובין עם בעלי בתים. וזאת בנוסף ללימוד 'חוק לישראל' שהיה מלמד בכל יום אחר תפילת שחרית במשך יותר משעתיים והיה מבאר ומסביר להם את המשנה, הגמרא וכו'.

כחודשיים לפני שהתבקש לבית עולמו נפל למשכב וסבל חיי צער וייסורים. כשנשאל ברגעיו האחרונים, מה רצונו ויעש, אמר: "בקשו רחמים!". לעומד לידו אמר: "הוצא את המקל מידך... בשעה זו אסור להחזיק מקל". לאחר מכן אמר לו: "רואה אתה אותם? אתה מכיר אותם?" והצביע לצד ימינו, לקראת הצדיקים שיצאו לקראתו.

הביוגרפיה והסיפורים מעובדים מתוך 'מיקירי ירושלים'

קובץ רשימות תולדות וזיכרונות על הרה"ג אליהו לופס זצ"ל שיצא למלאת השנה הראשונה לפטירתו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אהבת התורה

חלף זמן רב, והנה אני שומע כי אבא מתעורר משנתו. שמעתי אותו נוטל את ידיו, רץ לספריה ומברך ברכות התורה, לאחר מכן פתח את שו"ת הריב"ש ואמר: "ברוך ה'! ברוך שזכית!".

"מה קרה?" - ניסיתי להבין. בתחילה לא רצה לספר לי, אך לאחר הפצרות מרובות ענה ואמר: "הלכתי לישון והנה בחלומי זקן בעל הדרת פנים מיוחדת. שמי יצחק בר ששת' - פנה אלי - 'ומאחר שראיתי, שהקושיה מטרידה אותך ביותר אתרץ לך אותה'. מיד לאחר מכן אמר לי תירוץ ונעלם.

"התעוררתי ורצתי לבדוק את הדברים ומצאתי שהם נכונים, דבר דבור על אופניו!". כעבור מספר דקות פנה אבא זצוק"ל וביקש שאבטיח לו שלא אספר את הסיפור. ניסיתי להתחמק מהבטחה, אך הוא חזר והפציר בי ואמר, כי אינו רוצה, שידעו את הסיפור הזה. לא ניתן היה להתעלם מרצונו הברור ולפיכך נמנעתי מלפרסם את הדברים כל עוד בחיים חיותו.

סיפורה הרבנית יהודית יוסף כלתו של מרן זיע"א: לאחר פטירתו של מרן זיע"א, ישבו צוות של ת"ח לערוך מחדש את 'שו"ת יביע אומר' בתוספת הערות והגהות שהשאיר אחריו מרן בכתב ידו. לאחר עריכת הספרים בתוספת ההערות, התברר לנו, שחסרים המון כתבי יד שהיו בביתו של מרן ונעלמו מאיתנו. הדבר גרם לנו צער רב והטריד את מנוחתו של בעלי - הרב משה וצוות הת"ח.

והנה בערב פסח בשעה 11:00 בבוקר, מצלצל האינטרקום שהיה בפתח בית הכנסת של מרן, ואחד השכנים בבניין מודיע, שמונחת שקית גדולה בפתח בית הכנסת ומשום מה נראה לו, שמונחים שם דברים חשובים. אני מיד ירדתי לקומת בית הכנסת ועליתי עם השקית לביתי.

לתדהמתי, נמצאו בתוך השקית צילום של כתבי יד רבים שנעלמו מביתו של מרן ומצורף לזה מכתב בכתב יד בזה הלשון: "אני אברך כולל ונדע לי שהרב משה מאוד מצטער שאין בידו את כתבי היד של מרן זיע"א ולכן החלטתי לצלם חלק מהם ולהעביר לכם. דעו לכם, שאין בידי כסף מספיק כדי לצלם את הכול ולכם צילמתי מה שיכולתי".

צמרמורת אחזה בי, משום שלילה קודם חלמתי שמרן זיע"א מדבר עם בעלי ואומר לו: "משה, אל תדאג על כתבי יד, הם יחזרו אליך". התקשרתי לבעלי, הרב משה וסיפרתי בהתרגשות על הנס שקרה וגם הוא נפעם וסיפר, שגם הוא ראה לילה קודם את מרן בחלום שאמר: "משה, אל תדאג על כתבי יד הם יחזרו אליך". לאחר מכן עברנו על צילומי האינטרקום לבדוק, מי הניח את השקית.

לתדהמתנו, לא ניכר שום דמות אדם שהגיע בשעה זו, אלא רק נראתה לפתע שקית, שהופיעה במקום והדבר מפליא ונורא.

סיפורים נפלאים נכתבו על רבינו מרן פאר הדור הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל על אהבת התורה שפעפעה בקרבו, ועד כמה ניצל כל רגע נתון ללימוד התורה הקדושה ובזכות זאת כמה וכמה פעמים זכה לסייעתא דשמיא.

סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שהכירו בנעוריו בישיבת 'פורת יוסף', שכאשר היה אוכל את ארוחותיו, היה מבקש ממנו אם יוכל לקרוא לפניו משניות כדי לנצל את הזמן.

סיפר הרה"ג רבי אמיר קריספל שליט"א: "פעמים קרה באמצע קבלת הקהל בלשכה, שהרב פנה אלי לפתע וביקש: 'תביא בבקשה את הרכב שלך אני חייב לרוץ הביתה'. זה היה חריג ולא מובן. התברר, כי בתוך כל עיסוקו בצורכי ציבור היה חושב במקביל גם בדברי תורה. באמצע קבלת הקהל עלתה לפתע סברא חדשה שבהול היה לכתוב אותה, הוא לא אבה אפילו להמתין עד שנהגו האישי יבוא, הוא עלה על רכבי (רכב סובארו מיושן), נסעתי בבהילות אל ביתו, והרב כתב את הדברים בתשובה, שהיה נמצא באמצע כתיבתה ושב לקבלת קהל".

סיפרה בתו של מרן, הרבנית לאה בוטבול תחי': ידוע שאח של מו"ר, ר' נעים ז"ל תמיד היה בשמחה, ופעמים רבות שהייתה רוחו טובה עליו היה מספר בדיחות. והוא סיפר, שפעם כשהיו ילדים ואימם מרת גורג'יה ע"ה, הגישה לפניהם כל אחד את צלחתו לידו כדי שיאכלו, והנה רבינו הגדול, היה בא עם ספר לשולחן והיה שקוע בו, ובינתיים אחיו נעים, אכל, וכשסיים את צלחתו רצה לעשות צחוק קצת ולקח את צלחתו הריקה והחליפה בצלחתו המלאה של אחיו - רבינו זצ"ל, ורבינו שהיה שקוע בלימוד לא שם לב לנעשה. לאחר מספר דקות הרים רבינו את עיניו מן הספר, וכשראה את הצלחת אמר ספק לעצמו ספק לאחיו: "כבר אכלתי, טוב, אוכל להמשיך ללמוד"... כל כך היה שקוע בלימוד, עד שאפילו ארוחתו הייתה טפילה בעיניו.

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: קדושתו של מרן אבא זצ"ל ורצונו לחתור לאמיתה של תורה זיכו אותו בהארה מיוחדת במינה בחלום הלילה. היה זה כאשר מסר לי תשובה בהלכה על מנת שאקליד עבורו. בין הדברים הייתה קושיה שהקשה על דברי הריב"ש ותירוץ שתירץ עליה. עיינתי בריב"ש וסברתי, שמדבריו לא משמע כמו התירוץ, שתירץ מרן אבא זצ"ל. ניגשתי והערתי את תשומת ליבו של אבא לכך. הוא עיין בדברים ודן בהם, ולאחר מכן הצדיק אותי ואמר, שהוא מקבל את ההערה, התירוץ אינו נכון, ויש לחשוב על תירוץ אחר.

בסופו של דבר פרש לחדרו למנוחת הלילה כשעל פניו ניכר כי הקושיה מטרידה אותו מאוד, ואני נותרתי על מנת להמשיך ללמוד ולסיים את שאר ההקלדות שהותיר לי. לא

<p>לע"נ</p> <p>תמצב"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמרים בן דבורה ז"ל נעמי בת כתון ע"ה מרים בת בלה ע"ה דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל לטיף בן פרחא ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>	<p>ולד יחיא בן יוסף ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה ל אביגדור בן גולוי ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל זילפה בת רנדה ע"ה אביבה לושי ע"ה כל נשמות עם ישראל</p>
---	--	---	---	--	---

גליון
באר
הבשעה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חקת

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת חוקת

- א ..... אין לך רשות להרהר - אמונה פשוטה בלי כל התחכמויות
- ב ..... טיהרו בסיתון - הקב"ה מסבב עולמו להיטיב לנו
- ג ..... אליך נשאתי את עיני - תכלית הניסים כדי שנהיה תלויים בה'
- ד ..... כי הוא הנותן לך - הכל בהנהגת הבורא, הטבע וחזן לטבע
- ה ..... חוקת התורה - חק בלי טעם
- ו ..... כי ארנון גבול - גדרים וסיוגים בשמירת גבולי הקדושה
- ז ..... הרוצה בתשובה - מעלת השבים בתשובה יותר מצדיקים גמורים
- ח ..... ממת עצמו עליה - עיקר מעלת עסק התורה כשהיא ב'גיעה'

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

באר הפרשה - פרשת חוקת

(העגל). ומבאר בשם הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע, כי חטא העגל היה חסרון ב'אמונה' כשבני ישראל רצו 'להבין ולהשכיל', וכמו שאמרו באותה שעה 'כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו' (שמות לב א), ונחשב להם כ'פגם' כי מאי נפק"מ היא להם אם ידענו מה היה לו או לא... היה להם ללכת אחר ה' האלוקים בתמימות בלא 'חשבונות רבים'. וכתשובת המשקל - עליהם להתחזק ולהוסיף באמונה פשוטה מבלי כל רצון להבין, ולזה ציום ה' בחוקה שאין לה טעם, שיקיימוה רק בכח האמונה, ובוה יכופר להם חסרון האמונה שהביאם לידי עשיית העגל. נמצא שאין כאן כל סתירה, ואדרבה, חדא מיתרצא בחברתה, דזה גופא הטעם - מחמת שאין לה טעם².

אין לך רשות להרהר - אמונה פשוטה בלי כל התחכמויות בפרשתן (יט ב), 'זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול', וברש"י, 'לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה' (יומא סז:). ורמזו בזה כי זוהי תבלית הטהרה - שלא יהרהר האדם אחר מידותיו של הקב"ה, אלא יהלך אחריו באמונה תמימה, כדכתיב (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' ופירש"י, 'התהלך עמו בתמימות' ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו'.

וע"י התחזקותו באמונה שלימה בעת הקושי והיסורים יעברו מעליו כל הצער וייסורי הגוף והנפש, כה כתב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע (וזהר ח).

הקשה הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (אות א) היאך אמרין שמצווה זו היא חק בלא טעם, והרי רבי משה הדרשן פירש טעמה - תבוא אמו ותקנה צואת בנה

א. הכלל הראשון באמונה, שידע האדם שאינו צריך להבין את כל הנעשה עמו, ואינו יכול להבין את הנהגת הבורא בעולם. כדמרגלא בפומיה דהרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע לבאר בדרך צחות בלשון הפסוק (שמות יז ד) 'עוד מעט וסקלוני', שפירושו לסקול באבנים - ובשפת האידיש 'באשטיינערן', ולדידן ייאמר - עוד מעט - וסקלוני, 'וועסטו פארשטיין', אבל עתה אין ביכולתך להבין (כי לתיבת פארשטיין יש משמעות כפולה, מלשון אבנים הסוקלים וגם לשון הבנה, ולשון נופל על לשון).

ב. וכבר אמרו, כי ידוע מאמר קדמונים 'טראכט גוט וועט זיין גוט' (חשוב טוב, ואכן יהיה לך כל הטוב), הוסיפו לאמר, שלא לחשוב כלל אודות העתיד, זוהי מעלה עדיפה פי כמה וכמה. ואם ירצה בדייקא לחשוב מחשבות, הבה נלמד אלו מחשבות יש לו לחשוב... שמעתי מבעל המעשה אשר שמחת נישואיו התקיימה בארה"ב, וכפי רוב עשרו השקיע אביו דמים מרובים תרתי משמע בהכנת שטר ה'כתובה' כראוי לו, כשהוא שוכר סופר מומחה במלאכתו לכתוב את הכתובה בכתב אשורית עם כל ההידורים והדקדוקים... ואף נתנה לאומן שיעטרה בקישוטים וציורים אשר עין לא ראתה. בהגיע יומו הגדול - יום החופה, ביקש ה'מסדר הקידושין' הגאון הגדול רבי אברהם פאם זצ"ל ראש ישיבת 'תורה ודעת' לבדוק את כשרות הכתובה, בתוך כדי בדיקתו מצא בה 'טעות' נוראה הפוסלת את כל השטר, לפיכך הורה לכתוב כתובה אחרת, ומחוסר זמן נכתבה במהרה כתובה חדשה ע"ג נייר פשוט בכתב פשוט משל היו החתן והמחותנים מפשוטי העם... וירא ראש הישיבה על פני האב שלבו כמעט מתפלץ מרוב צער ועגמת נפש, כי כל השקעתו המרובה להבל ולריק, ובכאבו הגדול נהפכה שמחתו לאבל ויגון... קרא לו רה"י, דיבר עמו ב'יחידות' כמה רגעים, ומיד 'פנים חדשות באו לכאן', כי נמחה מעל פניו כל סימן עצב וצער, לשאלת העם, איזה 'לחש' לחש רה"י באזניו, ענה האב - כה היו דבריו, דע לך כי מן השמים נגזר על בנך שיצטרך לכתוב 'שתי כתובות'... ועתה תן תודה לא-לוקים שיצאת ידי חובת הגזרה בכתיבת כתובה מחודשת ולא באופן אחר (כלומר, שלא הוצרך להתגרש ולישא 'זיווג שני', רק כתב כבר בזיווג ראשון שתי כתובות)...

ג. זה הכלל, הקב"ה מיטיב ומיטיב לכל, ומה שנראה לאדם כי רעה גמלוהו מן השמים, אינו אלא הכנה לטובה וברכה, אדרבה, לפי עומק החשכות והרע כך גדולת הטובה הנגלית הבאה לאחר מכן, ולהמחיש זאת שמעו נא למעשה

באר הפרשה - פרשת חוקת

שהיה, שמעתיו מהרה"צ בנש"ק רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א נכד כ"ק האדמו"ר מוהרי"א מסקולען זי"ע, שביום חופתו (בשנת תשס"ד) הסתגר עמו זקנו זי"ע במשך כמה שעות בדברי הדרכה ומוסר והתעוררות, כעבור כמה שעות נכנסו הגבאים ואמרו לרבי, אם הרבי לא יתן לחתן זמן לנוח מעט הרי שבאמצע החתונה ייעצמו שמורות עיניו, הרבי סבר וקיבל, אלא שביקש לומר לחתן עוד 'דיבור' אחד בדלתיים סגורות, הגבאים יצאו מהחדר והרבי פתח לומר לו, סיפר לי 'ראש כולל' חשוב מארה"ק שפעם הביא את תלמידי הכולל לעמוד בכור המבחן לפני הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, משנסתיים המבחן בירך הסטייפלער את התלמידים, הורה להם לצאת ואילו על ראה"כ ציווה 'איר בלייבט דא' (אתם תשארו כאן בחדר). משיצאו כולם ונשאר הוא לבדו שאלו הסטייפלער מה שמך, כתב ראה"כ את שמו על גבי הנייר והראהו לסטייפלער (בסוף ימיו של הסטייפלער כבדו אזניו, והיו כותבים לו את השאלות והתשובות ע"ג הנייר), הביט הסטייפלער בפתק, חזר ונעץ עיניו הבוררות בראש כולל ושוב שאלו מה שמך, ושוב הראה לו את שמו בכתובים, אך הסטייפלער עמד על שלו וחזר ושאלו לשמו, ולא הבין הראש - כולל לרצונו, עד שאמר לו הסטייפלער רואה אני שכתוב 'אויף דיין שטערן' (על מצחק) את השם 'שלמה'... הגידה נא לי מה פשר הדבר... ראה"כ לא ידע את נפשו מה רוצה ממנו הסטייפלער, עד שנזכר 'מעשה שהיה' לו עם יהודי בשם שלמה, ושמא לזה הכוונה.

פתח וסיפר, לפני כמה שנים נסע לארה"ב עבור החזקת הכולל, ובבואו לקהילה פלונית, נפגש תחילה עם ראש הקהל (באותה קהילה הוא נקרא 'פרעזינדט', נשיא בלע"ז), אמנם לאותו 'ראש הכולל' היה א לויז צינגעל (לשון 'משוחררת')... ולא שמר על מוצא שפתיו לנהוג ב'כבוד בראש הקהל, ובתוך הדברים 'עקץ' אותו ופגע בכבודו... ה'פרעזינדט' שנפגע מהחוצפה הגדולה... נענה אליו, דע 'לא יעשה כן במקומנו' לפגוע בהדר כבודו... אני מבטיחך שאין לך מה 'לחפש' כאן בקהילתנו, ברגע זה הנך מכובד לעזוב אותנו לנפשנו, כי אני כבר אראה ואדאג שלא תראה מאנשי הקהילה אפילו סענט אחד... לא התפעל ראש הכולל מדבריו וניסה לדבר על ליבם של אנשי הקהילה על המצוה הגדולה בהחזקת תורה, אך בינתיים ראש הקהל עמד בדבורו... ודיבר עמם כנגדו ופעל אצלם שלא ינדבו לו מאומה, ואכן ידו היתה על העליונה, ויצא משם בפחי נפש. משם נסע לקהילה אחרת, מצא שם יהודי שליבו חם וער לכל דבר שבקדושה, מששמע הלה בשבח אברכי הכולל, נתלהב לבו בקרבו, אז הוסיף ראש הכולל לומר לו - בכבוד גדול נכבד את מע"כ, ואף יקבעו 'שלט' בהיכל הכולל שכל זכויות הלימוד נזקפים הם לזכותו, ואכן, הדברים פעלו את פעולתם, והלה הוציא מחיקו את פנקס הטשעקים וכתב לו טשעק על סך חמש מאות דאלער - סכום הגון ונכבד באותם הימים.

כעבור יום נתברר לראש הכולל כי שמחתו הייתה מוקדמת, כי ה'נדבן' הלזה היה גיסו (שוואגער) של אותו ראש הקהל, לא פחות ולא יותר... וכאשר הגיעה השמועה לאזני הראש הקהל קצף מאוד וחמתו בערה בו ולא נרגע עד שהתקשר לגיסו וביקש ממנו שימהר 'סטאפן דעם טשעק' (לבטל את הצ"ק)... ואכן ה'נדבן' שמע לדבריו וביטל את הטשעק, אז קרה דבר נורא - כלשונו של האדמו"ר מסקולען זי"ע 'אזוי ווי ער האט געסטאפעט דעם טשעק האט דער פרעזינדט געסטאפעט זיין לעבן' (כשהנדבן 'עצר' את הטשעק מיד 'נעצרו' חייו של אותו ראש הקהל) והשיב את נשמתו ליוצרה. סיים ראש הכולל ואמר, שמו של 'ראש הקהל היה 'שלמה', אולי יש שייכות בין הדברים. אמר לו הסטייפלער, אכן נודע הדבר, כי ימי שני חייך כבר נגמרו מזה 'זמן זמנים', וכל אלו השנים שאתה חי עכשיו הם שני חייו של אותו שלמה שנפסקו באמצע החיים... על כן רשום על מצחך שם זה, כי על שמו אתה חי כהיום.

(סיים הרבי ואמר לנכדו, לשם מה אני מספר לך מעשה זה עתה ביום החופה, כי הנה איתא בכתבי האר"י שכל עבירות ולאידך מצוות שהאדם עושה הרי הם נחלקים על מצחו, וצדיקים יכולים 'לראות' את הנכתב, ולא רק צדיקים מדורות קדמונים, אלא אף כהיום - הרי לך צדיק שהיה בדורנו בבני ברק והוא ראה את כל הנכתב... והנה עוד מעט ותעמוד תחת חופתך, אם יהיה לך הרהור תשובה עד שירדו דמעות מעיניך כדאי שתעביר אותם דמעות על המצח כדי 'למחוק' את הנרשם עליו...)

על כל פנים, בוודאי תפול עלינו אימתה ופחד לשמע מעשה נורא זה, כאשר עינינו הרואות כמה חמור הדבר וגודל העונש הבא על הפוגע ומצער בן ישראל, שהרי אותו ראש הקהל נענש על אתר בכל חומר הדין ונתקצרו ימיו רח"ל. אמנם, עוד דבר נורא עלינו ללמוד ולהשכיל הוראה למעשה, שבאותה שעה היה נראה לראש כולל שחרב עליו עולמו, במקום אחר לא הרוויח מאומה, ועד שכבר קיבל נדבה הגונה היא נאבדה ונשמטה מתחת ידיה, והיה לו לבכות את מר גודלו - מדוע 'התעסקתי' עם אותו 'ראש הקהל', מדוע לא 'השקעתי' לכבד אותו כהוגן, אז הייתי רואה ברכה בעמלי, ראה איזו רעה נגרמה לי, הפסדתי את כל הטשעק שקבלתי וגם נמנעו ממני עוד נדבות רבות, והאמת, כי לא ידע איזה רווח הרוויח כאן, שהרי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו רק מכח מעשה

באר הפרשה - פרשת חוקת

ג

זה, ורק בזכות זה הוא עדיין 'חי וקיים' בעולם... וכמו שאמר לו הסטייפלער שקצבת ימיו ושנותיו בהאי עלמא כבר הסתיימו, ועתה הוא חי את ימיו של 'שלמה' שנלקח מהעולם קודם זמנו.

אגב גררא נביא עוד בחומר המצער בן ישראל, וכמו שנוראות אמרו לבאר במה שאמר משה רבינו בעת מחלוקתו של קרח ועדתו 'בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (טו כח-ל), והיינו, שאם באותו היום היו מתים קרח ועדתו וכל אשר להם בבת אחת בפתע פתאום עדיין אין ראייה שה' שלח את משה, ותימה רבתי היא, וכי אין נראה בעליל שהיה בהם יד ה' להמית את כולם, ומדוע אין זה הוכחה על צדקתו של משה. אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ה) לפרש במה שנאמר (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף - אפילו צדיק רודף רשע אלוקים יבקש את הנרדף', ממילא אף אם ח"ו קרח הוא הצדיק ומשה ה... מכל מקום בדין הוא שיענש קרח כי הוא 'הרודף', ואלוקים יבקש את הנרדף אפילו אם הוא רשע, וממילא אי אפשר להוכיח מעונשו של קרח מי הוא הצדיק ומיהו הרשע. ורק על ידי שנשתנו סדרי בראשית, וייענשו בעונש שלא היה כדוגמתו עד עצם היום הזה, או אז נוכל להיווכח ולדעת כי משה אמת ותורתו אמת וה' שלחו לעשות כל המעשים האלה.

אדרבה ישיב טובה תחת רעה, שמעתי מהרה"צ רבי צבי אלימלך קארנרייך זצ"ל שהיה 'עד ראייה', בעת שישב כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע 'שבעה' על אחותו ע"ה והגיעו לנחמו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע ועוד אחד מגדולי הפוסקים עוד מקודם זמן המלחמה, ואותו רב נפלטה מפיו אמירה כלשהי שהיה בה פגיעה נוראה בכבודו של הרבי מליובאוויטש, לאחר תקופת זמן מה שלח הרבי לבקש ממנו שיבוא לשמש שיכהן כמג"ש בשיבתו, ואף שלא קיבל את המשרה הרמה (מסיבותיו עמו) בכל זאת החל הרבי לשלוח לו 'משכורת' עד סוף ימיו... וכל זאת בכדי שלא יעלה על ליבו שהרבי מקפיד עליו על שזלזלו בכבודו.

וכבר איתא מקדמונים, שכל בנינו של 'כלל ישראל' נבנה בזכות הוותרנות, שהרי ה'אמהות' שרה ורחל עקרות היו, ולא נושעו בזש"ק, רק בזכות שהכניסו צרתם לביתם... ונתנו לאברהם - ליעקב, לישא את 'צרתם', בזכות זה נבנו גם הם עצמם.

נחזור לענין, מרגלא בפומיה דהגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, ביאורם של צדיקים בפסוק (תהלים כג ו) 'אך טוב וחסד ירדפוני' שכל הרדיפות שיש לו לאדם אינם אלא 'אך טוב וחסד' עבורו (כך איתא באמרי אמת לובלין קרח, ועוד). וכבר נכנסו אליו אב ובן כב' שבועות קודם פטירתו לעלמא דקשוט, ובכה האב לפניו שהבן מרגיש כי רודפים אותו בכל מקום אשר הוא הולך ומר לו עד מאוד, א"ל רבי אברהם פ"א בשנה נצטוונו להרגיש טעם מרור - בליל הסדר. אבל בכל השנה אין כל טעם ועניין להרגיש טעם מרירות, לכשתתבונן תראה כי הכל מתוק וטוב הוא.

וכבר כתב הגר"א זי"ע ב'דברי אליהו' (ברכות מח:): וז"ל. רבי מאיר אומר מניין שכשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה... היינו שאם יבוא לאדם איזה רעה ידמה בעצמו שהיא טובה, והטובה היא לפי ערך הרעה, כגון שאם אבד ממנו סלע אחד ידמה בעצמו שמצא סלע אחד, ואם אבד שני סלעים ידמה בעצמו כאילו מצא שני סלעים, וכן בכל דבר רעה ידמה בעצמו שהרעה היא טובה. עכ"ל. יש שהעמיסו בדבריו כי יש לו לדעת שכערך וכגודל הרעה הבאה עליו כך היא ערך הטובה העתידה לבוא עליו אחר גמר הרעה.

פעם נפלה אחת מקרובותיו של הגאון רבי אייזיק שר ר"י סלבודקא זצ"ל ושברה את רגלה באופן נורא וקשה, ויחד עם רגליה נשברה גם רוחה כי הייתה כלואה בבית כשהיא שוכבת עם 'גבס' (cest) סביב רגליה, ולקיים מצוות 'ומבשרך אל תתעלם' נקרא ר' אייזיק לחזקה ולרומם רוחה, בתוך דברי החיזוק שאל ר' אייזיק, האם זכורים לה צערם של תשעה ירחי לידה, ולאחריהם חבלי הלידה - יסורים קשים ומרים, ותאמר הן, שוב שאל ר"א, האם זכרונות אלו מרים הם או מתוקים, בוודאי זכורים המה לטובה, וכל כך למה, מאחר שהם הניבו תוצאות - שנולד בן יקר וחביב, המרווה את הוריו נחת דקדושה וממלא את כל ישותם בשמחה גיל ורנן, כך, על כל 'סובל' יסורים לדעת, כי הם הכנה ו'חבלי לידה' להוליד לו כל מיני שמחה וישועה בכל המצטרך לו... בדבר ישועה ורחמים. אלא מאי תענו כנגדי ותאמרו כי איננו רואים את התוצאה הלזו, מ"מ יש להאמין כי כך הם פני הדברים.

כענין זה ענה פעם הגאון הגדול הרא"מ שך זצ"ל, ליהודי 'נרדף' שנכנס אליו וביכה לפניו את מר גורלו, רבי, ה'רודפים' ממררים את חיי, אין לי לא יום ולא לילה, אינם נותנים לי מנוח אף לא רגע אחד ביום... א"ל רה"י, תדע, ש'ישועת ה' כהרף עין' ברגע אחד, יאר ה' פניו אליך ותשכח מכל הרדיפות והדחקות, ועד אז התחזק נא

באר הפרשה - פרשת חוקת

העולם ממה שעבר עלי מהרוחק והעוני, הצער והגלות והבזיונות, ואחרון הכביד מחמת חלישות הדעת, אך השו"ת עוזר לי שאיני מרגיש בזה, כי הנני יודע שבכל תנועה ותנועה הקב"ה מחיה אותי, ועל כן איני יודע לא מהם ולא מהמונם. וכאשר אדם מאמין באמת שאין בעולם כלום חוץ מהשו"ת, כל הדינים נמתקים ואינו מרגיש שום צער וייסורים כלל.

וארא ד"ה ד"א בטהו) 'אע"פ שרואה כמה הרחקות וכמה הסתרות, וכמה יסורין ודוחק וחלישות דעת יסובבו אותו - יחזק עצמו ויאמץ לבבו וידע בידיעה שאין שום מציאות בלתי הש"י... תאמינו לי אחי, אחרי כל הרדיפות וחלישות הדעת שעדו עלי, אם לא ידיעה זו שבכל תנועה שבעולם נמצא כביכול ה', והשגחתו יתברך היא על כל פרט ופרט, כבר מימים רבים הייתי אובד מן

בדברי חז"ל (גיטין לו:) 'תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין... עליהן הכתוב אומר (שופטים ה לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'. אדהכי והכי הגישו לפני רה"י כוס 'תה' ועל ידה כף דבש, התבונן בה רה"י, ולאחר מכן אמר, התבונן נא במאכל זה ששמו דבש ותראה פלאות, כי הדבש נעשה מהדבורים, אשר בטבעם הם 'רודפים' את האדם, לא יתנו לו מנוח לרגע, יבואו מימין ומשמאל, אם יעמוד האיש בדרכם ימצאו דמו ויעקצו אותו עד כדי ריצה לבית החולים, ודייקא מהם יוצא הדבש - המאכל המתוק שבעולם... כי אכן, דייקא מאלו הרודפים והממררים את חיינו מהם יצא לבסוף דבש מתוק נעים וטוב לחיך... ואין הדברים אמורים דווקא ב'רודפים' כפשוטו, אלא לרמז לאדם בכל מיני 'רדיפות' ו'עקיפות' כי משם יצא לו דבש למתק ולהאיר את חייו.

ד. הנה מדרך העולם לברך מיד בבקרו של יום ברכת שהכל נהיה בדברו על קאווע (קפה), ורמז יש בדבר, כי משקה זה נעשה ממים וותחים וחלב קר, מסוכר מתוק וקפה שהוא מר בטבעו, להורות לאדם מיד בתחילת יומו - איזה מקרה שיארע לך בחמימי או בקרירי, מתוק או מר, 'שהכל נהיה בדברו' - בדבר ה'.

וידע, שכל קורותיו לטב או למוטב הכל מושגח בהשגחה העליונה - לטובתו הגמורה, מעשה באברך שהוצרך לקנות בית, יגע ומצא, וקנה בית פלוני. אלא שלמחרת נתברר לו שעומד בית למכירה במקום קרוב מאד, ובמחיר נמוך בהרבה ממה שהוא שילם, האברך לא מצא את נפשו מרוב צער... ידדו פנה לרבי מרדכי שוואב זצ"ל והלה חיזקו בדברים מופלאים, ובתוך הדברים סיפר לו שפעם ישב עם הרב דסלר זצ"ל, והוא סיפר לו איזה טעות שהוא עצמו עשה בענייני שידוכים, והיה הולך ומספר את פרטי הטעות שעשה, וכשסיים דבריו אמר, אבל, גם הטעות גופא מן השמים היא, הוסיף ע"ז ר' מרדכי, הוכחה יש לי שמן השמים רצו שתעשה טעות זו ותקנה את הבית הזה ביוקר ולא את השני הזול והקרוב, שהרי מתי נודעה לך טעותך - רק יום למחרת הקניה, מדוע לא נודע לך יום לפני כן, אלא, שמן השמים רצו שתעשה כך... (הגדש"פ הרב דסלר עמ' שמ"ט).

ה. ידוע ומפורסם מהרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי ראש חודש א יא) שיש לכוון בתפילת מוסף דראש חודש בברכת 'ברוך אתה ה' מקדש ישראל וראשי חדשים' - את הצירוף של שם הוי"ה הק' השייך לאותו החודש, והוא שם היוצא מאחד ממקראי הקודש (מקורו בפרע"ח שיי"ט פ"ג). והנה, צירופו של חודש תמוז הוא ה-ו-ה-י ויוצא מסופי תיבות של הפסוק (אסתר ה יג) 'וכל זה איננו שוה לי' (בני יששכר תמוז א), והוא שם הוי"ה בהיפוך הגמור הרומז להנהגת דין, ואמרו בעלי הרמז, כי כדי ליישר ולסדר צירוף זה ב'שם הוי"ה כסדרו' המורה על הנהגת רחמים פשוטים, אין לנו אלא לקחת את האות יו"ד' מסוף התיבה לתחילת התיבה ומעתה ייקרא י-ה-ו-ה. והנה האות יו"ד מרמזת ל'יהודי', והיינו שבשעה שהיהודי מעמיד עצמו ואת 'יהדותו' - אמונתו בה' במקום הראשון, תחילה לכל הנעשה עמו הן ברוח הן בגשם, ייהפך כל הנהגת ה' עמו לרחמים וחסדים פשוטים ומגולים.

אמונה כזאת תביא לו לאדם רוב שפע ותענוג ברוח ובגשם. כדאיתא מהרה"ק מקאמרנא זי"ע (נתיב מצוותיך, נתיב האמונה שביל א אות ד) וז"ל. מי שמאמין שאין שום תנועה במקרה, הוא (אמונה זאת) מרפא לנפש מכל תחלואיו - כולל כל מידות טובות, לאהוב את חברו אף שעושה לו רעות ומבזה אותו, כי אין שום מקרה בעולם אף דיבור קטן. ובדין שמים נעשה זה שלוחו של מקום לבזות אותו ולחרף אותו... צא ובדוק נפשך, ותמצא שבילתי גזירות עליון אי אפשר ששום נברא יצער אותו אפילו צער קטן, ולכן יקבל באהבה ובחיבה ובשמחה, ויתרפא 'נפשך' יותר ממאה אלף אלפים תעניות וסיגופים, עכ"ל.

אגב אורחא במידת השמחה, מעשה שהיה בדור הקודם, בילד קטן שהכניס מטבע לפיו ונתקעה בגרונו רח"ל עד שנחסמו דרכי הנשימה וכמעט שלא פרח נשמתו, הבהילו אביו אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע כשפני האב

ובארה של מרים וכו' והצילם משאר המלחמות, והמשורר זמזמר לאלוקיו בזמן כזה אין כזה כל כך רבותא. אמנם 'שירת הים' נאמרה כאשר עמדו ישראל בתחילת דרכם בעת אשר 'לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה' - וגם צידה לא עשו להם ובכל זאת אמרו שירה מפני שהאמינו בה' והתחזקו בבטחון בחי העולמים, שירה בזאת חשובה היא עד מאד לקרוא על שמה 'שבת שירה'.

טיהרו בסיחון - הקב"ה מסבב עולמו להיטיב לנו

בפרשתן (כא כו), 'על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון', ובגמ' (ב"ב עה:): 'בואו ונחשב חשבוננו של עולם'. יש שרמזו בזה, כי בפסוקים שלפניהם כתיב 'ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמורי בחשבון ובכל בנותיה, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנון', והכוונה, כמבואר ברש"י (ומקור הדברים בחולין ס:): שעל בני ישראל נאסר להילחם במואב ולכבוש מהם את

וליהיא כתב כן ב'אור החיים' הקדוש בפרשתו, כי פרה אדומה תמימה - היינו, תמימה באדמומיות, כלומר מלאה 'דינים', ומדוע כי 'אשר לא עלה עליה עול' כי העול ימתק הדינים בסוד מאמרם (ברכות ה.) יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם שהם בחינת הדינים, נמצא, שדייקא ע"י היסורים והקושי מתמתקין כל הדינים והרע בטל ומבוטל.

זאבן, בזאת יתהלל המחזיק באמונתו גם בעיתים הקשים כענין חק בלא טעם, ואף כשחשבה גדולה נופלת עליו יאמין בבורא ית"ש שהוא עשה ועושה ויעשה את כל המעשים לטובתו הגמורה, וכה מתאמרא בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע דבפרשה זו נאמרה שירת הבאר - 'אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה' (כא זי), ורבים תמהו מדוע איננה נקראת 'שבת שירה' כפרשת בשלח שבה נאמרה שירת הים. אלא ביאורו, כי שירה זו אמרו בני ישראל בעמדם על פתחה של ארץ ישראל אחר שכבר אירעו להם כל ניסי מדבר - שסיפק כל צרכיהם במדבר, מן

חיורות ואילו הילד 'כחול', נענה החזו"א ואמר שאין כל דרך הצלה אלא אם יחישו את הנער לפני הרב מפוניבוז' והוא יצילנו, וביאר את דבריו, שהרי הוא 'יחיד מומחה' ואין כמוהו היכול להוציא מטבע מהמקומות הקשים ביותר... פרצו כל הנוכחים בצחוק גדול, ואף הילד מילא פיו שחוק בפה פתוח ורחב עד שמצאה המטבע דרך לצאת ויצאה חוצה. או אז אמר החזו"א שבכח השמחה לחלץ ולהוציא מכל צרה וצוקה.

עתה נתבונן קימעא, אותו הילד לא היה 'בשמחה' אמיתית ושלימה... ולא צחק בפה גדול אלא מאחר שראה שכולם צוחקים, ללמדנו שאפילו שחוק מזויף (המתחזה כמי שהוא שמח) אף הוא בכוחו להמשיך את הישועה, וכמו שאמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (ילקוט אורות רבותינו עמו' נט) לרמז בפסוק (דברים טז טו) 'והיית אך שמח' - שראשי התיבות של תיבות אלו הוא שו"א, לרמז בזה שפעמים על האדם להיות שמח בפנים צוהלות אפילו אם אין השמחה אמיתית אלא שווא, וע"י צהלתו בפניו יבוא לבסוף לשמחה אמיתית.

עוד 'פרפרת' נביא בעניין השמחה, שמעתי מת"ח חשוב שליט"א לבאר בלשון ששנו חכמים (אבות ד ל) 'ועל כרחך אתה חי וכו' ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך המלכים הקב"ה', שנכלל בזה כי על מה שאתה חי 'בעל כרחך' - בלא שמחה וחיות, על הא גופא אתה עתיד ליתן דין וחשבון...

ונסמיק לכך מעשה בהרה"צ ר' מרדכי לידער זצ"ל המכונה ר' מאטקי, מגדולי האריות בחבורת החסידים בטבריא, שנסע 'נסיעה' לרבו הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע, פעם אחת נשאל ר' מאטקי מפי רבה של ירושלים הגה"צ רבי שמואל סלנט זצ"ל לשם מה זקוק הוא לנסוע לרבו, וכי מה חסר לו בעבודתו הקדושה שבעבור זה נודד הוא למרחקים בדרך ארוכה ומפרכת גוף ונפש. נענה לו רבי מאטקי, כי הנה איתא במשנה (בסוף סוטה) 'משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים, משמת בן עזאי בטלו השקדנים, משמת בן זומא בטלו הדרשנים וכו', משמת רבן גמליאל הזקן בטל כבוד התורה ומתה טהרה ופרישות', וכל הרואה יתמה מדוע נקטו לגבי טהרה ופרישות לשון 'מתה' ולא אמרו 'בטלה טהרה ופרישות' כדרך שנוכר בכל המשנה, אלא ביאורו, כי אכן לא בטלה טהרה ופרישות כלל, אלא שהיא בגדר 'מתה' בלא חיות, שרבו הנוהגים בגינוני פרישות ומרבים לטהר עצמם, אבל הם עושים זאת 'בעל כרחם' בלא שמחה ותענוג מגודל הזכייה לעמוד לפני ה' ולשרתו, ומשום כך נוסע הוא לרבו היסוד העבודה לקנות 'סם חיים', ולקבל פרישקייט וחיות בעבודתו.

באר הפרשה - פרשת חוקת

אופני ודרכי ההשתדלויות שבעולם להרבות הוננו ולהשיג אפילו כמלוא נימה יתר ממה שנקצב עליו.

בדברים הללו ביאר הרה"ק האמרי אמת' זי"ע (תר"צ) בכתוב בפרשתן (כא ה) 'עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי', והקשו בגמ' (ר"ה כט.) 'וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים'. והקושיא ידועה, שאם אין הנחש מחיה אלא הכל היה תלוי אם מסתכלים כלפי מעלה, אם בן לאיזה צורך הוצרכו להסתכל בנחש ורק מי ש'ראה אותו וחי', הרי היה יכול הקב"ה לומר שיסתכלו כלפי מעלה וישעבדו ליבם ועי"ז יחיו. ומבאר האמרי אמת', שהא גופא רצה הקב"ה ללמדם שגם מה שניזוקו מתחילה לא היה מהבשת הנחש, אלא כי בן היה דבר המלך (וההטא גרס), וראיה, שגם הרפואה באה ע"י נחש זה - בהבטה עליו, והרי לא יתכן שהנחש ממית ומחיה

ארצם, מה עשה הקב"ה, נתן בלב 'סיחון מלך האמורי' להילחם במואב ולקח את ארצם, ומעתה אין הארץ של 'מואב' אלא של 'אמורי', ומותרים בני ישראל לכבוש ערים אלו מידו, והיינו דאמרי 'עמון ומואב שיהרו בסיחון'. וזהו שאמר הכתוב 'ויקח ישראל את כל הערים האלה - כי חשבון עיר סיחון והוא נלחם במואב'. ומכאן הרווחנו יסוד איתן לכל העניינים הנוגעים לחיינו, בראותנו כיצד א-ל נורא עלילה מסבב ומנהל עולמו להביא הדבר לתכלית טוב, כפי הכוונה העליונה, ורק בעיני בשר נראה שסיחון הוא גיבור חיל ואיש מלחמה היוצא למערכה לכבוש את מואב בכדי להגדיל את מלכותו, אבל באמת 'יושב בשמים ישחק', כי אין כאן גבורה ואין 'כאן' סיחון... אלא הכל הם כ'כלי משחק' בידיו של הקב"ה להעביר מקומות אלו לידי ישראל, ורבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. ומעתה יאמרו המושלים בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, כי מכאן נלמד לכל תהלוכות החיים, שאין ביד האדם לעשות מאומה, ולא יועילו לו כל תחבולות אנוש וכל

1. מעשה ביונה שנקלעה לבית הרב שליט"א, משראתה לאיזו צרה נכנסה... מיהרה לעוף החוצה דרך החלון שהיה נראה לעיניה כפתוח, אבל באמת היו חלונות הזכוכית נעולים על מסגר ובריח, וממילא בבואה עד הזכוכית נתקלה בו נחבלה ונפלה, לא התייאשה היונה, הגביהה עצמה מן הקרקע ושוב פרשה כנפיה ו'עפה' אל החלון, שוב נחבטה כהוגן וצנחה לארץ כשהיא מוכה וחבולה. אדהכי והכי שמע בעל הבית את קולות נפילתה וראה את אשר לפניו, נכמרו רחמיו ופתח את החלון לרווחה, יונה זו שוב התחזקה ועפה לעבר הכותל ההוא, והפעם יצאה לחירות עולם. והנה, אותה יונה בטוחה בעצמה ש'הצליחה', דפקה עצמה בחלון פעם ופעמיים עד שבפעם השלישית הצליחה לצאת... ואינה יודעת כי מעשיה לא הועילו ולא כלום, והיתה יכולה להטיח ראשה בחלון כל היום וכל הלילה ולא היה 'זו' מאומה, אלא שהיה כאן מאן דהו שפתח את החלון ורק מחמתו השתחררה מ'בית האסורים'...

ובאמת מעשה זה הוא משל וציור על כל צורת חיי עולם המעשה, שיוצא אדם לעבודתו, ונדמה לו שכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה, הנה עשה מעשה ועלתה בידו, ולעיתים כשאינו מצליח בפעם הראשונה מוסיף לעשות עוד פעולות עד שמצליח... ואינו יודע כי כל מעשים אלו אין בידם להביא לו מאומה, והרי הוא כמטיח ראשו בקיר שאינו מועיל אלא לפצוע גופו ונפשו ולייגע עצמו, וסיבת ההצלחה היא כי מן השמים 'פתחו לו חלון' ושערי פרנסה... הן אמת שצריך לעשות 'השתדלות' כי גזירת מלך היא על כל באי עולם השוכנים בעולם המעשה, ואף אותה יונה, אם לא הייתה דופקת עצמה בחלון לא היה בעל הבית משים ליבו לדבר ולא היה נחלץ לעזרתה, אך צריך לזכור שאין זה אלא השתדלות ותו לא, אבל הפרנסה עצמה מגיעה בלא שום שייכות למעשיו.

2. סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל, פעם נכנס יהודי (שלא היה מחסידי טשורטקוב) אל הרה"ק מטשורטקוב זי"ע לקבל ברכת פרידה, כי כאן בארצות אירופה (יורופ) הנו 'מחוסר פרנסה' ובדעתו לעקור דירתו לארה"ב שם תבוא הרווחה לביתו. א"ל הרה"ק, אברכך בברכת הדרך, אבל שליחות אחת אבקש לשלחך, שתמסור 'פריסת שלום' אל האלוקים של ארה"ב, נחרד האיש ושאל את הרבי וכי יש ח"ו שני רשויות... והרי הקב"ה יחיד הוא בעולמו ואותו הקב"ה שברא את כל העולם כולו נמצא בארה"ב ובאותה מידה גם כאן בטשורטקוב, ברחבי אירופה ובכל פינה נידחת שבעולם. א"ל הרה"ק, אכן, לזאת כוונתי, מדוע תדמה בנפשך כי בארה"ב תצליח בפרנסה יותר מכאן, הרי אותו הבורא שיפרנס אותך בארה"ב בידו לפרנס אותך כאן באירופה. אגב, הלה אכן לא נסע, וניצלו חייו, כי היה לו טיקעט (כרטיס) להפליג בדרך ים באנייה הנקראת 'טיטאניק' ששקעה באותה הפלגה למצולות ים.

ודבריהם תמוהים עד מאד, כי היאך אמרו אין לחם ואין מים בשעה שהקב"ה ממטיר להם בכל יום ויום לחם מן השמים, ואף גם באר מים לפניהם מנס הסלע שנתחדש להם זה עתה.

ומבאר ה'רבינו בחיי' (ד"ה כי אין) כי טענתם היתה - הנה כל אומות העולם יש להם לחם לשובע נפשם, וכל מזונותיהם מוכנים להם לזמן ארוך - מבלי שיצטרכו לשאול 'מה נאכל', ואצ"ל שמים יש להם בשפע, וכל זה אינו תלוי אם הם זכאים או חייבים. ואמרו בני ישראל, מה נשתנינו מכל אומה ולשון, שניתן לנו 'מן' - לחם מן השמים דבר יום ליומו - ולא לזמן ארוך, ואפילו המים שהן הפקר לעולם ואין לאדם מחיה זולתם גם כן נסתלקו מאתנו כשמתה מרים, ומוטל עלינו להזיזם ולהישמר בכל מעשינו שיהיו כראוי לרצון לפני הבורא יתברך בכדי שיומשך לנו שפע הפרנסה, רצוננו בפרנסה מסודרת ומובטחת.

אכן, מהאי טעמא נענשו, כי כפרו בטובת המזון שבא להם לכבוד ומעלה, כי דייקא לרום ערכם של דור המדבר שהיו כמלאכי השרת היה המן בא להם דבר יום ביומו (ולא בפעם אחת לזמן ארוך), כדי שיהיו עיניהם תלויות תמיד אל ה' כי זה עיקר מעלת האדם, כענין שכתוב (תהלים קכג ב) 'הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם...' והענין היה להם להרגיל נפשם במידת הבטחון והאמונה בה' יתברך^ט.

עפ"ז מבאר עוד ה'רבינו בחיי', שלכן נענשו מיד - 'וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים', כי נחשים שרפים לא נאמר, אלא הנחשים השרפים בה' הידיעה. וכלומר, שאלו הנחשים והשרפים כבר היו שם מקדמת דנא וכדכתיב (דברים ח טו) 'במדבר הגדול והנורא נחש

בחדא מחתא, ובעל כרחך תבין שאין כאן 'טבע' כלל, אלא כשחטאו נענשו וכששבו בתשובה נתרפאו, והכל בגזירת שמים ולא בגלל הנחש, וזהו שאמרו אלא בזמן שהיו מסתכלים בלפי מעלה - שהביטו אל שורש העניין ומה שמלמעלה מפעולת הנחש.

בעין זה כבר כתב הרמב"ן (פסוק ט) 'וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא בעין המזיק לגמרי היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה'.

ולא זו בלבד, אלא רצונו של הקב"ה שיעסוק האדם ב'השתדלות' ובשעת מעשה ידע ויאמין שכל פעולותיו לא מעלה ולא מוריד, אלא הכל תלוי במה שנגזר עליו, וכך ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תה"ו ד"ה בפסוק) את טעם ההבטחה בנחש הנחושת, כי הקב"ה הפליא לעשות ונתן בנחש את הכח לרפא הנשיכה, וכמו שכתב הרמב"ן (פסוק ט) שכך דרכו של הקב"ה להמתיק מר במר, והכנים בנחש המזיק את הכח המרפא, אולם רצונו ית' היה שתוך כדי שעושים פעולה טבעית לרפאות גופם ידעו שאין הנחש מחיה אלא יסתכלו בלפי מעלה וישעבדו את ליבם לאביהם שבשמים באמונה תמימה כי הוא רופא חולי עמו ישראל. וז"ל, 'באמת היה הנחש מסוגל לרפואה זו ששם בו הקב"ה רפואה זו וכו', אעפ"כ זה הרצון - שבהיותו עוסק ברפואה הגשמית יסתכל ויהיה ליבו לשמים על ידי שמיישב עצמו וכי נחש מחיה'.

אליך נשאתי את עיני - תכלית הניסים כדי שנהיה תלויים בה'

בפרשתן (כא ה-ו), 'וידבר העם באלוקים ובמשה... כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים'.

ח. והרי הקיווי אל ה' הוא הא-ב' של יהודי, וכמו שאמרו בעלי הרמז כי מנין תיבת 'קוה' עולה לקי"א (111), והוא כמנין תיבת אות 'אל"ף', ללמדך כי תחילה וראש ו'האל"ף' של יהודי הוא שיהיה תמיד במצב של 'קוה' אל ה'.
ט. כשאמר לבן ליעקב 'נקבה שכרך עלי ואתנה' (בראשית ל כח), לא אבה יעקב לקבל 'הצעתו' אלא ביקש לקבל שכרו בכבשים העקודים נקודים וברודים, ומבאר הרד"ק (ד"ה לא) 'לא תתן לי שום דבר קצוב בשכרי, אלא יהיה שכרי דרך מקרה וטובת הא-ל כמו שיזמין לי'. והיינו כי לבן רצה לעקור את הכל - לתת לו שכר קבוע, ובזה לא ירגיש שכל פרנסתו תלויה בידי שמים. אך יעקב אבינו ענהו שאינו רוצה בשכר קבוע, כי על ידו יתמעט בטחונו בה', כשהוא מרגיש ששכרו בטוח וקבוע ועומד, אלא רצה לחיות על פי מעשים שבכל יום, ועי"ז יהיה תלוי בבורא ית' בכל עת ובכל שעה.

באר הפרשה - פרשת חוקת

ה' דרך המדבר שאין שם סיפוק ולא הביאם דרך מקום אשר רגיל היות שם בר ולחם, כי ה' חפץ שעניניהם יהיו תלויות לאלוקים יושב בשמים על מחיתם ועל כל צרכיהם באין מבטח וזולתו, ומטעם זה עצמו לא הסיר הנחשים, והניחם לנושכם ויהיו מתרפאים כשיסתכלו כלפי מעלה לאביהם שבשמים... שה' חפץ בזה כדי שיהיה לבם תמיד באין הפסק קרוב לה' כבן המצפה לשלחן אביו ערב ובקר ובכל עת וזמן", ואם היה מביאם דרך ישוב לא הייתה להם הרביקות בתמידות כשיהיה מזומן לפניהם סיפוקם, ומה מאוד יסובב דבר זה הרחקת הלב מהכרת השגחת הבורא ויראת רוממותו, עכל"ק"ב.

שרף ועקרב, אלא שעד אותו היום הגן עליהם הקב"ה מכל פגע רע - שהיה ענן אחד משבעה עננים לפניהם הורג נחשים ועקרבים שלא יזיקום, והיה הענן ההוא מיוחד לפלא הזה, אך מאחר שהתלוננו על כך שהם תלויים בה', ורצו לחיות כשאר האומות בהנהגה שבדרך הטבע, על כן הסיר מהם הקב"ה את השגחתו, וכביכול עשה רצונם - שיהיו מופקדים לפגעי הטבע, וממילא נשכום הנחשים השרפים כדרכו של עולם'.

בדברים האלה איתא נמי ב'אור החיים' הק', המבאר מדוע לא ריפא אותם הקב"ה תיכף ומיד, אלא ציוה עליהם להביט על נחש הנחושת. כי רצה הקב"ה 'להעירם בתשובה על שהתרעמו למה הביאם

פעם באה שאלה לפני הגאון רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל מבחור שעמד בפרק 'האיש מקדש' ומדברים עבורו נכבדות בת"ח, אך דא עקא שתובעים את אביו שיתחייב בעד השידוך סכום כסף נכבד וכבד עד מאד, שאל הגר"י את הבחור האם אביו שכיר (Employee) או עצמאי (Self employed), ענה הבחור - שאביו עצמאי, א"ל הגר"י, אם כך, אמור לאביך שישלח את כל אשר המחותן דורש בעדך ובעזר השי"ת יוכל לעמוד בהתחייבויותיו. הבחור ענה אמון, והוסיף לשאול מתוך דרך ארץ, ילמדנו רבינו, למאי נפק"מ אם אבי שכיר או עצמאי, ענה לו הגר"י, דע לך, שפע הפרנסה בא לו לאדם כפי מה שהוא נושא עינו לשמים, והנה, השכיר בוטח גם על הבוס שלו - שביום המיועד והקבוע ישלם לו משכורתו השלימה, אבל העצמאי בוטח בה' בשלימות, בכל שעה ורגע הינו תלוי בחסדי הבורא שישלח אליו קונים הרוצים בסחורתו, ולפי שהוא כ"כ תולה עצמו בחסדי הבורא הנני מובטח שבוודאי יעזרהו ה', ואכן, כך הוה, כי האב היה מניצולי המלחמה, ובתוך הזמן שבין האירוסין לנישואין קיבל כספי פיצויים מדייטשלאנד (גרמני) כאותו הסכום שהמחותן דרש ממנו, ויהי לנס.

י. ובזה פירשו עוד, מה שנאמר וַיִּשְׁלַח ה' בעם את הנחשים השרפים ולא נאמר וַיִּשְׁלַח, כי וַיִּשְׁלַח הוא מלשון שחרור לחרות, וע"ד שנאמר (שמות יג יז) וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרַעַה אֶת הָעָם, ובא הכתוב ללמד שלא הביא הקב"ה נחשים מקצווי ארץ וגם לא ברא נחשים לנושכם, אלא התיר ממאסר את הנחשים שהיו עד עתה בסמוך אליהם - קשורים בדבר ה' לבלתי הזיק את העם, ומאחר שחטאו ניתנה להם הרשות להזיק כטבעם, וכביכול שחררם מכבליהם.

יא. אמרו חז"ל (פסחים קיח.) קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף וקשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף, ידועה הקושיא מה שייך דבר 'קשה' כלפי הקב"ה. אלא, שהנה איתא במדרש (שמו"ר כא ה) שהקב"ה סיבב את ישראל במדבר באופן שיהיו המצרים בצד אחד והים בצד השני, ולא יהיה להם דרך להינצל מן הצרה, ולמה עשה הקב"ה להם כך אלא שהיה הקב"ה מתאוה לתפילתן. ומסמיק על זה מה שנאמר (שה"ש ב יד) 'יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה וכו' השמעני את קולך כי קולך ערב, שהיה הקב"ה מבקש לשמוע את קולם (ועי"ש באריכות). ולאחר שצעקו בני ישראל אל ה' רצה להושיעם ולקרוע להם את הים, אך ידע שמעתה יחדלו מלצעוק ולהתפלל אליו, ודבר זה - היה קשה בעיניו, וכדרך שאמרו קשה עלי פרידתכם... וכיוצא בדבר הוא לגבי הפרנסה וזיווגו של אדם, שהקב"ה מתאוה לתפילתן של ישראל ועל כן אינו משפיע בבת אחת פרנסה בהרחבה, וכדאיתא בגמ' (יומא עו.) לגבי המן, כך גם לגבי מציאת הזיווג, שהקב"ה מחכה שבניו אהוביו וחביביו יעמדו בתפילה ויזעקו 'מאין יבוא עזרי'. אמנם קשה למלאות משאלותיהם כי שוב לא יתלו עיניהם בו ולא ירבו בתפילה...

על כן זאת עשו וחזו, להתרגל לפנות אל הקב"ה בכל עידן ומצב, הן קודם שתבוא הישועה והן לאחריה בשבח ובהודאה, ואם לא יהיה 'פרידתכם' גם לא יהיה 'קשה'... וכמסופר על הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל מיקירי ירושלים, אשר פעם היה נצרך לישועה בביתו והלך ארבעים יום לכותל המערבי לבקש שם ולהתפלל על אותו ענין, ובמלאות הימים האלה הלך עוד ארבעים יום בכדי להודות על כל הטוב והחסד.

יב. רבות מצינו בשבח הסמיכה והתליה 'במי שאמר והיה העולם', וידועה דרכם של הרבה צדיקים (הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זי"ע, הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע ועוד הרבה) שלא עלו על יצועם כל עוד שהייתה הפרוטה מצויה בכיסם, ואולי

בין הכאה לדיבור, שהכאה נראית כמו שבאה לשנות את האבן לבאר מים, ואילו דיבור אל הסלע מורה שהכל עומד ברצונו, אין הסלע קיים בעולם אלא בדיבורו של הקב"ה ובכוחו, ואם זהו רצון השי"ת שיוציא הסלע מים מספיק להודיע לו על כך ומיד 'מעיינות אוי יזובון'.

חוקת התורה - חק בלי טעם

בפרשתן (יש ב) 'זאת חוקת התורה', כתב ה'אור החיים' הק' לבאר מדוע נאמר 'זאת חוקת התורה' ולא 'זאת חוקת הפרה', וז"ל. ובדרך רמז ירצה באומרו חקת התורה, שאם יקיימו מצוה זו הגם היותה חוקה בלא טעם מעלה עליהם הכתוב באלו קיימו כל התורה אשר צוה ה' לאמר, כי קיום המצוה בלא טעם יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצות הבורא וזה לך האות. ואולי כי לטעם זה רצה ה' שתמסר להם המצוה בדרך חוקה. עבל"ק. והיינו, כי עיקר העבודה היא בקיום מצוות ה' כי בן ציווה המלך ב"ה, ולא מפני שמבין בשכלו את טעם המצוה".

כי הוא הנותן לך - הכל בהנהגת הבורא, הטבע וחוז' לטבע בפרשתן (כ ה), 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו'. כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חוקת תרע"ב) שבזאת רצה הקב"ה ללמדנו שנוכח בכל עת כי מלכותו בכל משלה והוא הנותן כוח לעשות חיל, וכל הנעשה בזה העולם מטוב ועד רע, ברווח או בהפסד הכל מכוחו נעשה, ולכן ציווה לדבר אל הסלע ולא להכותו, משום שבאותו זמן האמינו רבים מיושבי תבל (אף מאומות העולם) שבכוחו של הקב"ה לשרד מערכות הטבע ולעשות ברצונו, וכמו שנאמר (שמות ז ה) 'וידעו מצרים כי אני ה'', והאמינו בכלל זה שבכוחו להפוך אבן לאגם מים 'חלמיש למעינינו מים', אבל רצה השי"ת שבני ישראל יאמינו שלא זו בלבד שהקב"ה יכול לשנות את הטבע, אלא אף הטבע עצמו מונהג בכל רגע בידי השי"ת, וכל מציאות הבריאה תלויה רק בכוחו וברצונו - האש בוערת והמים נמשכים והולכים רק מפני שכן רוצה הקב"ה ולא מפני שזהו טבעם ח"ו, ואין דבר העומד וקיים בלתי גזר בן המלך. וזהו ההבדל

י"ל כי כשיש לאדם אפילו פרוטה אחת כבר איננו תלוי כ"כ בבורא, שהרי עדיין בידו מעות לקנות למחר לחם לשובע נפשו. ורק אחר שסילקו מעליהם כל מעותיהם עד הפרוטה האחרונה הרגישו היטב כי תלויים בה' והשליכו יתבם על ה' שבוודאי יפרנס ויזון אותם בחן ובחסד וברחמים, אז הלכו לנוח לבטח על משכבם.

ידוע שהרה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע ציווה קודם פטירתו (לשון צדיק, בצוואה מיום א' ח"י חשון תרי"ג, אות א) עוד אני מצווה... לא יקברוני אצל עשיר - אפילו מוחזק בכשרות, רק אצל עני יהיה עני שבעניים רק שיהיה מוחזק בכשר. והיינו כי פעמים אדם שיש לו רוב כל אינו מרגיש כל כך שהוא נצרך בכל רגע לחסדי הבורא יתב"ש.

יג. מעשה באיש יהודי שנתפס ל'טיפה המרה' - בשתיה לשכרה יומם ולילה לא ישבותו, פעם תפסוהו חבריו כרגע לפני השתיה - כשעדיין היה בקבוק השיכר ביד ימינו והפקק ביד שמאל, והיו ידידיו ורעיו מפצירים ומתחננים אליו, שיעזוב מנהגו הרע, והראו לו איך שאיבד כל פרנסתו ב'זכות' שתייתו, וקרע את 'שלום ביתו' ולא עוד אלא שכל סובביו מתרחקים ממנו... ענה להם ה'שיכור', שמעו נא רבותי דיינים מומחים, ראו נא את הבקבוק 'זעקס און ניינציגער' (תשעים וששה אחוזי אלכוהול) אשר בידי וריחו נודף, אכן, יש תשעים וששה טעמים מדוע כה גרועה שתייתי, אך מה אומר לכם - 'טעמו' של בקבוק 'תשעים ושש' הלז גובר על כל ה'טעמים' שלכם... והנמשל, פעמים שנראה לאדם כי טוב ויפה לעשות מעשה פלוני - אך אם יראה שאינו על פי דרך התורה, אף אם נראה לו כי תועלת רבה תצא מכך - יעמיד לפני עצמו חומה - ויזעק לעצמו אחר ה' נלך כחק בלי טעם, וכל ה'טעמים' לנהוג כרצוני בטלים ומבוטלים כנגד רצון הבורא.

ובזה ביארו את האמור בסוגיא דקטורת (ירושלמי, יומא פ"ד ה"ה), ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו, וכל הרואה יתמה, מדוע דייקא בקטורת שאלו 'ולמה'... והשיבו 'מפני שהתורה אמרה', מדוע לא שאלו כן בהלכות שבת - ולמה אין מדליקין האש בשבת... מפני שהתורה אמרה, וכיו"ב בשאר מצוות, אלא, כי הקטורת הייתה עשויה להעלות ריח, ואם כן יש מקום לומר שנוסיף עליה דבש, ועי"ז יתרבה וישתבח ריחה לעילא ולעילא, ונראה שע"ז יתקיים רצון הבורא ביתר הידור, לזה אמרו מפני שהתורה אמרה, אף מה שנראה לך כמסייע לקיום התורה, אם אמרה תורה בפירוש אל תעשה כן הרי עליך ללכת אחרי התורה כחק בלי טעם, ולא ללכת אחר שכלך ה'מבין' כי כך וכך עדיף לעשות...

באר הפרשה - פרשת חוקת

על דברי התורה אברה ממנו הסייעתא דשמיא אשר היה ראוי לה לפי רום קדושתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול...^ד

כי ארנון גבול - גדרים וסייגים בשמירת גבולי הקדושה
כתב הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ זי"ע בספרו 'יערות דבש' (ה"א דרוש ה) בביאור הרמיון של מלחמת היצר למלחמת סיחון, שלא יאמר אדם מה כל כך נפקא מינה בגדר פלוני, הרי אינו אלא סייג בעלמא, אלא יקח משל מ'חשבון' שהייתה עירו של מואב והיתה עומדת בספר, ואילו היה מואב משגיח עליה לא היה ביד סיחון לכבשה, אך מכיוון שלא הייתה עיר גדולה לא שמר עליה בכל כלי מלחמתו, וכבשה סיחון מלך האמורי ומשם הייתה הדרך סלולה לו לכבוש את כל מואב. ומכאן יקחו 'משל' לעצמם, להיזהר ולשמור היטב את כל גבולות הקדושה לבל יפרצו בשום אופן^{טו},

ומכאן נלמד כללא דאורייתא 'זואת חוקת התורה' לעשות את כל המצוות והחוקים בתמימות 'מבלי להתחכם'... ואף אם נדמה לו ש'מעם' האיסור לא שייך אצלו, אל יאמר כי הנני 'יוצא מן הכלל' וכשר הדבר לעשותו, אלא מכל מקום יהלך בתמימות ויעשה את המוטל עליו. וכדאיתא בגמ' (סנהדרין כא): ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם, כתיב (דברים יז יז) 'לא ירבה לו נשים [ולא יסור לבבון]', אמר שלמה אני ארבה ולא אסור, וכתיב (מלכים א' יא ד) 'נשיו הטו את לבבון', כתיב (דברים יז טז) 'לא ירבה לו סוסים (ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס)' ואמר שלמה אני ארבה ולא אשיב, וכתיב (מלכים א' י-כט) 'ותצא מרכבה ממצרים בשש' וגו'. יש שביארו כי אכן 'גדול העולם' - שלמה המלך לא היה ראוי לפום דרגתו להיכשל, ובודאי היה בכוחו באותה שעה להרבות לו סוסים ולא ישובו העם מצרימה, אלא שמיד כשעבר

וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל בעל ה'אור שמח', אשר היה לו שמש מסור ששרתו באמונה, ומעולם לא העז להמרות את פי הרב ולסור מדבריו ימין ושמאל. פעם אחת ביקש ממנו רבי מאיר שמחה שיעשה דבר מסוים אשר היה נראה מוזר ותמוה בעיניו, ומחמת כן לא שמע בקול רבו ולא עשה ככל אשר נצטווה. למחרת שאלו ה'אור שמח' האם ביצע את ההוראה שנתן לו ביום אמש, הודה השמש על האמת שלא עשה זאת כי לא הוטב בעיניו. מיד החל לגעור בו רבי מאיר שמחה ואמר, מעולם לא היית נאמן אלי, ומעודך לא שמעת לקולי... ויתמה השמש בעיניו, רבי קדוש, על מה יצא הקצף ומה חרי האף הגדול הזה, הרי שנים רבות שאני ממלא אחר רצון הרב מבלי לזוז אפילו כמלא נימה מדבריו, ורק בזו הפעם שלא שמעתי בקולו כאשר הייתה באמנה עמי, וכי על פעם אחת מגיע לי קיתון של רותחין כזה... נענה לו רבי מאיר שמחה, אם אכן לא עשית את בקשתי כי בדעתך לא הבנת אותי, נמצא שכל עשיותיך עד עתה לא היו כי כך ציוויתי אותך, אלא כי כך הבנת בשכלך שצדקו דברי, נמצא שמעולם לא שמעת לקולי אלא הלכת אחר שכלך...

כיו"ב ייאמר על אותם 'חכמים' בעיניהם, אם אינם מבטלים דעתם מפני גדולי הדור כרצון ה', נמצא שכל מה שהם מקיימים שאר מצוות הוא רק מפני שמבינים זאת ב'דעתם הרחבה', ועובדים את עצמם ולא את קונם, וכדי בזיון וקצף...

יד. עוד מובא בגמ' (שבת יב:) לא יקרא (בשבת) לאור הנר שמא יטה, אמר רבי ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטה, פעם אחת קרא ובקש להטות אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר. וידוע ביאורו של הגר"א זי"ע בדקדוק לשון הגמרא 'אמר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הנר' - שלא אמרו לא יקרא לאור הנר שמא יטה, אלא אמרו בסתמא לא יקרא לאור הנר מבלי נתינת טעם, כי אם היו אומרים הטעם אזי היה אפשר שייצא מכך מכשול, וכמו רבי ישמעאל בן אלישע שחשב שיכול לסמוך על עצמו שיקרא ולא יטה, לכן סתמו חכמים ולא פירשו טעם הדבר לומר לך שבכל מצב שהוא לא יקרא לאור הנר. וללמד על הכלל כולו יצא, שאין לזוז ימין ושמאל מכל תקנות חז"ל אף כשנדמה לו שטעם התקנה והגזירה אינה שייכת לגברא רבא דכוותיה...

טו. הקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, דהנה אמרו חז"ל (סוטה ג.) 'אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות', ואם כן, מה טענה יש על זה שנפל ברשת החטא, הרי הרוח שטות הפילתו לחטא, וכמו שלא שייך לגעור במי שנפל לבור מאחר שבאה רוח והפילתו פנימה. והשיב הגר"ח, דאדרבה, משם נלמד, כמו שלא

יעמוד אדם קרוב לבור עמוק מאה אמה - מחשש שמא תבוא רוח עזה ותשליכהו הבורה, אלא יתרחק מעיקרא ממקום הבור הרחק הרחק, כיוצא בו ממש לענין עבירה, על האדם להעמיד עצמו ממרחק מרחקים - שאפילו אם תגיענו רוח שטות לא יפול בבור עמוק כל כך...

בעיר 'חעלם' המפורסמת היה בור גדול ועמוק באמצע השוק ורבים חללים הפיל, כי אנשים תמימים היו מגיעים ליריד כדי להתעסק במשא ומתן ולקנות ולמכור סחורה, ובהיותם טרודים בענייניהם לא הבחינו בפתח הבור ונפלו לתוכו וניזוקו קשות, וכמה מהם נפצעו עד כדי מיתה רחמנא ליצלן. וכבר כמה וכמה דורות שמנהיגי העיר וחכמיה לא הצליחו למצוא פתרון לבטל תקלה זו (כי היו משתמשים בבור, ולא יכלו לכסותו או לסתמו בעפר), וכיון שנתרבו מספר הנופלים מיום ליום, על כן החליטו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר להתאסף ב'אסיפת חרום' בה ישתתפו כל גאוני וחכמי העיר, וכולם יקבצו ויבואו כאחד וישבו במשך שלשה ימים ולילות רצופים כדי לעיין בסוגיא זו עד אשר יצליחו להסיר את המכשול הנורא המרחף על ראש אנשי העיר זה עידן ועידנים, ואכן לאחר שדנו בכובד ראש כדת מה לעשות התקבלו ארבע החלטות חשובות, ואלו הן:

א. היות ובתחתית הבור יש מים מלוכלכים אשר כל הנופל לשם מתלכלך מן הבוץ ועליו לעמול ולהתייגע מאד לנקות את בגדיו, על כן חייבים ראשי העיר לשכור פועלים להוציא את כל המים ולנקות את תחתית וסביבות הבור מכל לכלוך. ב. יש לרפד את תחתית הבור בכרים וכסתות, כדי שלא יתרסקו אבריו של הנופל, ולא יחבל בראשו וברגליו מקרקע עולם הקשה. ג. עוד זאת החליטו להאיר את החשיכה והאפילה השוררת בעמקי הבור, שהרי מה יעשה האיש הנופל למחשכים ואין נוגה לו, הלא הפחד הבא לאדם על ידי החושך יכול להעבירו על דעתו חלילה, ועל כן באורים יאירו את החשיכה. ד. לקבוע סולם אשר ראשו מגיע עד למעלה מן הבור, ועי"ז יוכל הנופל בבירא עמיקתא לצאת ולעלות למקום אשר נפל משם.

לאחר האסיפה, יצא הכרוז והודיע בשמחה רבה שבעזרת 'התאחדות החכמים' הצליחו למצוא פתרון נפלא ותקנו את הדרכים אשר היו בחזקת סכנה, ואכן במשך כמה ימים עמלו הפועלים להוציא את ארבע ההחלטות מן הכח לפועל, והעיר חעלם צהלה ושמחה.

לא עברו אלא ימים ספורים, וכבר נפל ה'ראשון' לתוככי הבור המתקון הפלא ופלא ולא נחבל במאומה אחרי שהותקנו בקרבו כרים וכסתות, 'זירא כי טוב' כי האורה שולטת בבור גם כרים וכסתות לשכב עליהם, לכן לא ראה כל סיבה לטפס ולעלות בסולם החדש שנתקן לשם כך... מה עלה בסופו, אחרי כשעתיים עבר עוד אורח שנפל על ראשו של זה הראשון, ובכח נפילתו פצע את ראשו וכמעט שלא פרחה נשמתו - אף זה השני שבר את ידיו ורגליו מכח המכה שהיכה בראשון, ותרב בבת תעלם תאניה ואניה...

שוב נקראו כל ה'חכמים' לאסיפה דחופה - כדת היום מה לעשות, עד שעבר שם אורח מבחוץ, וגער בהם, וכי מסירים את התקלה - ע"י שמייפים את הבור, זאת עשו וחיו - העמידו גדר חזקה סביב הבור, וממילא לא יפלו עוד לעולם בתוכו...

והנה, אנו שומעים 'מעשה' (משל) זה והננו מצחקים מטפשותם של הני חלמאי טפשאי, אבל האמת היא שאף אנו דומים לאותם טפשים - בנוגע לדין בענין ה'מכשירים' וה'כלים' למיניהם, דהנה כל אותם כלים טמאים הם בורות עמוקים שיש בהם כדי להזיק ולהמית את נשמת ישראל ולהפילה לבאר שחת, לו ולדורותיו אחריו ה' ירחם, אך מה עושה החכם מחעלם, מרפד את הבור מבפנים ומאיר את החשיכה, אף כאן הוא מבקש 'הַכָּשֶׁר' כדי שיוכל להשתמש במכשיר, והגם שעם ה'הכשר' לא יוזק ולא יחבל הנופל, מיהו המשתמש בו נמצא בשאול תחתית, ובמקום לעלות למעלה ולהתנתק מן הבור הרי הוא עושה לו מקום ישיבה נוח בתוך הבור. ולא עוד, אלא שעדיין הוא בכלל סכנה מחברים רעים שיפלו עליו, כי מילתא דשכיחא היא שלפתע פתאום יפול עליו חבר רע שאינו מקפיד להשתמש רק במכשיר 'כשר', וכיון שהוא מתקרב עמו וכותב אליו 'שאלות ותשובות' עלול הלה ליפול עליו ויהיו נחבלים איש מרעהו רחמנא לשיזבן, ועל כן צריך להשריש הדבר היטב בלבו ולא לחפש אחר היתירים שונים בענין זה, רק יגדור גדרים וסייגים חזקים ולשמוע בקול חכמים בלי פקפוק, ואז יהא טוב חלקו בזה ובבא.

ובכלל שמירת הגדרים שישמור מסורת אבותיו ובכלל זה בשמירת הלבושים כל חד וחד בדיליה (ה'לבושים' הנם רק משל לכל ה'הלוך ילך' של האדם). וכן רמזו בפרשתן דכתיב (כא א) 'וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' וגו', ופירש רש"י, זה עמלק וכו', ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען - כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונו לשון כנען, אמרו נתפלל סתם שנאמר (פסוק ב) 'אם

באר הפרשה - פרשת חוקת

(וברמב"ן כתב שהחטא אינו מפורש בקרא, ומוה נבין עד כמה אין הפגם אלא כי אם דקה מן הדקה), מכל מקום לדידן ייאמר, ללמוד מכאן ארחות חיים ליישר נתיבותינו בדרך התורה והמצווה.

הדברי שמואל זי"ע (ד"ה יען) מבאר הטעם שהכה משה את הסלע ולא דבר אליו, מפני שנשא קל וחומר בעצמו, אם לאחר יציאת מצרים וקריעת ים סוף כשהיו

כי היצר אורב לאדם ב'גדרים' בידעו כי משם תבוא נפילתו^{טז}.

הרוצה בתשובה - מעלת השבים בתשובה יותר מצדיקים גמורים

בפרשתן (כ יב), 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני וגו'. ראשית דבר נקדים לאמר שאין לנו שמין השגה במשה רעיא מהימנא

נתון נתן את העם הזה בידי. והקשה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בפרשתן) מדוע לא שינו גם את לבושם ללבוש כנען, שאז היו נראים כנענים ממש והיו בניי מתפללים שינתנו הכנענים בידם, ולא היתה תפילתם מתקבלת, ומדוע נשארו במלבושיהם - מלבושי עמלק שבזה גרמו לישראל להסתפק בטיבם ובמוצאם. ומבאר, שאם היו משנים גם את מלבושם למלבושי הכנענים הרי היו נהפכים להיות כנעניים ממש, משום שמהות האדם וטבעו נגרר אחר לבושו ודיבורו, והיתה מתקבלת תפילת ישראל שיתן את הכנענים בידם, על כן לבשו מלבושי עמלק שישארו עמלקים, ורק רימו אותם בדברם לשון כנענים. וממוצא הדברים אתה למד על האדם שמדמה אורחותיו שלא כדת יהודית שכל מהותו משתנית לרעה.

טז. עיקר שמירת הגדרים הינם בענין הקדושה, בהם מצינו כבר בדברי חז"ל שמירות, גדרים והרחקות, כתב ב'חידושי מהר"ם צבי' (מרכי משה צבי וינגרטן אב"ד שעדליץ, שהיה מגדולי הדור לפני כמאה וחמישים שנה) משל נפלא אשר דרש בשנת פטירתו (בשבת תשובה תרי"ט) לבאר דברי הכתוב (ויקרא יט ב) **קדושים תהיו כי קדוש אני ה'**, וצ"ב, מה ענין זה לזה, ומה נתנית טעם יש בדבר, כיצד יתדמו בני ישראל להקב"ה, כי הוא קדוש אחרי שאין בו כל חומר, ואילו אנו חומר גס יש בנו המושך אותנו מטה מטה, והרי זה על דרך שתאמר **גיבורים תהיו כי גיבור אני ה'**, והרי אין הנידון דומה לראיה - הקב"ה גיבור ואנו איננו גיבורים, מעתה אף גבי קדושה יקשה כיו"ב... אלא ביאורו, בדרך משל לבעל חנות גדולה, גודל החנות כגודל כל הרחוב, מלאה סחורה מזן אל זן, אה, פלאי פלאות... ויהי היום, ובעל הבית הוכרח לעזוב את ארצו ואת מולדתו למשך חודש ימים תמימים, ג' ימים וג' לילות לא הצליח בעה"ב לעצום עין בשינה לגודל דאגתו אודות עניני החנות ועסקיה, עד שהחליט בעצמו להאציל מכוחו על הגדול שבפועליו, עליו יטיל את אחריות כל העסק, וכן עשה, מיד בבוקרו של יום ערב 'מסע הקודש' קרא לו בעה"ב, הפקיד בידו את 'המפתח' של בית העסק, והורה לו על שמירת העסק וכל הכרוך סביבו, גם הוסיף להזהירו באלפי אזהרות וציוויים לבל יהין לזלזל בתפקידו הרם והנישא כי אחריות גדולה בידו. משם נסע בעה"ב ומשפחתו ויחנו במחוז חפצם, שם עשה מה שעשה ופעל מה שפעל, עד שבעזהשי"ת הגיע עתו וזמנו לחזור לעירו... ויהי בבואו העירה, מרחוק כבר 'הריח' כי משהו איננו כהוגן, בראותו כי החשיכה שולטת בסביבות החנות, לבו החל לדפוק בקצב מהיר בכפליים, וישא רגליו וירץ לתוככי החנות ולעניו נגלו 'בוקה ומבולקה', אין מוכרים ואין קונים, כל הסחורה נגנבה, אויה, שוד ושבר, כל השקעותיו עלו בתוהו. ב'נשימה אחת' עלה לביתו של ה'שומר', העירו משנתו ופתח פיו בגערה ושאגה אדירה, מה עשית... מדוע לא מלאת אחר פקודתי, ולא שמרת את כל בית העסק, על מה ולמה מסרתי בידך המפתחות... אמר לו, אדוני הבוס, תנוח דעתך, ותשקוט סערת רוחך... מה ההפסד, מפתח אחד... נו... כמה שווי המפתח, סך חמשה שקלים, קח חמשה שקלים והנח לי לישן שינת הליל...

כיו"ב ייאמר לבאר בקרא, 'קדושים תהיו', ובל תחשבו כי 'מצווה' יש בזה ככל המצוות דוגמת חמשת השקלים, אלא המפתח של כל בית העסק נמצא כאן, וזהו כי קדוש אני, ב'קדושה' זו תלויה כל האידישקייט (היהדות), על כן יש לכם להיזהר בה ביותר (אף שבאמת אין ערך אפילו למצוה קלה שבקלות, מ"מ האדם עלול לדוש בעקיביו מצוות קלות ולהחשיבם בטעות כדבר קל ערך, אבל עליו לדעת שהקדושה היא היא המפתח של התורה ומצוות).

כיוצא בדבר, היה אומר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, הנה, אומרים בנוסח הקידוש 'אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו', ולכאורה נראה שמן הראוי היה לנו לומר להיפך 'אשר רצה בנו' - וקדשנו במצוותיו, שהרי תחילה בחר ורצה בנו ולאחמ"כ נתן לנו את התורה ומצוות, אלא, כי אכן, בלא קדשנו אי אפשר שיהא ורצה בנו, רק אחר שיתקדש האדם [כפי יכולתו] יתרצה וירצה בו ה'.

לעצמו, היות אשר פגם בדיבורו על ידי שקרא לישראל גוי קדוש בשם 'מורים', מעתה אין כוח בדיבורו לפעול להוציא מים מסלע, ולכן לא דיבר אל הסלע, אלא הכהו, וזה היה כביכול הפגם, שלא האמין שבהרהור תשובה אפשר לו למחוק את כל מה ש'פגם' באמירת שמעו נא המורים (ומביא שם, שהנה 'סלע' בגמטריא שני פעמים פ', ומרמז לשני מיני 'פה' - פה פתוח ופה סתום, כלומר, שעל ידי דיבור בלבד שיהיה בבחינת פה סתום, יהיה 'פה פתוח' - שהסלע יתן מימיו בחינת מים בחינת חסד ורב טוב. אמנם מחמת שמה' היתה זאת כי השעה היתה צריכה לכך ואמר משה שמעו נא המורים ותיכף שם אל לבו איך שפגם בבחינת פה סתום במה שאמר שמעו נא המורים לישראל עם קדוש ונפל לבו של משה רבינו ע"ה בקרבו בגודל אימה ופחד על הפגם שעשה בבחינת פה סתום, ובגודל ענוותנותו אמר שבוודאי לא יוכל להמשיך בחינת מים בחינת חסד עליון על ידי פה סתום שלו כין שכבר פגם בו כנ"ל לכן הכה בסלע) ועל זה הוכיחו הקב"ה היה לך להקדישני ולהאמין בי שאני מקבל שבים, והרי תיכף ומיד אחר הפגם חזרת בתשובה בלב נשבר ונדכה ותיכף קיבלתי התשובה, והיה לך להתחזק במידת חסד שבוודאי נתקן הפגם, ותוכל להמשיך בחינת מים על ידי ה'פה' שלך. והגם שאין לנו כלל דעה ובינה בענין נשגב זה, מכל מקום לימוד גדול יש כאן שאף מתוך שפל המצב עדיין

ישראל ברום המעלה ציוה הקב"ה להכות את הצור, הרי 'קל וחומר' שיש להכותו אחר הנפילה שנפלו ישראל בחטא העגל ובמרגלים, וכבר אינם ראויים להתגלות גדולה כזו - שיעשה להם נס שיצאו מים מן הסלע בדיבור גרידא. ובאמת, ק"ו זה מופרך מעיקרא - כי ההתחזקות הבאה לאחר הנפילה חשובה לאין ערוך - להעלות את האדם למעלה מהמקום שעמד עליו בטרם נפילתו, ואף שבתחילה היו ראויים למים רק ע"י הכאה על הצור, הרי מעתה ראויים הם שיעשה להם נס בדיבור".

נראות איתא ב'שפת אמת' (חוקת תרל"ז) לבאר מדוע בשירת הבאר לא נזכר שמו של משה רבינו אלא 'אז ישיר ישראל' (כא יז), ואילו בשירת הים כתיב 'אז ישיר משה ובני ישראל', כי בים סוף - קודם שחטאו ישראל בעגל היו שווים במעלתם עם משה והיה יכול לומר שירה עימם. אמנם שירה זו הייתה לאחר תיקון החטא והתיישרות דרכים עקומים - ששבנו בני ישראל בתשובה, לכן בשירה זו לא נזכר מרע"ה כי הם נעשו גבוהין ממנו, כענין 'במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד'. ישמע חכם ויוסף לקח לחזק את עצמו בכל עת ובכל שעה, שעל ידי נפילותיו הרי הוא מתעלה יותר ממי שלא חטא".

הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (דיבור הראשון בפרשתו) מבאר בענין מי מריבה^ט, שמשנה רבינו עשה חשבון

יז. וכבר פירשו מה דאיתא בגמ' (שבת לא.) שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו, וביאורו, כי רגל הכוונה על הילוכו של אדם, ואותו הגר רצה להתגיייר בתנאי שיהא תמיד במצב של עליה - רגל אחת - רק עליות, וכתשובה לכך דחפו שמאי באמת הבנין, לרמז לו שכשם שאי אפשר לבנין בלא מדרגות העשויות הן לעליה הן לירידה וכך הוא שלמות הבנין, כך אי אפשר לאדם בלא עליות וירידות, ולא עוד אלא שמהירידות מתעלה האדם כאשר מתגבר עליהם לעבוד את השי"ת ומתחדש כנשר נעוריו.

יח. ועצם הרצון להתחזק אף הוא בכלל ההתחזקות, מסופר על אחד מתלמידי הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע שביקש מלפניו שיפתח את ליבו, השיב הרה"ק שאין לו את המפתח הנכון לליבו, חזר אותו חסיד ואמר, אם כן יבקע הרבי את לבבי הערל במסמר ויקרע סגור ליבי, נענה לו הרה"ק ואמר, אם כן, הרי שלבך כבר נפתח לרווחה. מעשה באחד שבא לרבו ותינה בפניו שנכנסו בו הרהורי כפירה רח"ל, שאל אותו הרבי וכי מה אכפת לך ממחשבות אלו, נזדעק החסיד ואמר וכי הנני כופר ח"ו, אמר לו הרבי אם כן אתה בעצמך העדת שהינך מאמין בחי העולמים.

יט. על פי דעת הרמב"ם (שמונה פרקים סוף פרק ד) שעיקר החטא היה במה שאמר משה רבינו לישראל 'שמעו נא המורים', לפי שקרא לעם בני ישראל הקדושים בשם 'מורים' נחשב לו הדבר לחטא ופשע,

באר הפרשה - פרשת חוקת

מכל עוונותיו ונפילותיו, ויאמין בכוחה שבוודאי תועיל לו ותהא מקובלת בכל זמן ועל כל חטא^י.

הפתח פתוח - אם ישוב מיד יתקבל באהבה וחיבה^י לרחמים ולרצון לפני קונו^י.

ממית עצמו עליה - עיקר מעלת עסק התורה כשהיא ב'גיעה' בפרשתן (יש יד), 'זאת התורה אדם כי ימות באהל', ודרשו חז"ל (ברכות סג: ועוד) אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם, וגילו לנו צדיקי הדורות כי עיקר מצות עסק התורה הוא ב'עמל' ו'גיעה' (ואף אם מרגיש מעט 'מיתה' ח"ו בלימודו לא ירפה, ובוודאי שהיא ה' בעזרו לתמכו ולסעדו בכל מה שיצטרך) ובזה שווים בעלי הכשרונות למי שאינם כן.

זכר אמרו בזוהר הקדוש פרשת פנחס (ח"ג דף רטז:): 'כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חוביא דכוכביא זמוליא', היינו שבטל ממנו רוע מזלו ומשתנה המזל לטובה ולברכה, וכל זה בזכות אישתדל באורייתא, כלומר ביגיעה^י והשתדלות בעסק התורה^י.

ביסוד זה פירשו צדיקים את דברי רש"י בריש הפרשה 'לפי שהשמן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצווה הזאת ומה מעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'. לכאורה קשה, והרי רש"י בעצמו הביא את טעמו של רבי משה הדרשן ש'פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל'.

אלא ביאורו, שאכן היצר מרמה את האדם ומפתהו להתבונן במצוה הזאת ובטעם שיש בה - שהיא באה לכפר על עוון העגל. כי בזכירת האדם את נפילותיו וכשלונותיו יתייאש לגמרי מלשוב אל צור מחצב נפשו^י. לזה אמרה תורה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר - החזק בכוחה של תשובה מבלי להרהר אחריה אם תועיל לך או לאו, ישבח האדם

כ. כעין זה איתא מהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (בספרו חכמת התורה) כשהוא מקדים לבאר מהיכן למד משה להכות את הסלע שיוציא מים, והרי הקב"ה אמר לו 'ודברתם אל הסלע', ומאחר שלא הועיל בדיבורו (כי נזדמן לו סלע אחר וכמבואר ברש"י) א"כ היה לו לחזור ולשאול את הקב"ה מה לעשות עתה. ומבאר, כי הנה בתחילה עשה משה את כל האותות והמופתים על ידי המטה, בו הכה את מצרים, בו קרע את הים, גם במלחמת עמלק עלה לראש הגבעה ומטה האלוקים בידו (שמות יז ח), וכמובן שהכה בו את הצור ויזבו מים. אלא שכל זה היה קודם מתן תורה, אך מכאן ואילך נתעלה משה למדרגה גבוהה יותר, ושוב אינו נצרך למטה אלא בדיבור פיו יכול לעשות פלאות גדולות ונצורות, וזהו שאמר לו הקב"ה ודברתם אל הסלע. וחשב משה שפגם בעצמו במה שאמר 'שמעו נא המורים', ואם כן נפל ממדרגתו העילאית והרי הוא כקודם מתן תורה, וממילא צריך להכות את הסלע במטה, אך הא גופא נחשב לו לחטא במה שלא התחזק לשוב מחטאו שע"ז היה חוזר ומתעלה למדרגה הגבוהה שזכה לה לאחר מתן תורה.

כא. מסופר שפעם נכנס הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז' זי"ע (מובא גם על הרה"ק הר"ן מלעכאוויטש, שאמר לאברכים בשם הרה"ב) לבית מדרשו וראה את החבריא יושבים מתוך שברון הלב, מחוסר אונים כנגד היצר הרע, אמר להם מקרא מלא דיבר הכתוב (תהילים קד ג) 'השם עבים רכובו' שכביכול הקב"ה שם מרכבתו - משרה שכירתו על אנשים עבים וגסים, אך בתנאי ש'מהלך על כנפי רוח', שהם מנסים להתרומם אליו כמי שיש להם כנפים.

כב. ידוע מאמר הרה"ק מראדזין זי"ע (סוד ישרים עיו"כ אות לט) כי המת הוא 'אבי אבות הטומאה', ורמז בדבר כי כל עוד האדם חי עדיין תולים בו תקוות טוב, אבל המת כבר אין לו כל תקווה על כן טומאתו גדולה מכל הטומאות. מה תקנתו הזאת 'אפר פרה אדומה' - שהיא מרמזת על ה'אמונה' (כמאמרם, אין לך רשות להרהר אחריה) כי ע"י האמונה יש לו כבר תקווה, וממילא נטהר מאותה טומאה איומה.

כג. איתא ב'דרשות חתם סופר' (ח"א לג:): 'וז"ל. הנה נ"ל, דאותן המים (מי חטאת לטהר את האדם - בזמן הזה) ע"י שהאדם המושרש בחטא הוא נמשל לפרה אדומה, ובהכניע עצמו בתשובה וחמימות התענית הרי נפשו כ'עפר' ואפר פרה, ומי הדמעות הם מים חיים בלי ספק הבאים מאפר פרה ונתונים בכלי חרס, הגוף כחרס הנשבר... אך להיות מטבע מי חטאת שהם אינם מים טהורים, שהרי עכ"פ נשאר טמא עד שיטבול אח"כ... היות והקב"ה מסייע ל'בעל תשובה' הרי הוא לו כמקוה טהרה, וברגע הזיית מי חטאת - היינו דמעת העין הנ"ל, באותו הרגע בעצמו הקב"ה מטהרו במקוה שלו, עכ"ל. ונמצינו למדים כי גדולה טהרה הבאה על ידי תשובה מטהרת פרה אדומה, כי אחר ההזאה עדיין צריך טבילה, אבל אחר תשובה הבאה עם דמעות שליש שוב אין צריך טבילה.

ובלשוננו ייאמר - עיקר חשיבות לימוד התורה הוא בשעה שאין לו לאדם חשק ללמוד^{כז}, או שאינו מצליח כל כך להבין סוגיא קשה, ואינו מתייאש אלא מתגבר ומתייגע בכל כוחותיו להבין ולהשכיל, וכלשון בני אדם, שהוא 'שובר את הראש' להבין, כי אין לך שמחה גדולה בפני הקב"ה יותר מזה, כמו

שאומרים בפיוט 'אקדמות' (לפני קריאת התורה בחג השבועות) 'צְבִי וְחִמֵּד וְרִנֵּי דִילְאֵן בְּלִעוּתָא', פירוש שהקב"ה חפץ ומתאוה שיתייגעו בני ישראל בתורה, ולהכי דייק וקאמר דילאון בלעוּתָא כלומר שיעמלו ויתייגעו בתורה ולא אמר 'דידעין אורייתא'^{כח}, כי אין הקב"ה מונה כמה הצליח האדם להספיק ללמוד ולדעת, אלא כמה שעות

כד. ועיקר מעלת וסגולות התורה נאמרו על עמלים בה. ידוע כי לפני כשמונים שנה היה בעיה"ק ירושלים 'קמיע' שכתבו הט"ז בכבודו ובעצמו, סיפורי מופת רבים נקשרו באותו הקמיע, שעל ידו נפקדו עקרות ונרפאו חולים, עד שבא מאן דהו ורצה להעתיקו כצורתו וכמתכונתו (ולא ידע 'חכם' זה כי בפתיחת הקמיע נפסד סגולתו), פתחו ומצא כתוב בו בזה"ל, אני דוד בן שמואל הלוי, עמלתי על התוספות בחולין דף צ"ו (ע"א), בזכות זה יעזור ה' שכל העקריות יוושעו וכל החולים יתרפאו. ולפי דרכנו למדנו, שלא ביקש הט"ז בזכות חיבורו ט"ז על שולחן ערוך או שאר עניני צדקותו, רק ביקש בזכות יגיעת התורה, והרי זאת היגיעה שייכת לכל אחד ואחד מאתנו ביתר שאת ועוז.

ואמרו חז"ל (אדר"ג ג' ו') 'פעם אחת בצער ממאה פעמים שלא בצער'. וכן ב'ספר חסידים' (אות קנה) ומקבל שכר טוב מה שהאדם כופף את יצרו יותר ממאה מצות שאין יצרו מסיתו ותוקפו ודחקו עליה. כי הקב"ה יודע עד כמה קשה לבשר ודם להתגבר על יצרו.

כה. מעשה הובא ב'מעשה איש' (ח"א עמוד ע"ז), בן תורה אחד בא להתייעץ עם הגה"ק החזון איש זי"ע בנוגע לאיזה עניין רפואי שהוא מסובך בו ונראה שעליו לעבור איזה 'ניתוח', החזון"א אכן יעץ לו לערוך את הניתוח במקום פלוני אצל רופא פלוני. אח"כ שאלו הבחור, אם הוא יכול לדבר עמו בלימוד, ודיברו במשך שעה ארוכה בעניין השייך לסדר קדשים, והחזון"א נהנה טובא מבן תורה זה. כשסיימו, אמר לו החזון"א בנוגע לניתוח אינך צריך לניתוח כלל. לא הבין הלה - מעיקרא מאי קסבר החזון"א ולבסוף מאי קסבר, הבהיר לו החזון"א, בתחילה דברתי עמך 'כמהגו של עולם', אבל, משראייתי כי מ'עמלי תורה' אתה, הוריתי לך לבטלנו, כי הקב"ה מתנהג עם עמלי התורה בהנהגה שונה, ואינך זקוק לאותו הניתוח, לאחרונה סיפר זאת בלייקוואד ראש הישיבה רבי מלכיאל קאטלער שליט"א, נענה זקן אחד ואמר אני הוא 'בעל המעשה'.

כו. ובכלל זה, בשעה שמתחזק ללמוד על אף ש'מפריעים' לו ללמוד ורוצים לגרור אותו לשיחה בטילה, או בשעה שיש לו טרדות שונות. וכבר אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע לבאר מנהג ישראל להפסיק 'חתן' באמצע דרשתו בשירה ובזמרה, שבאים לרמוז לו להתחזק ללמוד למרות כל המניעות והטרדות ולהמשיך בשלו למרות כל ה'רעש' וההמולה שמסביב...

כז. והכי נמי חזינן ממקרא שכתוב גבי יעקב ועשו, דכתיב (בראשית כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים', וידועה הקושיא מדוע לא נאמר אצל יעקב כמו שנאמר בעשו 'ויעקב איש תם יודע ובקי בתורה', ואמר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל (דרשות ושיחות שבט הלוי תשנ"ט עמוד ס), שאכן זה ההבדל בין צד הקדושה לצד הטומאה, דאין מעלתו של עשו ניכרת כי אם על ידי התוצאות, היינו אם יהא יודע ציד בפועל ממש, אבל אם למד והתייגע ולא הצליח בלימודיו להיות ציד אזי אין בו ממש, לא כן הדבר אצל יעקב אבינו, כי בלימוד התורה העיקר הוא להיות יושב אוהלים וללמוד בהתמדה, ולפניו יתב"ש שוה היודע ש"ס ופוסקים למי שאין לו כשרונות ומתייגע בתורה.

איתא בגמרא (סוטה לה.) דרש רבא מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר (תהלים קיט נד) 'זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי', אמר לו הקב"ה... אתה קורא אותן זמירות הריני מכשילך בדבר שאפילו תינקות של בית רבן יודעין אותו דכתיב (במדבר ז ט) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו, ואילו דוד הביא את הארון בעגלה (ש"א ו יט), וצריך לבאר מהו ה'פגם' בכך שקרא לדברי תורה 'זמירות', ועוד, מדוע הכשילוהו דווקא בעניין נשיאת הארון ומה שייכותו לאותו החטא, ומבארים משם הגרי"ז מבריסק זצ"ל כי כח השירה והנגינה תלוי בב' דברים, במי שמתייחס אחר משפחות משוררים, או במי שניחן בכשרון מיוחד לשורר ולזמר, ולזה אמרו לו לדוד המלך עשית ל'דברי תורה' כזמירות שרק ככעל כשרון או הבא ממשפחת למדנים הוא יצליח בתורה, לא כן, אלא כל העוסק בתורה 'כשור לעול וכחמור למשא' וכדוגמת 'נושאי הארון' אשר בכתף ישאו זה האיש יצליח בעסק התורה.

באר הפרשה - פרשת חוקת

הקדיש מוזמנו ללמוד להבין ולהשכיל¹, כי זה עיקר חביבות עסק התורה לפני המקום.

ואחד הממעט ובלבד שיכווין לבו לשמים, ולא ישב בטל אלא יהגה בבל עת שיכול² אע"פ שאין לבו חריף כל כך.

זהו יושיענו וינאלנו שנית, ונזכה כולנו להתחזק באמונה פשוטה, להיות עינינו ולבנו תמיד אל ה', ונזכה להיטהר במהרה גמורה הן בדיבור והן במעשים, לעסוק בחוקי חורב מתוך ישוב הדעת ושלוות הנפש³ בביאת גוא"צ בב"א.

וכן איתא ב'ספר חסידים' (אות תתקמ"ה) 'לפי שאצל הקב"ה לב שאינם פיקחים בדורות האחרונים בלב פקחים שהיו בדורות הראשונים, שאם לא תאמר כך יוכל כל דור לומר, למה לא נבראתי בימים הראשונים שהיו חכמים גדולים והייתי לומד תורה הרבה. אמור לו - מה איכפת לך, אחד המרבה

כח. עיקר חשיבות הלימוד כשהוא בא בקושי ויגיעה ולפום צערא אגרא. וכדברי הרה"ק החתם סופר זי"ע (שו"ת יו"ד רל"ד ד"ה ופר"מ) על המשנה (אבות ה ה) שבבית המקדש היו 'עומדים צפופים ומשתחוים רווחים', ולכאורה הרי ביד ה' הכל יכול להרחיב את הנס שגם עמידתם תהיה ב'רווח', אך בדווקא אינו כך, בכדי שיקבלו עם ה' את שכרם משלם על הדוחק והעמל, כי (ברכות ו:) 'אגרא דכלה דוחקא'.

צדיקים המליצו על עניין העמל הא דמצינו רבות בש"ס 'עמילן של טבחים' שהוא פת מתבואה שלא הביאה שליש ומניחין אותה על פי הקדירה והיא שואבת את הזוהמא (עי' פסחים מב:), כך על ידי העמל והיגיעה בתורה ישאב האדם את כל הזוהמא מעצמו, לטהר ולקדש נפשו רוחו ונשמתו (כע"ז איתא ב'מאור עיניים' ישמח לב פסחים, סור מרע ועשה טוב להרה"ק מזידיטשויב).

וכבר נכנס חסיד אחד אל ה'חידושי הרי"ם', והתאונן בפניו שיש לו קשיים בעבודת ה', השיב לו הרי"ם 'א שאנד וואלט גיוועהן [- לחרפה ולבושה היה לנו], אילו היתה העבודה למלך כה גדול מגיעה לנו בקלות... דמן הדין כך הוא, והדעת נותנת שיצטרך האדם להתייגע בעבודת המלך, לכן צריך לשמוח עם הקשיים ולעמוד בהם בגבורה.

כט. כתב הגה"ק החפץ חיים זי"ע ('תורת הבית' פי"ג) בענין לימוד התורה מצוי מאד אצל הלומדים שיראה שאינו מצליח כל כך בלימודו (להיות בקי בע"פ, או שעצם העסק בתורה יקשה עליו) ממילא יתרושל לגמרי מהלימוד, ובאמת אין נכון הדבר, וכמו שאחז"ל משל לשר אחד שציווה לאיש שימלא הכלי שלו מים, ועבור כל דלי יתן לו דינר זהב, והנה בשולי הכלי היה נקב, וניסה האיש למלאות, ונשפכו לו כל המים דרך הנקב על הארץ, על כן פסק מלמלאות, עבר שם חכם אחד ושאלו מדוע פסקת מלמלאות, השיב האיש, מה תועלת בפעולתי, הרי הכל נשפך על הארץ, אמר לו החכם, מה איכפת לך, הלא שכר זהובים אתה נוטל, גם השר מכיר את הכלים שלו אלא שהוא רוצה להנות אותך, כן הדבר הזה בק"ו פי אלף אלפים, הקב"ה מכיר כל איש ואיש וטבעו אם הוא זכרן או לא, וכן כל כיו"ב משאר קשיים ונסיונותיו, ואעפ"כ ציווה לכל ישראל שילמדו תורה, ויחזרו עליה, ומה איכפת לו לאדם... כל תיבה ותיבה שהוא לומד הוא מצוה בפני עצמה, חטוף ואכול עד כמה שידך מגעת, ונאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.

ל. כתב המג"א (סי' תק"פ) 'כתב התניא ביום הששי פרשת חוקת נהגו יחידים להתענות שבאותו היום נשרפו כ' קרונות מלאים ספרים בצרפת ולא קבעו אותו בימי החודש מפני שמתוך שאלת חלום נודע להם שיום הפרשה גורם גזירת התורה, זאת חוקת התורה ומתרגמינן דא גזירת אורייתא'. ולכן עם ה' חיזקו ונתחזקה בפתגמי אורייתא.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת חוקת תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

זאת חקת התורה (יט, ב)

בספר "לפיד האש" – קורות חייו ותהלוכותיו בקודש של מרן קדוש ישראל הגה"ק מצאנו קלויזנבורג זי"ע מובא: ...וכה מספר לדוגמא אחד השרידים, רבי אברהם יעקב קיש, שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המות למחיצת רבינו זצ"ל ושמע מפיו דברי תורה. הרבי לא דיבר מעניינא דיומא ומעניינא דאתרא כי אם מענייני... קנין תורה. הוא תמך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור" והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים "מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מענינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד; ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל; ג. שילמד בקול רם וישמע לאזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה, זא"ת נוטריקון זכור א"ל ת'שכח, אשר צו"ה, בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה' תצייר שם הוי"ה מול עיניך, לאמור, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

זאת חקת התורה (יט, ב)

הקשה האור החיים הק' מדוע לא נאמר 'זאת חקת הפרה', כמו שנאמר בפסח 'זאת חקת הפסח'.

ופי' הרה"ק מקלויזנבורג ע"פ מה ששאל מהר"ו מרבו האריז"ל מדוע ירדו הדורות ואין אנו משיגים כהשגת הראשונים, וענה האריז"ל שכל זה מחמת שחסר לנו טהרת אפר הפרה אדומה, כמה שנתרחק הדור יותר מאותו דור שזכה לאפר פרה, כך יורדים הדורות מדור לדור. כי רבינא ורב אשי גם לא היה להם אפר פרה, אך זקנם היו עדיין טהורים מטמאת מת ע"י אפר פרה, והחברים היו נזהרים בטהרה. וכיון שהיתה טהרה, הרי היה הנפש טהור מכל גלולים וזוהמות. וכמה שמתרחקים מאפר הפרה, כך יורדים הדורות, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, ואחרוני אחרונים, עד שהיום נראה הרחוב כמו שהוא נראה.

וכתב החיד"א במדבר קדמות מערכת א' אות כ"ו 'ברור כשמש שאליהו הנביא הביא אפר פרה אל האריז"ל והזהר עליו לטהרו מטומאת המת, ועי"ז זכה למה שזכה'.

לכן כתוב 'זאת חקת התורה', כי זהו החק של כל התורה כולה, לקחת פרה אדומה תמימה, ובכל פעם שנטמאים, יטהר עצמו עם אפר פרה, זהו חק לכל קניין התורה כולה.

זאת חקת התורה (יט, ב)

פרש"י ז"ל לפי שהשטן שאומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחרי'.

מפרש בזה בדרך רמז הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע (מובא ב'מרגניתא טבא') שבשעה שאדם רוצה לעשות איזה מצוה מיד בא אליו היצר בטענה "מה המצוה הזאת" פי' מה שתעשה כעת הרי אינה מצווה כלל, ואינה נחשבת כלום לפני הבורא ית"ש, בשביל החלישו ולמנעו מלעשות את המצוה. אבל אם כבר עשה את המצוה אז יבא אליו היצר בטענת "מה טעם יש בה" דהיינו שמכניס בו גאווה שטעם טעם מצוה גדולה כזו.

ידוע מה שכתבו המפרשים שזהו מה שמבקשים "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו" דהיינו מטענות היצר לפני המצוה ולאחר המצוה.

וכפי המסופר (מובא ב'ברית אברם' פרשת וישלח) על הרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל שאמר פעם שאחר התפילה הגיע אליו היצר וניסה להכשילו בהרהורי גאווה שהתפילה היום היתה בכונה גדולה, והשיב לו, שלא יתכן שהתפילה היום היתה כדבעי כי הרי ביקש "והסר שטן וכו'", ובאם כעת אחרי התפילה מגיעה השטן, ע"כ שהתפילה לא נתקבלה...

וזה כוונת רש"י בדברי קדשו – אומר הרה"ק מפרמישלאן זי"ע – "שהשטן וכו' מונין את ישראל "מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה" דהיינו קודם ואחרי המצוה בטענות שונות בכדי להכשילו. והעצה לזה, כתב רש"י, על הטענה דקודם עשיית המצוה תשיב לו: גזירה היא מלפני" כך ציוה המלך וזה המצוה מחוייב אני לעשות גם אם אינה נחשבת. ועל הטענה לאחר המצוה של "מה טעם יש בה", תשיב לו: "ואין לך רשות להרהר אחריה".

ברש"י, לפי שהאומות והשטן מונין וכו' למה רק במצוה זו מונין את ישראל, ועוד, שהרי יש בזה טעם של ר"מ הדרשן ולמה נקראת חוקה? מתרץ הרה"ק רבי הירש מליסקא זצ"ל דאו"ה רוצים לעשות קטגוריא לישראל וכבר אז"ל מה דכתיב (ויקרא כב, כז) שור או כשב או עז כי יולד, למה קראו שור, הלא רק עגל יולד, אלא שלא להזכיר העגל קראו שור. ואחר שטעם מצות פרה "תבא אמה ותקנה צואת בנה", מונין האו"ה את ישראל לומר מה טעם המצוה בכדי שיוזכר עוון העגל, ע"כ אמרה תורה חוקה חקקתי גזרה גזרתי ואין לך רשות לומר הטעם. (אור שרגא, וכן הוא ב"ארח לחיים" מזלוטשוב)

ולקחו לטמא מעפר שריפת הפרה (יט, יז)

במדרש: "בקש קהלת למצוא דברי חפץ, בקש להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב יושר דברי אמת".

כתב החיד"א (יוסף תהילות פרק ע"ב): טעם פרה אדומה היה מבקש שלמה לידע, ולא נתגלה אלא למשה רבינו ע"ה, ופירשו רבני אשכנז דהכונה דשלמה חשב שהטעם שנתגלה רק למשה הוא מפני ששמו של משה רמזו בתיבות מעפר שריפת הפרה, ופשפש ומצא שמו רמזו בפ' פרה דכתיב לטמא מעפר שריפת החטאת ר"ת שלמה, ועל סמך זה היה טורח למצוא טעם פרה אדומה, וזהו בקש קהלת למצוא דברי חפץ כלומר לדעת טעם פרה אדומה בטענה ששמו רמזו כאמו' יצאת ב"ק ואמרה וכתוב יושר דר"ת לטמא מעפר שריפת החטאת ביושר הוא למשה ודוקא למשה היה מגלה טעם פרה.

(יוסף תהילות)

וירם משה את ידו ויך את הסלע במטוה פעמים ויצא מים רבים (כ, יא)

בתיבת "סלע" יש שלש אותיות סמ"ך למ"ד עי"ן, ואם תכה את האותיות הראשונות והאחרונות, דהיינו מאות סמ"ך תשליך את הס' והך' וישאר בידך רק מ'. וכן מאות למ"ד, תשליך ה' והד' וישאר בידך מ'. וכן עי"ן, תשליך הע' והנ' וישאר בידך י'. והי' "מים" וזה שנאמר ויך את הסלע פעמים היינו שהשליך מן האותיות סלע בכל אות שתי אותיות כנ"ל ויצא "מים", וזה מה שאמר הפייטן בתפלת גשם על הסלע הך ויצאו מים.

קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע וגו': (כ, ח)

כתב הר"ן (הדרוש השמיני) שהש"י לא אמר אליו שיכה הסלע במטה כלל. אבל אמר אליו קח את המטה ודברתם אל הסלע, רצה שיהיה המטה לפני הסלע. כי המצאו שם היה עוזר על נתינת מימיו מפני הכח שנתן בו הש"י. אבל לא צוה שיכה הסלע להיותו בלתי צריך לזה, מפני שכבר היה מוכן לכך יותר מהפעם הראשונה, מאשר יצאו ממנו מים רבים זמן רב אלא שעתה נסתם. ולשון הכתוב יורה על זה הוראה שלמה. שבתחלה אמר "והיכה בצור ויצאו ממנו מים". אבל עתה אמר "ונתן מימיו" כאלו הוא אומר שיתן המים הטמונים בתוכו, אלא שעתה עמד איזה דבר בפניהם וסתם מוצאם.

הנה אם כן בפעם הראשונה הצריך הש"י להכות הסלע במטוה, ובפעם השנית לא הצריך כך, אבל שיעמוד המטה בפני הסלע.

והמשל אצלי [בזה] הוא לתינוק אשר בתחלת למודו יכהו מלמדו במקל ורצועה, ואחרי אשר לומד, אם יסיח דעתו די לו בהראות לו הרצועה. עכ"ל.

ולפי זה נתיישבו כמה משאלותיו של הרמב"ן. דבפעם הראשונה היה צריך להכות על הסלע כאותו תינוק שבתחילת לימודו צריך להכותו במקל וברצועה. אבל אח"כ די להראות לו את הרצועה - וכבר נרמז התלמיד ומבין את כוונת הדברים. ועל כן אמר לו הקב"ה למשה שיקח את המטה עמו - אבל לא יכה בו - אלא ידבר אל הסלע, ומכיון שכבר הורגל הסלע במשך ארבעים שנה להוציא מימיו - די לו ברמז כדי להמשיך וליתן מים.

(להעיר להורות ולהשכיל)

קח את המטה.

בפ' זה רבו הדיוקים: א) מכיון שנאמר "ודברתם אל הסלע", מה צורך יש במטה ברגע זה? ב) "והקהל את העדה" ובה"ב (כלומר בסיני) צוה רק: "וקח אתך מזקני ישראל"? ולא עוד אלא, שלפי חז"ל נעשה נס ועמדו כל ב"י "אל פני הסלע", ומועט החזיק את המרובה (רש"י), ולאיזה צורך עשה ה' את הנס הזה? ג) "אתה ואהרן אחיך" – למה צירף הקב"ה בזה את אהרן, הלא בין לדבר אל הסלע ובין להכותו די היה במשה לבדו? ד) "ודברתם אל הסלע" – למה

בחזרה נאמר "והכית בצור" וכאן "ודברתם" (ה) "לעיניהם" – ובכל מקום נאמר "ודברת באזניהם" וכדומה. כי האזן היא המקבלת את הדיבור ולא העין? (ו) "ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" – נראה ככפל לשון? (ז) אצל ונתן נאמר "מימיו" ואצל "והוצאת" – סתם 'מים' (ח) התחיל בלשון רבים "ודברתם אל הסלע" וסיים בלשון יחיד "והוצאת ... והשקית"?

ונקדים דברי הילמדנו, ודברתם אל הסלע שנה עליו דבר הלכה א' או פרק א', היינו לא שמשה ידבר אל הסלע שיתן מימיו, אלא שיטנה עליו דבר הלכה או פרק א' לבניו, שישמעו כולם את דברי התורה (ולצורך זה היה הכרח, שיעמדו כולם "אל פני הסלע") ואז "ונתן – הסלע – מימיו", לא מים חדשים, אלא המים שהיה נותן כל מ' שנה לבי' בזכות מרים ושנפסקו עתה במיתתה, יתן עתה מחדש בזכות לימוד התורה של כל ישראל. וכבר העירו בהעמק דבר (הנצי"ב) , שעצירת המים של הסלע דומה לעצירת גשמים בעון הדור והתקנה לזה תורה ותפלה (היחידים – רבנן – מתחילין ומסיימין את התעניות בשעת עצירת גשמים – תענית י', י"ב). ובמגילה ד"ב אמרו, שתלמוד תורה דרבים גדול מהקרבת תמידין, וביארו שם ברש"י, דהיינו ת"ת של כל ישראל. ולפיכך צוה ה' להקחיל את כל העדה ועשה נס, שהחזיק הסלע את כולם, ויהיה זה ת"ת של כל ישראל. ובזכות זה יתן הסלע את "מימיו". אבל דוקא אם כל ישראל ישמעו את דברי התורה בעיון רב ע"מ לקיים תורה לשמה, וזה שנאמר "ודברתם אל הסלע (אולי הכוונה תרמוז 'אל הסלע – אבן – יצר הרע המוסר את לב האדם מאחורי ה', ושבדברי תורה תבלין לו, כנאמר "הלא דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע) לעיניהם" – הרוחניים של ב"י, שיתרגשו מדברי התורה והמוסר, שתדברו על הסלע (וכנאמר "ובמרירות תאנח לעיניהם" {יחזקאל כא} שהכוונה לעיני הרוח) ויתפללו כל ב"י על המים: "ונתן מימיו". אבל אם לא יתמלאו התנאים האלה, אז הסלע שהיה נותן מימיו בזכות מרים שמתה וגם אין במקום זה זכות תורה ותפילה – לא יתן כבר מימיו, אבל אין לתת לבי' למות בצמא, אלא: "והוצאת להם מים מן הסלע". מים ע"י הכאה, וכמו שעשית בחזר, תעשה נס חדש ומים חדשים. ואת הכאה יעשה משה בעצמו (כמו בחזר) ולפיכך נאמר "והוצאת ... והשקית" בלשון יחיד. ולפיכך נצטוו משה לקחת את המטה, שמא לא ישמעו ב"י את דברי התורה והמוסר, שידברו משה ואהרן (בעירובין נ"ד מבואר, שמשה היה משתף את אהרן בלימוד תורה לבי'), אז יכה משה במטהו על הסלע ויוציא ממנו מים בהכאה, כמו בחזר (שהיה עוד קודם מתן תורה וא"א היה להוציא ע"י לימוד התורה).

ויעש משה נחש נחשת (כא, ט)

ויעש משה נחש נחשת לא נאמר לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה הקב"ה אמר לי נחש, אני אעשנו של נחשת, לשון נופל על הלשון, זה לשון רש"י מדברי רבותינו (ב"ר לא ח) ולא הבינותי זה, שהרי הקב"ה לא הזכיר לו "נחש" אלא "עשה לך שרף" אבל דעתם לומר כי הלך משה אחר שם העצם אשר לו והנראה בעיני בסוד הדבר הזה, כי הוא מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס, וחסרי הנזק במזיק החולי במחליא, כמו שזכורו (מכילתא ויסע א) בבוריה ה' עץ (שמות טו כה) וכן במלח אלישע במים (מ"ב ב כא) וידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארץ יסתכנו בראותם אותם או בראות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הבהמות השוטות אם יביטו במים יראה להם שם בבואת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד) וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם וכבר הזכירו דבר מנוסה מפלאות התולדה, כי נושך הכלב השוטה אחרי שנשתטה בחליו אם יקובל השתן שלו בכלי זכוכית יראה בשתן דמות גורי כלבים קטנים, ואם תעביר המים במטלית ותסננם לא תמצא בהם שום רושם כלל, וכשתחזירם לכלי הזכוכית וישתהו שם כשעה תחזור ותראה שם גורי הכלבים מתוארים, וזה אמת הוא בפלאי כחות הנפש וכשיהיה כל זה כך, ראוי היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וצוה הקב"ה למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם וידוע כי הנחשים השרפים אדומים העינים רחבי הראש שגופם כעין הנחשת בצוארם, ולכן לא מצא משה לקיים מצותו בשרף בלתי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשנו מדבר אחר היה דמות נחש ולא דמות שרף ומה שאמרו שן הלשון הנופל על הלשון, כי הזכרת השם בלבד תזיק והכלל, כי צוה השם שיתרגלו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אלא נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה:

אם נתן נתן את העם הזה בידי וגו'. (כא, ב)

פירש"י ז"ל "וישב הנגב – זה עמלק שנאמר (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון נתן את העם הזה ביד"י.

שמעתי בשם הגה"ק החי"ר הרי"מ ז"ע שהקשה למה לא שינו גם את מלבושם, כדי שלא יכירו כלל. ואמר שאם היו משנים גם לבושיהם. ובני ישראל הי' מבקשים להשי"ת שימסור כנענים בידם. היו נמסרים באמת. אף

שהמה עמלקים, כיון שהי' משנים לשונם ולבושיהם. הוי להו כדין כנענים ממש. אף שבתולדה היה עמלקים. ומזה יצא לנו מוסר השכל, שאם משנה ח"ו לשונו ומלבושו, כאחד מהעמים. הוא נחשב כאחד מהם.

(שיח שרפי קודש)

מאוצרות המגידים

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן: וירב העם עם משה ויאמרו לאמר ולו גוענו בגוע אחינו לפני ה': (כ, א-ג)

פרש"י 'כל העדה' שכבר מתו מתי מדבר ואלה פרושו לחיים. כי בכל התורה הלשון עדה הוא ציבור חשוב, כמ"ש בפרש שלח 'ותשא כל העדה' פרש"י סנהדראות. אך הלשון 'עם' הוא מדרגה פשוטה כערב רב.

הקשה הרה"ק מקלויזנבורג ז"ע בדזה הפסוק סותר את עצמו, כי פתח בלשון חשוב 'ויבואו בני ישראל כל העדה', ותוך כדי דיבור נאמר 'וישב העם בקדש', ממה נפשך, עדה או עם? וביאר ע"פ מה שהיה זקנו הדברי חיים רגיל לספר מעשה נורא עם אברך חשוב תלמיד חכם למדן וירא שמים, [א לאטישער אינגערמאן] שהיה אוכל 'קעסט' אצל חותנו שהיה איש פשוט מאד, ולא השיג כלל במעלת חתנו התלמיד חכם. אך זה האברך היה יושב ועוסק בתורה בכפר שהיה חותנו גר שם, ולמד בנגלה ובנסתר יום ולילה, וכולם העריכוהו מאד כי לא היה ת"ח כמיהו בכל אותו הכפר. עד שמרוב הכבוד שנתנו לו, התחיל לאחוז מעצמו.

וראה באחד הספרים שאם יושבים בהתבודדות ארבעים יום זוכים לגילוי אליהו, ואז עוד לא טעו לחשוב כמו היום שיכולים להיות זולל וסובא וגם לזכות לגילוי אליהו, לכן החל לפרוש עצמו לגמרי מעוה"ז וסגר את עצמו מ' יום באיזה חדר ועסק בתורה יומם ולילה בריציפות.

ויהי ביום הארבעים באשמורת הבוקר, ויעבור הגוי חוטב העצים של אותו הכפר סמוך לדלת אותו החדר, וכיון שבחוץ היה הכפור גדול, ביקש חוטב העצים לחמם את ידיו בתוך החדר, ויפתח את דלת החדר. וזה האברך הבין בוודאי שזהו אליהו הנביא שהגיע אליו בצורת גוי חוטב העצים, וכיבד אותו בכבוד גדול, וכבדו לשבת, וכיבד אותו בכוס של אליהו, ומזג לו כוס גדול של יין לשתות, ולאחר ששתה הגוי, בירך אותו בפולנית בהתלהבות גדולה, וענה האברך אמן על ברכת אותו גוי, ואח"כ חטף ושתה שיירים מכוסו של 'אליהו הנביא'. ואח"כ יצא הגוי לדרכו. וחזר האברך ללימודו בהרגשת התעלות ושמחה שזכה לגילוי אליהו הנביא, אשרי מי שראה פניו בהקיץ, וגם זכה לקבל ממנו ברכה.

בהמשך היום פגש אותו הגוי את חותן האברך הנ"ל, שהכירו היטב, וסיפר לו איזה חתן טוב יש לך, היום לפנות בוקר רציתי לחמם עצמי קצת, ונכנסתי לבית חתן, ותיכף כיבד אותי בכוס גדול של יין וכו'. והנה אותו האברך לא יכל להתאפק מלספר שהיה לו גילוי אליהו [כמו שכתב בהקדמת השב שמענתות שגם אם יזכה אדם לעלות לשמים ולשמעו תורה ממתיבתא דרקיעא, לא יוכל להשיב נפשו לפני שייספר לחבירו מה שזכה לראות כשעלה למעלה וכו'] ואכן סיפר לחותנו את הסוד שזכה היום לפנות בוקר לגילוי אליהו. תיכף ששמע חותנו את דבריו, קפץ ממקומו כנשון נחש, גואלד, הרי זה היה הגוי חוטב העצים, הרי שתית יין נסך רחמנא ליצלן, עכשיו צריך להכשיר את כוס של אליהו.

כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע יו"ד ברמ"א מי שנכשל ביין נסך צריך להתענות כמה וכמה תעניות לכפר עוונות שנכשל בשוגג ביין נסך. וענה שכיון שעלה בדעת האברך שהוא ראוי לגילוי אליהו הנביא, הרי אמרו בגמ' סוטה שכל מי שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה, ומדה כנגד מדה, כיון שהיה גס רוח מעין ע"ז, סיבבוהו משמים שיכשל ממש ביין נסך. כי אסור לאדם ללכת בגדולות ונפלאות למעלה ממדרגתו, כשהוא עניו ושפל ברך אין עולה על דעתו שהוא ראוי לגילוי אליהו.

בזה מיישב הקלויזנבורגער רב את לשון הפסוק הנ"ל, הגם שאסור לנו לדבר על דור המדבר ועל דור באי הארץ, אין לנו שום השגה בעוצם מעלתם, אך בדרך מוסר י"ל שכאן לאחר שכבר כלו מתי מדבר ונשארו רק הדור באי הארץ, עלה בדעתם שאנו אין אנו כמו אבינו וזקננו שלא עמדו בנסיונות המדבר, ונאמר בהם 'ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי', אנתחן כן חזקים וראויים להכנס לארץ ישראל. ואנחנו בבחינת 'עדה שלימה', חסידים ואנשי מעשה בלי חסרונות. וכיון שלא הרגישו בענה ושפלות הרוח, באותו רגע ובאותו פסוק כבר הם מכונים 'וישב העם בקדש', וכבר ירדו ממדרגתם. ומתה מרים הצדקנית. כמ"ש בחובות הלבבות שער התשובה פ"ח שמי שהוא שלם ומושלם, אז צריך להתיירא מאד מהנסיונות שיש למי שחושב שהוא שלם. כמו שאמר החכם לתלמידיו, אם לא היה לכם חטאים, הייתי מתיירא ממכם יותר מהעבירה שהיא גדולה מכל העבירות, והוא עוון הגאות. כי כשאדם חטא, ולא התפלל כראוי, הרי מסתובב כשפל וכנענע, אך כשמצליח ועולה, ורחב לבבו, אזי צריך מאד להזהר מגאווה.

וחז"ל דרשו 'ולא היה מים לעדה', שלא היה להם תורה. ובגמ' דרשו 'למה נמשלה תורה למים' שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כמו שלמדו חז"ל משירת הבאר, ומבמות הגיא, מי שהוא נמוך וקטן, אצלו מאיר אור התורה. מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. (הגרמ"י רייזמן)

להקדישני (כ, יב)

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמיים בעולם. זאת נלמד מהמכתב שקיבלנו מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת השכונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונם להתקרב לבוראם ולקדש את שמו.

הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה, כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה - כשרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר.

בין ילדי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא כשרוני בעליל. אנחנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המינן המדויק מתי לעודד ומתי לדבר, ומתי לעשות גם את ההיפך.

אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצאים שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השלחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכניסו אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי נחמדים, הגורמים לו בושה.

גם כאשר לא מדובר בוויכוח משפחתי, ליד השלחן, אלא סתם בחילופי דברים בין האחים, ובפולמוס שגרתי המתנהל בכל בית בישראל, הוא אינו מפגין כישורי הבנה מבורכים, ואז באות התגובות הטבעיות כמו 'אתה טיפש', 'אי אפשר לדבר איתך על שום דבר', ואלה עוד התגובות הנחמדות...

למותר לציין שגם בלכתו לחיידר, סופג הילד מנה גדולה של עלבונות מחבריו, הלועגים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בכיתה, ושואל שאלות שאינן חכמות. אם בבית, אצל האחים, המצב הוא כזה, על אחת כמה וכמה שילדי הכיתה מלעגים עליו ומזלזלים בו.

לקח מאלף לכל הורה

כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינוי הגנאי, אלא המשיך בשגרת חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד.

והנה, בחודשים האחרונים - ממשיך הת"ח במכתבו - הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן דהוא, הוא לוחש דבר מה בפיו. ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה.

בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דוקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הילד, ולשאלו אותו על כך.

והבן השיב, ומתשובתו יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרוחנית שלו, ובעצם - יש כאן לקח מאלף לכל הורה, שיידע שאסור לזלזל באף ילד מילדי, וגם אם הוא איננו כשרוני במיוחד, הקב"ה טבע בו תכונות אחרות שבהן הוא יכול להעלות את עצמו לפסגות שיא, לא פחות מכל ילד כשרוני אחר. והדברים פשוטים.

הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לידיו הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממון הגר"ח קניבסקי שליט"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו על ידי כך לחבורת הקודש של 'הנעלבים ואינם עולבים' - זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה.

במאמר מוסגר נציין שאכן הבאנו שם כמה סיפורים על אנשים שנושעו בצורה על טבעית, לאחר שחיפשו אדם העונה על התואר הנ"ל, וביקשו ממנו ברכה. הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק הענין, וידעתי - מנסיוני האישי - איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעליבו. וידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב.

ולפתע פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום ורב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה הנעלבים ואינם עולבים, הרי יכולתי לברך את כל מי שזקוק לישועה.

משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי לישועה.

ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות על שמותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משנן את השמות הללו בעל פה (מדהים!!! ילד בן 9!!!) וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, אני מתפלל מיד להשי"ת שירחם על החולים הללו.

אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפי הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכתי אותו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא איננו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי כפליים.

לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהיודע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד יציל את כישוריו הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת. (ברכי נפשי)

"דאמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל" (ברכות סג):

נשמע ארבעה פשטים על דברי חז"ל: "אדם כי ימות באהל - אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה". ראיתי דבר התעוררות בשם כ"ק הרבי מויזניץ (שליט"א) [זצ"ל]:

"כי לא ידע האדם את עיתו" זו הנהגת שמים - אדם לא ידע מתי ימות. דוד המלך ביקש מהקב"ה "הודיעני" ה' נאות גלות לו רק משהו אחד, כי ימות בשבת, יותר מכך אין אפשרות גלות - "באיזו שבת לא הודיעו". "ואדעה מה חדל אני - אמר לו: בשבת תמות" (שבת דף ל')

נתאר, מה היה אילו לא היתה גזירה כזו - שלא ידע האדם את עיתו - אלא, היינו מקבלים מידע מדויק באיזה יום כל אחד ימות, מה אדם היה עושה באותו יום? "הרי הפריז'ידר ריק?", היה חושב לעצמו ורץ לקנות כמה עגבניות ומלפפונים ושיזיפים, "גם בבנק צריך לסדר כמה עניינים בחשבון" ומזדרז לבנק לפני שיסגר, כן? האמנם?! חס ושלום! לא עגבניות, לא בנק ולא בנות - כי "היום, היום האחרון שלי, אוי! מחר אין", והיה תופס בכל כוחו כל שניה. "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" אם יחשוב תמיד שמא אני הולך למות - ממית עצמו עליה - ממילא אין לי רגע מיותר וזמן של בטלה וכך התורה מתקיימת בידו.

כי ימות - בשעת מיתה

הגמ' דורשת עוד "אדם ימות באהל - אפי' בשעת מיתה יעסוק בתורה" גם באותה שעה, אפילו באותם רגעים צריך ללמוד. על החתם סופר מסופר כי לפני יציאת הנשמה נכנסו ה'חברא קדישא' לחדרו, הם דיברו ושוחחו בקול לגבי כמה עניינים לפתע שמעו את קולו "מדוע מפריעים לי?! (אני כעת באמצע הלימוד), וואס שטערן זיי?"

הגר"א נפטר בסוכות עם לולב ואתרוג בידו. כפי המסופר, מתחילת מחלתו הוא מיאן להכניס רופא לחדרו ועל פי לשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" אך יומיים לפני הסתלקותו, כאשר בני הבית ביקשו בתחנונים שיאות להכניס רופא, הבין כי בני המשפחה בצער רב, הסכים, למענם, שיכניסו רופא. הרופא טיפל בו עד פטירתו. שעתיים לפני פטירתו נכנס אחד התלמידים ושאל את הרופא "איפה זה אוחז?" כמי ששואל מה מצבו. הגביה הרופא את ראשו: "איפה זה אוחז, אתה שואל? במסכת כלים... אני שומע שהוא חוזר כעת על משניות ממסכת זו" אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה! - "ימות באהל".

הוא ימית עצמו אם יחיה באוהל

לצערי נאלצתי לשהות רבות בארצות הגולה, ולנסוע הלך חוזר פעמים רבות, כמובן שנסעתי במטוס.

באירון למעלה ישנה "מחלקה ראשונה" - למטה, צפוף מאד. כיון שלכל מקום יש משמעות של כסף - הם מרבים במקומות ומצופפים, אבל למעלה - אוה! לכל אחד כורסה עם חמש וחצי קפיצים, יש אוירונים ממש כמו בני מלכים - לכל אחד יש רשות היחיד בפני עצמו, פלאי פלאים - מלכות'דיג. והי היום, פעם אחת, ביקשתי רשות מאחד האחראים כי יתנו לי לראות איך נראה שם בקומה שניה למעלה (במחלקה ראשונה). אמרו לי שם יושבים ה'בעסערע מענטשן'... ביקשתי והשגתי אישור לרגע קצר. עליתי. ראיתי כי אכן לא רע שם, נישט קשה... ירדתי למטה ופגשתי יהודי שהכרתי אותו קצת, איש אמיד ובעל יכולת. הייתי קצת בהתפעלות מההבדל הקיצוני המשמעותי בין המחלקה העליונה לעומת התחתונה, ופניתי אליו: "אתה יושב פה?! מילא אני וכמותי, אבל אתה כן יכול להרשות לעצמך להוסיף כסף ולקנות מקום יותר מרווח עם כורסה וכו'" ואכן מה זה בשבילו עוד כמה מאות דולרים. הוא הביט עלי והגיב בתרעומת (באידיש): "וכי חסר דעה אני, האם אתה חושב כי אני משוגע?!"

"למה משוגע, חלילה, הרי למעלה כל כך טוב?" שאלתי.

"כמה זמן נוסעים כאן שנים עשרה שעות או שלוש עשרה - כולל ההפסקה בהולנד, אנו מתעכבים בדרך עוד שעה. וכי לשם כך אזרוק סכום כזה של כסף

נקב בסכום) וכי משוגע אני, האם כדאי?! בשלמא אם היית אומר לי על נסיעה שבועיים למיאמי ביץ' נו, אז הייתי חושב ומביין... אמרתי לעצמי, רגע רגע, שבועיים למיאמי ביץ' אף הם כלום - חולפים עוברים, ואם מתבוננים מעט מבינים, כי כל שבועים השנים חולפות עוברות. תחשבו נא - מביטים עשר שנים אחורנית, היכן הן נעלמו לכם - חלפו והלכו כחלום יעוף, וכמה עשר שנים יש בכלל חיי האדם, שבע פעמים אותן עשר שנים שעברו כחלום יעוף. זה העולם! וכפי שאמר אותו עשיר "וכי אני חסר דעה, להשקיע כל כך בשביל זמן קצר כזה?!" לכן כדאי להכין רק לקביעות לא לארעי. התורה אומרת אדם כי ימות באהל, היכן אדם מת? באהל בביתו הארעי כלומר העולם הזה, אבל שם - בעולם הבא אין מות, הכל קבוע ואיתן "כי הולך אדם אל בית עולמו" בית! מצבו קבוע בבית. רבותי. שם זקוקים לסלון טוב, כלים נאים ודירה נאה. אך כאן באהל הארעי, אין צורך להשקיע. כי אנשים חכמים לא משקיעים בארעי. ידוע מה שהחפץ חיים השיב לאותו תייר שביקר בביתו: אמרו לו לאותו תייר כי הוא עתיד להיכנס לבית גדול הדור - רבן של ישראל, כאשר נכנס ראה כי ממש גיפערלאך (נורא), במקום כיסאות - יושבים על ספסלים, בית פשוט וישן "וכי כך נאה ויאה?!" השתומם הוא ושאל את החפץ חיים:

"רבי יש דבר שמאד מעיק לי, תראה באיזו דירה אתה חי ובאילו רהיטים אתה משתמש, מדוע?"
"במה באת עד ראדיון?!", שאל החפץ חיים במתק לשונו, "על מה ישבת ברכבת שנסעת בה עד איישישווק? (משם היו נוסעים בעגלה עד ראדיון) וכי היה לך ברכבת מזונו מפואר? א"כ מה לך להתלונן עלי בשעה שגם אתה ישבת כך בקרון?!"
צחק העשירי: "זו נסיעה בסך הכל. שהרבי יבוא אצלי לבית, וכבר יראה מה יש לי - על מה אני ישן, יושב, ומה אני אוכל, רכבת היא סך הכל דורך פארנדיג = בנסיעה עוברת."

"גם אני בסך הכל בנסיעה... תשעים שנה בנסיעה" סיים החפץ חיים, ופני העשירי נבוכו.
כאשר יודעים כי אנו ב"אהל" ארעי - לא עושים עסק מהעולם הזה, מכינים כורסאות לעולם הקבוע.

הרבי ר' שלום המחיש פעם, פלאי פלאים נורא. על פלוני שהחליט לצאת לגור באמריקה, הנסיעה כידוע, ארכה כמה חודשים באוניה. הבין אותו מהגר כי באמצע הנסיעה תהיה תחנה של שבועיים בצרפת "כיצד אסתדר שבועיים בשפה כל כך קשה" - צרפתית הרי קשה לקלוט: לו, לו, לו, טוב החליט, "אלמד יומם ולילה צרפתית" והיה שמח וטוב לוב.

לעג לו אחד מחבריו "איפה הראש שלך? וכי אנגלית אתה כבר יודע, הרי סוף סוף אחרי אותם שבועים הינך נוסע לאמריקה. שם תגור. וכי כבר למדת אנגלית?" "טוב, אך היכן אהיה קודם. הלא בצרפת, א"כ קודם אעשה הכנות לצרפת, אח"כ נכין כבר בשביל אמריקה" השיב ב"חכמתו". הבנו? כל שלושת החדשים היה עסוק עם הלולו לו לו לו, צרפתית. מילה באנגלית לא ידע. בשביל השבועיים הכין ולשבעים שנה לא הכין, גיוואלדיג, אה, ישמע חכם ויוסף לקח.
"עכשיו אני מת - אח"כ אחזור לחיים"

על הפסוק הזה אדם כי ימות באהל - "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", אמר החפץ חיים דבר פרקטי כל כך. תיבל את דבריו במעשה: היה יהודי שהחליט "עד כמה אני חייב לעשות לעולם הזה, הבה נכין ג"כ לעולם הבא". נו, מה עושים? הנה, חשב לעצמו "בבית הכנסת הקרוב מתקיים שיעור בין עשר לשנים עשרה בבוקר אלך לשם". טוב, מה עושים עם החנות? התחילו הספיקות. "אבל, אני רוצה לדאוג לתכלית. אני הולך לשיעור!" החליט. זהו. כך עשה. והדבר נמשך שבועות וחודשים ולא נודע שום דבר. יום אחד אשתו היתה צריכה לדבר איתו בשעה עשר וחצי בבוקר, היא הגיעה לחנות, והוא אינו, "מסתמא היה צריך ללכת רגע" חשבה. דבר נורמלי הקורה. המתונה שעה ארוכה ואינו חוזר. ממתינה, מחכה חצי שעה, שעה, שעה וחצי - עד שתיים עשרה! והנה הוא הגיע. "איפה היית? לא ידעתי היכן לחפש, ודאגתי כל כך!"

"מה הפירוש, איפה הייתי? כל יום כך - יש כאן ממול בית כנסת, יש שיעור ולומדים תורה מעשר עד שתיים עשרה - אני שם".

היא תפסה את הראש, "וכי יצאת מדעתך, חסר משוגעים אנכי? באמצע היום! תראה מה הולך כאן! הכל חי ותוסס, מרויחים! עושים כסף! ואתה סוגר באמצע?! היא החלה לעשות סקנדל "וכי ידוע לך כמה קונים היו והלכו בפחי נפש?" צעקה בסערה.

"רגע, רגע, פנה אליה, לא לצעוק, הרגע, יש לי משהו להגיד לך. נו, בסדר". רצוני לשאול אותך שאלה:

מה היה אם במקום לבוא לכאן בעשר ורבע, היית מקבלת טלפון הביתה כי רחמנא ליצלן בעלך קיבל אירוע, ולקחו אותו לבית החולים... ודאי היית ממחרת לבית החולים - מתרוצצת ממקום למקום, טיפול נמרץ וכו', אחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ש'ברוך דיין האמת', הוא כבר לא חי. וכי גם אז היית נכנסת וצועקת לעומתי: "האם מצאת לך זמן עכשיו באמצע היום למות, וכי

"אדם כי ימות באהל" – באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כחותיו, כל מעייניו – בתורה הקדושה, תורת חיים. בצעירותי למדתי בישיבה קטנה של פוניבז'. פעם בא הרבי רבי שלום שבדרון זצ"ל למסור 'שמועס' לבחורים, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא. הוא אמר שהבריסקער רב אמר שאת הסיפור הזה צריך ללמוד בחברותא! הוא שמע את הסיפור הזה מרבי חיים בריסקער, ששמע מה"בית הלוי", ששמע מרבי איצלקע וואלוזינר, ששמע מרבי חיים וואלוזינר – תלמיד ה"שאגת אריה".

וכך סיפר:

כידוע, ה"שאגת אריה" היה עורך גלות. היה לבוש כעני ואביון, נודד מעירה לעירה ומתאכסן בבתי יהודים שהלינו אותו בביתם ונתנו לו מעט אוכל. כמוכן, איש לא הכירו, כולם סברו שהוא איש פשוט.

פעם התאכסן אצל משפחה אחת. נתנו לו לאכול צלחת מרק. בעודו שקוע בעולמות עליונים נשפך מעט מרק על השולחן. כעסה בעלת הבית והתחילה לגעור בו: "מדוע לכלכת את המפה, אתה לא שם לב איך אתה אוכל?!"

צעקותיה של האשה העירו אותו ממחשבותיו והחזירוהו לקרקע המציאות. הוא שאל לפרש הצעקות, ואמרו לו שהן כווננו כלפיו... הוא לא הבין על מה ולמה, ובעלת הבית שבה והסבירה לו...

כששמע זאת, התנצל על מעשהו, קם מהשולחן, הודה למארחיו על הכנסת האורחים, נטל את שקו ובו מעט ממטלטליו - ועשה דרכו לשוב לעירו. קץ לגלות! תלמידיו הופתעו לראותו שב מהגלות מהר מן הצפוי. ובקשו לדעת מה הסיבה שקיצר את גלותו.

סיפר להם את המעשה באותה בעלת הבית שגערה בו על ששפך מעט מרק והכתים את מפת השולחן, ואמר כי בעקבות זאת גדע את גלותו.

תמהו התלמידים: "רבינו, תורה היא ולמודו אנו צריכים. ממה נפשך, אם יש צורך בגלות, וכי בגלל צעקה אחת של איזו בעלת בית שמים קץ לגלות?! וביותר קשה, הרי תכלית כל הגלות היא לשבור את המידות ולסבול בושות וביזיונות, ומה זו גערה של איזו בעלת בית לעומת כל הסבל והביזיונות שעוברים בגלות?"

אמר להם: "אסביר לכם פשר הענין. כשאני יוצא לגלות, כל זמני מוקדש לתורה ולעבודת ה'. זה עיקר מעלת הגלות. והנה, כשאותה בעלת בית צעקה עלי, באותו רגע הופרעתי מלמודי. נאלצתי להפסיק את עיוני בתורה ולברר את פשר הצעקה. ואם גלות גורמת לביטול תורה – אין לה ערך! על כן, תכף ומיד הפסקתי את הגלות ושבתי לעירי, לבית המדרש".

מה זה 'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"? כל כולו שקוע בתורה, מנותק לגמרי מהמציאות הארצית, ותוך כדי כך נפסק חוט המחשבה שלו לרגע אחד – זה ה'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"! והביטול תורה הזה של רגע אחד הוא סיבה מספקת לחסל את הגלות ולשוב הביתה!

נורא נוראות!

במלחמת העולם השנייה, במשך כמה שנים, שהו רבני ותלמידי ישיבת מיר בשנחאי. הם חיו שם בתנאים לא תנאים, החום היה נורא ואיום. חוסר הודאות לגבי גורלם של בני משפחותם שנשארו באירופה היה קשה. בישיבה בקושי היו להם גמרות וספרים. אבל כל זה לא הפריע להם לקיים את ה"אדם כי ימות באהל" בדרגה על טבעית. השקיעות שלהם בלימוד היתה מבחילה.

לאחר המלחמה הם הגיעו לארצות הברית, ומשם עלו לארץ ישראל. האניה ובה רבים מתלמידי הישיבה עשתה את דרכה במשך כמה שבועות מארצות הברית לארץ ישראל. מישוה מהנוסעים רצה לדעת היכן בדיוק נמצאת האניה, האם קרובים הם לארץ ישראל. הוא ראה את ר' חיים שמואלביץ מתהלך מהורהר על סיפון האניה, ניגש אליו ושאל אותו: "אוו האלט מען – איפה אוחזים? רוצה לומר, היכן האניה נמצאת כעת."

רבי חיים שמע: "אוו האלט מען", והוא משיב לתומו: "בשמעתא ג" – הוא אחז בשב שמעתתא..."

איפה אוחזים? – בסוגיא שבה אוחזים. אין משהו אחר!

סיפר לי בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף איתו איזו שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחרותו, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד.

הרעבעצין של הסטייפלר היתה מכינה את המאכלים "חזון איש" [בהלויתיה בקש הסטייפלר ברבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל להספיד. ר' משה מרדכי היה אז אברך צעיר כבן שלשים, וניסה להתחמק מזה. אמר לו הסטייפלר: "אינך צריך להאריך, תאמר רק שזכותה לשימש את אחיה הקדוש, החזון איש, במשך עשרות שנים, וגדולה שימושה יותר מלימודה"]

בימים ההם, הכל היה "אייגענע" – תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא איפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמוכן, הסטייפלר עצמו, שאגב, היה בעל כח.

משה רבינו זכה לדרגה אליה לא זכה אף ילוד אשה, כאשר היה בשמים ולמד תורה מפי הקב"ה עצמו, ושם שמע הלכה בשם רבי אליעזר – "פרה בת שתיים, עגלה בת שנתה". הוא ביקש כי כשם שמצוות פרה אדומה קשורה אליו ונקראת על שמו, כך הוא רוצה שגם הלכה זו של פרה אדומה תהיה קשורה אליו, ותיאמר מפי יוצאי חלציו.

הנה לנו לימוד כיצד מקיימים מצוה בשלימות. משה רבינו החל במצוות פרה אדומה, ולכן ביקש שגם גמר המצוה יהיה בחלקו, כדי שתיקרא על שמו. ואפילו ההלכה הנאמרת במצוה זו, תיאמר על ידי יוצאי חלציו, וכל זאת כדי לקיים מצוה בשלימות.

מספרים כי כאשר הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל הי"ד לארצות הברית כדי לאסוף כסף לשיבתו בברנוביץ', היה בידו פתק עם שם של נדיב אחד, איליו רצה להגיע. הוא שאל את מארחו כיצד הדרך למקום מגוריו של הנדיב, והלה אמר לו כי מדובר בדרך ארוכה, ואם רק ימתין קמעה עד שיגמור לאכול פת שחירת, יקח אותו לשם.

רבי אלחנן סירב לכך, ואמר לאותו מארח כי ברצונו ללכת לשם רגלי, אך הלה סרב בכל תוקף ואמר לר' אלחנן כי הדרך ארוכה מאוד, ובשמחה יסיעו לשם ברכבו מיד לאחר שיגמור לאכול. הויכוח נמשך ביניהם כאשר ר' אלחנן מתעקש ללכת רגלי, והלה מפציר בו להמתין עד שיקח אותו ברכבו. לבסוף 'נכנע' ר' אלחנן והסכים להמתין עד שהלה יקח אותו.

הדרך אכן היתה ארוכה, והנהגה מראה כל העת לרבי אלחנן כמה ארוכה הדרך, ומביע את שמחתו על שזכה להסיעו ברכבו.

לבסוף הגיעו למחוז חפצם, לפתח הרחוב בו התגורר אותו גביר, אלא שהרחוב היה חד-סטרי ולא ניתן היה להיכנס מאותו כיוון.

הנהג הצביע לעבר ביתו של הגבר ששכן באותו רחוב, ואמר לר' אלחנן שהוא יכול לרדת מהרכב ובמרחק הליכה קצר יגיע לבית הגביר. אבל ר' אלחנן נותר לשבת ברכב.

בתחילה חשב הנהג כי ר' אלחנן מן הסתם שקוע בלימוד ואינו שם לב לדבריו, ושבו פנה אליו שידר, אבל ר' אלחנן אומר לו לתדהמתו: "הרי עדיין לא הגענו, יש עוד כמה בתים עד לבית הגביר".

אמר המארח: "אכן, צריך מעט ללכת, אבל בסך הכל מדובר בהליכה קצרה ביותר, ואין אפשרות להכנס לרחוב להגיע עד הבית".

שאל אותו ר' אלחנן: "האם אין כניסה לרחוב מצד אחר?" והלה השיב: "יש כניסה מהכיוון השני וזה קצת סיבוב כדי להגיע לשם".

"אם כן – אמר לו ר' אלחנן – תעשה סיבוב ותביא אותי בבקשה עד הבית!"

היהודי נרעש לגמרי. אינו מבין כלל. הרי ר' אלחנן התעקש לעשות את הדרך הארוכה רגלי, ועכשיו הוא מסרב ללכת אפילו מרחק קצר כל כך. אבל הוא אינו שואל שאלות, עושה את הסיבוב, ומגיע עד הפתח של הבית ורגע לפני שר' אלחנן יורד, הוא לא יכול להתאפק ושואל אותו: "כבוד הרב, אני שמח על הזכות שנפלה בחלקי להסיע את הרב למחוז חפצו, אבל תורה היא וללמוד אני צריך. בתחילה רצה הרב ללכת מרחק כה גדול, וסרב שאני יסיע אותו. הייתי צריך להתחנן לפני הרב שייסכים לך שאביא אותך למחוז חפצו. והנה, כאשר כמעט הגענו, ונותר מרחק כה קצר, סרב הרב לרדת ואמר לי לעשות סיבוב שלם ולהביא אותך עד פתח הבית, מה פשר הדבר?"

אמר לו רבי אלחנן: "אכן, צודק אתה בדבריך. באמת לא רציתי לנסוע. איך דרכי ליהנות מאחרים. אבל אתה התעקשת וזכית במצוה זו להסיע אותי אל מחוז חפצי. אולם, אם כבר מקיימים מצוה, צריך לעשות אותה בשלימות. מצוה שלא מקיימים אותה בשלימות, חסר בכל המצוה. אם כבר הסעת אותי את כבוד הדרך הארוכה הזאת וזכית במצוה, מן הראוי שתזכה לעשותה שלימות, ולהביא אותי עד מחוז חפצי ממש. כי מצוה בשלימות היא מצוה שונה לחלוטין!"

יש שלימות במחשבה, בכונה לשם שמים, אבל יש שלימות במעשה. משה רבינו רצה לקיים את מצוות פרה אדומה בשלימות. להתחיל ולסיים אותה, ולזכות שמי שמלמד את דיניה, יהיה מיוצאי חלציו. (יחי ראובן)

יש להוסיף למאמר זה מה שביאר בספר "ציוני תורה" לבאר את מאמר חז"ל (ברכות י, ב) "ונשים לו שם מטה ושולחן וכסא ומנורה אמר אביי ואיתימא רבי יצחק הרוצה להנות יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו".

שהנה יש להבין את כוונת חז"ל בזה. שמדוע אסור לו ליהנות רק במקצת? אלא, כפי שכבר הקשה במהרש"א שם שמצינו בכמה מקומות שאין ליהנות מאחרים וסמכו זאת על הפסוק שונא מתנות יחיה, ומחלק שם בין גמילות חסדים לאורח לסתם הרוצה ליהנות מחבירו. עיי"ש

היוצא לנו שזה שאינו נהנה מאחרים מקיים בזה מצווה, לכן אמרו חז"ל שיש לקיים המצווה בשלימות, ולא ליהנות כלל. אמנם מאידך גיסא, כאשר כן נהנה מחבירו, כגון שנמצא בדרך, אז יש לו ליהנות כאלישע בכדי שלמארח תהיה המצווה בשלימות.

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את המגאה. הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלימוד ...

הבחור נגש אליו ונסה לפתוח איתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באמצע הלימוד ..."

כן, גם כשמכנינים חמאה אפשר ללמוד ... להכות בכלי - ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחויב המציאות - אין זמן שהוא פנוי מתורה.

"אדם כי ימות באהל!"

אומרת התורה: "ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמרי בחשבון ובכל בנתיה: כי חשבון עיר סיחון מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנן"

זאת אומרת, 'חשבון' היתה שייכת למלך הראשון של מואב [התורה לא מזכירה כאן את שמו], וסיחון בא וכבש את המקום ממנו.

באה הגמרא במסכת חולין, ואומרת דבר שלכאורה הוא פלא, שמי שקורא אותו ברגע הראשון מקבל צמרמורת:

אומרת הגמרא {מסכת חולין ס, ב} - אמר ר"ש בן לקיש: הרבה מקראות שראויין לשרוף והן הן גופי תורה...

אומר רש"י - הרבה מקראות. יש שדומה לקוראיהן שהן ראויין לשרוף שלא היה לו לכותבם שאין להם צורך בתורה וגנאי הוא לחברן עם הקדושה.

התורה נקראת 'תורה', מלשון 'הוראה'. כל פס' בה, בא להורות לנו דבר מסוים. אבל אומר כאן ר' שמעון בן לקיש, שלא רק שיש פס' שלא באים להורות לנו שום דבר, אלא שלכאורה הם אפילו מיותרים! - ומהו א' הפסוקים האלה?

אומרת הגמרא {שם} - כיצא בדבר אתה אומר {במדבר כא-כו} כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא, והוא נלחם במלך מואב וגו' גם פס' זה נדמה כאילו נכתב ללא צורך, כי מאי נפקא מינה מהו יוצא ומה נלמד מדבר זה, ומה בא הכתוב להשמיענו? אבל גם כאן לאמיתו של דבר יש ללמוד הלכה מפס' זה,

וכך הוא ביאורו: דאמר להו שהרי אמר להם הקב"ה לישאל {דברים ב-ט} אל תצר את מואב ואל תתגרם במלחמה, ונמצא שהיה אסור לישאל לכבוש כלום מארץ מואב, ולכן אמר הקב"ה לייתי סיחון ליפוק ממואב יבוא סיחון מלך האמורי ויכבוש חלק מארץ מואב ויוציאה מידי המואבים, ועכשיו כבר אינה יותר בכלל ארץ מואב, אלא ארץ סיחון, וליתו ישראל וליפקו מסיחון ויבואו ישראל ויוציאה מסיחון. והיינו דאמר וזה מה שאמר גם רב פפי:

עמון ומואב טיהרו בסיחון שעי' כיבוש חלקים מארץ עמון ומארץ מואב בידי סיחון, הותרה ארצם ונטהרה לישאל, שהותר להם לכבושה.

אם נשים לב לדבריו של ר' שמעון בן לקיש, נראה שכתוב "הן הן גופי תורה" - איזה גופי תורה יש כאן?!

הביטוי של "הן הן גופי תורה", מופיע בכמה מקומות בש"ס; מופיע בגמרא במסכת שבת {לב, א} - **תניא רשב"ג אומר: הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה; מופיע במשנה במסכת חגיגה {י, א} - הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועירות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה.**

נשאלת השאלה - מה שייך הסיפור של סיחון שכבש את מואב כדי שיהיה לישאל מקום לגור, לגופי תורה - איזה מין גופי תורה יש כאן?!

באים חז"ל ומלמדים אותנו, שאם נבין את המסר הטמון כאן, נוכל גם להגיע למסקנה אילו גופי תורה מונחים בפס' הזה.

לאחר הפס' הזה, מגיע פס' שאמר אותו בלעם בן בעור - **"על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"; את הפס' הזה אמרו אבא ובן - בעור ובלעם בנו. היות וחשבון היתה עיר כ"כ מבוצרת ומואב היה בתוכה, חשש סיחון שמא לא יעלה בידו לכבוש אותה - לכן מה הוא עשה?! המין את בעור ואת בלעם בנו, לקלל את מואב כדי שיצליח סיחון לנצח את המלחמה ולכבוש את חשבון - וזה מ"ש "על כן יאמרו המשלים" - הגיעו בלעם ובעור ועודדו את החיילים - "באו חשבון" - תיכנסו פנימה לתוך חשבון! אתם תראו ש - "תבנה ותכונן עיר סיחון" - שהעיר הזאת תהיה לבסוף שייכת לסיחון!**

אם אלה הדברים, בואו ננסה להבין מה מונח מאחורי המלחמה הזאת:

בכל שבת קודש, אנחו אומרים מזמור בתהילים שנקרא 'הלל הגדול'; שם אנחנו מקדישים, הן לסיחון והן לעוג מלך הבשן, 'כי לעולם חסדו' באופן נפרד.

נשאלת השאלה - למה לא הכניסו אותם ביכי לעולם חסדו' של "למכה מלכים גדלים", או "ויהרג מלכים אדירים"?

בראש ובראשונה, לפני שניגש לביאור הדברים, עלינו להבין את המסר הטמון כאן בפרשה כפי שכותב ר' שמעון בן לקיש; רצתה התורה לומר לנו, שהקב"ה משתמש באנשים על מנת להפיק את רצונו.

הארץ אמורה להינתן לישראל. אבל בארץ יושבים מואב וצריך לסלק אותם, לכן מביא הקב"ה את סיחון 'לנקות' את המקום, כדי שישאל יוכלו לקבל אותו מאוחר יותר - וזה כוונת דברינו, שהקב"ה משתמש באנשים מסוימים, כדי להפיק את רצונו; סיחון חשב שהוא מלך גדול מאוד. פתאום נכנס לו רעיון במוחו, לקום ולכבוש את העיר חשבון. אבל בעצם את כל הרעיון

הכניס הקב"ה למוחו, שכל מטרתו היתה להעביר את המקום לידי ישראל, וז"ש "לב מלכים ושרים ביד ה'".

אם ככה, יש לנו כאן מסר ראשון שאותו אומר לנו הנביא: "הכרתי גוים נשמו פנותם ... אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר ...".

אומרת הגמרא {מסכת יבמות סג, א} - א"ר אלעזר בר אביןא: אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר {צפניה ג-ו} הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתבי {צפניה ג-ז} אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר.

דבר נוסף, אומר הירושלמי {מסכת ברכות פ"ט ה"ד} - **רבי ברכיה אמר בשם רבי לוי, על שם {תהילים צב, ט} ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על העליונה.**

למה כוונת חז"ל כאן?

הקב"ה משתמש באנשים, כדי להוציא את רצונותיו אל הפועל - למה הכוונה? ישנם אנשים שרוצים לעשות פעולה מסוימת. אבל הם לא מבינים, שבעצם הקב"ה גורם להם לרצון הזה כדי לעשות את רצונו. דוגמה לזה אנחנו יכולים למצוא אצל סיחון; סיחון חשב, שאם הוא יכבוש את חשבון יהיה לו יותר מעמד. אבל באה התורה ומלמדת אותנו, שבעצם הקב"ה השתמש בסיחון כדי להוציא את רצונו אל הפועל - להוציא את מואב מהארץ ולהכניס אליה את בניו, וכמ"ש הירושלמי: "ואתה מרום לעולם ה' - לעולם ידך על העליונה" - הקב"ה מפיק את רצונותיו מכל אדם ואדם.

נביא כמה דוגמאות לכך:

אחי יוסף, שומעים מיוסף כמה וכמה חלומות - "והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיים ותשתחווין לאלמתי", ומנגד אומרים לו האחים: "המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו וגו'"; לאחר מכן, הוא מגיע עם חלום חדש - "ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי".

כמוכן שבעקבות החלומות הללו, מתגברת אצל האחים השנאה כלפיו; האחים יוצאים לרעות את הצאן, ויוסף נשלח ע"י יעקב אביו לראות בשלומם. ברגע שמגיע יוסף, אומרת התורה: "הנה בעל החלמות הלזה בא: ועתה לכו ונהרגו ונשלכו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתינו" ... "ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו: לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמענו אחיו" - הולכים האחים ומוכרים אותו לישמעאלים, מתוך מחשבה שעצם מכירתו, תביא לסיום 'התיק' הזה שנקרא יוסף - "מהישמעאלים הוא יגיע לכל מיני מדינות ... שם הוא יטמא בתוך הגויים, וממילא לא יהיה לו סיכוי לחזור בחזרה".

אבל כבר מלמד אותנו הירושלמי - "ואתה מרום לעולם ה' - לעולם ידך על העליונה"; לוקח הקב"ה את רצונם של האחים להיפטר מיוסף, ומוביל את יוסף ישירות אל המלוכה שלו; אמר הקב"ה: "אדרבא, ברצון שלכם אני מפיק את רצוני - דרככם אני שולח אותן ישירות למלוכה!"

אמרו איצטגניני פרעה - "ראינו שעתיד מושיען של ישראל להיוולד, והוא ילקח על המים"; מיד גזור פרעה "כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת" - ומה קרה מהגזירה הזאת? לוקחים את מושיען של ישראל ומרוממים אותו! - משה מוכנס לתוך תיבה ביאור, מגיעה בתיבה פרעה ומושה אותו משם, הוא מובא אל פרעה ופרעה מגדל אותו על ברכיו! - ולמה?? כדי להכשיר אותו להיות מלך! אמר הקב"ה: אתה גזרת "כל הבן הילוד היארה תשליכהו" - אתה עוד תראה, שאתה לבסוף תגדל אותו על ברכיך!"

דוגמא נוספת שעומד עליה הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד:

יונה הנביא, מקבל ציווי מהקב"ה ללכת ולעורר את תושבי נינווה לתשובה, וכידוע, הוא מסרב ללכת;

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, יונה, רמז תקמ"ב} - אמר יונה: אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם, שהגוים קרובי תשובה הם, שלא לחייב את ישראל.

הוא מגיע אל חוף הים ביפו ומחפש אניה להפליג איתה. הוא מוצא אניה, ומשלם על כל המקומות בספינה רק כדי שתצא לדרך.

אומר הנביא: "וה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים והאניה חשבה להשבר"

מספר המדרש - פרשו לים, עמד עליהם רוח סערה מיימים ומשמאלם וכל האניות עוברות ובאות בשלום ובשתיקה ואותה אניה בצרה גדולה וחשבה להישבר. ו' תיניא אומר: משבעים לשון היו באניה וכל אחד אלוהו בידו ומשתחווים ואומרים: נקרא איש אל אלוהו והאל אשר יענה ויציל הוא האלהים, וקראו ולא הועילו מאומה. יונה בצרת נפשו נרדם ויעף לו, בא אליו רב החובל אמר לו: אנו עומדים בין מות לחיים ואתה נרדם, מאיזה עם אתה? אמר לו: עברי אנכי. אמרו לו: שמענו שאלהיך גדול, קום קרא אל אלהיך, אולי יעשה לנו ככל נפלאותיו שעשה בים. אמר להם: בשבילי צרה זאת - שאוני והטילני אל הים. א"ר שמעון: עדיין לא קבלו עליהם להשליכו לים עד שהפילו גורלות ונפל הגורל על יונה, מה עשו? נטלו כלים שבאניה והשליכו לים להקל מעליהם ולא הועילו, רצו לחזור ליבשה ולא יכלו, נטלו את יונה והעמידוהו על ירכתי הספינה, אמרו: רבון העולמים, אל תתן עלינו דם נקי שאין אנו יודעים מה מעשה של זה האיש, הטילו אותו עד ארכבותיו והים

עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים הולך וסוער, הטילו אותו עד טבורו והים עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים עומד וסוער, הטילו אותו [עד] צוארו וכו', עד שהטילו כולו שנאמר וישאו את יונה ויטלוהו אל הים ויעמד הים מזעפו.

אומר הנביא: "וימן ה' דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלושה לילות"

עומדים האנשים על סיפון האניה בתדהמה – מעולם הם לא ראו ולא שמעו דבר כזה; כל הרעש הזה, בגלל יהודי א' שמנסה לברוח מהקב"ה!

אומרים חז"ל – וראו המלחים את כל האותות והנפלאות שעשה הקב"ה עם יונה והשליכו איש את אלהיו, שנאמר {יונה ב, ט} משמרים הבלי שוא, וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו בשר ערלתם, שנאמר {א, טז} וייראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' וידרו נדרים, וכי זבח זבחו, אלא ברית מילה שהוא כדם זבח, ונדרו איש אשתו ובניו וכל אשר לו לאלקי יונה ונדרו ושלמו ועליהם הוא אומר: "ועל גרי הצדק".

נתרגם את הדברים לימינו אנו:

אותם שבעים נוסעי האניה, מגיעים אל החוף ומספרים לכל מכריהם: "אל תשאלו מה קרה לנו בספינה! יהודי א' ניסה לברוח מהקב"ה – הקב"ה הביא כזאת סערה, שמעולם לא ראינו! איך שזרקנו אותו לים – הים נרגע!" – כמה קידוש ה', נגרם כתוצאה מזה!

השמועה הזאת מגיעה גם לתושבי נינווה; הם שומעים שהיה נביא שנשלח לנינווה לעורר אותם בתשובה, אבל סירב ללכת.

לאחר שלשה ימים, פולט הדג את יונה "תתקס"ח פרסאות ליבשה"; פתאום רואים אנשי נינווה בנאדם שנוחת אצלהם בחוף. שאלו כולם: "זה אתה עם הסיפור של הספינה והדג???", "כן – זה אני!"

אומר הנביא: "ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינווה נהפכת: ויאמינו אנשי נינווה באלהים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם" – וכולם לבסוף חוזרים בתשובה.

אומר הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד – בוא ותראה, יונה חשב לברוח מהקב"ה – ומה עשה הקב"ה??? השתמש ביונה, כדי להפיק ממנו את רצונו! – "אתה לא רוצה להתנבאות על נינווה? לא רק שאתה תתנבא, אלא מהבריחה שלך אני יפיק את רצוני!", וזה מ"ש "ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה". דוגמת נוספת, אהנו מוצאים אצל "יוסף מוקיר שבת":

מספרת הגמרא {מסכת שבת קט, א} – הוה ההוא נכרי בשבבותיה {ליוסף מוקיר שבת} היה שכן נכרי דהוה נפיש נכסיה טובא שהיו לו נכסים רבים. אמרי ליה כלדאי אמרו החוזים בכוכבים לסויה נכרי כולה נכסי יוסף מוקיר שבי אכיל להו כל נכסי, יוסף מוקיר שבת עתיד לאכלם, היינו, כל נכסיך יעברו אלי. הנכרי שרצה שלא יתקיימו דבריהם, אזל זבניוהו לכולהו ניכסי הלך ומכר את כל נכשיו, זבן בהו מרגניתא וקנה תמורתם מרגלית יקרה מאוד אותבה בסיינה וקבע את המרגלית בכובע שעשה לעצמו, משובץ במשבצות של זהב שבהן קבועות מרגליות. בדרך זו חשב שיוכל לשמור על עושרו. בהדי דקא עבר מברא בזמן שהיה עובר במעבורת על הנהר אפרחיה זיקא הפריח הרוח את כובעו. שדייה במיט הטילו למים, בלעיה כוורא ודג בלע את המרגלית מאורח יותר. אסקוה העלו הדייגים דג זה, אייתוהו אפניא דמעלי שבתא והביאוהו לעיר עם פנות היום סמוך לכניסת השבת, בזמן שכולם כבר קנו את צרכי השבת שלהם. אמרי הדייגים המאוכזבים: מאן זבין כי השתא מי יקנה דג בשעה מאוחרת כזאת? אמרי להו אמרו לדייגים: זילו אמטויהו לגבי יוסף מוקיר שבי לכו והביאוהו ליוסף מוקיר שבת דרגיל דזבין שרגיל הוא לקנות לכבוד שבת כל מטעמים הבאים אליו. אמטויהו ניהליה הביאוהו אצלו, זבניה ואכן קנה אותו. קרעיה כשקרע את הדג להכיניו לשבת, אשכח ביה מרגניתא מצא את המרגלית בתוכו. זבניה בתליסר עיליתא דדיני דדהב, מכר לאחר מכן את המרגלית תמורת שלש עשרה עליות המלאות דיני זהב, כלומר, תמורת הון עתק. פגע ביה ההוא סבא ואמרו: מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא בעא מיני מי שלווה לכבוד שבת, השבת פורעת לו את חובו!

אם ככה, כאשר הקב"ה רוצה לתת עושר ליוסף מוקיר שבת, הוא מגלגל שברגע א' הגוי יחלום חלום, ימכור את כל רכושו ואת הכסף הוא ימיר לאבן יקרה, שאותה יבלע הדג, שאותו יקנה יוסף לכבוד שבת – והכל יגיע לו על 'מגש של כסף'! – זמ"ש "לעולם ידך על העליונה"!

אם ככה, זה מה שכתוב כאן בפרשה. כשהקב"ה רוצה לתת את המקום שנקרא 'חשבון' לעם ישראל – היות והוא מיועד לנחלת בני גז, אומר הקב"ה לסיחון – "בוא ותכבוש את מואב", ולאחר שהוא יכבוש את מואב, הוא יביא את עם ישראל כדי שיכבוש את סיחון.

זהו המסר הראשון שמונה כאן בפרשה. אבל בנוסף, יש לנו גם מסר של 'גופי תורה' – ואליהם הייתי רוצה להגיע:

למי שמסתכל על המלחמות שהיו כאן, יוכל לשים לב שהמלחמות האלה מאוד מעניינות; בתחילה, כאשר יוצאים להילחם בבני אדום, אומרת התורה: "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו: וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו: ונצעק אל ה' וישמע קלנו וישלח מלאך ויצאנו

ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך: נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל עד אשר נעבר גבלך ... ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה: וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – עם ישראל לא נכנס לאדום, הוא ממשיך הלאה, ואז מגיעה הפרשה של סיחון; סיחון כובש את מואב – מבקשים רשות לעבור – סיחון מסרב, וכאן יוצאים למלחמה!

מלחמה נוספת בפרשה, נמצאת לקראת סיום הפרשה – הולכים לכבוש את עוג מלך הבשן, ומשה רבינו חושש להילחם מולו; אומרת התורה: "ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון".

ישנה מלחמה נוספת, שמוסרת במילים – "כי עז גבול בני עמון"; "עמון" היה מקום נוסף שהיה ניתן להילחם בו. אבל עם ישראל בחרו שלא להילחם, כנראה מפאת חוזקו.

לאחר מכן, אומרת התורה: "על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"

נשאלת השאלה – מי אלו אותם "המשלים"?

אמרנו קודם, שעפי" פשט הדברים, הכוונה לבלעם ובעור. אבל באה הגמרא ומביאה את דרש הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב עח, ב} – א"ר יוחנן: מאי דתיב {במדבר כא-כז} על כן יאמרו המושלים וגו' המושלים אלו המושלים ביצרים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. תבנה ותכונן אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

אומר הרשב"א – לכאורה, הפס' הזה מיותר. מה זה מעניין אותנו שבלעם ובעור עודדו את החיילים של סיחון?! אבל אם חז"ל מתייחסים לפס' הזה, זה אומר שטמון כאן איזשהו מסר עברוני, והוא "בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה".

אומר לנו ר' שמעון בן לקיש על הפס' הזה – "דע לך, שגופי תורה מונחים כאן!"

אם אלה הדברים, בואו נראה איך חז"ל מסתכלים על המלחמות האלה: למה עם ישראל לא נלחמו באדום?

הם מגיעים ומתחננים בפני אדום: "כי" הרבה תלאות סבלנו – תן לנו להיכנס", אבל אדום לא מסכים בשום פנים ואופן – "לא תעבר בי פן חברב אצא לקראתך" – "אתה לא נותן להיכנס? אין בעיה" – "ויט ישראל מעליו" – ולמה לא נכנסו? פשוט מאוד – כי הקב"ה אמר שלא להיכנס; הבטיח הקב"ה, שאת הר שעיר הוא נותן נחלה לאדום – ולמה ?

אומר התרגום יונתן בן עוזיאל, שאת הר שעיר הוא נתן לאדום כדי לשלם לו על מצות כיבוד אב שהיתה לו, שלא היה אדם שזכה לכבוד את אביו, יותר מעשו הרשע;

אומר המדרש {דברים רבה, פרשה א, אות טו} – אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא כבד בריה את אבותיו כמו אני את אבותי, ומצאתי שכבד עשו לאביו יותר ממני. כיצד, אמר רבן שמעון בן גמליאל הייתי משמש את אבי בכלים צואים, וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותן הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהן, אבל עשו לא היה עושה כן, אלא אותן כלים שהיה לובש ומשמש בהן את אביו, הן מעלים.

אם ככה, היות והר שעיר ניתן לאדום בנחלה כתשלום לכיבוד אב שהיה לעשו, לא יכלו ישראל להיכנס אליה.

מגיעים למואב – העיר חשבון שייכת לבני גז, ולכן צריך להילחם מול מואב. אבל אסור להילחם מולם – ולמה? כי ככה אמר הקב"ה "אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה".

נשאלת השאלה – ולמה כך ציוה הקב"ה?

שתי סיבות בדבר. הא' היא, משום שרצה הקב"ה לשלם שכר ללוט, שלא גילה למצרים ששרה היא אשת אברהם ולא אחותו כפי שאמר להם אברהם. סיבה נוספת שמביאה הגמרא, בגלל שתי פרידות טובות שעתידות היו לצאת מהם – רות המואביה ונעמה העמונית.

אם ככה, למרות שהיה ניתן להילחם במואב, הקב"ה 'לקח' את שירותיו של סיחון ונתן לו להילחם כנגד מואב – לגרש אותם מאותו מקום שנקרא 'חשבון', שלאחר מכן ניתן כנחלה לבני גז.

יוצא א"כ, שלא נלחמנו כנגד מואב, כיון שיצאה ממנו 'פרידה טובה' – רות המואביה. אבל אם נשים לב, גם מעמון יצאה 'פרידה טובה' – נעמה העמונית.

נשאלת השאלה – אם ככה, למה רק את מואב גירשו ממקומם? למה לא עשו את אותו הדבר גם לעמון?!

אומר המדרש לקח טוב – על הפס' "כי עז גבול בני עמון", עזה אהבה שאהב הקב"ה את העמונים יותר מן המואבים, במואב הוא אומר {דברים ב, ט} אל תצר את מואב, אבל עשות בם אנגריא מותר. אבל בעמון כתוב {שם יט} אל תצורם ואל תתגר בם, וכל כך למה? על שום המעשה, הבכירה קראה מואב בחציפות. אבל הצעירה קראה שם בנה בצניעות בן עמי, ללמדך ששכר שיחה נאה אין הקב"ה מקפח, כ"ש עם הצדיקים שעתיד ליתן להם שכר טוב

על כל מצוה ומצוה ועל כל פסיעה ופסיעה ועל כל דבור ודבור, וכן הוא אומר (עמוס ד, יג) ומגיד לאדם מה שיחול.

מגיע שבת קודש, אנחנו אומרים בהלל הגדול – "לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו"

כשהגיע משה רבינו למלחמה מול עוג – הוא פחד! אמר לו הקב"ה: "אל תירא ממנו";

אומר תנא דבי אליהו {פרק כה} – אין אומרים אל תירא, אלא למי שירא. נשאלת השאלה – למה משה רבינו פחד ממנו?!

נכון, הוא היה גדול מאוד. הגובה שלו היה עצום – הכל בסדר גמור. אבל מי שיודע להוציא נשמה ממטר שישים, יודע להוציא גם נשמה משש עשרה מטר; אין שום הבדל ביניהם, זה אותו גודל של נשמה.

אומרת הגמרא {מסכת נדה סא, א} – אמר [משה]: שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר {בראשית יד-יג} ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי. ואמר רבי יוחנן: זה עוג שפלט מדור המבול.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} – ויבא הפליט (בראשית יד, יג), ריש לקיש בשם בר קפרא הוא עוג הוא פליט, ולמה נקרא שמו עוג שבא ומצא את אברהם יושב ועוסק במצות עוגות, הוא לא נתכון לשם שמים אלא אמר אברהם זה קונין הוא, ועכשו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג ואני נוטל את שרי אשתו.

לבסוף אברהם יצא למלחמה ולא מת, וממילא שרה נשארה אשתו. אבל בכל זאת, לעוג נקפה הצלתו של לוט – למרות שהוא לא נתכוון לשם שמים, ולמרות שאפילו נתכוון לדבר עבירה! – ובכל זאת, משה היה ירא ממנו!

אומרת המשנה באבות – חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא.

בא ר' חיים ויטאל, ומסביר מדוע משה רבינו היה ירא כ"כ מעוג מלך הבשן; **אומר ר' חיים ויטאל –** דבעוג מלך הבשן היה ניצוץ של רבי שמעון בן נתנאל שמבואר עליו במשנה באבות פרק ב' שהוא היה מחמשה תלמידי רבן יוחנן בן זכאי, ושהיה ירא חטא. ומרומז זה בר"ת בש"ן [=אותיות שמעון בן נתנאל], ושלכן היה משה ירא מלהרוג אותו עד שהוצרך הקב"ה לומר לו שלא יראה בדכתיב בפרשת דברים ע"י"ש. והנה גם בזה יתכן דיש הקבלה דמה שהיה בו ניצוץ דירא חטא זה גרם אצל משה ענין היראה.

נסכם את מה שאמרנו עד עכשיו:

הרבה מלחמות יש לנו כאן בפרשה: עוג מלך הבשן, סיחון מלך האמורי, אדום, מואב, עמון. אבל אם נשים לב, מאחורי כל המלחמות האלה מסתתרות מצוות; נגד אדום לא נלחמים – לא בגלל שאין כוח, אלא בגלל שיש לו זכות של מצות כיבוד אב עוד מעשו הרשע. נלחמים כנגד מואב ולא כנגד עמון, כיון שלעמון יש שכר שיחה נאה. נלחמים כנגד סיחון מלך האמורי, כיון שהוא היה שייך לאותם אמוריים שרצו לזרוק אבנים בנחל ארנון, וכעת מגיעים איתו לחשבון. ונלחמים בעוג מלך הבשן, כיון שנסתיימה הזכות שלו בהצלת לוט [שזכה לאריכות ימים מופלגת], לכן אפשר כעת להרוג אותו.

אם ככה, נמצאנו למדים את המסר בדברי חז"ל כאן בפרשה; חז"ל רוצים שנדע, שהפס' הללו נכתבו כי "הן הן גופי תורה" – אל תסתכל במלחמה כמלחמה; בכל מלחמה מונח 'גוף תורה' – אין מלחמה, מבלי שיש מאחוריה מצוה!

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון" – תעשה את החשבון של אותם מלחמות, ותראה שכל המצוות סובבות על הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר

עבירה כנגד הפסדה; כל המצוות כולם, סובבות על ציר אחד – של זכות או לא זכות; יש זכות – לא נלחמים, אין זכות – נלחמים. הכל סביב למצוות!

אם אלה הדברים, הייתי רוצה לסיים בדבריו של הרב ניימן:

כתב הרב ניימן – במדרש רבה מובא: ולא יכלו אחרייו לענות אותו. אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של כל הגוים לא יכול לעמוד בתוכחתה של אתונו, הה"ד ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא. יוסף קטן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, הה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא, שנאמר אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כמה וכמה.

רואים מזה איך שחז"ל הקדושים היה תמיד לפנייהם פחד ה' – ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, וכשלמדו הפסוק ולא יכלו אחיו לענות אותו תיכף נזכרו בחשבון שלמעלה ואמרו: אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה, מפני שאף רגע אחד לא שכחו מזה ותמיד היתה לפנייהם חרדת ר' יוחנן בן זכאי [בכרות כ"ח] לכן כשהגיעו לפסוק של יוסף או של בלעם תיכף עשו חשבון שלהם.

שמעתי כי מרן הגאון ר' ישראל סלנטר זצוק"ל למד עם התלמידים את הגמרא בבא מציעא {דף י"ג} מצא שטר חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר, ומקשה הגמרא אם כשחייב מודה אמאי לא יחזיר? התייפח בבכי, התלמידים שאלו אותו: רבינו, מה יש כאן לבכות? וענה להם כי בשעה שלמד את קושיית הגמרא 'אם חייב מודה אמאי לא יחזיר' נזכר שגם הקב"ה ישאל אותו אם כשחייב מודה, ז"א אם אתה מודה שאתה חייב לי למה אתה לא מחזיר לי, ז"א למה אתה אינך חוזר בתשובה? אעפ"י שהענין מדבר בדבר אחר לגמרי, אבל ר' ישראל סלנטר זצ"ל שתמיד היה פחד ה' לנגד עיניו ודאג על מה שהחסייר בעבודת ה', שמע בהגמרא עוד דבר, מה שאחרים שאין להם פחד ה' אינם שומעים כלום.

ובזה אפשר להבין מה שחז"ל הקדושים מבארים את הפסוקים על כן יאמרו המושלים - אלו המושלים ביצרים, באו חשבון – נעשה חשבון העולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, וראיתי בספר אהל יעקב להמגיד מדובנא שאומר: וכבר צווחו קמאי איך היתה כזאת לדרוש במאמר ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון – ע"כ יאמרו המושלים ביצרים כי זה דבר רחוק מאוד? עיין שם לפ' חקת. אבל לפי האמור אפשר לומר כי אין כוונת חז"ל להכניס את זה בפסוקים – אלא חז"ל הקדושים אשר תמיד היה דאגתם ופחדם מה שהם מקצרים בעבודת ה' ותמיד היה הדין וחשבון נגד עיניהם, כיון שראו בפסוק בואו חשבון אעפ"י שזה מדבר בענין אחר לגמרי, תיכף נזכרו בחשבון של הקב"ה, ואמרו אחד לחברו: בואו ונחשוב חשבוננו של עולם כמש"כ: אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וגו'.

וידידי הרב הגאון ר' שמואל רוזובסקי הוסיף לי על זה, מה שאמרו חז"ל עה"כ אשרי אדם שומע לי – שכל שמועותיו לי, היינו שכל מה שהוא שומע הוא מקשר תיכף עם עניני שמים, והוא כשהאדם, כל מעיניו ורעיוניו דבוקים בה', אז כל מה שהוא רואה ושומע תיכף מקשר לה', וזהו שכל שמועותיו לי.

נכנסנו בשבוע שעבר בס"ד לחודש תמוז. יש אנשים שב"ה רואים את עצמם כבר ב'דיוטי – פרי'; ישנם אנשים שרואים את עצמם כבר ב'לונה גל' או ב'לונה שפריץ' – הם רק שומעים חודש תמוז, הם מיד מדמיינים את הטילים. אבל יש אנשים שרק שומעים 'חודש תמוז', מתחילים להזיע מפחד! – ולמה? כי אומרים לנו חז"ל – **תמוז ר"ת – 'זמני תשובה ממשמשים ובאים' – אז כל אחד שומע, למה שהוא רוצה לשמוע;**

אם ככה, יש ששומעים 'תמוז' מיד עולה להם בראש – זה הרבעון האחרון של השנה! עוד תשעים יום תקיעת שופר! עוד ששים יום מתחילים לומר סליחות! באים חז"ל ואומרים לנו – **"על כן יאמרו המשלים באו חשבון"** – אתה יכול ללמוד את החשבון הזה, כמילות עידוד שנתנו בלעם ובעור לחיילים של סיחון. אבל אתה יכול ללמוד מהמילה 'חשבון' – דין וחשבון; השאלה היא איך אתה מחליט לשמוע!

אומר לנו ר' שמעון בן לקיש – **"הן הן גופי תורה!"** – מונחים כאן גופי תורה. אבל השאלה היא, מה אתה רוצה לשמוע ומה אתה באמת רוצה להפיק מזה; האחריות שלנו היא להבין את ערך המצוות לנצח, ואת ערכם של עבירות ח"ו לנצח. (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

משום דבר בעולם כי מי שאמר לשמן וידיק יאמר לחומין וידיק ואפי' אם ישראל לא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו מ"מ עכ"פ משה ואהרן לא נסתפקו בישועתו! ולזה אין מוקפה ונולד וכיון שהובן להם הובן לכל העדה ובעירם ונבוא אל הממוכן בעוה"י הדקב"ה אמר למשה ודברת אל הסלע לעיניהם ופירשי' שהוא באר של מרים שהם מכריזי בעיניהם ואו ישתו מעצמם הם ובעירם אך אם לא יודמן אותו הבאר וע"כ הוצאת להם מים חדשי' מן הסלע שאינו של מרים והו' להם כנולד שהם לא האמינו בה' אך והשקית אתה את העדה ואת בעירם כלומר שישתו על סמך שהובן לך: והנה פירש"י כשאמר המן הסלע הזה נוציא לכם מים והי' בארה של מרים יושב בין הסלעים ולסוף נודמן להם והכירוהו ומרע"ה לרוב ענותותו לא יכין לפניו לדבר כן אתם אינכם מאמיני' ואני הוא המאמין שתו על סמך הכנה שלי לא הי' לו פנים לאמור כן ע"כ כששב לו הסלע בין הסלעי' אמר שמעו נא המורי' אינם מאמיני' בה' המן הסלע הזה נוציא לכם מים הלא אסור לנו למשתו ולא אמר שהוא מאמין ולבסוף כשנודמן להם אותו הסלע בעצמו כתי' ותשת העדה כי לא הצריכו להשקאות של מרע"ה מ"מ הי' קצת ח"ה בדבר שישראל חשבו שגם הוא מסופק בהוצאת מים מפלע הירשה והיינו נתן אשר לא האמתים

פירות הנ"ל ואם לא אסור לנו לדור כאן, ולכן כאשר חזר להם המים שוב לא נצטרכו את הפירות. (ליקוט האורים) והשקית את העדה ואת בעירם (ח, כ) וע"ד דרוש אמרו ליישב שנינו לשון כתי' והשקית העדה ובעירם ובשעת מעשה כתי' ותשתי ולא והשקית העדה דרש"י המדרש כל ז' ימי אבלה של מרים לא נסתלק הבאר דכות הצדיק נמשך כל ז' ימי אבלו כמו שהי' במבול בזכות מתושלה ואח"כ כשנסתלק הבאר לא התלוננו עד שהי' ג' ימים בלא מים והיות כי מרים מתה יוד' ניסן א"כ נמשך הזמן עד כ"א ניסן שאז הי' יום ז' של פסח יום אשר ליבשה נהפכו מצולים ועתה הופך צור אגם מים חלמשי למעיני מים והנה בעירובי פ' בכל מערבי' מבואר דמיוא בעיני' מינבלע בליעי' וה"ל נולד ואסור אי לא הי' לו היכר וסימן בעיני' מערב שבת ונהרות הנובעי' מותרים משום דעבדי דאתי והנה אסור הכנה הוא דאורי' אי קרוב מאוד לאי' דאורי' ע"כ ב"ט לו היכר לא הותר להם לשתות מים היוצאי' היום מחדש מן הסלע דאורי' והנה אסור הכנה הוא דאורי' אי קרוב מאוד לאי' דאורי' ע"כ ב"ט לו היכר לא הותר להם לשתות מים היוצאי' היום מחדש מן הסלע אלא בא' משני אופני' או שידמן להם בארה של מרים שניכר להם מאז פירש"י שהכירוהו שזה הוא או אם יוציא להם סלע מחדש צריך שיאמרו בה' ונפלאותיו וה"ל לדרוהו כעבדי דאתו ולא מקצו דעתייהו

וירב העם עם משה וגו' לא מקום זרע תאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות. (ב, ג, ד) ויל"ד מ"ט עכשיו כשמותה מרים וחסר להם מים התרעמו על עניני הפירות. ועוד קשה מדוע אין לא עם תשובה על מענת הפירות רק על טענת המים. וכ' בפני אריה וזאת עפ"י הגמ' בסנהדרין כי לו עיר וכו' אין ת"ח רשאי לדור בתוכה ר"ע אומר אף מיני פירות, שמיני פירות מאירין את העיניים. ואיתא במדרש דמעשה בשיחון בסומא א' שירד לטבול, ונודמנה לו בארה של מרים וטבל ותרפא. ואיתא בא"ח סי' קצ"ט ש' נוהגין וכו' בדארה של מרים מתפשטת כנהרות במוצי"ש וכל מי ששתוה ממנה מתרפא מכל החלואותיו. והו' כוונת בני ישראל מה שנתאו מיני פירות דוקא עכשיו אחר מיתת מרים, שכעת שנסתלקה בארה של מרים שהיתה מסוגלת לנו לרפואת כל החלואים רעים ולמאירת עיניים א"כ אסורים אנו לדור במקום הזה שאין בה דברי רפואות ולא מקום זרע הדינו ירק ואי' בעירובין נ"ה שער שאין בה ירק אין ת"ח רשאי לדור שם, ולא מקום תאנה וגפן ורמון שמיני פירות אלו מאירין את העיניים, והרי עתה זכינו אין לשתות היא הבאר של מרים שהיתה מסוגלת לכל הרפואות ולמאירת עיניים וא"כ צריכין אנו מיני

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

ובל מאמרים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

'עבודה שבלב' הנעשית בפה

"את חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל" (טו ב)

אם נצטוו משה זה מכבר: "לאמר" מפני מה שב והצטווה: "דבר אל בני ישראל"?

דרש רבי אליעזר הורוביץ רבה של טרניגראד:

ידועים הם דברי האר"י (לקוטי תורה' תהלים סו) שעל אף שעקר התפלה היא בלב, מכל מקום הצטיינו להתפלל בפיו, היות: "שעל ידי התפלה שאדם מתפלל, רואה חברו ובא גם הוא להתפלל". ויש לומר כי ליסוד זה רמז הפסוק שלפנינו: "את חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" - הסבה שיש להוציא את מלות התפלה בפה ולא להסתפק במחשבת הלב, היא משום: "דבר אל בני ישראל" - כדי שהדבור יעורר אחרים מבני ישראל שיצטרפו לתפלה.

בית ננסת שהוא מלא בתורה ובתפלה

"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא" (טו טו)

פרש רבי פינקס הלוי הורוביץ בעל ה'הפלאה':

בזהר הקדוש (תק"י דף כב ה) נאמר שהתפלה ולמוד התורה צריכים להעשות מתוך דבקות בה', שאם לא כן - לא יעלו למעלה. יסוד זה נרמז בפסוק שלפנינו: "וכל כלי פתוח" - כל דבור של תפלה ושל למוד שמוציא האדם מפיו, "אשר אין צמיד פתיל [מחבר] עליו" - בלא חבר ודבקות בה', "טמא הוא" - אינו עולה למרום, למקום הקדושה והטהרה.

בענין זה מספר על היעלל שם טוב' הקדוש, כי פעם עמד להכנס לבית ננסת מסים, אולם משאף דרכו רגליו בחלל הפתח נרתע וזמאן להכנס. לחמיהת סובביו סתם: "איך אוכל להכנס, והמקום מלא וגדוש בתורה ותפלה?"

"אדורבה...?", גברה פליאת הסובבים, והיעלל שם טוב' הסביר: "בבית ננסת זה מתפללים ולומדים בלא דבקות. כיון שכל התפלה והלמוד נותרים בתוך חללו ואינם עולים למעלה, ולמקום שצוה איני רוצה להכנס".

פנים יפות; "שער בת רבים"

משה ואהרן נחבאו מתוך צניעותם

"ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם וירא כבוד ה' אליהם" (כו)

יש להבין את פשט טעון הכתוב: היתכן שלאחר שנבלעו קרח ועדתו באזמה, עזין חששו משה ואהרן "מפני הקהל" שיפגעו בהם?

פרש רבי שלמה קלוזר כי כך היא כונת הכתוב: בקשו משה ואהרן לפל על פניהם בתפלה, אולם

כיון ש: "אין אדם חשוב רשאי לפל על פניו [ברבים], אלא אם כן ענה כיהושע בן נון" (מענין טו ב), חששו שמא אם יפלו על פניהם ברבים ויענו [כפי שאכן ארע, ככתוב: "וירא כבוד ה' אליהם"]. יראה הדבר כגאווה. לכן נכנסו "מפני הקהל, אל פתח אהל מועד", ובמקום מסתור זה נפלו על פניהם.

אמרי שפיר

מבאר אמונים

מקורות בפרשה על גדל מעלת עניית אמן

חובת המורים להזהיר על עניית אמן

"שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (כ)

"נא המורים המן" - סופי תבות 'אמן'. לרמז מכאן למורים, הינו המלמדים, שצריכים להזהיר לתלמידים שעל כל ברכה וברכה שישמעו מפי המורה שבעל עיר ועיר שיוכיחו וזהירו להמון להזהר בזה מאד. כי בעוונותינו הרבים רבם פכלם אינם נוהרים בזה. ועליהם מוטל לדרש ברבים ולהודיע להם החטא והפגם הגדול של מי שאינו עונה אמן על כל ברכה שישמע מישראל המברך. ואפילו מתניח בשעה שמתברך בה... כפי שמובא מעשה רב נורא מענין עניית 'אמן' בסדר נהורא השלם' (פרק טו) שהיה עם הגאון רבי מרדכי יפה כשהיה אצל החכם אבוהב, על שלא ענה אמן פעם אחת על ברכת התינוק. ואחר ל' יום שנהג נדוי כפי נדוי הרב לתלמיד, ובא אליו אמר לו: 'תדע נאמנה שהיית חייב מיתה בשעה שלא ענית אמן על ברכת התינוק'. וזהירו שבכל מקום אשר תדרש פה רגלו ירש ברבים ויודיע להם החטא והפגם הגדול של מי שאינו עונה אמן על כל ברכה מישראל. וספר לו גם כן מעשה נורא שקרה שנהרג חסיד גדול במיתה משנה רחוקה לציגו, שלא ענה אמן פעם אחת על ברכת תינוק. אם כן נראה בעליל כי חוב גמור הוא על כל מורה הוראה ואב"ד שבעל עיר ועיר להזהיר ולהוכיח את ההמון על זה, ולא יתפסו חלילה וחס בעונם, אף יהיו מזקים את הרבים.

עוד רמז מכאן על מי שאינו עונה אמן, שנקרא מרי וסרבו, כמו יסוד פשיטו המקונו בקנינה 'איכה יטבה הבצלת השרון; יצרה זמן אשר נעשה ונשמע השיבו, ועתה ענות אמן לא אבו".

חלק יעקב' (לרבי יעקב ליב גינתאמי) חקת

האם ברוך משה ב'ברכת המצוות'?

"חך את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אלי הסלע" (כ)

רבי משה הלוי סולוביצ'יק מציריך חקר כאן וכן בכל המקומות שנאמר צווי מיוחד למשה לבדו לעשות פעולה כלשהי, האם ברוך משה ב'ברכת המצוות' לפני שקיים את הצווי שהטל עליו.

ופשט, כי מסתבר לומר שאדם שהצטוו בצווי פרטי המפינה רק אליו, אינו צריך לברך על קיומו ב'ברכת המצוות'.

האיש משה'

עשר מיתות כנגד יו"ד אחת

"שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (כ)

רבנו חננאל פרש שחטאם של משה ואהרן היה ב'כך שיחסו את נס הוצאת המים מן הסלע לעצמם, שאמרו: "נוציא לכם מים" ולא: "נוציא לכם מים".

על פי דבריו פרש רבי יצחק כ"ץ חתן המהר"ל מפרגא את שאמר הפסוק (בפיטו 'אמן אדיר' הנאמר במוסף לראשון דראש השנה) על משה רבנו: "עון אשר נוקש בעשר, נחרתו בו מיתות עשר" - משה נכשל ב'כך שלא אמר "נוציא [ביו"ד] שהיא בגימטריה עשר" אלא "נוציא", ולכן הזכיר מיתתו עשר פעמים בתורה (ראה בד"ר י"א). ולפיכך דקדק דוד הפלך ואמר (תהלים קיד ח): "ההפכי הצור [הסלע] אגם מים"; לא נקט דוד 'ההופך', אלא 'ההפכי' - בתוספת יו"ד, לפי שפאמור אות זו היתה חסרה כדי להעיד שהוציא הקדוש ברוך הוא את המים מן הסלע.

רמב"ן בסדר כ' ח: הנהות על 'פענח רזא' לר"י כ"ץ שם יא

שלל הפא בדרוך נס

"וייחד ישראל נדר לה' ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחזקתם את עריהם" (כא ב)

"והחזקתם" - אקדש שללם לגבוה" (רש"י).

במסכת נדרים (טו א) הובא דברי רבי מאיר שמוטב לאדם שלא ידר נדרים כלל, שמוא פעם אחת ישכח ולא ישלם את נדו; כיצד סברו דברי רש"י לשיטתו?

פרש רבי יעקב קמניצקי ראש ישיבת 'תורה ודעת' בניו יורק:

את תוכחת הנביא אלישע למלך ישראל (מלכים ב' ו כב): "האשר שבת בחרבך ובקשתך אתה מכה", פרש המצודת דוד' שם: "הלא בנס הובאו, ומה לך ולהם?" למדנו מכך ששלל שבא לאדם בדרך נס אינו נחשב שלו ואסור לו להנות ממנו. לפי זה נתן להסביר שאין פוגת הכתוב שדרו בני ישראל להקדיש את שלל שיקחו מהעמלקים, אלא התפללו שיזכו לנצחון נסי שיגרום שהשלל יהיה קדוש מאליה.

אמת ליעקב'

רבי חיים פלאגי פותב בספרו 'כף החיים' (פרק יג): "שכרה של כל אמן היא לאין ערך ועל פניו על האדם להקפיד לא להפסיד אפילו על אמן אחת". אזהרה מתחדת הוא מבית לגבי עניית אמן, אחר ברכת המחרוזת שכינתו לציור' הנאמרת בחזרת הש"ץ, בשעה שברבים ממקרים לומר מודים דרבונו, ומרב חפזו מחשים מלענות אמן על ברכה זו. ומוסיף שפעם כשהיתה עת רצון בשמים להביא את הגאולה, לא יצא הדבר לפעל בגלל הגזול בעניית אמן על ברכה זו, שבה אנו מבקשים על הגאולה.

רבי חיים משה מנדל זצ"ל (שהיאריצייט שלו יחול ביום ראשון הקרוב ד' בתמוז) יעץ פעם לאדם שהיה צריך ישועה לפרסם דברים אלו בסגולה לישועה (נומרי אמן' כ"ב עמ' רטו).

ברכות השחר: בקול בכונה בחברותא.

בהיכלו של מלך (ב)

מעלתה של תפלה בצבור

מלבד עצם החובה ההלכתית המוטלת על האדם להתפלל עם הצבור (ראה פסחים נו א ובר"ש" שם), נתנו חכמים דגוש מיוחד למעלת התפלה הנאמרת בצבור, ואמר כי שעת התפלה בצבור נחשבת 'עת רצון' מיוחדת כדברי הגמרא (ברכות ח א): 'מאי דכתב (תהלים ט"ט ד'): 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון' - אימתי 'עת רצון'? בשעה שהצבור מתפללין'.

והנה אם נתבונן, מי מאתנו אינו רוצה שמתפללו תאמרו בעת רצון? ובפרט שאמרו במדרש (דברי ב"ב), כי תפלת הצבור אינה רק 'עת רצון', אלא: 'אינה חוזרת לעולם ריקם'. ויש לדעת, כי אף כחו של כל יחיד ויחיד, כשהוא מתפלל בתוך הצבור, מכפל עשרת מונים. וכפי שדרכו בזה הקדוש (בראשית דף ר"ל א) על לשון הפסוק (תהלים ק"ח): 'פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם'; על תפלת 'הערער' (לשון תהי) נאמר: 'פנה, ואלו על 'תפלתם' (לשון רבים) נאמר: 'ולא בזה'. משום שכאשר היחיד מתפלל, מערערים המוקטנים על תפלתו, ולכן פונים ובודקים את זכיותו בעת ילמעה. אולם כאשר הרבים מתפללים, אפילו יש ביניהם רשעים ואפילו אם תפלתם לא נאמרה בכונה, הרי היא נשמעת.

וכן פסק להלכה הרמב"ם (תפלה ח א): 'תפלת הצבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהן חוטאים אין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים. לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הצבור, ולא יתפלל ביחיד כל זמן שיכול להתפלל עם הצבור'.

טעמים למעלת התפלה בצבור

טעמים רבים נתנו המפרשים למעלת התפלה בצבור, להלן נביא כמה מהם:

כך כתב רש"י בפרושו לגמרא (סוטה לג א ד"ה יחיד):

'יחיד - צריך שיעוהו מלאכי השרת, צבור - לא צריכי להו, דכתיב (איוב לו ה): 'הו א-ל כפיר ולא ימאס' - אינו מואס בתפלתן של רבים'.

בספר הפתרי (ג"ט) באר רבנו יהודה הלוי:

כמעט שלא ימצא יחיד שלא ימצא בו עוון, בשונג או במיד, אולם כאשר הוא מתפלל בתוך עשרה, ישלימו הללו זה את חסרונו של זה, ויסימדר מהל תפלה שלמה בכונה זכה, ותחול הנרצה על הכל ויגיע לכל אחד מהיחידים חלקו ממנה. שכן חסדי ה' הם כפטר המורה את הארץ; אף שבתוך הארץ ימצאו יחידים שלא יהיו ראויים לו, יקבלו הם את שפעם בזכות הרב, אולם כאשר המטר מפנה לייחיד על פני הארץ, אי לא יזכה לו אם אינו ראוי לקב.

באורי נוספים כתב פרוש 'עץ יוסף' למדרש (דברי ב"ב):

'כי ההשגחה על הכלל גדולה ומרובה יותר מהשגחה על הפרט והאישית, או מפני שבצבור בודאי ימצא פרט אחד המתפלל בכונה גדולה ולכן נענה לכלם בזכותו'.

ביקצור שלחן ערוך (ב"ב ב) כתב, שכאשר חלילה לבבות ישראל נפרדים למטה, אי גם למעלה אין התאחדות, אולם משהם מתאחדים בגופם למטה בתפלת הצבור, אי מתאחדים נפשותיהם למעלה, ועל ידי כך גם תפלותיהם מתאחדות. וכשכן פלוגות יחדו

הן רצויות יותר לפניו תברך שמו.

תפלה בצבור - אוצר של אמונים

מלבד הטעמים האמורים, יש לזכר את המעלה המיוחדת והפשוטה שיש בתפלת הצבור, והיא שעל ידה זוכה המתפלל לענות אמונים רבים, 'הא שמה רבא ושאר דברים שבקדשה, שיערף כל אחד מהם הוא בלתי נתן לשעור (אורות אל"ם [דבלי פלא יוצר] אות תוסט).

באבודרהם (תקון התפלות) הביא בשם רבי אברהם אבן שושן, שדרש את הפסוק (תהלים נ"ח): 'ערב וברך וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי', 'ואהמה' בגימטריה נ"ז, שבזכות נ"ז ברכות שאומר המתפלל בשלוש תפלות שמונה עשרה, הקדוש ברוך הוא שומע את קולו וזן אותו ואת בני ביתו. וכתב האבודרהם, שמכאן נוכל ללמוד על גל שכר המתפלל עם הצבור, שבתפלה אחת נחשב לו כאלו אמר נ"ז ברכות וזוכה לשכר האמור.

כיצד? בתפלתו בלחש מברך 'י"ט ברכות, וכשמוקשב בשתיקה לתפלת הצבור, נחשב לו מדיו 'שומע כעונה' כאלו אמר את 'י"ט הברכות בעצמו. וכשהוא עונה אמן אחר כל ברכה כחובתו, הרי זה כאלו ברח 'י"ט ברכות נוספות, שהרי 'גדול העונה אמן יותר מהמברך' (ברכות נ"ג א).

אף מן ה'הפך חיים' בספרו 'שמירת הלשון' (חתימת הספר א) האריך בדברי התעוררות לחאזק ענין התפלה בצבור, כשבתוך דבריו ציון כי המתפלל עם הצבור זוכה לענות 'ברכו, קדשה ואמן' 'הא שמה רבא, שכל אחד מהם בפני עצמו הוא ענין נורא מאד (ע"פ שם אריכות דברים). ואם נבוא לשבון הדברים, בודאי נתעורר ונדדרי להתחזק להקפיד להתפלל את תפלותינו בצבור בכל יום ויום.

'כי הנה מיום אחד בלבד, מתפלת שחרית ומנחה, יש לו ל"ח אמונים מן 'י"ט ברכות של תפלה. [ואמרו חכמינו זכרונם לברכה שכל הזמיר בענין אמן פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמו אמונים - אל תקרי אמונים אלא אמונים]. ושמנה פעמים אמן 'הא שמה רבא, ועוד שש עשרה אמונים מן הקדשים, ושתי קדשות וברכו. והנה כל זה הוא מיום אחד, ואם פן צא וחשב כמה יש לו משבוע אחד, ומחדש אחד, וכל שכן משנה שלמה. הלא אין מספר לרבים הזכיות שמתרבות לאדם על ידי רגילותו להתפלל בצבור'.

תפלת הצבור - מעלה מיוחדת בישראל

דבר נפלא כתב הגר"ז מבריסק בפרושו על הפסוק (דברים ז): 'כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו פה' אלינו בכל קראנו אליו':

'אי על גב דעקר הענין של תפלה וזעקה הרי ישנו גם באמות העולם, כדאשכחן בנינוה, וגם בתפלת שלמה פתיב (ש"ש נ"ז): 'כי ביתי בית תפלה ימרא לכל העמים... אבל האי קרא דברך קראנו אליו' הרי מוקמין ליה (ר"ה י"ה א) דזהו רק בצבור. וענין תפלת צבור הוא רק בישראל לבד דאינה [אמות העולם] לאו צבור וניהו, רק עשרה ישראלים בלבד. וזה שאמר הכתוב, דזה שהוא קרוב בכל קראנו אליו הוא רק בגוי הגדול הזה'.

תפלה נואשת בלב הקפאון

כמו ברוסיה, לא אהבו להניח למורים לשבת בחבוק ידים, לכן הנהלת בית הספר דאגה להם למשימה גם ביום זה; לעבר בכפרים הסמוכים למקום ולערך רשום תלמידים לשנה הבאה. בחלקו של רבי יצחק נפל הכפר בולשייה קאבאני, המרחק חמשה קילומטרים 'בלבד' מסטולבטיש'.

בטנו של רבי יצחק המתה מרעב כאשר הוא תר בעניניו אחר השביל המכר שהיה אמור להובילו למחוז חפצו, אלא שמשום שבאותו היום לא שביל היה מכסה במעטה שלג כבד לא עלה בידו למוצאו.

בוסס אפוא רבי יצחק בתוך השלג בעמק שהגיע עד מעל לברכניו, אלא שעם כל צעד שעשה, נעשתה התנועה קשה יותר. רוח מקפיאה החלה לנשב ונדר מהרה הוא חש כי כחיותיו אוזלים.

הרעב נתן בו את אותותיו ודחף אדיר תקף אותו לצאת על עומדו ולנוח.

פעלה שפזו, ידע רבי יצחק, לבטח תובילו אל הפנות הבטוח, אולם הוא לא היה מסוגל יותר לסבל, 'לו היה בדי דבר מה להשיב את נפשו', הררה רבי יצחק בעגמה, כי אי הייתי נאזר בכוחות חדשים וממשיך בדרכי...

רנע לפני שקרס הוא נער; הלא טרם התפלל לישועת ה'... פתח אפוא רבי יצחק בתפלה רותחת לבורא העולם:

'רבנו של עולם, בן יחיד אני להורן, צעיר אנכי ולא הספקתי לעשות דבר. מה יהיה על הורן בלעדי?' רבי יצחק מקד את תפלתו בהורן, מתוך מחשבה אמיתית על הצער הנורא שיהיה מנת חלקם באם חלילה יאבד מן העולם, ותפלתו לא שבה ריקם.

הוא תחב את ידיו לכיס מעילו, ולפתע חש בחפץ עטוף בניר. הוא הוציא את החפיסה מהכיס, פתח את קשוריה והפתע נגלות בתוכה חתיכת חלונה, מעדן שלא ראה, ובודאי לא טעם בשנים האחרונות.

לא היתה לו שהות להרהר מהיכו הגיע ולמצון לכיסו, והוא מהר לברך עליו ולאכולו בחפזו. בהמשך הוברר לו כי אמו המסורה הצליחה בפרוטותיה האחרונות לרכש את המאכל הקר משכן, ומתוך רחמים על בנה טמנה את המעדן הקר בכיסו.

רבי יצחק סיס לאכל את החלונה והתחזק. אותה חתיכת חלונה הצליח את חיי, שפוטו כמשמטו.

בשארית כחותיו הוא דלג ונתר על גבי השלג, ודקות מספר לאחר מכן מצא את השביל האבוד. על פני השביל קל היה לו יותר לצעד, ועד מהרה עמדו רגליו בפתח הכפר. הוא רשם את הלידים ומהר לחזור לסטולבטיש'.

'את טעמה של התפלה המיוחדת הזו, שנאמרה בעת שחורב חדה היתה מונפת על צנארי', יאמר הרב זילבר למים לתלמידיו, 'לא שכחתי, ולא אשכח עד סוף ימי'.

להשאר יהודי עמ' 58

פרשת חוקת

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

לקרוס. והוא הודה לה' גם על כל הקשיים, על כך שהוא נתקע בלי דלק, ושהצ'ק הופקד, ושחשבונו הוגבל.

על הכול הוא הודה לה' ותוך כמה דקות הוא מצא את עצמו שמו ומעודד, ואם לא היה מרגיש לא נעים אפילו היה מתחיל לרקוד בתחנת הדלק השוממה.

נס סך הדלק - בדולרים

ואז נצנצה במוחו המחשבה: אולי יש לי כסף מזומן ברכב? הוא חיפש וחיפש, הפך את הרכב, ואכן הצליח לגרד 23 דולר עם הדולרים הספורים ובחיוך גדול הוא חזר לתדלק כמות קטנה שתספיק לו לפחות להגיע לביתו.

המתדלק המשוועם התעניין במצבו, ויוני סיפר לו את כל הסיפור. כמעט את הכול, כי על ההתחזקות באמונה הוא לא סיפר לו. 'מה כבר מבין מתדלק אמריקאי פשוט באמונה...?' חשב לעצמו. אבל אז המתדלק שאל אותו: "לפי מה שאתה מספר אתה אמור להיות שבור ורצוף, ואני רואה אותך שמו כאילו חזרת הרגע מהחטונה של הבן שלך..." בשלב הזה שיתף אותו יוני בדיבורי האמונה שהחיו את רוחו והפיתו בו תקווה ושמוחה.

אמר לו המתדלק: "אם אתה מדבר על אמונה, אז אני מתדלק לך רק בעשרים דולר. בשלושת הדולרים הנותרים תקנה לך כרטיס הגרלה..."

באותו לילה זכה יוני בסכום של חמישים אלף דולר בדיוק!

רבי עקיבא בנוסח המאה העשרים ואחת

יוני הרגיש כמו ר' עקיבא של שנות האלפיים. איך אמר רבי עקיבא כשנשאר לבד ביער בלי נה בלי חמור, ובלי תרגול: כמה טוב שכבה לי הנה כמה טוב שנטרפו לי החמור והתרגול - זה מה שהציל המשך בעמוד 3

מאמר ראש הישיבה

ישועה בלתי צפויה

וכמה חוברות של תודה, מרגליות, והוא אמר לעצמו: "אין לי הרבה מה לעשות. לשבת פה ולאכול את עצמי - זה לא יעזור לי. למה שלא אתחזק באמונה ובביטחון? למה שלא אעשה מה שלמדתי, ואגיד תודה על הקשיים?"

אמונתך בלילות

וק, באמצע הלילה, מתוך חושך וייאוש, הוא

אם היינו מבינים את האמונה בשכל- היא כבר לא הייתה אמונה. הניסיון הגדול שבשבילו באנו לעולם- להאמין בה! ואמונה פירושה להאמין בה' נגד השכל וגם בהיפך מהשכל.

התנער מהתסכול והתחיל להגיד תודה. הוא ביקש להאמין שהכול לטובה, הוא הודה על כל מה שיש לו בחיים בגשמיות וברוחניות, והוא שם לב שהוא לא כל כך מסכן והוא לא נמצא בשום תחתית.

הוא הודה לה' על כך שגם בתוך כל הקשיים הוא מצא מישהו שילוה לו, ומישהו שיסכים להיות ערב, ושעד היום הוא הצליח להחזיק את עצמו ולא

הסירוב באמצע הלילה

יוני נכנס לתחנת הדלק ורצה לתדלק את רכבו. המתדלק העביר את כרטיס האשראי, אבל להפתעת יוני העסקה נדחתה. זו הייתה שעת לילה מאוחרת מאוד, והוא היה באמצע שום-מקום בכבישים של ארצות הברית, רחוק מכל מכר וגואל. הוא עצר את רכבו בצד וניסה לברר מה קרה.

מצבו הכלכלי לא היה מזהיר בלשון המעטה. הוא עבר תקופה ארוכה וקשה מבחינה כלכלית, אבל הצליח "לצוף". לאחרונה הלחצים גברו, ובסייעתא דשמיא הוא הצליח להשיג הלוואה גדולה ללא ריבית מגמ"ח שהיה מוכן לתת לו חמישים אלף דולר, אבל בהחזרים גבוהים מאוד של חמשת אלפים דולר בכל חודש.

יוני העביר למלווה צ'קים על הסכום הזה, אבל סיכם איתו שלא יפקיד את הצ'קים, ויוני מצדו יעביר לו את הכסף במזומן חודש בחודשו. הסיכום הזה עבד בחודשיים הראשונים, אבל החודש משום מה, המלווה שכח והפקיד את הצ'ק בחשבון. הבנק ראה את ההוצאה החריגה והגביל את החשבון.

קץ אור בתחתית הבור

הוא ישב ברכב מתוסכל, מדוכא עד עמקי נשמתו, מיואש, כועס על המלווה, כועס על הבנק, כועס על הרכב, כועס על עצמו, מרגיש אבוד - לבד באמצע הלילה, רחוק מכל מקום ואין לו למי לפנות... תקופה ארוכה שהוא הולך ומידרדר ושוקע בחובות, כל תקווה למהלך שייחלץ אותו מהקשיים נכזבה, וכעת הוא מרגיש שהוא צולל לתחתית של בור עמוק והוא נחבט על קרקעית הבור.

באמצע החושך הגדול האירה לפתע קרן אור. בתקופה האחרונה הוא למד את הספר בגן האמונה

גיליון 628

ג' תמוז תשע"ט

ר"ת	כניסה	יציאה	ירושלים
	19:13	20:30	21:05
תל אביב	19:30	20:32	21:03
חיפה	19:24	20:34	21:06
באר שבע	19:29	20:30	21:03

תודה על החיבוק הגדול, האהבה והנתינה שלכם

בדיחות הדעת

רופא שיניים וסנדלר היו גרים באותו בנין. הרופא בקומה 4 והסנדלר בקומה 1 בכל פעם שהיו נפגשים היה הסנדלר אומר בברכה: "בוקר טוב קולגה, הרופא השתומם ושאל: "קולגה", איך הגעת לזה שאנחנו קולגה?

השיב הסנדלר: כי כל מי שיוזר ממך לטיפול אומר: איזה סנדלר הרופא הזה...

ג. דיבור או התנהגות, הנובעים מתוך רצון להראות לחברים עד כמה הוא אמיץ לזלזל או לצחוק על המורה.

לחוצפה מהסוג השלישי, לא יהיה מקום בשום אופן בכיתה. כשתלמיד מדבר בחוצפה- נוכל לזהות את התסכול ותחושת הפגיעה שבקולו ולכן נגיד לו: "אני שומע שאתה מאוד פגוע ואני מאוד מביין את הרגשתך ותגובתך, אך סגנון כמו שאמרת לא מקובל עלי בשום אופן. תשב כרגע ותרגע ואשוחח איתך בהפסקה". זהו משפט מפתח, המראה, שהמורה קשוב, אכפתי ולא מרוכז בפגיעה האישית שלו. תגובה והתייחסות כזו- יכולה להוות מהפך במערכת היחסים של המורה עם הכיתה. התלמידים נוכחים, כי המורה לא עסוק בעצמו ולכן הוא מתקבל כדמות אכפתית, ואנחנו התלמידים, באמת חשובים לו. נזכר, אדם פגוע וסוער מלא בתחושה של בדידות וחוסר אונים. התייחסות כזו מביעה תמיכה בדיוק שם. מורה כזה, לעולם לא יהיה "האויב". בשיחה עם התלמיד בהפסקה, נציע לו אלטרנטיבות להתמודד עם תחושותיו. אפשר לראות, שהיחס המקבל והאמפטי, יוצר תנאים של הידברות מתוך כבוד ומתן תמיכה. הפרשנות וההסתכלות החדשה, מנטרלת אפשרות לתחושת פגיעה של מורים וכן מונעת שיפוט מחמיר ולא נכון את התנהגות התלמיד. בגישה זו, כאשר נחפש את המטרות של ההתנהגות ונציע לתלמיד דרך, בה יוכל לשלוט על דרכו מתוך תחושת יכולת ולקחת אחריות, הוא יעריך אותנו כמחנכים, יאמין בנו, ישתף אותנו ויתקדם מתוך תחושת שותפות. מהניסיון למדתי, כי תלמיד, מורה והורים זקוקים לליווי, ולכן אם אתם חשים שהנושא מדבר אליכם, פנו לאיש מקצוע ותתייעצו.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירה

הערכה או ביקורת פרק כ'

בשבוע שעבר, הסברנו כיצד נוכל ליצור אקלים כיתה, בה יהיה לתלמיד ולמורה נעים לשהות וללמוד. יצירת אקלים זה משפיעה על מערכת היחסים בין המורה לתלמידים, בין התלמידים עצמם ובין התלמידים שלהם ללמוד. אווירה כזו, מנטרלת מראש בעיות התנהגות, הנובעות ממתחים בכיתה עצמה. בדרך זו, המורה אינו אויב והתלמיד חש רצוי, מקובל, מכובד ובעיקר כמי שמאמינים ביכולתו. בוודאי סוכאן בע"ה הדרך פתוחה להערכה עצמית גבוהה יותר ולמיצוי השאיפה להגיע למימוש עצמי.

בעיות קדם כיתה

אולם עליו לדעת, כי "אקלים-כיתה" בריא, נעים, מכיל ומקבל ככל שיהיה, לא יכול למונע מצוקה אישית אובייקטיבית. לעיתים, תלמידים באים לכיתה עם הרבה מאוד קשיים ולחצים מבחוץ. בעיות מבחוץ, הכוונה לבעיות אישיות, רגשיות וחברתיות הקשורות בתלמיד או בסביבת גידולו. כאשר תלמיד רב עם חבר בהפסקה והוא חש נפגע, רגשית או חברתית, סביר שמצוקה זו תבוא לידי ביטוי גם בהתנהגות בכיתה. אם לתלמיד יש בעיות בבית: מגורים לא ראויים, קרוב משפחה חולה, יחסים לא יציבים בין ההורים ועוד, אי אפשר למונע מרגשות אלו לחלחל לשגרת יומו ולהקשות על שילובו בכיתה. חוסר השתלבות בכיתה, יגרום לילד שעמום והפרעות. ומכאן חזרה לביקורת מצד המוחך היא לצעיר קצרה.

טובת מי גובר?

ואם כן, מה נעשה עם תלמיד במצוקה? האם יש גבול להכלה? ונוכל גם לשאול בצורה פתוחה יותר: טובת התלמיד, או טובת הכיתה, טובת מי גובר?

שהרי אם נכיל את בעיות התלמיד ונאפשר לו כביכול "לזרום", הכיתה תידרדר ולא נוכל לשמור על גבולות המשמעת. לעומת זאת במידה ונעמוד על גבולות המשמעת ולא נאפשר לתלמיד לעבור עליהם, התלמיד במצוקה המכר אותם יפגע מאוד ברמה האישית.

התשובה היא: עליו לפעול בדרך אמצעית, ומיד אסביר את דברי. כאשר התלמיד הוכש את אמונו, הוא מאוד מצפה שנפתור לו את הבעיות. אלא שלא תמיד הוא יחשוף בפנינו את מצוקותיו האמיתיות, ולכן לא תמיד נוכל להיות ערים לכך שהוא במצוקה. וגם כאשר הוא כן חושף את בעיותיו, לא תמיד יש בידינו יכולת ל"יתקן את העולם" ולפתור את בעיותיו. אבל מה שאנחנו כן יכולים לעשות, זה להיות אמפטיים כלפיו ולהכיל אותו. לכן, הדרך האמצעית הראויה לכל מוחך היא: שנמצא דרך להתנהג עם כל תלמידנו, בדרך מכילה ומקורבת, בדרך בה הוא מרגיש חשוב ומשמעותי. ובוודאי שלא בדרך בוטה, מעליבה או מזלזלת. יחד עם זאת, עליו לשמור בכל תוקף בצורה הכללית על מסגרת הכיתה. וזו האמונת הגדולה ביותר של המוחך.

עניין של הסתכלות

כאשר אנו רואים תלמיד שמתנהג בדרך שהיא לא מקובלת בכיתה, לא רצויה או לא ראויה, נבחר לראות בהתנהגות זו ביטוי חיצוני למטרה, אותה הוא רוצה להשיג. זו הדרך שהוא מכיר או התרגל לחשוב, שהיא יעילה. הסתכלות כזו, תאפשר לנו להגדיל את המסגרת, בה ההתנהגות מתקיימת. אכן, אין תלמיד רע, כי אם תלמיד שרע לו. וכשרע לו, הוא בוחר להתנהג בדרך לא ראויה, מבחינת המסגרת, הערכים והמקובל. אם נתבונן ברובד נפשי עמוק של התלמיד, נגלה כי המטרות, דרך כלל, ראויות ועל כן אם נקבל את התלמיד כמו שהוא נוכל להפריד בין ההתנהגות ובין המטרה האמיתית שלה. בדרך זו נשפוט את ההתנהגות כשגויה, לא ראויה ולא של תלמיד רע, חוטא, לא ראוי או חצוף.

היכולת שלנו לראות את האדם שבתלמיד, תאפשר את ה"ספיגה" של מצב רוחו והתבטאויותיו. נוכל להתייחס אמפטיית לצרכים האמיתיים שלו.

ניקה לדוגמה את נושא החוצפה.

אפשר למצא בכיתה, שלושה סוגי "חוצפה":

- א. דיבור בוטה הנובע מתקשורת דלה ולקויה.
- ב. דיבור הנובע מתחושה קשה של סערת רגשות, כעס או פגיעה.

מחפשת עבודה?
מצאנו מקום במיוחד עבורך!!!

למשרד טלמרקטינג גדול ומבוסס
דרושות טלפניות למשמרת ערב
054-3344153 | 02-5308002

היעד הבא:
החתונה שלך

ט"ו באב באומן
עם הרבנית ארוש תחי'

כולל לינה, ארוחות
ונסיעות

02-5308000

אומן

ילדון הידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנות

בפרשתנו: מי עשה את נחש הנוחשת ומי כתת אותו, ומדוע?

תשובה: ויהושע בן נון וכלב בן יפונה מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם, 'ועשו להם ציצית כל כנפי בגדיהם לדורותם... אותו' הזוכה: משפ' פרינקל, ירושלים

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

תמוז | העלם והסתרה

צעקת הלב בוקעת את כל ההסתרות

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה אמרת תודה ונושעת!

אינ אדם נוגע במוכן לחברו

כמה שיהיה גלמודה כזו, ורחם עליה, והתחיל לתת לה אכל בחנם וכד', והיא מצדה קפצה על הפציצה, וילאט לאט התרגלה לבקש מונו הפל, שישלם לה תשלומים, השבונות וכ' - הוא נעשה כמו הבן שלה. והוא היה עושה לה הפל יום אחד פנתה אליו הזקנה, ובקשה מונו אם יוכל להקדיש לה שעה אחת, כי היא רוצה לספר לו משהו. ואותו יהודי, שהיה עיר ותשוש אחרי יום עבודה, חשב לסרב לה, אבל בסוף עמד בנסיון ועלה אליה לביתה. התחילה הזקנה לספר לו את ספור חייה, ואף היא הגיעה לפוצב הזנה, שהיא נשארה כזו גלמודה וכ', והוא בחסר סבלנות מסתפל על השעון. אקרה לו הזקנה: 'תפסיק להסתפל על השעון. עוד קצת סבלנות. אתה הקדשת לי הרבה בחיים, ורק שעה אחת נוספת אני מבקשת שתקדיש לי'. ואז הזקנה הגיעה לנקדה שעליה רצתה לדבר אתו - היות שדוד שלה נפטר והוריש לה חמס כוליון דולה, והיא גלמודה ואין לה לכו להוריש את זה, והיא רצתה שהיא היחיד שיהיטיב אתה פכה שנים, אז היא מורשה לו הפל. והיא רק מבקשת טובה אחת, שיקנה חדר בישיבה שיהיה לעלי נשמתה, ושילמדו כל הזמן תורה בחדר הזה...

אמרת תודה ונושעת! 052-2240696

רוצה גם לזכות בהגרלה?
גם אתה יכול!
שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה
al5308000@gmail.com

ילדים אומרים תודה סיפור בהמשכים לילדים

להתעורר מהשינה (חלק ב)

ועל המטה (שאני מאד אוהב בבקרה)...! כן, יש לומר תודה גם על דברים שאנחנו לא כל כך נהנים מהם. אבא נהנה מאד מההספה, והתחיל לישם מיד את מה שקרא בספר. באחד הפרקים היה כתוב שגם כשאדם קם מאחר בבקרה, הוא צריך להגיד תודה לה! זה גרם לאבי לחשב על הרעיון, שאם אתחיל להגיד תודה בכל יום, הבעיה של האחורים תפתר.

המשך בשבוע הבא

כבר מכיר אותם בעל פה: "נתי אחר באשור"; "נתי נרדם מאד מאחר"; "נתי אחר משום שלא הצליח לקום בבקרה"; "נתי אחר משום שלא הצליח לישן טוב בלילה"; "יצאנו באחר מהבית"; "חזרנו אתמול הביתה מאד מאחר", וכ' וכ'.

אני חושב שגם לרביה שלי יש ילד כזה בבית. אחרת, אין לי הסבר למה הוא עוד לא העניש אותי. למרות זאת, הייתי מאד מאד מתסכל מהאחורים שלי. אמא נסתה לעשות כל מיני מבצעים עם פרסים מענינים, אך שום דבר לא החזיק מעמד יותר מיום או יומים. אבא הלך להתעעץ עם כל מיני ממחים, שנתנו לו כל מיני עצות. אבל גם כאן, הרעיונות הועילו לזמן קצר בלבד.

יום אחד, אבא שלי קנה ספר שמלמד שצריך להגיד תודה לה' על כל דבר ודבר בחיים - על האכל, על הבגדים, על הבית,

אבל מה שאני מאד לא אוהב זה שמעירים אותי בבקרה הרבה פעמים, מתוך שנה עמקה אני פתאום שומע קול רחוק שקורא בשמי: "נתיי... צריך לקום... נתי... צריך לקום... כבר בקרה אם לא תזדרז תאחר לחידה..." אבל אני מתעלם מהקולות האלה.

אני לא מסגל לפתח את העינים ולהרים את עצמי מהמטה. אני ממש "נדבק" לכרית ולשמיקה. וזאת מסבה מאד פשוטה: אני פשוט עיף. וכך אני מוצא את עצמי מגיע כל בקר באחר של כחצי שעה.

"אפשר לעשות ספר מכל פתקי האחר שאתה מביא", אמר פעם המורה בצחוק, והשליך את הפתק לערמה מצטברת של פתקים במגרה. רבם ככלם פתקים שלי. הוא אפילו לא טורח לקרא את התרועים המצחיקים שאבא או אמא כותבים. הוא

שלום לבית

לעניין שלום הבית של אותם "בעלי חסד", שמשקיעים בחסד מחוץ לבית, ומזניחים את ביתם. הילדים בדרך כלל מחוץ לתמונה. הם מסתגלים בעל כרחם למציאות וזהו זה. אבל בן הזוג על פי רוב לא יכול לסבול את המציאות הזו, שרואה את ביתו נהרס מול עיניו מחמת אותו שגעון שתקף את בן הזוג שלו, לעשות חסד עם כל העולם חוץ מאשר עם בני ביתו, והוא מתפרץ עליה בדברים, וגם היא לא טומנת ידה בצלחה, ומחזירה דברים כדורבנות... בקיצור - הבית הזה הפוך לאחד ממדורי הגיהנום היותר קשים...

וצריכים להתבונן - מדוע אותם "בעלי חסד" מחזיקים את ביתם במקום האחרון אצלם? האם הם אנשים רעים? אנשים מושחתים ואנוכיים? חס ושלום! הרי הם עושים חסד עם כל העולם! משמע שיש להם כח נתינה עצום ורצון לחסד, שזהו דבר חיובי ביותר ואף נפלא - אבל הם שכחו את תפקידם ואת שליחותם העיקרית: לשמור על הבית. הם גם שכחו את הכלל, שעניי ביתך קודמים, כמו בא בגמרא: "תני רב יוסף: אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וגו' (שמות כ"ב), עמי ונכרי - עמי קודם, עני ועשיר - עני קודם, עניי ועניי עירך - עניי קודמין, עניי עירך ועניי עיר אחרת - עניי עירך קודמין". (בבא מציעא ע"א).

פירוש דברי חז"ל - אם רוצה האדם לתת צדקה או הלוואה וכיוצא בזה ענייני חסד, ורבים הם הנצרכים לכך: נכרים, עשירים, אנשי עיר, אלה

יעמדו עדרים עדרים להעיד על טוב לבו של אותו אדם, ויספרו כיצד הוא הציל אותם, זה מרעב, זה מנושוי וכו' וכו' - וכי כל אותם אלפים שנהנו מחסדו של אותו אדם. אין להם משקל כלל, עד כדי כך שהרב חיים ויטאל אמר שכל החסד הזה הוא הבל? מדוע כועסים כל כך בשמיים על אותו אדם שעושה חסד עם כולם, ורק עם בני ביתו אינו גומל חסד? התשובה היא, שדווקא החסד שהוא עושה עם הבריות מגלה על חסרונו הגדול, במה שלא גמל חסד עם בני ביתו. כי זה מראה שיש לו יכולת לעשות חסד, ובכל זאת הוא לא עושה חסד עם הקרובים לו, וזו כבר אכזריות של ממש. כי אלו היה זה אדם שאין לו כוח לעשות חסד עם אף אחד, ניהא - היו דנים אותו לפי ענייניו ומידתו, שהיה חסר מאוד את מידת הנתינה, וכפשוט לא היה יכול לעשות טוב יותר. אבל אדם שיש לו מידת הנתינה, והוא מפקיר את אלו שזקוקים יותר מכלם לנתינה שלו, ופונה לעשות חסד במקום אחר - ענשו גדול למה הוא דומה? לחייל שמפקדיו יודעים על כישוריו המיוחדים, ולכן הפקידו בידו עמדה חשובה, והוא קם, ועוזב את עמדתו, והולך לעזור בעמדה אחרת, ובינתיים העמדה שלו ריקה וחשופה, ומשם האויב נכנס. בוודאי ענשו של זה גדול הרבה יותר משל חייל חלש, שמפקדיו יודעים שהוא לא מסוגל להרבה, שגם אם לא שמר על עמדתו כראוי, לא מענישים אותו כל כך. לכן, כמו שאומרים לאותו חייל: הפקרת את עמדתך ואתה טוען שעזרת במקום אחר? כך אומרים לאותו בעל חסד: יש לך כח לתת ואתה לא נותן במקום שיש לך חיוב לתת שם, ונותן במקום אחר?

הדרים ברחוב, וכן בני ביתו - למי יתן? יתחיל מעניי ביתו, אם נשאר לו יתן לעניי רחובו, ואחר כך לעניי עירו, וכו' וכו'.

נמצא החיוב הראשון של האדם לתת לקרובים לו, ורק אחרי כן לשאר הנצרכים. כאשר אדם יודע זאת, אזי כשרוצה לעשות חסד, הוא יודע שהראשונים לעשות עמו חסד הם בן הזוג והילדים. אחרי שעשה חסד עם אנשי ביתו, ויש לו אפשרות להוסיף ולעשות חסד בחוץ ברחובו, בשכונתו ובכל העולם - תבוא עליו הברכה. זה ענין פשוט שמואב בהלכות צדקה. ובכלל - נקודת האמת של האדם, האבן הבוחנת למידותיו האמתיות, הוא בהנהגתו בתוך ביתו. זהו כלל נכון בכל העניינים, ובפרט במצות החסד, שאם אדם אינו מתנהג בחסד וברחמים עם בני ביתו, בזה הוא מגלה שכל חסדו הוא שקר וכזב. ודווקא עם בן הזוג שלו יותר מעם ילדיו, כי הרבה אנשים מתנהגים טוב עם ילדיהם אבל עם בן הזוג לא מיטיבים כראוי, ה' ירחם, שזה כשלעצמו כגם נורא, שזה מראה שהוא לא אוהב את אשתו או היא לא אוהבת את בעלה, רק את ילדיו. וכך כותב רבינו הרב חיים ויטאל זצ"ל, תלמיד אחד מיוחד לאריז"ל זיע"א: ישנם בני אדם הגומלים חסד עם כולם, אולם עם בני ביתם אינם מיטיבים, וחושבים לעצמם, שבבואם לעולם הבא, יתחוו להם שערי גן עדן. אוי להם ואוי לנפשם, כי לא ידעו ולא יבינו שכל מעשי החסד שלהם הבל... לכאורה, מדוע זה כל כך גרוע? סוף כל סוף, האדם הזה עשה חסד עם הבריות. הוא ממש עזר להם בפועל, והם מודים לו ומברכים אותו בכל יום ויום. ובוודאי בשמים הם

לאורם נלך
 היולולא דצדיקיא

ר' יעקב בן ר' מאיר
 רבנו תם
 ד' תמוז

ברמרו ולבית מדרשו בשמפניה נדדו תלמידים ממרחקים ובמספרים שלא נודעו קודם לכן באירופה. בשבוע למקומם, מוקסמים לגמרי מהנביעה התורנית החדשה של ר"ת, הביאו עמם למקום מוצאם דרך חדשה בפירוש התלמוד ובפסיקת ההלכה שהשפיעה על המרכזים הלימודיים באירופה כולה.

לצד תופעה זו, בולט גם ההיקף הגדול של קשרים שבכתב בין ר"ת ובין חכמים הרבה שהיו סזורים בקצוות אירופה - מרגשנבורג שבמזרח, דרך איטליה בדרום ועד לפרובנס ואנגליה. קשרי שאלות-תשובות בפרסיה גיאוגרפית דומה ובסדר גדול כזה, אינם מוכרים על אדמת אירופה עד לימיו של ר"ת, וכמדומה שאף לאחרי קשה למוצאם. למעמד מיוחד זה זכה כבר בזרנו, והוא התפרסם לאחד מגדולי המוראה שלאורו הלכו כל גדולי הדור, ודבריו נחשבו, בייחוד בצרפת, כדברי מלאך האלוקים, וכולם היו כפופים להוראותיו. באחד מכתבי תלמידיו שנשלחו אליו, כתוב: "רבינו הגדול, רבינו הקדוש, כי מבלעדיך לא ירים איש את ידיו ורגליו בכל הארץ... מלכים בך ימלוכו ולא יעשו גדולה או קטנה עד התגלע הסוד אליך".

במאמר זה עמדנו במקצת שבמקצת ובתמצית שבתמצית על כמה היבטים בדמותו ותורתו של אחד מענקי הדורות ומאורי התורה שבכל הזמנים, רבינו תם זכותו תגן עליו

רבינו יעקב תם, או כפי שהוא התפרסם בקרב עם ישראל בשמו "רבינו תם". היה אחד ראש לבעלי התוספות הצרפתים בזמן ורשאון להם בחשיבות. הוא שהציב את גבולות השיטה ושרטט את צורתה.

רבי יעקב בן רבי מאיר נולד כפי הנראה סמוך לשנת תת"ס (1100). נכדו של רש"י הקדוש, הוא למד תורה מפי אביו רבי מאיר ומפי אחיו הרשב"ם, והגיע להוראה עוד בחיי אביו. רעייתו, מרת מרים, הייתה אחותו של רבי שמשון הזקן מפלייזא

ר' אפרים בר' יעקב מבווא, בן דורו ותלמידו של ר"ת, מספר את המעשה הבא שארע עם רבינו תם בעת מסעי הצלב השני: "ביום טוב שני של שבועות נאספו הטועים מארץ צרפת אל רמרו, ובאו בבית רבינו יעקב שיחיה ולקחו כל אשר לו בביתו וקרעו ס"ת בפניו ולקחוהו והוליכוהו אל השדה ודברו אתו משפטים על דתו ויתנכלו להמיתו וכצעו אותו חמשה פצעים בראשו, כי אמרו גדולו של ישראל לכן נקחה מנך נקמת תלמי ונפצעה בך כאשר פצעתם באלהינו ה' פצעים..."

בעקבות הפגיעות זו של ר"ת בידי המושלהב עקר ר"ת מרמרו לטרווייש.

ה"תוספות" שכתב על התלמוד הן היסוד הראשון לכל קובצי התוספות. רבינו תם שימש ראש ישיבה

מבצע לשבוע הספר בלבד!!
ערכת התודה
 מבית היוצר של הרב שלום ארוש שליט"א
 לכל בעיה ולכל צרה יש פיתרון וישועה
 הספרים שיביאו לך ניסים גדולים!!
 עכשיו במבצע!

הערכה כוללת: 2 ספרים, 2 דיסקים, 2 חוברות
 1 חוברת התודות שלי - במחיר מיוחד!!
להזמנות: 052-2240696
 אתם עוד תודו לנו הרבה...

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

התפללתי על קבר שמואל הנביא ונושעתי
מעל הטבע, הבטחתי לפרסם

כנינים חסידות ברסלב

שאל פעם אָהד מְגוֹדְלֵי הַרְבֵּנִים אֶת רַבֵּי אֲפִרְיִים ז"ל בְּעַל סֵפֶר עֲנֵג שֶׁבֶת, בְּפִרְשׁוֹ הַדְּבָרִים הַפְּתוּבִים בְּסִפְרֵי רַבְנֵי מַגְלֵל מְעֻלְהֵינִי וְשִׁבְחֵי שְׁלֹשָׁבַח רַבְנֵי אֶת עֲצֻמוֹ כֹּל כָּף. עֲנֵה לִּי בְּצָחוּת: הֲרִי נִפְסַק בְּהַלְכָה שְׁתַּלְמִיד חָכֵם הֵבֵא לְקִקּוּם שְׂאִין מִכִּירִין אוֹתוֹ צָרִיף לְפָרְסָם אֶת עֲצֻמוֹ, כֵּן הַדְּבָר לְעֵינֵי רַבְנֵי ז"ל, שֶׁכָּאֵן בְּעוֹלָם הִזָּה שְׂאִין מִכִּירִים אֲמִתִּיּוֹת מְעֻלְתוֹ שֶׁל רַבְנֵי, כְּשׁוֹם כֵּן נִהְגָּה בְּהַלְכָה וּפְרָסָם אֶת עֲצֻמוֹ, וְכִי שִׁידַע מְעֻלְת אֲמוּנַת חָכְמִים וְחִיּוּבָה שְׁפֻחֵיבִים אָנוּ לְהֶאֱמִין בָּהֶם יֶאֱמִין בּוּ. (שיש"ק ה - שעה)

אֲמִירִים בְּעוֹלָם בְּצָחוּת: מַה בֵּין פֶּרֶק "אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתָךְ" לְבֵין הַפֶּרֶק "אֲשֶׁרִי תְמִימֵי דָרְךָ"? הַתְּשׁוּבָה הַיָּא: שְׁפֶרֶק "אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בֵיתָךְ" קִסִּים בְּפֶסֶק "תְּהִלַּת ה' יְדַבֵּר פִּי וְכוּ", וְאֵילוֹ פֶּרֶק "אֲשֶׁרִי תְמִימֵי דָרְךָ" קִסִּים בְּפֶסֶק "תְּעִיִּתִי כְּשֶׁה אֹבֵד". כִּי זֶה הַחֲלֻק בֵּין זֶה הַשְּׂרָי בְּבֵיתוֹ לְבֵין זֶה הַפְּסוּלֵטל בְּדָרְכִים. (שם ה - תיב)

נִשְׁלַב בְּכַעַס אוּ בְדַבָּר אַחֵר, כִּי אֲדָם אֵין צְדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָסֵא, וְאִפִּילוּ יִהְיֶה זֶה חֲסִיד שְׁבַחֲסִידִים, וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר הַרְבֵּי מַבְרִיסָה, שֶׁהָעוֹלָם טוֹעִים לְחַשׁוֹב שֶׁהַצְדִּיק אֵינוֹ טוֹעֵה, וְשֶׁאִם הוּא טוֹעֵה הוּא אֵינוֹ צְדִיק. וְכֵן אִמֵּר רַבֵּי נַחֲמָן (שִׁיח שְׂרַפִּי קוֹדֶשׁ), שֶׁהָעוֹלָם חוֹשְׁבִים שֶׁצְדִּיק לֹא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת עוֹוֹל, וְאֵין אֹמֵר שֶׁצְדִּיק כֵּן יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת עוֹוֹל וְהוּא עֲדִין יִהְיֶה צְדִיק.

טַעֲנַת הַרַמְבַּם, כְּמוֹ תַמִּיד, מוֹגִיבָה בְדַבְרֵי זִז"ל, וְהוּא אֹמֵרם בְּמִדְרַשׁ (בְּמִדְבָר רַבָּה י"ט) "אִמֵּר מוֹשֶׁה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵין הַקִּפְדִּיתִי וְלֹכֵן לֹא אֶכְנַס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אֲבֵל אֶהְרֵן מוֹה הַטָּא? הֲרִי בְפִירוֹשׁ, שֶׁרַבְתִּינוּ ז"ל מְכַרְשִׁים כִּי הַטָּאוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה הִיָּה הַכַּעַס. וְכֵן הוּא בְסִפְרֵי (פֶּרֶשׁת מוֹטוֹת) ר' אֲלַעֲזָר אֹמֵר, בְּג' מְקוֹמוֹת בֵּא מוֹשֶׁה רַבִּינוּ לְכַלֵּל כַּעַס וְהַאֲחָד מֵהֶם הוּא בְפֶרֶשׁתֵנוּ. עוֹד (וִיקָרָא י') "וַיִּקְרָא עַל אֶלְעָזָר וְעַל אֵיתָנֹר בְּנֵי אֶהְרֵן", (בְּמִדְבָר לֹא) "וַיִּקְרָא מוֹשֶׁה עַל פֶּקֻדֵי הַהֵלֵל". וְכֵן אֹמֵר הַמַּהְרַ"ל (גְּבוּרוֹת ה' פֶּרֶק ז) שֶׁלֹּא רַק הָאֲמִירָה "שְׁמַעֲנוּ נָא הַפְּרִיָּים" הִיָּתָה בְכַעַס, אֲלֵא אִף מוֹה שֶׁהִכָּה בְצוּר הִיָּה בְדֶרֶךְ כַּעַס. וְכִמְהַנְהִיגוֹת הַכּוֹעֶסֶת שֶׁל מוֹשֶׁה הִיָּה נִרְאָה כְּאֵילוֹ אֵין זֶה רַצוֹנוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְכַכֵּן נִגְרַע מִקִּדּוּשׁ שֶׁם שְׁמִים.

וְאִם כֵּךְ עֵלְתָה לְגוֹדֵל הַנְּבִיאִים, אֲשֶׁר לֹא הִיָּה וְלֹא יִהְיֶה כְּמוֹהוֹ בְּנוֹבֵאָה, זֶה יוֹכֵל לְקַרְוֹת לְכָל אָדָם, לִכֵּן צָרִיךְ לְשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מֵאֵד מוֹמִידַת הַכַּעַס. וְכֵן צָרִיךְ לְשׁוֹמֵר עֲצֻמוֹ מִלְּהַפְּכוֹךְ אֶת הַצְדִּיקִים לְמוֹשְׁלָמִים, כִּי אִם עִם יִשְׂרָאֵל הִיוּ לֹקֵחִים אֶת חַשְׁבוֹנוֹ שִׁיתֵכֵן וְמוֹשֶׁה יִכַּעַס מְעַצְמוֹ, לֹא הִיוּ מְקִישִׁים מִכּוֹעֵשִׁי לְמַחֲשַׁבַּת הַבּוֹרָא וְלֹא הִיָּה נַעֲשֶׂה חִלּוּל הַשֵּׁם.

וְהַכֵּלֵל הוּא שֶׁהַשְּׁלֻמוֹת הִיָּה רַק לְהַש"י, כִּי אִם מוֹשֶׁה רַבְנֵי שֶׁהוּא מַבְחָר הַמִּין הָאוֹנוֹשִׁי, וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר הַרַמְבַּם (הַלְכוֹת תְּשׁוּבָה ט) שֶׁגַּם מֶלֶךְ הַמַּשִּׁיחַ יִהְיֶה רַק קְרוֹב לְמוֹשֶׁה בְּנוֹבֵאָה נִשְׁלַב בְּכַעַס, לֹא יִשְׁלַב בְּעֵינֵיךְ אִם תִּרְאֶה אֶחָד מִהַצְדִּיקִים, יִהְיֶה כִּי שִׁיָּהּ

כַּעַס זֶה דְבַר נוֹרָא, לֹא מוֹשֶׁה אִיזָה כַּעַס, גַּם אִם הוּא הַכַּעַס הַמוֹצֵדֵק בְּיוֹתֵר, הַמַּחֲזִיר שְׁאֵדָם מְשַׁלֵּם עֵלָיו הוּא נוֹרָא, וְלַפְעָמִים הַמַּחֲזִיר הוּא לֹא רַק בְּהַרְגָּשָׁה, לַפְעָמִים יֵשׁ תְּשׁוּלוּמִים שֶׁל מוֹשֶׁה, כֹּל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָתוֹ וְלִפִּי עֵינָיו, מוֹשֶׁה רַבְנֵי שִׁילֵם בְּכֵךְ שֶׁלֹּא נִכְנַס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל! כֵּךְ לְפִי הַרַמְבַּם שֶׁמְסַבֵּיר (שְׁמוֹנֵה פֶּרֶקִים) שֶׁחַטָּאוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה בְּמִי מוֹרִיבָה הִיָּה הַכַּעַס, שְׁלוֹשׁ מִיָּלִים שְׁאִמֵּר "שְׁמַעֲנוּ נָא הַפְּרִיָּים" עֵלֵי לִי בְזֶה שֶׁלֹּא נִכְנַס לְאַרְץ חַמְדָּה. וְדַקְדַק עֵלֵי הַש"י שִׁיָּהּ אָדָם כְּמוֹהוֹ כוֹעֵס לְפָנֵי עַדְת יִשְׂרָאֵל בְּמִקּוּם שְׁאִין רָאוּי בּוֹ הַכַּעַס, כִּי הִיָּה זֶה לְפִי מְדַרְגָתוֹ הַנּוֹעֵלָה שֶׁל מוֹשֶׁה, חִלּוּל הַשֵּׁם, מִכִּפִּי שְׁמַתְנוּעוּתִי וּמְדַבְרֵי כוֹלֵם לְמוֹדוֹ, כְּמוֹ שְׁאִמֵּר חִז"ל עַל הַפֶּסֶק "וְהִבְיָטוּ אֶהְרֵי מוֹשֶׁה", שֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל מְסַתְכֵלִים וּבּוֹחִינִים בְּכָל שְׁנֵיָה הַנְּהַגוּתִי, וְהִיוּ רּוֹצִים לְהִידְמוּת לִי מוֹתֵר מַחֲשַׁבָה שֶׁעַל יְדֵי הַהִלְכָה בְּדַרְכֵי יַגִּיעוּ אֵל הַטוֹב הַשֵּׁלֵם, כִּי רָאוּ בְמוֹשֶׁה שְׁלֻמוֹת כְּזֹאת, וְכַשֵּׁי כְּשֶׁנִּרְאָה בּוֹ הַכַּעַס חֲשַׁבוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁאִם מוֹשֶׁה רַבְנֵי כוֹעֵס סִימָן שְׁגָם הַקַּב"ה כוֹעֵס,

וְלֹא מְצִינוּ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַרַךְ כַּעַס עֲלֵיהֶם בְּזֶה הַעֵינֵי, אֲלֵא לְהִיפֵךְ, אִמֵּר לְמוֹשֶׁה כְּמִקְבֵּל אֶת טַעֲנַת הַעַם "קַח אֶת הַפֶּסֶה וְהִקְהֵל אֶת הָעֵדָה, אֲתָה וְאַהֲרֹן אֲחִיךָ, וְדַבְּרָתֶם אֶל הַסָּלַע לְעֵינֵיכֶם וְיָתֵן כִּיִּסְיוֹ, וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן הַסָּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵינֵיכֶם". הֵם רָצוּ מַיִם, זֶה הִיָּתָה בְקִשָּׁה לְגִיטִימִית, וּבְגִלָּל כַּעַסוֹ חֲשַׁבוּ הַעַם שֶׁהַקַּב"ה כוֹעֵס עֲלֵיהֶם עַל בְּקִשְׁתָּם זֶה וְתַרְעוּמוֹת הִיָּתָה בְלִבֵּים.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: *3030

מקבץ שאלות שנשאלו בקו ההלכה

וכעת אני רוצה לשתות בירה או קולה,
האם צריך לברך על שאר המשקים, או
שכולם נכטרים בברכת המיץ ענבים?

אף שמיץ ענבים אינו משכר פוסט את שאר המשקים ואין צריך לשוב ולברך עליהם. חזון עובדיה (ט"ו בשבט עמוד ע"ד) ויש מבני אשכנז שנוהגים לברך שהכל על סוכר ולפסוק את שאר המשקים. וזאת הברכה (פסק"י אות ז').

אני הולך למסור שיעור וישנם אנשים
שבדאי לא בירכו ברכת התורה, האם
יש לברך ברכת התורה קודם לכן?

מובא בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שמרצה ההולך לדרוש בפני ציבור שאינו שומר תורה ומצוות יש על לברך ברכת התורה עם הציבור לפני שמתחיל לדבר דברי תורה, אמנם מספיק את הברכה האחרונה וא"צ את כל הברכות, ואף שהרב עצמו בירך כנה מכל מקום יכול לברך עימם יחד כדי ללמד את הברכה. אגרות משה (חלק ב' אורח חיים סימן ו).

השבת קודם התפילה מגישים יחד עם
הקפה גם עוגות, האם מותר לטעום
מהעוגות?

אסור לעשות כן משום "לא תאכלו על הדם" שאסור לאדם לאכול קודם התפילה, שלחן ערוך (סימן פ"ט סעיף ג'). אמנם חולה הזקוק לאכול לצורך רפואתו מותר לאכול ואינו צריך קידוש כלל, וכ"מ המחמיר לעשות קידוש קודם התפילה תבוא עליו ברכה וישתה רביעית, ואחר מוסף יחזור ויעשה קידוש פעם נוספת. יביע אומר (חלק ח' אורח חיים סימן לא).

בימות הקיץ בחנויות המיצים הטבעיים
מוכרים ברד, ובאזור מגורי ישנה חנות
המוכרים ברד ממיץ ענבים טבעי (שהם
טוחנים) מה ברכתו?

מיץ ענבים קפוא (ברד) ברכתו שהכל. (בית יוסף סימן ר"ב סעיף ב') מנחת יצחק (חלק ח' סימן י"ד) צ"ע אליעזר (חלק ג' סימן ז') ואם בירך בורא פרי הגפן, יצא בדיעבד ואינו צריך לחזור ולברך שהכל. שבט הלוי (חלק ט' סימן ל"ט).

בירכתי על מיץ ענבים בורא פרי הגפן

אדם שחזר לביתו לביל שבת אחר
תפילת ערבית, ורוצה לשתות מים לפני
הקידוש, האם מותר?

אסור לטעום כלום קודם הקידוש ואפי' מים אסור לטעום קודם הקידוש, שלחן ערוך (סימן רע"א סעיף ד') משנה ברורה (שם סעיף קטן י"א), אבל בבין השמשות דהיינו בזמן שבין שקיעת החמה לצאת הכוכבים, יש מקום להקל לשתות מים כאשר אדם צמא מאד. הליכות עולם (חלק ג' עמ' ט).

האם מותר לשתות קפה או תה
בבוקר של שבת לפני התפילה?

הגברים שחייבים בתפילה - מותר להם לשתות כוס תה או קפה קודם התפילה, כיון שאינו מתחייב בקידוש עד לאחר התפילה.

ונשים שאינן מחוייבות בתפילה יש לחלק - שאם היא רגילה להתפלל שחרית יכולה לשתות קודם התפילה, אבל אם אינה רגילה להתפלל שחרית, מתחייבת בקידוש מיד לאחר ברכות השחר ולכן תקדש ואח"כ תשתה. ואם היא חולה קצת, מותר לה לשתות בלי קידוש. הליכות עולם (חלק ג' עמ' כ')

המתארחים בבית מלון, ובבוקר

קו האמונה
לשמוע אמונה כל יום כל היום
02-6444250

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

בגמרא מובא (ראש השנה כא:) ביקש קהלת להיות כמושה, יצתה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת" (קהלת יב, י). במדרש כתוב שהקב"ה אמר למשה רבינו: לך אני מגלה טעם פרה אדומה, אבל לאחרים חוקה. ושלמה אמר: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני".

הנה כתוב בספרים שיש רמז בפסוק שמושה ידע טעם פרה אדומה, כי שמו רמזו בפרשת פרה שכתוב: "ולקחו לטמא מאפר שריפת החטאת", שתיבת "מעפר שריפת החטאת" יוצא בראשי תיבות "משה", ללמדנו שלמושה נגלה טעם פרה אדומה. אמנם שלמה טען שגם שמו רמז, שהרי תיבות "לטמא מעפר שריפת החטאת" יוצא בראשי תיבות "שלמה" ועל זה ענו לו: "וכתוב יושר דברי אמת", דהיינו שהאותיות של משה כתובות לפי סדר הא"ב 'מ'עפר ש'ריפת ה'חטאת' אבל אותיות שלמה אינן לפי הסדר 'ל'טמא מ'עפר ש'ריפת ה'חטאת' ולכן יצאה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת". (פנינים יקרים)

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

מסופר במסכת ברכות (ס"א): פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה. אמר לו: עקיבא אי אתה מתירא מפני המלכות?! אמר לו רבי עקיבא: 'אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם, מפני מה אתם בורחים? אמרו לו, מפני רשתות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם השועל, רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם?'

ענו הדגים ואמרו לשועל: אתה הוא שאומרים עליך פיקח שבחיות? לא פיקח אתה אלא טיפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתיראים, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה 'כי היא חייך ואורך ימך' כן, אין אנו הולכים ומבטלים ממנה.

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז בארה"ב, שואל על דברי הגמרא, מדוע הוצרך ר' עקיבא לספר לפפוס משל ארוך זה על השועל, הדגים והרשתות, בעוד שהיה יכול לומר לו בפשטות את אותה התשובה עצמה שהשיבו הדגים לשועל; הוא יכול היה לומר כך: 'התורה היא חיינו, בלעדיה אין לנו חיים, ותו לא. איזו תובנה נוספת מצא ר' עקיבא במשל הדגים, שבשלה החליט לבסס את דבריו על המשל הזה דווקא?'

התשובה היא, היה הגר"מ גיפטר מבאר, כי במשלו של ר' עקיבא טמון רעיון עמוק, המלמד מהו המבט הנכון וההשקפה הטהורה כלפי כל העולם הזה על חמודותיו כולן. הבה ונתבונן: כאשר מוציאים את הדג מהמים, האם הוא מת מיד? לא ולא.

להיפך ברגעים הראשונים הוא מקפץ ומשתולל, ולעומד מן הצד נראה הדג כביכול מלא שמחת חיים. במים הוא שט בניחותא, שקט ורגוע, ואילו בחוץ מרצו פורץ ועולה על גדותיו; הוא מנפנף בסנפיריו ובזנבו, ונראה שמתחיל 'לחיות'...

כך נראים הדברים למי שאינו מבין מאומה בדגים... אולם, אם נשאל אדם המתמצא מעט, אדם המכיר את אורחותיו של הדג, הוא יוכל לומר בבירור כי כל הקפיצות הללו, כל הריקודים מלאי המרץ, אינם ביטויים לשמחתו ולאושרו של הדג, אלא דווקא למותו הקרב... אלו אינם ריקודי שמחה אלא פרפורי גסיסה.

וכך ממש הם הדברים בכל הנוגע למצבו הרוחני של האדם אמר הרב גיפטר. אדם הפורש מבית המדרש, אדם המתנתק מצינור החיים שלו מהתורה הקדושה, נראה לפעמים כשמח ומלא חיים; אנו רואים אותו מתלהב מכל התענוגים שהעולם הזה יודע להציע לו, ממצה את ההנאה הגשמית מכל רגע של חייו. אולם מהי האמת? האמת היא, שאדם אשר חי את חייו, תוך שהוא מנותק מהתורה הקדושה נשמת אפו הרי הוא חשוב כמת! כל ההנאות, כל פינוקי ההבל של העולם הזה אינם אות חיים, אלא פרפורי גסיסה! הם סימן ומופת ברור לכך, כי בעוד תקופה קצרה תהיה נפשו של האדם הלז בבחינת מות, גופו אולי יישאר לטייל ו'לבלות' כאן בעולם הזה עוד מספר שנים, אבל רוחו ונפשו עומדים לשוב אל צור מחצבתם ולהניחו כאן, כשהוא מתנוסס ושוקע בביצה החומריות העכורה...

זוהי, איפוא, התשובה שהשיב ר' עקיבא לפפוס בן יהודה באמצעות משלו. הוא פנה אליו ואמר לו כדברים הללו: נכון הדבר כי כעת בעולם הזה, נראה כי אתם המאושרים; אתם משופעים בממון, אתם בעלי השפעה, אתם מצליחים לאגור נכסים, ואילו אנו בני התורה, נאלצים להתחבא כדי להגן על חיינו וללמוד את התורה הקדושה... ברם, לאמיתו של דבר, אנו חיים ואילו אתם מתים, כל השפע בו אתם שוחים אינו אלא בגדר פרפורי גסיסה, משום שללא התורה הקדושה, בלי לימודה ועמלה, לא יתכן מצב של חיים.

סיים הגר"מ גיפטר: אף ללומדי התורה בעמל יום אחר יום, לעתים 'נדמה' להם, ששם ברחוב יש חיים, שם משתוללים וחיים, והכל תוסס כל כך, אך עלינו לדעת, שאין אלו 'חיים' כלל, אלו פרפורי גסיסה, כדג המשתולל מחוץ למים... החיים האמיתיים הם חיים - של תורה, בין כותלי בית המדרש. תורתנו "תורת חיים" היא, בלעדיה אין חיינו חיים! (ופריו מתוק)

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

איתא ב'ר'וקח', הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת אף התורה מטהרת לומדיה לשמה.

ואם יאמר האדם הן אני עץ יבש אטום וחתום לבי מלהבין איזה דבר בתורה, צא תאמר לו טעות גדולה בידך, כי אמנם לפעמים יצטרך האדם לנקות עצמו

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

שלום", ולכאורה מה השיבה לו, אלא זהו פירושו שאמרה שלום, היינו שהרגישה בעצמה שהיא בשלימות, ואם כן הרי היא בסכנה גדולה דהרי זהו סימן שעדיין רחוקה היא בעבודת השי"ת, על כן הלכה מיד אל הצדיק.
(שיח יעקב יוסף)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

מסופר על ר' שמחה בונים מפשיסחא, שלפני פטירתו פרצה אשתו בבכי מר. אמר לה: למה תבכי, הרי החיים אינם אלא הכנה לקראת המוות. כל ימיו צריך אדם להתכונן איך למות.
"זאת תורת האדם", "כי ימות באהל" - שידע כשמוגיע יום המיתה, איך למות.

"אדם כי ימות..." (יט, יד)

אמר רבי שמעון בן לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (גיטין נז).

בימי השבעה על מרן הגר"ע יוסף צצוק"ל הגיע לאוהל הניחומים רב חשוב מארה"ב בשם הגאון רבי דוד עוזרי שליט"א, וסיפר לבנים ולנוכחים סיפור מעניין על שקידתו העצומה של רבינו. באחת הפעמים רבינו התארח אצלו בארה"ב, ובערב שבת שאל אותו אם יכול להראות לו את חדר השינה בו ילון.

לאחר שהראהו את חדר אכסנייתו שאלו רבינו אם יוכל לסדר באיזו דרך שיהיה אור קטן בחדר למשך כל הלילה, והוסיף לבקש שלא יהיה אור גדול כדי שרעייתו הרבנית ע"ה, תוכל לישון ללא הפרעה.

לאחר בדיקה קצרה פנה הגר"ד עוזרי לרב ואמר שישנה אפשרות אחת, שבתוך הארון הגדול שבחדר יש אור קטן, ואם יפתח את הדלת יוכל ללמוד בלי להפריע את הרבנית בשנתה. רבינו בדק את האור ואמר כי טוב הוא, אבל עדיין חושש שאולי האור יפריע לרבנית.

בבוקרו של שבת סיפרה הרבנית שהרב לקח כיסא, הכניסו לתוך הארון, ואת הדלת סגר אחריו, וכך ישב ועסק בתורה כל הלילה.
(אמונה שלמה)

"אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

במשפחה מסויימת היה סבא שחלה באלצהיימר, וככזה לא היתה לו כל אפשרות להשתתף באירועים משפחתיים. הדבר גרם לצער רב לכל בני המשפחה, מה גם כשמדובר בת"ח גדול, שהופעתו מכבדת את כל המשפחה.

לקראת חתונתה של אחת הנכדות חיפשו תרופה תביא מזור למחלתו של הסבא. חיפשו ומצאו. לאחר בירורים רבים הגיעה לאוזנם שמועה על תרופה פלונית, שבכוחה להחזיר את חולה האלצהיימר למצב בריא לחלוטין וזאת לכמה שעות בלבד. נו, חתונה אינה אורכת יותר מכמה שעות, ולכן הגו בני המשפחה את הרעיון להביא לסבא את התרופה, כדי שיהא בכוחו לשמוח עם כל צאצאיו. הם ביררו היכן ניתן להשיג את התרופה, וכשהגיעו לשם, נדהמו לשמוע את המחיר... מדובר היה בהון

מעט בכדי לזכות להבין את אמרי התורה, אך אין דרך לבוא לידי זה כי אם על ידי עסק התורה עצמו.

בזה פירש הגאון רבי שלמה קלוגער זי"ע ('אבל משה' תחילת ההספד על החתם סופר) כי אנו מבקשים 'ותפתח לבנו בתלמוד תורתך' (ליקוטי תפילות), ואם היה פירושו בפשוטו היה לו לומר 'ותפתח לבנו לתלמוד תורתך', ומהו בתלמוד, אלא הכוונה לפתוח את הלב שייכנס בו יראת ה', או כל מידה נבונה, והנה כל דבר סגור פותחים במפתח, ומהו המפתח' לפתוח בו את הלב, הוא התלמוד, נמצא שעם הלימוד יפתח לבו ויכנס בו כל דברי התורה אשר ילמד".

"זאת חקת התורה" (יט, ב)

אפשר לומר, על פי המסופר שבא חסיד אחד לפני הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, וביקש ממנו עצה וסגולה לזכרון, מכיון שהוא מטבעו שכחן גדול. והשיב לו שיעשה תשובה, והוא על פי מאמרם ז"ל ('יומא פו.) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ואנו אומרים בתפילה ואין שכחה לפני כסא כבודך, וא"כ סגולה הוא לזכרון.

איתא בגמרא (חגיגה ט:): אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, ומובא באמרי נועם (פרשת ויקרא) לפרש, משום דשם מלאך השכחה הוא פוט"ה בגימטריא ק', ואילו מלאך הזכרון שמו מיכאל"ל בגימטריא ק"א, והוא עומד תחת כסא הכבוד, ולכן השונה פרקו מאה פעמים ואחד זוכה שתורתו נחקקת בקרבו ואינו שוכחה. וזה שאמר הכתוב "זאת חקת התורה", אם רצונך שהתורה תחקק בזכרוך, העצה היא "אשר צוה' ה' לאמור", עליך ללמוד ולשנות הפרקים מאה פעמים ואחד כמספר צו"ה בגימטריא ק"א, ולא תשכח לימודך.
(מקור ברוך)

"אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול"

(יט, ב)

איתא בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע, אדם שחושב שהוא כבר מושלם ואין לו כבר מה לתקן כי אין בו מום, זהו הסימן הכי גדול שעוד לא עלה עליו בכלל עול תורה ומצוות, וזהו אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול, כי אדם שכן קיבל עליו תומ"צ, יודע תמיד, כי יש לו עוד מה להוסיף, וכן התורה והמצוות שלו יכולים להיות איכותיים יותר.

כן פירשו בדומה לזה "למד לשונך לומר איני יודע", ולכאורה הרי זה דבר שקר, כי אתה כן יודע, אלא הכוונה איני יודע, שיש לו עוד הרבה חסרונות בידיעה אינו יודע עדיין את כל הש"ס, אינו יודע את הרמב"ם, יש לו עוד הרבה מה ללמוד, אין לו זמן להבלי עולם הזה, וזה רק מי שמקבל עליו באמת עול תומ"צ כי אז הוא מרגיש תמיד בחסרון.
(ישועות משה)

ונראה להוסיף בזה על הא דאיתא (מלכים ב' ד, כג) גבי האשה השונמית שמת בנה והלכה אל איש האלוקים ופגע בה אישה, "ויאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת ותאמר

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

הקרובים ובני המשפחה יבואו אליהם, וינסו לחבקם ולנשקם אחרי כל כך הרבה שנים שלא ראו אותם, ואולי אף יספרו להם סיפורים על הנכדים והנינים. אבל אלה שירדו לעולמנו, יחפשו מיד את בית המדרש הקרוב ביותר, ויחלו ללמוד ולנצל כל רגע ורגע ללימוד תורה. הם הרי כבר יודעים את ערכה של כל מילה, וחשיבותו של כל רגע של לימוד! הם לא יתנו לעצמם לבזבז את הזמן היקר לדברי הבל וריק. ואנחנו, שנמצאים כאן בס"ד, עד מאה ועשרים שנה, ויש ביכולתנו להעשיר את מזוודתנו בעוד ועוד דקות ושעות, ימים ושנים, של לימוד תורה, לא נעשה זאת? (הרב משה מיכאל צורן)

"ותמת שם מרים ותקבר שם ולא היה מים לעדה" (כ, א-ב)

מדוע לא היה מים לעדה אחר פטירת מרים, והלא גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ואם בחייה היו לישראל מים בזכותה, כל שכן אחר מותה!

מבאר ה"אשיב אברהם", שהלא אמרו חז"ל (הובא ברש"י): "למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך: מה פרה אדומה מטהרת אף מיתת צדיקים מכפרת". ואין הכוונה שעצם מיתת הצדיקים מכפרת, אלא שכאשר הצדיק מת כל העם עושה חשבון נפש, שהלא הצדיקים מתים בעוון הדור, ואם כן מדוע מת הצדיק? במה צריך להתחזק?

ויש העושים זאת מפחד, שעד עכשיו הצדיק היה כמגן לדור, ועכשיו שמת מי יגן עליהם? כמו השכנים של רבי זירא שהיו פושעים גדולים, ולאחר מותו חזרו בתשובה, כי אמרו, עד עכשיו הוא הגן עליהם ועכשיו אין מי שיגן עליהם.

אם אכן כך הוא, נחשב שהצדיק לא מת, חיותו של הצדיק מוסיפה להתקיים כי השפעתו נמשכת גם לאחר מותו, ועל כן גם השפע שהיה בזכותו בחיי חיותו ממשיך להיות מושפע לאחר מיתתו. אבל אם הצדיק מת ומותו לא השפיע מאומה, אף אחד לא חזר בתשובה והכל נשאר כשהיה, כי אז נחשב שהצדיק מת ואין לו שום קשר לעם ומדוע יקבלו בזכותו שפע וברכה? "ותמת שם מרים ותקבר שם", כלומר לא הייתה למותה שום השפעה על העדה, ומשום כך מעתה שוב לא היו מים לעדה.

"וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים... " (כ, טז)

מלאך זה משה (רש"י). הרה"ק ר' יצחק מווארקה נזף בבעל עבירה על מעשיו הרעים. אמר לו: יודע אתה מי אני? אני אחד מצדיקי הדור, ויכולני לעקור אותך מהשורש...

המקורבים התפלאו על סגנון הדברים של רבם שלא הלמו את ענוותנותו.

הסביר להם האדמו"ר: הרי משה רבינו עניו גדול היה, ובכל זאת כשדיבר עם אדום נאמר: "וישלח מלאך" ומפרש רש"י זה משה. בדברו עם אדום, חגר משה הענו עוז וגאון וקרא לעצמו מלאך.

עתק של ממש, שהסתכם באלפי דולרים לכדור אחד. כששמעו את המחיר, החלו כמה מבני המשפחה לסגת אחור, והתחבטו מאוד האם הדבר שווה את ההשקעה. לאחר זמן החליטו שהם משקיעים את אלפי הדולרים, העיקר שהסבא יוכל להשתתף בחתונה. ואכן, הנס הזה התרחש באופן מופלא. הסבא נטל את התרופה, וממש היה לאדם רגיל. אלה שידעו על מחלתו, נדהמו לראותו מתפקד כרגיל, ללא כל בעיה. פלאי השי"ת. הסבא היה בחופה, קיבל ברכה אחריתא, והשמחה הרקיעה שחקים. מזה זמן רב שלא זכו בני המשפחה המורחבת לראות את סבם משתתף בשמחות.

זמן קצר לאחר החופה נעלם לפתע הסבא מהאולם. בני המשפחה נבהלו ולא ידעו מה אירע. הם הרי זכרו שהסבא בעצם חולה קשה במחלת האלצהיימיר, ויתכן, כך חששו, שהשפעתו של הכדור הסתיימה לפני הזמן, ואולי גם זה בגלל 'הקוד הגבוה' של המחלה הנמצא אצל הסבא. עוברת רבע שעה, חצי שעה, ויותר, והסבא אינו חוזר. למותר לציין שכל השמחה הושבתה, והכל חיפשו את הסבא בכל מקום אפשרי. אבל, למרבה התדהמה והצער, לא מצאוהו. משחיפשו בכל 'החורים והסדקים' של אולם השמחות, והעלו חרס בידם, יצאו בני המשפחה לחפש באזורים הסמוכים. עד שלפתע, משפתח אחד הנכדים את דלתו של... בית מדרש פלוני, הוא מוצא את הסבא יושב ולומד... הוא מזעיק את כל בני המשפחה אל בית המדרש, וצריך רק לדמיין את השמחה הגדולה שאחזה בהם במוצאם את הסבא הדגול. אבל, מיד לאחר רגעי השמחה, פונים הורי הכלה, בנו וכלתו, אל הסבא הת"ת, ואומרים לו: סבא, מה קרה לך? הרי השקענו אלפי דולרים כדי שתוכל להשתתף אתנו בשמחה? ואם כן, מדוע לא תהיה אתנו באולם השמחות? כולם ממתינים לך שם בכיליון עיניים. וכי אין זה בעיניך בזבוז זמן? הרי כל דקה שהכדור משפיע עליך שווה הון עתק, ועוד מעט תחלוף השפעתה של התרופה! בוא נא יחד עמנו אל השמחה, ונשמח כולנו יחד! אבל הסבא ממאן לקום ממקומו. הוא מביט בעיניים קמות על ההורים, ועל כל אלה שהתאספו סביבו, וניסו לשכנעו, ואומר להם: האם זה נקרא בזבוז זמן? מה קרה לכם? וכי לא חינכתי אתכם במשך כל שנותיי שהתורה היא החפץ היקר ביותר בעולם, וכל מילה שלומדים בה שווה פי אלף אלפי אלפים מכל דבר אחר?! עד שאני זוכה לכמה שעות של שקט ממחלתי, ויש בידי אפשרות להתרכז בלימוד, אתם רוצים שאבזבז את זמני ואבוא להשתתף בחתונה? הצאצאים המשיכו להפציר ולהפציר, אבל הסבא נשאר ללמוד בבית המדרש.

***

בואו ונחשב חשבוננו של עולם: הרי הזמן שלנו אינו עולה לנו כסף, ואנחנו לא משלמים על כל דקה הון עתק; וכי משום זה לא ננצל את הזמן, ונבזבזו על הבל וריק!?

המגיד הגר"ש שבדרון זצ"ל ניסה לתאר פעם בפני שומעיו את יוקר הזמן, ואמר שננסה לתאר שהמתים שכבר מתו קיבלו מן השמים אפשרות לרדת לכמה שעות לעולם שלנו. הרי כל

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חוקת

לקיומו, ולשם כך קיבלו בני ישראל את האוכל הטוב ביותר. אבל במה שנוגע למותר האדם מן הבהמה - לשם כך קיבלו את התורה הקדושה! (ומתוק האור)

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה" (כא, יז)

שאלו פעם את רבי יוסף דב מברסק: מדוע שירת האזינו ארוכה היא, שירת הים קטנה ממנה, ואילו שירת הבהמה קטנה משתיהן, ואין בה אלא ארבעה פסוקים בלבד?
חיך הרב ואמר: "הרי פתגם שגור בפי העולם 'הרב יודע היטב, הרבי עם תלמידיו יודעים קצת, והתלמידים בעצמם יודעים מעט מאוד'."

את שירת האזינו שר משה לבדו שידע את התורה, ולכן היא ארוכה מכולן, את שירת הים שרו משה ובני ישראל ולכן קצרה היא יותר. אולם שירת הבהמה שרו אותה בני ישראל לבד, ולכן קטנה היא מכולן...

"במחוקק במשענותם" (כא, יח)

כפי המידה שהתורה חקוקה בלב האדם, כך ניתן להשען עליה ולבטוח בה. "עץ חיים היא למחזיקים בה".
משל לחבל שמשליכים לטובע בנהר לאחוז בו. כפי שמחזיק בו - כך מציל הוא את חייו.

"וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב" (כה, א)

סיבת הזנות שהגיעו ישראל היה מחמת 'שטים' כלומר, שיצאו לשוטט ולטייל מחוץ למחנה, והגיעו אל המקום של בנות מואב, והגיעו לידי עבירה.

בפרשת אחרי כותב האור החיים הקדוש, כי כל מקום שנעשה בו פעם עבירה, נעשה מתועב ומושחת, ויש בכוחו בעתיד להכשיל גם צדיק שיגיע לאותו מקום, שיכשל בעבירה או בהרהור עבירה, מחמת שהמקום נעשה גורם לעבירה.
לפי זה מפרש את הפסוק 'למעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' שעצם העובדה שישבתם והתעכבתם בארץ מצרים

שהוא מקום עבירה, זה עלול לעורר בכם מחשבות ומעשים רעים. בפרשת נח מפרש רבינו הקדוש את הנאמר על דור המבול 'ותשחת הארץ לפני האלוקים', שהם הכניסו השחתה וזוהמא לארץ, עד שהפך להיות גורם לעבירה.

"שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (כ, י)

יש שני סוגי צדיקים, יש צדיק שאינו פוסק מלהוכיח את ישראל עד שחוזרים בתשובה. ויש צדיק שנוהג להיפך, הוא מקרבם ומעלה אותם מאד עד שבושים בעצמם לחזור ולחטוא, וההבדל הוא שמי שכופה ממילא נכנעים לפניו שלא ברצון, ולפי התנהגות עם ישראל נוהגת גם הבריאה כולה, שנבראה בשביל ישראל, ונמצא שיש הנהגה שלא ברצון, לעומת הצדיק שמקרב ומעלה את העם, ועי"ז בושים לחטוא ונכנעים מרצון, כך גם הבריאה כולה נוהגת ברצון.

משה רבינו הואיל ובא לכלל כעס והוכיח את ישראל בדיבורים קשים "שמעו נא המורים". לא רצה גם הסלע שהוא נברא לשמש את ישראל להוציא מים ורק בעל כרחו הוציא מים שהוצרך משה להכותו ולהוציא המים בכפיה.
(קדושת לוי)

"ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (כא, ה)

מדוע קראו ישראל למן 'לחם קלוקל', והלא היו בו כל הטעמים שבעולם?

ביאר ה'חזקוני': לבני ישראל היה חשוב לא רק הטעם, אלא גם הצבע והצורה של המאכלים המוכנסים לפיהם. נמאס להם לראות אותו מאכל יום אחרי יום, שנה אחר שנה, הם רצו גיוון... ולכאורה, מדוע באמת לא נתן להם הקב"ה מאכלים שונים, פעם כך ופעם כך, אלא במשך ארבעים שנה הוריד להם מאכל אחד באופן קבוע?

מסופר על אביו של המשגיח הרה"צ ר' אליעזר דסלר זצ"ל, שהיה סוחר. יום אחד הזמינו יהודי עשיר להתארח בביתו. כשהגיע, ראה שעל השולחן מונחים קרוב לעשרים סוגי סלטים! שאל את בעל הבית: "מה פשר הדבר, מה צורך יש בכל כך הרבה סוגי סלטים?!" ענהו בעל הבית העשיר: "בהמה אוכלת כל חייה קש. תרנגולת כל חייה מנקרת זרעונים. בן אדם אוכל כמו בן אדם, מאכלים מגוונים..."

נדהם אביו של הרב דסלר ואמר: "נכון שאנו בני אדם, אך הסבור שיתרון האדם על הבהמה מתבטא במגוון סוגי הסלטים המוכנסים לפיו - אדם אומלל הוא!"

רצה הקב"ה להוציא מליבם של ישראל את הרעיון הלזה, ולכן נתן להם מן במשך ארבעים שנה ללא צורה, רק עם טעמים שונים, כדי שלא יחשבו שמעלתם המיוחדת בהיותם בני אדם באה לידי ביטוי באכילת מאכלים מגוונים. לא! על האדם לאכול את הנדרש לו

לרפואת

הבה"ח רפאל בנימין אשר בן חנה הי"ו

***

מרת מרים יוכבד בת הענדל

בתוך שאר חולי ישראל

{ אז נדברו }

פרשת חקת תשע"ט | גליון מספר: 425 | לסדר: "עני באר ענו לה"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת זסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בנושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מי ענק עוד יותר מעוג מלך הבשן...???

בסוף הפרשה שלנו... עם ישראל נלחם עם אדם **ענק!!!** שקראו לו עוג!!! התיאורים בחז"ל על המימדים האדירים שלו... זה משהו פשוט אסטרונומי... רק לשבר את האוזן... כשהייתי ילד אי שם למרגלות הר הכרמל... מישהו החליט שהר הכרמל זה ה"ציון" של עוג מלך הבשן... כלומר: הרי אחרי שקוברים את המת... נשארת מין תלולית כזו של עפר מעל הקבר.. שזה העפר שהוציאו במקום שבו כעת נמצא הנפטר... אז הסבירו לנו שהר הכרמל זה התלולית עפר שנשארה מסתימת הגולל של עוג מלך הבשן תפס באדמה... אז אל דאגה... זה לא באמת נכון... אבל בשביל ההמחשה... תדע לך שזה לא כ"כ מופקע... לפי התיאורים בחז"ל דווקא זה נשמע מתאים... עכ"פ: מדובר בממדים אדירים ובלתי נתפסים... אז אתה מבין לבד שלנצח כזה בן אדם ענק זה היה תעוזה בלתי נתפסת... זה היה נחשב נצחון מרשים בכל קנה מידה... נכון? **אבל!!!** **משום מה התורה ? ! ? !** התורה לא עושה מזה עסק מידי יודע מה גדול... ארבעה פסוקים!!! ככה בסוף הפרשה... במפטיר... כתוב בתמציתיות... בקצרה... שהקב"ה אמר למשה שלא יירא מעוג וילחם בו... ומשה רבינו לקח חרב והרג אותו וזהו... בזה נגמר הסיפור... התורה אפילו לא טורחת לספר את הסיפור המלא איך בדיק הרגו אותו (כפי שמתואר בברכות נו. שהוא עקר הר שלם ואז הגיעו נמלים וכו' וכו')

עד כאן הסיפור עם עוג מלך הבשן... לעומת זאת!!! בפרשה הבאה... שם אנחנו פוגשים אויב הרבה יותר גמד וננס... הממדים שלו אפסיים לעומת העוצמה ששמה עוג... הוא היה סתם חלשלוש... לא מלך ולא מושל... סתם עני... חולה כבוד... לא רואה בעין אחת... צולע... עם איזה אתון מדברת... שבסוף עוד כולם עושים ממנו קירקאס ובלק מבריה אותו משם בבושת פנים... ותתפלא לראות ש... שעליו התורה מקדישה לא ארבעה פסוקים!!! **אלא פרשה שלימה!!!** שבסוף הבא אתה תראה שהתורה עוקבת בדאגה רבה אחרי כל תנועה של בלעם הרשע... התורה מתייחסת אליו ברצינות תהומית! תנסה לחשוב: עוג היה מלך!!! ועוד כזה ענק!!! והיה לו המון כח!!! וככה... בארבעה פסוקים התורה סיימה איתו... ואילו בלעם בן בעור... איזה התייחסות רצינית יש בתורה אליו... **טמון כאן הרגש עמוק מאוד:**

עוג היה ענק ענק ענק!!! אבל אם ה' איתנו... אנחנו לא מתרגשים מדברים ענקיים... ארבעה פסוקים וסיימו איתנו... לעומת זאת: בלעם???

אבל היה לו את הכשרון העדין והרגיש ביותר: לדעת איך לסכסך בינינו לבין הקב"ה, אלוהים של אלו שונא זימה... תן להם להיכשל בזה... ואז מתחילים בעיות שלום בית בין קודשא בריך הוא לכנסת ישראל... וזה באמת נורא נורא מסוכן...

עוג מלך הבשן הוא זאטוט לעומת האיום הגרעיני שמביא איתו בלעם... את עוג מלך הבשן משה רבינו חיסל תוך רגע... אבל את פעור שהביא לנו בלעם?? עד עצם היום הזה משה רבינו צריך להיקבר שם... כדי שכל פעם שפעור מציץ החוצה... משה רבינו מחזיר אותו בחזרה... עם בלעם משה רבינו עדיין לא סיים!!! עד עצם היום הזה משה רבינו צריך להילחם בו... **כלפי מה הדברים אמורים???** כמעט לכל אחד מאיתנו יש כל מיני חרדות ואיומים בחיים... לכל אחד מאיתנו יש איזה מפלצת דמיונית בדמות עוג מלך הבשן... שלפעמים הולכת ומתקרבת אליו בצעדי ענק ומאיימת לו על שלוות הנפש... אצל כל אחד זה מתבטא במשהו אחר... אצל אחד זה חרדה מנושאים בריאותיים... אצל אחד העוג מלך הבשן שלו... זה הפחד שלא יהיה כסף ומה יהיה... ויש כאלו שאצלם המפלצת היא מה יגידו עלי... ויש הרבה כאלו שהמסד והמערכת זה העוג מלך הבשן שלהם...

נכון... זה באמת מפלצת מפחידה!! עוג מלך הבשן הוא באמת דמות מעוררת חלחלה!!! אבל אל תשכח שמה רבינו... עם באנא אחת ברגל... (לא בראש) עשה לו "השכבה..."

ממילא איזה מפלצת שתהיה... כמה שהיא תהיה מפחידה... אצל יהודי זה הסיפור הקטן! הדבר היחיד שבאמת באמת צריך להטריד אותך זה מערכת היחסים שלי עם הקב"ה!!! האם טוב לקב"ה בבית שלי... האם לקב"ה נעים במחיצתי... האם הוא מתהלך בקרב המחנה שלי... **זה הנושא!!!** וזה מלחיין הרבה יותר מעוג מלך הבשן!!! אם הבית שלי קדוש... אם הראש שלי נקי... ואם העיניים שלי טהורות... אין לי מה לחשוש... (אגב: המגלה עמוקות אומר: ססיון ועוג היו נמצאים בפתח של א"י ונחשבים המזוזה דקליפה של א"י... ואילו משה רבינו שלא זכה להיכנס לארץ... אבל הוא זכה לקבוע מזוזה ולהכניע את המזוזה דקליפה...) גם אם עוג מלך הבשן מגיח מאחורי... הקב"ה תוך רגע יכול לעשות אותו פגר מת ש"אתה צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים..." אבל ממי כן יש לך מה לפחד?? **מבלעם וחבריו!!!** אם אתה רואה שם מרחוק איזה חנות תמימה של סלולר... שמציעה לך מגוון שירותים והכל במחיר אחד... זה מלחיין הרבה יותר מעוג מלך הבשן!!! החבר הזה שיש לך בישיבה... השתום עין הזה... המשוועם הזה... שמושך אותך לכל מיני מושגים קלוקלים הוא הרבה יותר מלחיין מהשיריך שאתה דואג שאולי לא תמצא או מכל מיני ביורוקרטיות של הממסד... זה צחוק ילדים... הקב"ה תוך רגע יכול לתת לך הכל... אבל אם תסתכסך עם הרבש"ע... מי ירגיע את אבא שבשמים שיבכה עליך... מי יוכל לגשר ביניכם... מי יוכל להסביר לך עד כמה אתה יקר לאבא שבשמים... זה!!! זה מלחיין!!! זה הדבר הכי חשוב שצריך לעמוד בראש מעיינינו.

שירים אארוג!!! לשיר לה' זו אומנות של אריגה... עלי באר...

איך הוא הגיע לכאן?? דרך האתרים...

וישמע הכנעני מלך ערד... מה הוא שמע??? שמע שנסתלקו ענני הכבוד... הוא שמע שחיימקה התעצבן על החסימה... דיי... נמאס לו שהוא כל הזמן מוגבל ואין לו אפשרות להיכנס לאתרים ולאפליקציות... אז הוא החליט להוריד את החסימה... החליט לסלק את ענני הכבוד ששומרים עלי... **ככה???** הסתלקו ענני הכבוד? הסתלקה החסימה?? בא ישראל דרך האתרים?? באותה שניה המידע עבר בכל הרשת והכנעני מלך ערד יצא להתקפה דרך הרשת... הוא פיצץ את חיימקה בהודעות וואצפ ובכל מיני סרטונים וקליפים ואל תשאל... ואל תדאג... הכל כשר...

בטח... הוא כבר שלושים ושמונה שנה מחכה לרגע הזה... הוא כל הזמן מחכה מתי יהיה אפשר ללכוד את חיימקה ברשת... אבל החסימה!!! החסימה של ענני הכבוד לא נתנה לו להתקרב... אבל ברגע!!! בשניה שהוא רק יכל!!! באותו רגע וילחם בישראל וישב ממנו שבי...

שפחה אחת!!!! זה הכל!!! זה מה שהוא הצליח לקחת מעם ישראל!!!! עם ישראל שומעים שהוא הצליח לקחת בשבי שפחה אחת... מיד כלל ישראל יוצאים למלחמה חסרת פשרות... והחרמתי את עריהם... עד הסוף... חרם גמור...

וכאן באמת יש נקודה שצריך להבין אותה: מה קרה?? למה עם ישראל יוצאים למלחמת חרמה?? הרי מדובר בשה"כ בשפחה אחת?? כן... כמובן שכידיעו... אצל עם ישראל אין כזה דבר... אפילו שפחה אחת נחשבת כמו עולם מלא וצריך לקחת עליה אחריות ולמסור עליה נפש!! **אבל עדיין... עדיין זה לא מובן**... סו"ס כשנגישים למלחמה תמיד לוקחים בחשבון שיש קרבנות... (כמו שדוד המלך מרגיע את יואב במלחמת עמון: כזו וכזו תאכל החרב...) ובפרט שכאן מדובר בשה"כ בשבי... עם ישראל היו צריכים לעשות עסקת טיעון נקודתית של החזרת שבויים מול הכנעני ולגשת להפסקת אש ולסיים את ההסלמה... למה צריך להוציא את כולם למלחמת חורמה על שפחה אחת???

אני רוצה לחדד את השאלה: יש פה נקודה כללית שצריך להבין אותה: אם כלל ישראל מסוגלים לצאת למלחמה על שפחה **אחת בלבד** שנשבתה... מה זה אומר?? זה אומר שעם ישראל לוקח ללב באופן אישי כל יהודי שקורה לו משהו... **אפילו יהודי אחד בלבד!!!** אם חס ושלום קרה לו משהו... כל עם ישראל לא מסוגלים לחזור לסדר היום... הם מסוגלים לצאת למלחמה על נפש אחת... זה מה שכתוב כאן... לא?? **אבל!!! זה מאוד תמוה:** כי אם תשים לב במשך ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר... עם ישראל עברו מגפות ואסונות בקנה מידה של עשרות אלפי הרוגים... אם זה בחטא העגל... אם זה במרגלים... אם זה במעפילים... במתאוננים... בכל סיפור כזה היו עשרות אלפי קרבנות... אנשים מתו כמו זבובים... ואנחנו לא רואים שיש התייחסות לכל אחד ואחד... והנה... כאן שפחה אחת בודדת נשבתה... וכבר עם ישראל לא מוכנים לחזור לסדר היום?? במה השפחה הזו יותר מיוחסת ממאה ששים אלף יהודים שמתו בחטא פעור והתורה אפילו לא טורחת לציין אותם... רק רש"י עושה לנו את החשבון...?? במה השפחה הזו יותר מיוחסת מעשרות אלפים מעם ישראל שמתים בעדת קורח ובקברות התאוה... שנעבאך קרה מה שקרה... מתו... קברו אותם... צידוק הדין וממשיכים הלאה את החיים... ואילו השפחה הזו שבשה"כ נשבתה והצלתו אותה... מקבלת כאלו כותרות והיא סיבה למלחמה??

ביאור העניין בעמוד 6 בגיליון זה...

בפרשת השבוע... פתאום באמצע הפרשה מתחילה שירה!!! אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה... והשאלה המתבקשת: מה קרה?? מה יום מיומיים?? הרי בארה של מרים הייתה להם מיום שהם יצאו ממצרים... אז למה רק בסוף שנת הארבעים הם נזכרו לומר עליה שירה?? ועל השאלה הזו אין תשובה ברורה כי... כי... כי... כלנו מבינים לבד את התשובה שכולנו מכירים אותה מהחיים: כל זמן שבארה של מרים דופק... יש מים... הכל זורם... אז מה יש?? מה יש להגיד תודה?? הכל מובן מאליו... אבל ברגע שפתאום מתה מרים ויש הפסקת מים!!! הלוויה של מרים הייתה בקיץ הלוהט... והגמ"ח להשקות צמאי חסדך רצה להגיע עם המשאית... אבל נישט!!! אין מים!!! עם ישראל לראשונה מאז ארבעים שנה עומדים בחום מול צמא אמיתי... נפשם בהם תתעטף... ואין!!! אין מים!!! השיבר נפסק... ו... והנה... ברוך ה' פתאום הבאר חוזרת ומפכה מים... כולם רצים לשתות... אה... אמחיה... ברוך אתה ה' אלוקיני מלך העולם שהכל נהיה בדברך... כאן!! במעמד הזה עם ישראל התעוררו לראשונה להודות לה' על באר שכבר קיימת ארבעים שנה ללא הפסקה!!! כן... לכל שירה יש את היחודיות שלה... שירת הים יש בה את יסודות האמונה... ושירת האזינו יש בה את העניין של עדות... ושיר השירים יש בו את גילוי אהבה וכו' וכו'... ומה היחודיות של שירת הבאר?? לדעת להודות על הדברים הכי שגרתיים שאנחנו פוגשים אותנו יום יום!!! על מים!!! על דברים שבשגרה... שביים יום מאוד קשה להתעורר פתאום להודות עליהם מעומק לב אבל מידי פעם הקב"ה מזמין איה תזכורת קטנה להזכיר לנו שזה לא מובן מאליו...

כן... לא צריך להתכחש ולהילחם נגד הטבע הנורמלי שלנו!!! סו"ס בשגרה היומימית באמת מאוד קשה להתעורר ברגשי שבח והודאה על דברים שאנחנו רגילים אליהם... אין מה לעשות... לכאורה אין עלינו אפילו תביעה... יש כאלו שמלאים בביקורת עצמית למה אני לא מסתובב מחויך מאוזן לאוזן על זה שאני חי ונושם... הרי יש אנשים בבית חולים שמחילים לשגרה שלי?? **מה אפשר לעשות!!! אנהנו אנשים נורמליים!!!** אדם ביום יום לא מסוגל להתפרץ ברגשות הומים על דברים שגרתיים... זה מנוגד לטבע שלנו!!! רק מה?? בשביל זה מידי פעם הקב"ה נותן לנו כל מיני חלונות הזדמנות של ריענון... ואנחנו בשה"כ צריכים לקפוץ על זה!!! לנצל את חלון ההזדמנות הזה!!! לדוגמה: באמצע החורף אל תצפה ממני שאני פתאום אתפרץ ברגש הודאה על זה שהקב"ה נתן לי מים לשתות... (אם אני מאוד ארצה... אני יכול להגיע לזה... עם התבוננות אפשר להגיע לזה... אבל לך תחפש אותי...) אבל בקיץ... מאוד מאוד קל לנו לפגוש את המתנה הנפלאה הזו ששמה מים! אתה חוזר עכשיו מהחום. הנפש שוקקה... צמאה למים קרים... תביא... תביא לשתות. והנה... אני מוזג כוס מים קרים... ככה כמו שצריך. חכה!!! עכשיו רבע דקה אתה לא שותה!!! אתה כעת מסתכל על המים... למה?? מה יש?? סיגופים?? לא!!! עכשיו רבע דקה של מפגש עם החסר העצום מצד אחד שיש לך עכשיו שנקרא צמא... ועם המתנה העצומה שקוראים לה כוס מים שגרתית!!! מים חיים! הנה. הצמא הגדול של הקיץ. הצורך האדיר בימים אלו בלשתות מים... הוא לדוגמה חלון הזדמנות להודות לה' מעומק לב על הדבר השגרתני הזה שקוראים לו כוס מים!!!

זה בדיוק מה שקרה בשירת הבאר... עם ישראל עמדו מול חלון הזדמנות... החסר של שעות ספורות ללא בארה של מרים הפגיש אותם עם המתנה הגדולה ששמה מים!!! ויצא משם שירה!! היה שווה... רוצה עוד דוגמא?? זהרת הבייתה עיף לאחר שבת... אתה מגיע להוציא את המפתחות... הופה... השארתי את המפתחות שם... והרדברי נמצא אצל הבן דוד... אזיה עצבים... למי יש כח עכשיו לעמוד בחוץ ולהתחיל להתרוצץ... כן... זה נורא מצעבן... טוב... עשינו את זה... זה היה באמת מצעבן... עמדנו חצי שעה כמו הומלים ברחוב... עד שסוף סוף נמצא המפתח ונכנסנו הבייתה... אאאאוף... אבל למה?? למה אוף?? אחרי שכבר הגעת הבייתה... אחרי שאתה כבר מאחורי הדבר המצעבן הזה... כעת זה חלון הזדמנות לפגוש את המתנה הנדושה הזו שקוראים קורת גג!!! מתי פעם אחרונה הודית לה' שיש לך קורת גג?? שיש לך איפה לישון בלילה?? אין עליך תביעה למה ביום יום אתה לא מודה לה'... כי ביום יום אנחנו לא פוגשים את זה... אז הנה!!! הערב הזה הקב"ה נתן לך חלון הזדמנות לפגוש את זה... אז במקום להתעצבן ולחפש מי אשם במחדל של המפתח... בא תקח את זה למקום של הודאה לה'... ותפצח בשירת הבאר... הפעם שירת הבאר תהיה על נושא אחר שבשגרה... יש מים... ויש גם קורת גג... יופי!!! בזכות המפתח שנעלם במשך חצי שעה... זכיתי להודות לה' הודאה הסטורית על עשרות שנים של קורת גג שהוא נותן לי... לא היה כדאי?? וכן הלאה וכן הלאה באינספור מקרים קטנים שקוראים לנו בחיים... כל מיני דברים קטנים שמעצבנים... שכל דבר קטן כזה שמעצבן רק מפגיש אותך עם מתנות מאוד מאוד גדולות שיש לך... קלוקל קיבה... אתה יודע למה לפעמים יש קלוקל קיבה?? כדי להזכיר לך מידי פעם שיש לך בית חרושת עוצמתי בתוך הבטן... בינינו... ביום יום אתה בכלל זוכר שיש לך כזה דבר?? לא!!! אז השבוע היה לך קלוקל קיבה... זה היה בהחלט מעצבן... אבל אחרי שזה כבר קרה תקפוצ על חלון הזדמנות הזה!! יש לך הזדמנות להגיד שירת הבאר על מערכת העיכול שלך...

לילה אחד לא ישנת טוב... לא יודע... השינה הייתה כזו טרופה... קמת כמו סמרטוט... אתה מרגיש כאילו לא ישנת... אתה עצבני ולא מרוכז... אאאאוף... לא ישנתי טוב הלילה...

כן... זה באמת מצעבן... עכשיו אני לא רוצה לדבר איתך... קודם תלך לישון... כשתקום תדבר איתי... קמת? נו... עכשיו ישנת טוב? אוהו... עכשיו תגיד תודה לה' על כל יום שככה הוא מעיר אותך עם ריענון... עם צבע בלחיים... נכון... ביום יום מאוד קשה להודות על זה... גם אם אני אומר מודה אני לפניך וגם אם אני מברך המעביד שינה מעיני... קשה כל יום מחדש להתרגש... בשביל זה יש פה ושם לילות כאלו מעצבנים שהם מגיעים בתור חלון הזדמנות להודות לה' על חדשים לבקרים רבה אמונתך שהוא מחזיר לנו את הנשמה כבירה חדשה...

אז ישיר ישראל את השירה הזאת!!! השירה הזאת נאמרה לדורות!!! כן... השירה הזו רלוונטית לכל אחד מאיתנו באינספור מקרים בחיים... לדעת להודות על השגרה... לדעת לנצל חלון הזדמנות שניתן לנו... לקפוץ על חסר נקודתי שחידד לנו את ההשלמה שלנו...

זה איכות חיים... זו שיטה הכי מדהימה איך לקחת כל מיני דברים קטנים שמעצבנים בחיים ולהפוך אותם לשירה אחת גדולה... שירים אארוג... צריך ללמוד לארוג שירים...

האם אני צריך להיות עורך דין של הרבש"ע??

פעם עמדתי מול אנשים שהיה להם כל מיני שאלות באמונה... יותר נכון היה להם טענות על היהדות ועל החרדים... ואני עניתי להם... אח"כ... אחרי שסיימתי לענות להם על כל הטענות... **ניגש אלי חבר אחד ושאל אותי שאלה נוקבת:** תגיד לי... הקב"ה ביקש ממך שתהיה העורך דין שלו?? הרי עמדת פה שעה שלימה... ובינינו... מה עשית?? היית עורך דין של הרבש"ע?? אנשים עמדו פה והגישו לפניך רשימה של טענות על היידישקייט ואתה עמדת כמו עורך דין של הרבש"ע וענית להם...

מישהו ביקש ממך להיות עורך דין של הרבש"ע??

נאלמתי דום!!! באותו רגע לא ידעתי מה לענות לו...

אבל אחרי קצת מחשבה מתברר ש... שכן... כן!!! **לא תאמינו!!!!** אבל יהודי נשלח לעולם (בין הייתר) בשביל להיות כביכול העורך דין שמייצג את הרבש"ע כאן בעולם הזה... היום יש על זה אפילו שיר... **לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד... למה יאמרו הגוים איה אלוקיהם...** העורך דין פונה לרבש"ע ואומר: די... אני מצידי כבר מוותר על המשכורת שלי... לא לנו... אבל אנא ממך... לשמך תן כבוד!!! תאפשר לי להוכיח את האמת שאלוקיני בשמים כל אשר חפץ עשה... כן... אני בפירוש העורך דין של הרבש"ע!! זה חלק מתפקידו של יהודי לכבד את הקב"ה ולפרסם אותו ולהודות לו ולספר תהלותיו ולייצג אותו כאן בעולם!!! (זה מה שאנחנו אומרים שלוש פעמים ביום ב"אשרי יושבי ביתך...") ובינינו... במאמר המוסגר... אם שמת לב בפרשה הקודמת (קורח) הקב"ה מצוה שכל הנשיאים יקריבו מטות... בשביל מה?? **והשיכותי מעלי את תלונות בני ישראל!!!** מה כתוב כאן?? שלקב"ה חשוב שלא יהיו תלונות!!! ואם יש תלונות ויש טענות ויש חוסר הבנה... אז מתוקף תפקידו של עובד ה' זה לעמוד מולם ולהסביר ולקרב ולהנגיש ולהוכיח את האמת שביהדות ואת חשיבות וכדאיות העניין... בקיצור: להתעסק עם הנוער או כל חומר קשה שיש היום זה לא רק עניין של חינוך או קירוב... אלא יש כאן ערך של "השיכותי מעלי..." להעמיד לפניכם את היהדות בצורה נכונה ואמיתית שמסלקת כל תלונה וכל טענה... כן... יש הרבה טענות לא מוצדקות שעם קצת בהירות ועם קצת הסרת לוט... וקצת העמדת דברים על דיוקם... יש פה בהחלט משום "השיכותי מעלי" ואכמ"ל)

אבל!!! כאן מגיע האבל הגדול!!!!

מה קורה... אם אני העורך דין של הקב"ה... עבדתי קשה מאוד במטה ההסברה... הזעתי... ועשיתי עבודת שטח רצינית מאוד והסברתי והוכחתי לכולם על היופי של היהדות ומי שעובד את ה' הכי כף לו והכי טוב לו והקב"ה מפנק אותנו... ואחרי כל העבודה שעמלתי וייצגתי את הקב"ה... פתאום הקב"ה בכבודו ובעצמו מגיע ומעורר כל מיני שאלות וספקות באמונה... ובדיוק מתחילים לרדוף את החרדים... ודווקא הצדיק הגדול ביותר חי בדחקות ורע לו... ודווקא הכלומניק והרשע... הרי טוב לו והשעה משחקת לו... וכל העמלתי להוכיח כמה כף לעבוד את ה'... הכל מתנפץ לי בפרצוף...

פה מתחילה העבודת ה' האמיתית!!!!

פה העורך דין החשוב צריך להוריד את העניבה של העורך דין היפה... ולשנות את הטון ולדפוק על השולחן: רבותי!!!! תקשיבו טוב טוב... כך גזרה חכמתו יתברך!!! בין מתאים לכם בין לא מתאים לכם... בין אם זה נחמד בין לא נחמד... בין אם זה הגיוני בין אם זה לא הגיוני... זו האמת ואני הולך איתה עד הסוף!!! עד עכשיו הייתי נחמד... חיבוקתי אתכם והסברתי לכם כמה יפה... עכשיו הגיע רגע האמת: זו האמת!!!! מי לה' אלי... השומע ישמע והחדל יחדל.

ואת השילוב המנצח הזה אנחנו מתקשים לעשות!!!!

מצד אחד להיות עורך דין של הרבש"ע... ומצד שני לדעת שבסופו של דבר הקב"ה מסתדר והוא אף פעם לא יפשוט רגל!!! כלומר: אני אמנם עורך דין של הרבש"ע אבל רק בכפוף להוראות!!!! אני עורך דין של הרבש"ע עד שהוא יתברך מתערב ומחליט אחרת... ולכן מצד אחד אני את שלי צריך לעשות... אני צריך לייצג את היהדות בצורה הכי יפה שיכולה להיות... אה... אם הרבש"ע פתאום יחליט לנקוט פעולות הפוכות שסותרות את כל הבנין היפה שבנית?? אני לא ארד למחתרת!! אני לא אנסה להתחמק ולטייח את העובדות ולהגיד שכנראה לא מספיק התפללנו או חכו חכנו... עוד רגע הכל מתהפך לטובה... לא!!!! אם הרבש"ע החליט לעשות הסתרת פנים... אז כעת הקב"ה מזמין שנהיה עבדים שלו ונאמנים אליו גם במצב הזה!!!

אני אתן לך דוגמא ממש מדגמית... מישהו פעם שאל אותי: איך אתה מסביר את זה שהתורה מאפשרת ליהודי למכור את הבת שלו לאמה העבריינה?? איך זה יכול להיות?? וכי הבת שלך היא שפחה??

אמרתי לו: יש לי **שתי** הסבריים!!! הסבר **ראשון** והסבר **שני**...

ההסבר הראשון הוא שזה לא כמו שזה נראה לך... מי שקצת למד את הסוגיה מדובר במשפחה הרוסה בלאו הכי... שאין שם מה לאכול בבית... ובקצב הזה כולנו יודעים שהסוף הוא שהילדים האלו מגיעים לרחוב וה' ירחם... והרעיון של אמה העבריה זה על תקן של פרוייקט שיקום משפחות... דבר ראשון שהבת תהיה במקום טוב ושמור... ועל הדרך יש לאבא שלה קצת כסף בשביל לשקם את כל הבית... (פעם כבר כתבתי על זה באריכות...) **עד כאן ההסבר הראשון!** טוב לך?? מספיק לך ההסבר הזה? סיפק אותך?? מה טוב... אם לא מספיק לך... **אז ניגש להסבר השני**... ההסבר השני הוא: ככה הבוס של העולם החליט!!! **נקודה!!!** ומי שלא מתאים לו שיחפש לעצמו עולם אחר... הקב"ה הוא הבוס והוא מחלק את המעמדות של העולם לפי ראות עיניו... את האחד הוא עשה פיל ואת השני נמלה... את האחד מלייארדר ואת השני אביון... ואף אחד לא יגיד לו מה לעשות כי הוא קובע והוא קבע מעמד כזה שלאדם יש סמכות למכור את בתו לאמה והוא לא צריך למסור דין וחשבון לאף אחד למה הוא כך החליט... מתאים לך? טוב... לא מתאים לך?? תעמוד

על הראש!!!

הבנת למה אמרתי פה שני הסבריים???

עקרונות אני עורך דין של הרבש"ע... כשיהודי מגיע אלי בטענות מסויים... שמבחינה מוסרית הוא לא מבין איך התורה אומרת כך וכך... אני מצידי צריך לייצג את היהדות ולהעמיד את הדברים על דיוקם... **אבל עד גבול מסויים!!!!** יש שלב שבו אני נעצר ואומר: אדוני!!! אין הסבריים ואין צורך בהסבריים... כך הבוס החליט וזהו!!! **כי תבין:** אם הגישה היא שאני מוכרח בכל מחיר להסביר את הרבש"ע... **מה זה אומר??** שאני מוכן להיכנע לרבש"ע ולקבל אותו רק כשאני מבין אותו... **זה פשוט לא נכון!!!** אני מחויב לקב"ה בכל מצב... בין אם זה מובן ובין אם לא... אם ככה... אז למה בכל זאת בהסבר הראשון כן טרחתי להסביר?? כי סו"ס יש לי תפקיד לייצג את הקב"ה ולכבד אותו ולקדש שמו! הצלחתי?? טוב... לא הצלחתי?? אני מוריד את העניבה של העורך דין ומכריז: **זאת חוקת התורה!!!** אם לא הצלחתי שזה יהיה **משפטים**... אז זה **חוקים**... זאת חוקת התורה ואין לך רשות להרהר אחריה!!! **עוד דוגמא: קצת שונה**... בשלושים שנה האחרונות נהיה כלל חדש: שאסור להזכיר את המושג של גהינם ועונשים... זה נהיה ממש ניבול פה... הדור שלנו כ"כ חלש ואסור לדבר איתם על שחר ועונש... אין... אין גהינם... אין עונשים... הכל רק אהבה ושכר ויפה וחיבוקים ונשיקות... **נכון!!!** בתור עורך דין של הרבש"ע באמת הדור שלנו לא מספיק בשלים ומחושלים לקבל מסרים מריריים של נו נו נו... ולכן באמת לא כדאי לגשת ליהדות מהזוית הזו... עדיף להגיע מהזוית של רוממות ושכר מאשר לפתוח מסכת גהינם בראשית חכמה... **אבל!!! יש גבול!!!** מה יקרה אם פתאום בחור אחד יפתח בטענות ראשית חכמה והוא יהיה בההלם לראות שיש עונשים נוראים בגהינם ואוי ואבוי... והוא ירוץ אלי וישאל אותי מה הפשט בזה?? מה... יש כזה דבר שחר ועונש?? מה אני אמור לענות ל?? לא... זה לא כפשוטו... זה רק פעם... שהיו עובדים עבודה זרה. האם ככה אני אמור להתחמק ממנו??

אז זהו שלא!!!! ממש לא!!! תקשיב קורא יקר: תחזיק חזק חזק!! חשיפה ראשונית באז נדברו: יש גהינם!!!! וזה שורף!!!! הרבה הרבה יותר מהבור הכי חם במקווה... אה... אבל אוי ואבוי... הדור שלנו... אסור להגיד את זה לדור שלנו... אתה לא מפחד שהדור שלנו יתפרק לך בידיים??... נכון!!! ולכן בתור עורך דין של הרבש"ע אני לא הולך לכתוב על זה מאמרים עסיסיים ומוחשיים באז נדברו... **אבל לטייח את זה בכל מחיר?? לברוח מזה?? למחוק את זה מיסודות היהדות??** מה אני אעשה שיש!!! יש גהינם!!! מה אני אעשה שמי שמחלל שבת חייב סקילה... מה אתה רוצה... שאני אמחוק את הפסוקים האלו מהתורה בגלל שקה אכסוף נועם שבת?? מה אני אעשה שאחד מיי"ג עיקרים זה שחר ועונש... וכי אני צריך למחוק את הקללות של בחוקתי ומשנה תורה בגלל שזה לא מתאים לדור המפונק שלנו?? **לא!!! חס ושלום!!!** אני עורך דין של הקב"ה עד שלב מסויים שבו אני נעצר ואומר: אדוני!!! זה מה שיש... ואם לא מתאים לך... תחפש

הוא בכלל לא היה צדיק... ממילא אין פה מקום לספקות באמונה...

השאלה זועקת עד לב השמים: רבונו של עולם: הרי כולנו יודעים וכולנו מכירים צדיקים גמורים קדושים וטהורים (לא חנפים ולא צבועים ולא שחקנים...) **שבכל זאת** יש להם צרות ויסורים... ולמרות הצדקות הגמורה שלהם הם אפופים בדוחק ובעניות... נו... אז מה תגיד עליהם?? הרי ברגע שהיה פה איזה אדם ששיחק אותה כאילו צדיק וקרה לו איזה אסון... אנחנו מיד מחויבים לרוץ ולפרסם ש... שלא!!! רבותי- הוא לא באמת היה צדיק... כדי שלא יהיה חילול ה'... נו... אז מה תגיד על הרבה מאוד צדיקים אמיתיים שבכל זאת רע להם?? מה עם חילול ה'??...

מה התשובה??? חילול ה' זו העבירה הכי חמורה בתורה!!! אסור בשום אופן לעשות חילול ה'!! אני בתור עורך דין של הרבש"ע מחויב לשלול כל חשש חילול ה'... אבל!!!! יש מישהו אחד ויחיד שמוותר לו לעשות חילול ה'... **תנחש מיי???** בורא עולם בכבודו ובעצמו!!!! אם גזרה חכמתו יתברך שיהיו לפעמים כל מיני סימני שאלה בעולם... ויהיה לפעמים מצב של צדיק ורע לו ורשע וטוב לו... ויהיו לפעמים של עמילי תורה מתוך הדחק זה חילול ה'!!! זה בפירוש חילול ה'!!! אבל אם זה הגיע מצידו של הקב"ה... זה כבר עניין אחר... כאן אני צריך לדעת להוריד את העניבה של העורך דין ולומר: ואהבת את ה' אלוקיך בכל נפשך... בכל מצב... כל זמן שהחילול ה' מגיע מצידו של הקב"ה זה שיקול שלו יתברך!!!! אבל ברגע שזה תלוי בנו?? ברגע שזה מגיע מצידו?? כאן אסור לנו!!!! **לנו אסור לתת יד לחילול ה'!!!** אנחנו מצידו צריכים לפעול בכל דרך למנוע חילול ה'... ממילא כל זמן שגזרה חכמתו יתברך ויש צדיק ורע לו... לנו לא נותר אלא להיות מאמינים בני מאמינים ולדעת שזה רצון ה' אבל!!!! ברגע שיש כאן יהודי רמאי... ששיחק אותה כאילו צדיק... ולמעשה הוא היה רשע.. ופתאום קרה לו משהו... וכעת יש חילול ה' שזה נראה כאילו שיש צדיק ורע לו... כאן החילול ה' הרי לא מגיע מצידו של הקב"ה!!! אלא החילול ה' מגיע מצידו!!! יש כאן אדם שע"י הצביעות שלו נוצב מצב של חילול ה'... **כאן אין לנו רשות לשחק!!!** אנחנו מוכרחים להוציא את כל הקלפים החוצה ולהגיד רבותי... לא!!!! הוא לא היה צדיק!!! הבנת את הרעיון?? זה האומנות שנדרשת מאיתנו כל הזמן... מצד אחד לעמוד על המשמר של כבוד שמים... עד כמה שאנחנו יכולים למנוע חילול ה' חובתנו לעשות זאת... אבל במקביל... ברגע שזה מגיע ממנו יתברך... אין חכמות!! שבו לכם פה עם הדומה לחמור ואני והנער נלכה עד כה... בנאמנות מוחלטת לאבינו שבשמים...

לפלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו... זה לא פחות גרוע מכת חנפים... כת חנפים וחילול ה' נמצאים באותו דירוג של חומרה בשערי תשובה...

אז **אני חזק** ב"עורך דין" שבי... להציג את היהדות בצורה היותר יפה...

ואילו **אתה חזק** בנאמנות הבלתי מתפשרת שלך לקב"ה...

אני טוב ב"אברם" של הנפש אשר עשו בחרן **וחלש ב"אברהם"** ששותת דם על ברית מילה שנעשתה לאדם מבוגר בגיל 99... בלי לחשוב פעמיים!!!

ואתה חזק ב"אברהם" שמוכן לשחוט את הבן שלו... **וחלש ב"אברם"** שיושב עם אנשים ומוכיח להם בניעויות כמה טוב ה' וכמה כדאי להתקרב אליו.

ומה אנחנו צריכים לעשות??? בסך הכל ללמוד אחד מהשני!!!!

לשלוט בהגה ולדעת לתפוס את שני הקצוות ולפחות **לאחוז** בשניהם!!! לפחות לדעת ששניהם קיימים!!! ברור שכל אחד ישאר חזק בנקודה שלו וישאיר לשני את הנקודה השניה... אבל לפחות לדעת שיש שני חלקים...

אני צריך לדעת שאני אמנם עורך דין של הרבש"ע אבל עד גבול מסוים שבו אני צריך לפתוח שולחן ערוך ולהגיד זאת חוקת התורה!!! ככה ההלכה אומרת ואין מקום להתפשרות... ואילו אתה צריך לדעת שאחרי כל מה שכתוב וכל מה שנכון ואמיתי עדיין יש עניין לדקדק שיהיה דיבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבילן בסבר פנים יפות ולא יתרחק הרבה ולא ישתומם... (אגב: המקום היחיד ברמב"ם שהוא מדבר על "דקדוק בהלכה"!!!! זה לדקדק בהלכות קידוש ה' בחלק של הטקט... לא להיות בעל קטטה וכעס וכו' וכו'... עיי"ש ברמב"ם בהל' יסודי התורה פ"ה הי"א)

אם כבר הגענו לכאן... אז במאמר המוסגר: ישנה קושיה שתמיד הייתה קשה לי: **תאר לעצמך:** ישנו יהודי אחד שנחשב בציבור לאדם צדיק ועובד ה' ועושה הרבה מצוות ומעשים טובים... אבל תכל"ס... בשטח אני מכיר אותו מקרוב ואני יודע שהכל בלוף... הוא צבוע... הוא משחק אותה צדיק אבל מבפנים הכל רקוב... יש לו אינטרנט לא כשר בבית וכו'... והנה!!! רח"ל יום אחד ל"ע פגעה בו מידת הדין וקרו לו כמה צרות והוא ירד מנכסיו וכו' וכו'... ו... וכמוכן שברגע שקורה כזה דבר לכולם יש צביטה קטנה בלב: זה תורה וזו שכרה?? הרי כולם מכירים אותו כאדם צדיק ועובד ה'... זה מעורר שאלות באמונה: איך יכול להיות שצדיק ורע לו?? ועל זה!! על המקרה מהסוג הזה אומרים חז"ל את המימרא (יומא פו:): "מפרסמים את החנפים מפני חילול ה'!!! אומר רש"י: שהם רשעים ומראים עצמם כצדיקים אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו, מפני חילול ה' שבני אדם למדין ממעשיו, וכשבא עליו פורענות אומרים, מה הועיל לו זכות... כלומר: כעת יש עלי חוב קדוש לדפוק על השלחן ולהגיד: רבותי... אין לי ברירה!!! אני מוכרח לספר לכם את האמת האמיתית... האיש הזה שחשבתם שהוא צדיק... לא!! האמת היא שהוא בכלל לא היה צדיק!!! וממילא אל תהיו מופתעים שככה קרה לנו... אל תשאלו איך "צדיק ורע לו"?! לא!!! כי

לעצמך עולם אחר...

והשילוב המנצח הזה... הוא מאוד מאוד קשה!!! בדרך כלל זה מתחלק בין שני אנשים... יש את האיש שהולך עד הסוף עם האמת הצרופה!! ולא מחפש להציג את היהדות יפה... אסור וחייבים ונגמר...

ויש לך איש שכל כולו עסוק בלקדש שם שמים ולהציג את היהדות יפה... אבל ברגע שהיהדות מחייבת אותו לעשות דברים לא פופולריים בעליל הוא לא יודע איך לאכול את זה... הוא יורד למחתרת...

זו המשימה שנדרשת מאיתנו!!!!

להיות מצד אחד **אברם** אבינו של פרשת לך לך שהוא הסמל והדוגמא לציר ההטבה והאנושות... כל כולו חסד ונתינה ואהבה... כולם מתאמים לדרכיו ומקלסים מעשיו והוא מקדש שם שמים. **ומצד שני!!!** להיות **אברהם** אבינו (של סוף לך לך וירא) שברגע שהקב"ה אומר לו פתאום לשבור שמאלה עד הסוף... ולעשות מעשים הכי מנוקרים לאנושות ולהעביר סכין על הבשר החי ולשחוט את הבן שלו לעולה... הוא מסוגל בבת אחת להשיל מעליו את העניבה של העורך דין וללכלך את ידיו בדם מילה ובדם של בנו יחידו כדי לעשות רצון ה' בלבב שלם! זה מה שנדרש מאיתנו בתור יהודים!

לכל אחד מאיתנו ללא יוצא מן הכלל... יש קושי באחד משני החלקים...

לי לדוגמא מאוד קל להיות העורך דין של הרבש"ע... זו התכונה הטבעית שלי... כל התחום שלי זה לכתוב את העלון אז נדברו ולהציג את היופי של היהדות וכמה כיף להיות יהודי ומי שקרוב לה' אף פעם לא מפסיד וכו' וכו'... **זה אצלי מגיע בטבעיות!!!!** אבל ברגע שנדרש ממני פתאום לדפוק על השלחן ולהגיד: אדוני!!! זה רצון ה'!! נקודה!! פה נקודת המבחן שלי (ושל כל מי שמזדהה עם התיאור הזה כמוכן...) פה אנחנו עלולים ליפול!!! פה קבוצת הסיכון שלנו... וזה מה שנקרא חנופה!!! חנופה פירושה לטייח את היהדות ולגזור פה ולהוריד משם ולעצב אותה כדי שזה יהיה נחמד לכולם וזה חמור מאוד... כת חנפים היא אחת מד' כתות שאינם מקבלים פני שכינה... וזה הקבוצת סיכון שלנו!!! **לעומת זאת!!!** יש לי כמה וכמה חברים... אותם אלה שאין להם שום בעיה ללכת עד הסוף אחרי הרבש"ע... אין להם שום בעיה לדפוק על השלחן ולהגיד... זה מה שיש!! זה רצון ה'!!! אסור!!! וחייבים!!! ואין חכמה ואין עצה ואין תבונה לנגד ה'... הם אף פעם לא נכשלים בכת חנפים... זה מגיע אצלם בצורה הכי טבעית... אבל כשנדרש מהם לשבת מול הילדים שלהם בשלחן שבת ולהציג את היהדות בניעויות שלה... כמה כיף להיות יהודי... וכמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו... **כאן המבחן העיקרי שלהם!!!** להתמודד מול השכן החרדי המתנדנד ולא בקשתי שתשכנע אותו כמה טוב להיות יהודי. אבל לפחות אל תפריע... אל תעשה מעשים שיגרמו לו לגשת אלינו ולהתריס בפנינו: אוי

המשך: מה הקשר בין הלכות מוקצה ל--- קיץ???

הההלו... זה אני- יענקי משבוע שעבר... מעץ התאנה... אתה זוכר אותי???

ההגיע שבת והתאנים לא היו ראויים לאכילה... היינו עצובים???

אז אחי הגדול נוקק לעלבוני... והוא עמד שם למטה והסביר לכל הילדים... שלא יצחקו עלי...

"למען לא נבוש..." מושגים בסיסיים בהלכה.

במה ישכב... והיה כי יצעק עלי ושמעתי...

יש 3 לאוים בתורה שמאוד לא מצויים בדורות... לדוגמא: לאו ד' אם הכול תהווה שלמות רעך עד בא השמש...

עיין אהבת חסד לח"ח שדיבר בזה

"וישב ממנו שבי" בדורנו זה לא רק שפחה אחת

יש לי חידה: שני אנשים עברו באדום!!! אחד הולך רגל והשני נהג רכב!!! שניהם עברו על אותו חוק!!! אבל!! הולך רגל הקנס הוא בסה"כ 100 שקל אבל לנהג רכב... אוהו... זה אחד העבירות חוק החמורות ביותר... הדו"ח הרבה יותר גדול והוא יכול גם לקבל שלילה. למה? למה מחמירים על הנהג רכב יותר מהולך רגל? **מה התשובה?? פשוט מאוד:**

הולך רגל שהולך באדום זה עניין אישי שלו! הוא מסכן את עצמו! אם הוא בוחר לסכן את החיים שלו... זה בחירה שלו... אבל כשמדובר בנהג רכב... אדוני!!! אתה מסכן אחרים... על זה אי אפשר לעבור בשתיקה!!

אפילו **מאה אלף** הולכי רגל שיעברו באדום ויצפצפו על חוקי התנועה... זה **פחות מסוכן!!** ו**פחות חמור!!** מאשר נהג רכב **אחד** שעובר באדום ככה בלי לחשוב פעמיים... אתה יודע למה?? **מסיבה פשוטה:** כי מאה אלף אנשים שעוברים באדום זה שיקול שלהם... אם הם החליטו לסכן את החיים שלהם שיהיה להם לבריאות... כל זמן ש-לי הם לא מפריעים... כל זמן שאני ש-כן רוצה להיזהר בדרכים... כל זמן שהם לא מפריעים לי... אז שיהנו... זה בחירה שלהם לא להיזהר... אבל ברגע שיש נהג רכב אחד שנוסע באדום... **הוא כבר מאיים עלי!!** הוא מאיים על ההולך רגל ה-כן זהיר שכן הלך לפי ההוראות... על זה אי אפשר לעבור על סדר היום!!! זה כבר נקרא רודף...

על אותו משקל כאן: זה מאה ששים אלף יהודים התמודדו בשיטים מול ניסיון... ובחורו להיצמד לבעל פעור... **זה בחירה שלהם!!!** זה אמנם מאוד כואב שכ"כ אנשים מתו שם... אבל זה עדיין לא נחשב אסון ציבורי אלא שיקול אישי נקודתי של כל אחד בייחס לעצמו... שבחר לחטא ונשא בתוצאות של מעשיו... אבל ברגע ששפחה אחת!!! אתה בלבד הולכת לתומה ברחוב... לא עשתה כלום... ופתאום מגיע הכנעני מלך ערד יושב הנגב ולוקח אותה לשביה בעל כרחו... כאן זה סדין אדום!!! זה דבר שא"א לעבור עליו לסדר היום!! **אתה קולט את הרעיון? יש פה יסוד גדול!**

אצלנו הפרופורציה של כל דבר נמדדת לפי הגודל ולפי הכמות... אבל בהסתכלות של התורה הפרופורציות הם אחרות לגמרי לגמרי!!! יכולים להיות לך שמונים אחוז מכלל ישראל שבחרו לא לצאת ממצרים והתורה לא טורחת להקדיש להם אפילו פסוק אחד בתורה... (הם מוזכרים רק ברמז קל... במילים "חמושים" עלו... אחד מחמשה)... רבש"ע: שמונים אחוז מכלל ישראל זה פי שלוש מהשואה... והם לא שוים איזה איזכור מינימלי?? **התשובה היא: לא!!!** התורה מדברת רק על דברים מהותיים שנוגעים לכלל ישראל!!! אדם שהייתה לו בחירה אישית האם לצאת ממצרים או לא... והוא עשה את השיקולים שלו והחליט **שלא** לצאת ממצרים... זה עניין מאוד פרטני ואישי... הקב"ה מכבד את הבחירה של הבן אדם ואם הוא החליט להשאר ממצרים... בבקשה... תשאר שם... **אה שמונים אחוז מכלל ישראל הגיעו למסקנה האישית הזו???** אז מה... אז מה ומלא מלא מלא אנשים הגיעו לאותה מסקנה **אישית**... סו"ס כל אחד היה לו את השיקול **האישי** שלו!!! ממילא אין פה נושא מהותי בשביל התורה... התורה לא מתפעלת ממכמויות של טעויות... אתה קולט???

אותו סיפור בחטא פעור... מאה ששים אלף יהודים נצמדים לפעור ומתים... והתורה בכלל לא מזכירה אותם... אבל למי כן התורה מתייחסת? באותו חטא פעור עצמו!! הייתה גם מגיפה... והיו שם עשרים וארבע אלף שמתו במגיפה!!! אה... לאותם עשרים וארבע אלף התורה מאוד מאוד מתייחסת!! התורה מונה אותם "ויהיו המתים במגיפה ארבעה ועשרים אלף" ומיד אח"כ הקב"ה מונה את ישראל שוב (משל לרועה שנכנסו זאבים וכו' עיין רש"י שם) ונקום נקמת ישראל מאת המדיינים... וכל זה בשביל מי?? רק בשביל 24.000 שמתו במגיפה...

מה הפשט בזה?? למה עשרים וארבע אלף שמתו במגיפה התורה כ"כ מחשיבה אותם... ואילו מאה ששים אלף אנשים אחרים (שזה פי שש יותר מהם) שמתו באותו יום עצמו התורה בכלל לא מזכירה אותם... הם בכלל לא בנושא?? **איך אתה מסביר את זה?? זו הרי קושיה עצומה??**

התשובה היא פשוטה: מאה ששים אלף יהודים שהחליטו להיצמד לפעור... זה מאוד כואב... אבל זה שיקול **אישי** שלהם!!! היה להם בחירה... הם יכלו לא לחטא והם החליטו כן לחטא... החליטו לבחור במוות... זהו!! זה עניין אישי שלהם... אבל עשרים וארבע אלף שמתו במגיפה שבאה בעקבות זה?? אוי אוי אוי... לאנשים האלו לא מגיע למוות!!! ואם הם בכל זאת מתו בגלל מלאך המשיחית שלא מבדיל בין טוב לרע... כאן זה אסון! כאן צריך לחזור ולמנות את ישראל...

זה הפרופורציות של התורה!!! התורה לא מתרשמת מאירועים ענקיים!! יכול להיות לך רבבות אנשים שמתים בעדת קורח... ורבבות שמתים בנחשים השרפים... וזה עניין שלהם... אבל ברגע ששפחה **אחת** מישאל שלא עשתה כלום והלכה לתומה... ופתאום מגיע הכנעני מלך ערד יושב הנגב ולוכד אותה ברשת של האתרים?? אזי במשקפיים של תורה זה חמור הרבה יותר ממאה ששים אלף שמתים כמו זבובים בחטא פעור... כאן צריך לצאת למלחמת חורמה...

---**כלפי מה הדברים אמורים???** לדאבונו הרב יש בעם ישראל הרבה יהודים תועים... יש מאות אלפי יהודים שמחלים שבת בפרהסיא וכו' וזה מאוד חורה לנו וכואב לנו... **אבל עדיין!!!** עדיין צריך לדעת שעד כמה שמדובר באנשים שלוקחים אחריות על עצמם... סו"ס זה בחירה שלהם!! אנתנו מצינו נעשה את המחאה האישית שלנו... אבל!!! ברגע שהנוער שלנו הצעיר והתמים... עומד בסכנה יומיומית מול הכנעני מלך ערד יושב הנגב שכל הזמן מתחפש ומתחכם... כל פעם הוא מגיע בלבוש אחר... כל תקופה הוא מצליח לחזור דרך טכנולוגיה אחרת מתקדמת... ודרך האתרים הוא חודר לתוך תוך הבתים שלנו וזורע שם הרס וחורבן רוחני... **זה האויב הגדול ביותר שלנו!!!** כאן אנתנו צריכים לצאת למלחמת עולם אפילו אם היה מדובר **רק בשפחה אחת!!!** שפחה אחת תמימה שנשבתה בעל כרחו... אמורה להטריד אותנו יותר מאלף מקושישי עצים ביום השבת... כי השפחה הזו אומללה... היא בכלל לא ידעה שזה עמלק... היא

תמימה ולא ידעה להיזהר... היא חשבה שזה הכנענים... הם עשו הסוואה והיו מדברים בלשון של כנענים... היא לא העלתה על דעתה כמה סכנה טמונה במכשיר הלא כשר או התואם כשר... ולכן היא נפלה שם ברשת... **כאן אנתנו צריכים לעמוד על נפשנו!!!** כאן אנו צריכים לצאת למלחמת חורמה ולחרף את נפשנו ולא ננוח ולא נשקוט עד שהחרמתי את עריהם!

עם כל החשיבות של המאבק על כבוד השבת... פיניציה וכו' וכו'... סו"ס אל תשכח שמדובר בבני אדם שיש להם דעת... אנשים שיש להם בחירה... והם בחרו לחלל שבת!!! כמוכן ש-לנו זה כואב באופן אישי ולכן וכו' וכו' ותונו המלאה להביע את מחאתנו האישית ולעשות עליהם חרם כלכלי... (שלא תגיד שכתבתי כביכול שאין עניין בזה... אני יודע שיהיו כאלו...) אבל עדיין... אל תשכח שמדובר באדם שלוקח אחריות על עצמו ואם הוא בחר לחלל שבת... אז יש גם מקום ביהדות למושג של הלעיטה לרשע ימות... **אבל כשמדובר ב"נפש עוללית"** כשמדובר בילדים התמימים שלנו... בשפחה התמימה שיוצאת מהבית לתומה ולא חוזרת כי הכנעני לקח אותה בשביה דרך האתרים... ואוי אוי... כמה ילדות תמימות כאלו יש אצלנו... לא שפחות... אלא בנות מלכים... בנות ישראל שהיו יכולות להקים בית נאמן בישראל... בחורו חמד שהעניינים שלהם היו יכולים לשוטט סביב הוויות דאבני רובא ו... ולפתע הגיע הכנעני מלך ערד ועשה כמה קומבינות והסוואות והצליח ללכוד אותם ברשת של האתרים... **פלגי מים תרד עינינו על שבר בת עמי!!! ליבי ליבי על חלליהם מעי מעי על חלליהם...** כאן זה מלחמת מצוה!!! כאן כולנו צריכים להתגייס למערכה!!! **כאן יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה...** מה הכוונה יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה? **אתה יודע איפה זה מגיע לידי ביטוי כיום?? הרי כך:**

הטענה המפורסמת והמוכרת... וכי בגלל שיש כמה טפשים בציבור שלנו שלא מבינים עניין ואין להם שליטה על עצמם ואם יהיה להם אינטרנט לא לגמרי חסום אז הם יעשו שטויות ויגיעו למקומות הכי גרועים... לכן מה?? לכן אני צריך לכוון ולהיות חסום...?? **מה התשובה??**

כן... שפחה אחת תמימה שיצאה מהבית ולא קלטה שיש פה תרגיל... גררה את כולנו למלחמת מצוה... יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה...

אנתנו בגדר חתן מחדרו וכלה בחופתה!! כל אחד מאיתנו נמצא כביכול בתוך הבועה שלו... בתוך חדרו וחופתו וכילתו ומתנער ממה שקורה אצל אחרים... **אז זהו שלא!!!** אם כששפחה אחת נשבת צריך להוציא את החתן והכלה מהחדר יחד... קדימה... למלחמת חורמה... אז כל שכן וכל שכן שאם השכן **שלך** באותה קומה... מעבר לקיר שלך... אם הבן שלו ירד מהדרך בגלל שהוא גלש דרך הרשת האלחוטית הלא חסומה של אחד השכנים... ברור שאין לך רשות להתבצר בחדרי חרדיך ולהגיד: לי זה לא מפריע... צא מחדרך... צאי מחופתך... תצאו מהקופסא... תפסיקו להיות ראש קטן... יש כאן יהודים שהלכו בשבי לפני צר... גיוואלד!!

---המטרה של המאמר הזה היא לא בשביל להגיד לך עכשיו איזה חסימה צריך לעשות... רק זה חסר לי... שאני אגיד לך מה לעשות... ואז אתה עוד תחשוב שמשלמים לי על זה... **אז זהו!!!** שהיות ובאמת אף אחד לא משלם לי אז באמת אין לי שום מידע מה צריך לעשות ואיך עושים...

מה אני כן אומר?? **שזה יכאב --- לך לך לך!!!** וזה צריך לכאוב לך עוד יותר מכל המחאות והמאבקים הציבוריים שלנו!! גם אם יש מאה ששים אלף פועלים בגשר יהודית וזו מלאכת פרהסיא וחילול שבת מחפיר... זה עדיין לא נורא כמו האויב ששמו אינטרנט שיכול להיכנס לתוך הבית שלך ולהוציא את הילד של משם ואף עובדת סוציאלית לא תלחם נגדו... הכל יהיה מעוגן בחוק... **טוב לך עם**

זה?? אתה מחכה שזה יקרה??? במקום להתלונן שהחסימות לא טובות ויותר מידי פרועמי... אתה מתלונן כאילו אתה עושה טובה למישהו...?? הגיע הזמן **שאתה** תכנס לתמונה... ש-**לך** זה יכאב... שתבין שזה לא בא בחשבון שהילד שלי יעבור במעבר חציה לפי כל כללי הזהירות... ופתאום יבא רכב ויעבור באדום ויקפד חלילה את חיי... **לזה אי אפשר לתת יד!!! אי אפשר לתת למפגע הזה להמשיך לחגוג בינינו!!!** אם הילד שלך יהיה גדול והוא יחליט לעשות כל מיני טיולים מסוכנים וסלנפלינג וחבלים... יצאו לך קרניים אבל אתה לא תוכל לעשות כלום... אבל אם מגיע עכשיו רכב שנוסע באדום ומסכן את החיים של הילד שלך שחוזר מהיידו... **אתה שותק?? אתה לא נזעק??** אתה עסוק רק בהתלונן על החסימות ועל העסקנים ועל הרבנים...

רבש"ע: למה זה הבעיה של הרבנים?? איפה אתה בסיפור הזה?? אתה כ"כ רגוע?? אתה כ"כ בטוח שהילד שלך יגיע הבייתה בשלום?? **ועוד משפט אחד שכתב פה כמה פעמים בגיליון וצריך לחזור עליו:** שיהיה לך ברור... כשח"ו זה כבר קורה... אם ח"ו הילד שלך כבר נחשף לתכנים הלא טובים והוא מתחיל להתנדנד... אז פתאום אתה מוצא את עצמך לבד לבד!!! אתה עומד מול הבררוך לבד ואף אחד לא מושיט עזרה... בטח... כשניסו למנוע ממך את זה... בעטת לכל הכיוונים והשתוללת... אמרת שהכל פוליטיקות... אז הנה... בבקשה... הפוליטיקה הגיעה... וכעת המערכת כבר באמת לא יכולה להתחשב בך... כעת אתה כבר לא יכול לתבוע מהמערכת שתקבל את הילד שלך... כי כעת גם אתה מבין שהוא לא מתאים... כעת הילד בעצמו מסביר לך בדרכים משלו שהוא לא שייך לשם...

חבל!!! למה לכאוב ביום שאחרי?? למה להבין כ"כ טוב כשמאחר?? תפסיק לחשוב שאתה מציינת לרבנים... אל תהיה כזה צדיק... תכנס אתה בעצמך לתמונה... תבין שזו הבעיה שלך!!! זו בעיה שלך הרבה לפניכם... במקום לשבת על הספה רגל על רגל ולהציע פתרונות לרבנים ולשאול למה הם לא עושים כך וכך... בבקשה... תפשיט שרוולים ותכנס לנושא... תכאב אותו... אם נתון תתן את העם הזה בידי החרמתי!!

גיליון מס' 338 פרשת חקת
תשע"ט שנה שביעית

גיליון זה יוצא לע"נ
רבי ברוך ב"ר יהושע יחזקאל פייוול תאומים פרנקל זצ"ל
בעל ה"ברוך טעם"
במלאות השבוע 191 שנים לפטירתו
נלב"ע ז' תמוז תקפ"ח
נודב ע"י אחד מצאצאיו ממקורבי רבינו שליט"א
שיזכה לראות ברכה והצלחה בכל העניינים.

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

זאת חקת התורה כו' לפי שהאומות מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה הטעם יש בה. ביאר המגיד מדובנא, משל, לאחד גביר אדיר שרצה להשתדך עם הרב, והבטיח לפרנס את הזוג כל ימי חייו. והרב כיון שהיה ענייני אביון הסכים לשידוך נשתדכו ביניהם. עובר תקופה והגביר רואה שבכל פעם שנפגש עם הרב, הרב שותק ואינו מדבר עמו מאומה. כך נמשך הדבר תקופה ארוכה. בירר אצל אנשים, מדוע אין הרב מדבר עמו, הלא הם מחותנים, ונשאל הרב על זה אמר תמה אני עליכם במה אדבר עמו, בלימוד? הלא הגביר הוא עם הארץ! גמור אלא מאי תמהים אתם שהלא אני מחותן שלו, א"כ אדרבא זוהי הקושיא למה נהיית מחותן שלו. אומר הדובנר מגיד, כשאומות העולם מצערים את עם ישראל מה טעם בפרה אדומה. התשובה היא, וכי שייך בכלל להבין את טעם מצוות התורה, איך שכל אנושי מסוגל בכלל להבין זאת, אלא מאי, שהלא מצינו הרבה מצות שכן יש להם טעם. א"כ, אדרבא הקושיא היא על שאר המצות, איך שם ניתן טעם, ברם בפרה אדומה לא קשה מידי וזה שאמר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לומר היינו המצוה שכן יש טעם שצוה ה' לאמור את הטעם, זהו החוק קשה מה שייך טעם. על כן יאמרו המושלים ואיתא בגמ' ב"ב ע"ח ב' המושלים אלו המושלים ביצרים בואו חשבון בואו וחשב חשבוננו של עולם כו' עיר סיחון אם משים אדם עצמו כעיר זה כו' והקשה הדובנר מגיד מאי טעמא הוציאו הפסוק מפרשטו ולא פירשו על פי פשוטו על כן יאמרו המושלים וכו' וביאר דבאמת לא הוציאו הפסוק מפרשטו ואדרבא משם גופא אנו למדים חשבוננו של עולם והביאור דהנה ביציאת מצרים שמעו עמים ירגזון וכו' וכל האומות פחדו להלחם עם עם ישראל ברם למואב היה חשבון אחר כיון שהקב"ה אסר מלהתגרות במואב וכיון שכן הם לא חששו ברם מה עשה הקב"ה הביא את סיחון שיכבשו את מואב וכמו שכתוב עמון ומואב טיהרו בסיחון ואז יכלו עם ישראל לכבוש את מואב וא"כ רואים אנו שאדם יכול לחשב חשבונות ולהקב"ה יש את הדרכים שלו וזהו בואו חשבון בואו וחשוב כו' דהנה אדם רוצה ח"ו לאכול חלב וחושב הלא הרבה אכלו ולא נחנקו מיד אלא מאי הקב"ה יתן עונש בהמשך נו נסתדר עם זה אבל האמת שאינו יודע באיזה דרך הקב"ה יענישו והרבה דרכים למקום עד כאן דברי המגיד מדובנא.

וע"ז הוסיף רבינו שחשב לבאר על דרך הנ"ל קצת באופן אחר שבאמת מעוד ענין שם אפשר ללמוד חשבוננו של עולם דהנה מתי שישאר עברו בין ב' ההרים נכנסו שם הגוים ורצו לרגום אותם באבנים והנה בגמ' בברכות איתא דהיו אלה אמורים ברם בתרגום יונתן פירש דהיו אדום ומואב ובאמת למואב היה חשבון בזה כיון שידעו שהקב"ה אסר על עם ישראל להחזיר להם מלחמה א"כ ילחמו עמם ולא יוכלו להשיב להם ברם מה עשה הקב"ה שלא הוצרכו עם ישראל לילחם דדיבך ב' ההרים זה לזה וכולם מתו א"כ רואים מזה חשבוננו של עולם והרבה דרכים למקום.

(מנחת תודה)

אמר רבינו חידה, איך יתכן מי שרק מסתכל ולא עושה שום מעשה וכבר נטמא?
התשובה, מי שמשמר את הפרה אדומה והוא גמ' מפורשת בבא מציעא צ"ג א' המשמר את הפרה מטמא בגדים.

עלי שי"ח

ברכת צדיק עושה רושם"

להלן נביא שני עובדות אותם ביררנו ושמענו מכלי ראשון, וקיבלנו רשות מיוחדת לפרסמם מעל גבי במה זו.
הסיפור הראשון מתחיל בקצה העולם. במדינת דרום אמריקה ישנה משפחה חשובה בקהילה היהודית שם, ולפני מספר שבועות אם הבית - אשת יהודי יקר בעל משפחה חשובה, חשה ברע, ובדיקות מהירות גילו את הגרוע מכל: ל"ע המחלה הנוראה מקננת בגופה, עם גוררות לחלקי הגוף.
לבני המשפחה הנדרמים - הסביר הרופא שקרא להם לשיחה דחופה, שהוא ממליץ תיכף ומיד על מספר טיפולי הקרנות, ולשם כך עליה לעבור עוד מספר בדיקות מקיפות.
המשפחה חשה כי השמים נפלצו עליהם. הם לא היו מסוגלים לעכל את הבשורות הנוראות, ומיד שלחו את הג"ר מאיר רוט שליט"א, מנכדי רבינו, שיכניס את שמה לברכה לרפואה שלימה בקרוב.
הנכד נכנס, אחרי שחרית כותיקין, והזכיר את שמה: "שלומית בת ... שגילו את המחלה ומבקשים ברכה לרפואה שלימה". הוא ציפה לשמוע את התגובה הקצרה 'רפואה שלימה', אבל רבינו מסרב לברך "שלומית זה שם לא טוב, בתורה זה נזכר לגנאי".
הנכד התפלא: אבל הם לא שאלו על השם, הם רק רוצים להתברך לרפואה שלימה.
ורבינו בשל - שיהלילו שם, שישנו את שמה לשלומית, ויהיה בסדר.
"מה יהיה" שאל בהירות הנכד? ורבינו ענה כהרף עין: היא תהיה בריאה!!!
ואז בלי להמתין, הוא מתקשר למדינת הים, ומבשר את ההוראה למשפחה, ותוך שהוא מוסיף להם את דבריו המפורשים.
מיותר לציין מה שהם עשו, 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו'... האשה מיד החליפה את השם. וכעבור כמה ימים כשהגיעה לבדיקות המכריעות את צורת הטיפול, הרופא הודיע שהכל נקי, והוא חושב שהיה טעות בפענוח הבדיקות הראשונות...
בני המשפחה הנרגשים התקשרו מיד להודות לרבינו שליט"א, הם הרי יודעים היטיב שלא היה שום טעות, הם שינו את השם והשתנה המזל, והברכה הועילה בס"ד.

ועובדא נוספת, שאירעה כאן בארץ ישראל אותה שמענו מאח של בעל המעשה, ונביא בקיצור: אחיו היה נשוי שנים רבות (מעל 12 שנה) ולא זכה להיפקד בזרש"ק.

תען בעמוד כא

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

עלי הדף

אם מונין שעות במנין שנים שבתורה

ערכין י"ח ב' ת"ר שנה האמורה בקדשים שנה האמורה בבתי ערי חומה שתי שנים שבשדה אחוזה ושש שנים שבעבד עברי וכן שבבן ושבת (מפ' בגמ' חד אמר לענין גדלות וחד אמר לענין ערכין) כולן מעת לעת, ופרש"י אותו יום ואותה שעה מב' דרש"י ס"ל דמונין בכולן שעות כמו בקדשים ובבתי ערי חומה דילפי' מקראי דמונין בהן שעות, ובתוס' לק' ל"א א' (ד"ה מיום) הביאו שנח' בזה ה"ר אלחנן והתוס' דדעת הר"ר אלחנן דאין מונין בהן שעות ודעת התוס' דמונין ועי' במל"מ פ"ב מאישות הכל"א שהאריך בזה והביא דעת התוס' בנדה דאין מונין בהם שעות ודעת התוס' ר"ה י' א' דבעי מעל"ע לשעות. ובהגהות יד איתן וברש"ש קידושין י"ט ב' הביאו ראי' נכונה דבשש שנים של ע"ע אין מונין שש שנים לשעות דאמרי' בקדושין י"ט ב' כיצד מצות יעוד כו' אפי' בסוף שש ואפילו סמוך לשקיעת החמה כו' ואם מונין לשעות מה ענין שקיעת החמה לכאן ולכא' הוא ראייה דלא כדעת רש"י והסוברים דבעי' שעות, אם לא נדחוק דהגמ' נקט לשון מושאל לסימנא בעלמא סמוך לשק"ח והכונה כשנגמר היום שלה א"נ איידי דגבי יציאת יובל וסימנין שייך לשון סמוך לשק"ח נקט הכי למכללינהו כולהו וגבי שש באמת לא משכח"ל אלא כשנמכר סמוך לשק"ח וכ"ז דוחק וצ"ע.

(מס' עבדים סט"ז ע"ש עוד באריכות)

בדידי הוי עובדא

מספר הר"ר רפאל וולף שליט"א פעם נשלחתי ע"י מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל למסור דבר למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, ובאותו שעה למד מרן עם חברותא בכולל 'חזון איש'. ואמר לי מרן הגר"ח שליט"א: אתה אינך אלא 'עד אחד' - אני צריך לשמוע ממנו אישית. והלביש את מעילו וצעד אתי רגלי לבית מרן זצ"ל ברחוב ראב"ד. אמרתי לו שראש הישיבה יצטער מאד שעל ידו הוא מטריח את עצמו לבא אליו, ובמיוחד שזה מפריע לו באמצע לימודו בכולל.

השיב: עהר איז מיין 'רב' - [הוא 'רבי' שלי] והמשיך לצעוד לביתו. והוסיף: שגם אביו מרן בעל 'קהילות יעקב' זצ"ל אינו אוהב שמטריחים עבורו. אבל יש בזה מצוה 'כבוד התורה'.

(מתוך החוברת 'בסערת אש' ובה זכרונות עובדות ממרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן של זצוק"ל הי"ל לרגל שמוחת נישואי ידידו החתן שמואל וולף הי"ו שייכה להקים בית נאמן בישראל)

המשך מדור עלי ש"ח

את כל הסגולות הוא כבר עשה. בכל הקברים כבר ביקר, וכבר שילם לכל הצדקות למיניהם. לפני יותר משנה הוא נכנס לרבינו שליט"א. רבינו אמר לו, תשלם למישהו שילמד עם יתום ובזכות זה ה' יעזור. שאף האיש: ואם אני עצמי ילמד עם היתום? ענה לו רבינו: הרבה יותר טוב. ואכן כך עשה, פנה לארגון שמסייע ליתומים וביקש ללמוד עם יתום נצרך. שנה עברה ולפני שבוע הוא זכה לחבוק בן זכר במזל טוב.

* אין כאן שום מופת ולא ישועה פלאית. יש כאן דבר ה' בפיו, שהקב"ה שם בפיו של הצדיק את המענה המדויק, ואם האדם זוכה ומאמין בעבדי השם, רואה תיכף ומיד את הישועה. חד וחלק.

בברכת עט 188
זיבא 1888

יפה מראה

מקבץ הערות שנתקבלו מהקוראים החשובים למדור 'יפה מראה' בשבועות אחרונים:

בפרשת במדבר מובא תמונה של מרן שליט"א משתתף בשמחת פדיון הבן לנכדו. יש להעיר כי מנהג ישראל לעמוד בשעת הפדיון, וצריך טעמו של מרן שליט"א שישב אז, בברכת יש"כ על המדור המלא תוכן (רבי אריה פ' קרית ספר)

[הערת המערכת: על כגון דא אמרו אין למדין הלכה מפי מעשה, שהיה קשה לו לעמוד].

בפרשת שלח, ביקשתם תמונות בה נראה מרן שליט"א 'סנדק מלא' שמתכבד גם בהחזקת התינוק בשעת הברית, ואחריה בשעת הברכות ובאמירת הברכות עצמם: יש להעיר כי לא נזכר מפורש בשום מקום ענין כזה, ורע"א בגליון שלו וכן בחוט המשולש מזכיר רק שיש מעלה להחזיק התינוק בברית ובשעת הברכות, ולא באמירת הברכות עצמם, וצ"ע מה שכתבתם (ר' אליהו פ. לונדון: רבי משה ס. ב"ב)

[תגובת המערכת: הדברים ארוכים, ונציין לספר ברית אברהם הכהן עמוד ר"ד וקיצרנו]

בפרשת קורח הבאתם מה שדיבר מרן הגר"ח בניחום אבלים אצל הגרא"ל: יש להוסיף שהוא הגיע מיד אחרי שחרית כותיקין, ומרן רה"י זצוק"ל הפליא בזה, איך שאצל הגר"ח כל דבר בזריזות, ואינו משתהה ודוחה את עשיית המצוות (מקורבו הרב מ.א.)

בתמונה:

לפנינו תמונה מלפני כשלושים שנה, בה נראה מרן שליט"א רוקד בשמחת נישואין, נבקש את עזרת הקוראים בפענוח התמונה: כל היודע פרטים אודות המשתתפים הנוספים, נשמח שיודיע במערכת.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

☪ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 ☎ 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי 'קהילות' ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוך 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310